

Riksdagens protokoll

2009/10:59

Onsdagen den 20 januari

Kl. 09.00 – 17.50

Protokoll
2009/10:59

1 § Partiledardebatt

Partiledardebatt

Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Sverige är ett bra land. Det är för många ett föregångsland, ett land att efterlikna, med frihet och utrymme för människor att växa som andra saknar. Vi är ett föregångsland med kraft att bistå andra – se bland annat på det som nu händer i Haiti. Vi är också redo att ta vår del av det globala ansvaret för finanskrisen, utvecklingsfrågorna och klimatet.

Den som söker svenska folkets förtroende i höstens val måste visa respekt för att vi har mycket att vara aktsamma om. Svenska folket ropar inte på revolution. Ett föregångsland som står still kommer dock att sluta vara ett föregångsland. Det är inte heller så att alla svenskar upplever att de bor i det bästa av länder. Viktiga framtidsutmaningar ligger framför Sverige. Det är Moderaternas och alliansens mening att utmana dessa viktiga samhällsproblem och att söka mandat för våra svar i höstens val.

Vi har tre viktiga utmaningar och en förutsättning.

Det första är att vi måste få full sysselsättning. I ett land där det begreppet ibland har missbrukats vill jag påpeka att jag med det menar att man får jobb med bra lön efter egen arbetsförmåga.

Krisen och lågkonjunkturen har skapat högre arbetslöshet globalt, i Europa och i Sverige. Vi har satt in motmedel för att försöka dämpa uppgången i arbetslösheten. Vi har fört en politik för att rusta Sverige, för att jobben ska kunna komma tillbaka och för att vi inte ska få långvarig arbetslöshet.

Till valet måste vi också diskutera vilka steg vi vill ta för att jobben ska kunna bli fler under de kommande åren. Jag tror att drivkrafter är väldigt centrala för jobb, drivkrafter för en själv, för företag och för dem som ska anställa.

Det är historiskt, det vi har gjort: Vi har sänkt skatten för vanligt folk. Det är en hel månadslön mer att leva på som man har fått – den som jobbar på Ica, vaktmästaren på skolan, den som kör bussen, metallarbetarna. Vi sade: En tusenlapp mer i månaden! Det är väsentligt mer än det för dem som jobbar heltid. Vi har mött viljan till att det ska löna sig att arbeta. Jag tror att den drivkraften är viktig, och jag tror att vi måste ta fler steg under kommande mandatperiod.

Vi måste förstärka anställningsbarheten. Det är för mig den svenska modellen. Vi ska satsa på människorna, inte på industristöd. Vi ska se till att människor är anställningsbara via bra utbildningssystem: grund- och gymnasieskola, men också möjligheter att komplettera. Men det räcker inte med det. Man ska få visa upp vad man kan via praktik och lärlings-system, via en arbetsförmedling som numera arbetar med att öppna dörrar in till företag snarare än att stänga dörrarna kring alla dessa åtgärder som förr mest fanns till för att dölja arbetslösheten.

Vi ska till det föra en politik som sänker trösklar och minnas att ska man få jobba efter egen arbetsförmåga är det många som har svårt att hävda sig i det moderna arbetslivet. Vi har skapat lättnader för den som anställer yngre, för den som anställer äldre, för den som anställer någon som har varit länge utanför arbetsmarknaden och för den som kommer till Sverige som asylsökande. Det är en hjälp på vägen att komma in på arbetsmarknaden. Vi har tagit viktiga steg. Jag tror att vi måste ta ytterligare steg för att sänka trösklarna under kommande mandatperiod.

Vi måste bejaka entreprenörskap och företagande. Det är där jobben måste komma. Vi måste säkra finansieringen av de skattefinansierade välfärdsjobben: skolan, sjukvården, äldreomsorgen och förskolan. Det är en jobbpolitik som kan både säkerställa de jobb vi har och bygga vidare, så att vi kan få fler jobb under nästkommande mandatperiod.

Det andra handlar om välfärden. Vi ska få bättre kvalitet och bättre resultat i den svenska välfärden. Under den svåra krisen har vi fredat kärnan i den svenska välfärden: sjukvården, skolan, äldreomsorgen och förskolan. Vi har tillfört kvalitetssatsningar, men jag tror att mer måste komma under nästa mandatperiod. Det måste handla om all den vilja som medarbetarna har att förbättra verksamheterna och om möjligheter för dem att påverka. Det måste bli vår utgångspunkt.

Det är personalen i äldreomsorgen som skapar värdighet för äldre. Det är lärarna och personalen på skolan som gör att våra barn lär sig mer och blir bra omhändertagna. Det är personalen i förskolan som med pedagogisk lek väcker nyfikenheten och viljan att lära hos små barn. Det är sjuksköterskor, läkare och personalen på sjukhusen som räddar liv.

Det är denna strategi för att medarbetarna ska få större inflytande som ska föra oss vidare i stegen för att förstärka kvaliteten i den svenska välfärden. Medborgarna ska också få ett större inflytande, en möjlighet att påverka hur välfärden ska se ut med egna val och genom att få göra sin röst hörd. Medarbetare och medborgare tar tillsammans nästa steg i välfärdens Sverige.

Det tredje är att fortsätta att rusta vår motståndskraft mot våld och droger i det svenska samhället. Trots all den frihet som många av oss upplever begränsas många liv, inte minst yngres och kvinnors, av våld i det svenska samhället och av droganvändning som ger otrygghet och många gånger fara för det egna livet. Alla vet att det inte finns några enkla svar på hur man höjer motståndskraften mot våld. Det handlar om starka familjer, bra utbildning och välfungerande psykiatri, men också om ett rättsväsen som reagerar på brott och som utreder vem som har gjort vad.

Vi vet en sak: Straffrihet fungerar inte i något samhälle. Upplevelsen är att den vanligaste reaktionen på brott som sker i Sverige är att det nästan inte sker någonting eller alldeles för lite. Vi har rustat rättsväsen-

det för att det ska vara mer närvarande. Vi har tagit viktiga steg, men vi behöver ta ytterligare steg under nästa mandatperiod för att rusta vår motståndskraft mot våld och brott.

Det är de tre viktigaste samhällsutmaningar som jag ser för Sverige de kommande åren.

Så till förutsättningen! Ingenting är möjligt om man inte har respekt för de offentliga finanserna. Vår ambition är att under nästa mandatperiod föra åter Sverige till 1 procents överskott i de offentliga finanserna, ett överskott som återspeglar att Sverige har växande kostnader i framtiden med en åldrande befolkning och välfärdsutmaningar. Vi kan inte ta springnotan nu och skicka notan på framtiden. Vi måste rusta Sverige för den förändring som är på väg. Det vi gör måste gå hand i hand med ordning och reda i offentliga finanser. Då kan man inte lova allt till alla. Allt kan inte antydans och slarvigt förberedas för att sedan följas av utgiftsexplosioner i okontrollerad samhällsförändring. Moderaterna kommer att vara garanten för ordning och reda i de offentliga finanserna under kommande mandatperiod. Det vet svenska folket. Det är en uppgift vi tar på mycket stort allvar.

Så ser vägvalet ut inför 2010. Två regeringsalternativ ska formeras. En regeringserfaren allians kommer under valåret att förbereda ytterligare steg för nästkommande mandatperiod, för jobben, för välfärdens utveckling och för att trycka tillbaka de negativa effekterna av våld och brott i det svenska samhället.

Vi har visat förmåga att förbereda oss inför val och att föra Sverige genom svåra utmaningar och svår kris. Vi tänker göra likadant inför valet 2010. Mot oss står ett vänsterexperiment av ett slag som Sverige aldrig har sett utöva regeringsmakt tillsammans. De senaste dagarna skvallrar om att deras metod är gå fram med fusköverenskommelser som inte är färdiga. Det är skisser som skickar bärande delar till utredningar som tar årtal innan de kommer på plats.

Det tror jag inte är vad svenska folket längtar efter. Det är tydlig regeringsmakt byggd på erfarenhet och väl förberedda förslag. I valet 2010 står en regeringserfaren allians mot ett vänsterexperiment baserat på fusköverenskommelser. Jobb står mot bidrag. Vi är redo att fortsätta att förvalta mandat för Sverige in i framtiden.

(Applåder)

Anf. 2 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Den som leder en regering, Fredrik Reinfeldt, borde vara aktsam med just det som har gjort Sverige starkt. Det är ni som tar springnotan. Det är ni som lånar till skattesänkningar. Det är ni som riskerar just de delar av det svenska moderna starka välfärdssamhället som har kunnat vara en stark garant just för enskilda människors frihet, jobb och välfärd.

Det är du som står här och berättar om vad du vill göra nästa mandatperiod men inte med ett ord berör vilket ansvar du är beredd att ta för effekterna av den politik som regeringen har bedrivit i snart fyra år. Budgetöverskott har blivit underskott. Skattesänkningar har betalats med lånade pengar.

Arbetet med att bygga tillbaka anständigheten i både jobbpolitiken och sjukförsäkringen beskrivs som ekonomiskt oansvarigt. En anständig

sjukförsäkring och en stark arbetslinje är ekonomiskt ansvar. Att låna till skattesänkningar är oansvarigt.

Du säger fusköverenskommelser om renhållningsarbetet med att få tillbaka en anständig sjukförsäkring. Du vann valet på att det skulle blir fler i jobb och färre i utanförskap. Det blev tvärtom.

Vissa, Fredrik Reinfeldt, skulle kanske kalla det för fusk. Det gör inte jag. Det är högerpolitik. Mot det står ett rödgrönt regeringsalternativ som inte vill se ökade klyftor som en del i en ekonomisk politik utan precis tvärtom.

Svara på frågan. Resultatet är färre i jobb, fler i utanförskap och större klyftor. Varför behövs större klyftor för att bygga Sverige starkt? Det är inte min politik.

(Applåder)

Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Nu är möjligen vad som är din politik, Mona Sahlin, just den stora gåtan och kanske det som många söker svar på. Mona Sahlin vill ta en match om vem som är bäst på att ha ordning och reda på svenska statsfinanser. Det är utmärkt. Låt oss göra det till en huvudfråga i valrörelsen. Jag nämnde just detta att vi ska återföra Sverige till 1 procent överskott under nästkommande mandatperiod. Är Mona Sahlin redo att utställa samma löfte?

Vi har haft en finanskris och en djup ekonomisk nedgång i hela världen. Den har slagit mot exportindustrin och har gjort att vi har sett kortvarig ökad arbetslöshet. Är Mona Sahlin medveten om effekterna av finanskrisen och hur det påverkat svensk ekonomi? Ser Mona Sahlin hur det ser ut i vår omvärld, i Baltikum, i Europa? Ser Mona Sahlin de växande arbetslöshetstalen i krisens spår?

Det är samma typ av utmaning. Men vi har agerat på olika sätt. Det ser ut som – men man ska aldrig ta ut saker för tidigt – att Sverige är på väg att komma ur detta med kanske till och med starkare förutsättningar än andra med bättre ordning i de offentliga finanserna än nära nog något annat europeiskt land.

De sitter faktiskt på europeiska möten och diskuterar hur man ska dra tillbaka stora satsningar i de flesta ekonomier med ungefär en halv procent av bnp. En halv procent av bnp innebär skatthöjningar och utgiftsminskningar på 15–16 miljarder i svensk ekonomi. Ingenting av detta gäller Sverige.

Sverige har så god ordning på sina offentliga finanser att vår avsikt är att föra tillbaka oss till överskott om 1 procent utan skatthöjningar och utgiftsnedskärningar. Sköter vi detta rätt kanske det till och med finns ett reformutrymme.

Jag tänker utmana Mona Sahlin om vem som är bäst på att ha sett detta komma på plats. Vi som inte ropade på industristöd och påstod att vi hade råd med allting kan stå raka i ryggen och berätta hur vi har tagit ansvar.

Jag tar gärna den matchen och debatten varhelst du vill hela vägen fram och i valrörelsen.

(Applåder)

Anf. 4 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Det är ganska magstarkt av en statsminister med tanke på vad det lett till på fyra år. Det är inte beroende på finanskrisen, för jag ser den precis om du gör, Fredrik Reinfeldt. Det gäller både effekterna här hemma och i vår omvärld.

Effekterna vi talar om nu är effekterna av den borgerliga regeringens val att hellre låna pengar till ofinansierade orättvisa skattesänkningar. Det sker i stället för att bygga politiken på att klarar man jobben så klarar man ekonomin och också välfärden.

Det är socialdemokratiska regeringar som tillsammans med Vänstern och Miljöpartiet byggt upp den mycket starka ekonomiska politik som gav förutsättningar för att klara krisen så pass väl som Sverige ändå har gjort.

Du behövde bara fyra år på dig för att förvandla överskott till underskott. Det är inte beroende på finanskrisen utan på att du aldrig kan låta bli att sätta en fråga före allt annat: sänkt skatt till vilket pris som helst.

Med en rödgrön regering tar vi matchen om att jobben, välfärden och ekonomin hör ihop. Det ser jag, och det ser också de arbetslösa som nu är drabbade.

(Applåder)

Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Mona Sahlin hävdar att vi inte har ordning i de offentliga finanserna. Det måste bli valets huvudfråga om detta fortsätter som anklagelse. Var i Europa finns den socialdemokratiska regering som i så fall har bättre ordning på de offentliga finanserna och inte har problem med växande arbetslöshet i finanskrisen? Var är detta fantastiska mytomspunna land som har stått emot finanskrisen på det sätt som Mona Sahlin beskriver?

Sanningen är att vi har sett en kortvarig ökad arbetslöshet i krisens spår framför allt i exportindustrin. Det som vi nu måste ställa in oss på är att svara på frågan: Hur ska vi se till att den inte fastnar som långvarig arbetslöshet? Vi har haft omfattande stöd för att bygga upp vår omställningsförmåga, att krishantera och bygga ut våra utbildningssystem.

Vi hoppas nu att det ska lägga en stark grund för att jobben ska kunna återvända. Men det bygger på de starka offentliga finanserna som gör att Sverige inte behöver göra den typ av nedskärningar som nu väntar väljare i snart sagt varje annat europeiskt land.

(Applåder)

Anf. 6 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Statsministerns besked är att vi ska ha mer av samma nästa mandatperiod. Det blir mer av det som Moderaterna kallar arbetslinje. Det är ett utmärkt begrepp som har förvanskats och fått en dålig klang genom den politik som regeringen har fört. Det har ökat otryggheten på arbetsmarknaden och samtidigt inneburit att 343 människor gått ut i arbetslöshet varje dag det senaste året. Det är Moderaternas arbetslinje.

Vi kommer att få se mer av samma i form av ett ännu större utanförskap. Om det är så att Moderaterna hade rätt när de räknade utanförskapet 2006 har detta utanförskap ökat med 70 000 människor enligt samma

räknetoder 2009. Det har blivit 70 000 fler i utanförskap med er politik.

Vi kommer att ha mer av privatiseringar och därmed också mer av skattemedel som slösas bort till vinster i privata företag. Vi kommer att ha fler utförsäkrade från de sociala försäkringarna.

En halv miljon människor har lämnat a-kassan. 50 000 människor kommer att utförsäkras från sjukförsäkringen i år.

När vi i den rödgröna oppositionen visade vårt alternativ i sjukförsäkringen i går sammankallade statsministern till en pressträff och sade: Det här löser inga problem för de utförsäkrade! Det visar vådan av att recensera en bok som man inte har läst, Fredrik Reinfeldt.

Det är nämligen så att vi har en politik för att återförsäkra de utförsäkrade från den 1 januari 2011. Vi har också en politik för att genomföra förändringar av sjukförsäkringssystemet så att fler får bättre ersättning och större trygghet. Men vi vill utreda de förslagen. Det raljerar statsminister över. Men det kanske inte hade varit så dumt, Fredrik Reinfeldt, om ni hade utrett sjukförsäkringen innan ni genomförde försäkringarna. Då hade ni sluppit backa och sedan stå här och försvara någonting som är omöjligt.

(Applåder)

Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Lars Ohly tycks tro att socialförsäkringen inte har utretts i Sverige. Det finns ett mycket gediget och omfattande utredningsarbete när det gäller den svenska socialförsäkringen.

Det är på sätt och vis ett märkligt land som vi lever i. Vi är friska. Vi lever länge. Men vi har haft en tendens att vara nästan mest sjukskrivna i hela världen. När man tittar på den utvecklingen ser man att det märkligt nog inte är epidemier och stora influensor som slår till, utan det följer rätt noga regelförändringar i socialförsäkringssystemet. Det finns någonting inbyggt som uppenbarligen gör att just med regelstyrning påverkar vi hur många som är utanför och hur många som är på arbetsmarknaden.

Det finns de som säger till svenska folket: Med oss blir det ingen prövning och inga ansträngningar av något slag för att försöka få folk att jobba. Dra den billiga poängen, och ni ska få se vad som sker! Vi har sett det förut. Då stiger utanförskapet okontrollerat. Då kommer arbetsföra människor att föras ut ur arbetslivet.

Jag kan säga en sak om offentliga finanser i Sverige. De avgörs av en sak allena, nämligen hur många som jobbar. Hur länge i livet vi jobbar avgör pensionerna. Det avgör sjukvårdens finansiering. Det avgör vilket stöd vi har råd med till utsatta grupper som inte är i arbetslivet. Den som inte för en konsekvent politik för jobb kommer att se nedskärningar på vartenda välfärdsområde, och kommer att stå där ursäktande och mumlande utan att kunna förklara varför detta inträffar.

Det största sveket kommer att bli mot pensionärerna. Pensionerna är beroende av att människor i arbetsför ålder arbetar. Det är det vi har sagt till svenska folket. Ge oss mandat att se till att fler jobbar! Vi påverkas av finanskrisen, men vi har lagt grunden för att jobben ska kunna återkomma. Alternativet är en bidragslinje. Det är enkla poänger, men det fungerar inte.

(Applåder)

Anf. 8 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Fredrik Reinfeldt kanske inte lyssnade så noga. Så kan det vara ibland. Men försök lyssna nu, Fredrik Reinfeldt! Varje dag under det senaste året har 343 människor blivit arbetslösa. Det är ni som har styrt det här landet. Sedan valet 2006 har 70 000 fler kommit i utanförskap med era egna räknemetoder. 50 000 människor kommer med er politik att utförsäkras från sjukförsäkringen och många gånger belasta kommunernas socialförsörjningssystem.

Fredrik Reinfeldt säger att sjukförsäkringen var utredd. Ja, och samtidigt tvingades ni till panikartade förändringar av era egna förslag i december när ni mötte kritik därför att ni inte hade klarat ut hur ni skulle förhindra de värsta effekterna av er orättvisa politik. Ändå har vi människor i dag som lider av utanförskap just på grund av era försämringar. De har tappat rätten att få vara sjuka med en rimlig ersättning. Det tror Fredrik Reinfeldt är ett gott och civiliserat samhälle. Jag menar att det måste vara slut på jakten på arbetslösa och sjuka och för den delen också på vargar.

(Applåder)

Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Lars Ohly har befunnit sig i opposition hela livet – mot allt och alla och ibland till och med mot dem han vill regera tillsammans med. Det är då man utlovar perfekta reformer. Då tror man på det. Tror ni att vi ska få det? Tror ni att med en rödgrön regering blir alla reformer perfekta? Då blir det ingen kritik. Ingen kommer att ha några klagomål. Medierna kommer att berätta att allt är bra.

Jag tror inte på det där. Visst – det blir inte alltid exakt som man har tänkt sig. Hur många gånger har jag sagt att det viktigaste i det moderna politiska ledarskapet är att vara pragmatisk? Det gäller att faktiskt våga lyssna in att saker inte alltid bli perfekta men att ändå ha en idé om vart vi är på väg. Tror ni att det finns alternativ till oss – alternativ som har perfekta reformer i bagaget och som dessutom bygger det hela på att de inte ens tänker presentera reformerna annat än i skissartade former och med mångåriga utredningar som väntar?

De framtidsfrågor som vi talar om är viktigare än så här. Vi har sett hur ohälsotal sjunker. Vi har fått kortvarigt ökad arbetslöshet till följd av finanskris. Men vi har nu förutsättningar att lägga grunden för att jobben blir fler. Byt inte det mot en bidragslinje i valet 2010!

(Applåder)

Anf. 10 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! I valet 2006 var det utanförskapet som stod i centrum. Nu är det tydligen regeringsdugligheten och statsmannamässigheten som statsministern tror ska vinna valet – detta trots att vi har fått 100 000 nya arbetslösa sedan ni tillträdde, trots att långtidsarbetslösheten har ökat kraftigt och trots att vi har 70 miljarder i underskott i statens affärer.

Regeringsdugligheten är nog ingen vinnarfråga för er. Jag tror tvärtom att det är bristen på duglighet som gör att ni tappar i förtroende. Snart sagt varje reform av betydelse är slarvigt hopkommen och starkt kritiserad av experter och myndigheter. Men ni kör på ändå, och tvingas i stället ändra och backa i sista sekunden när mediedrevet går. Resultatet

blir ett politiskt hafsverk. Det gäller en lång rad viktiga reformer från akassan till sjukförsäkringen, avlyssningspolitiken med FRA och nu senast finansieringen av friskolorna.

De moderata teorierna klarar inte mötet med verkligheten. Slarvet skapar osäkerhet och otrygghet. Det är rimligt att veta om man till exempel har en försörjning i nästa vecka eller nästa månad.

Vi behöver en regering som arbetar seriöst, lägger fram genomarbetade förslag och tar hänsyn till att det är verkliga människor där ute, som inte bör behandlas hur som helst. Det börjar bli dags att göra bokslut. Fredrik Reinfeldt leder en regering som slarvar. Ni missköter det förtroende ni har fått.

(Applåder)

Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Här har vi ytterligare en person som har levt sitt liv i opposition och som nu lovar perfekta reformer utan mediekritik och utan några som helst problem under genomförandefasen. Om det är så att olyckan är framme är det bra att spara banden för framtiden, för så här fungerar inte politiskt reformarbete.

Tro inte att ni inte kommer att bli kritiserade! Tro inte att allting blir perfekt! Frågan är vad man syftar till att åstadkomma. Vi är konsekventa i att vi sätter jobb före bidrag och att vi tycker att arbetsföra människor ska få en chans att komma tillbaka. Det är klart att en sådan omställning i ett land som har varit så inriktat på att stora bidragssystem ska fånga upp stora grupper av arbetsföra människor och på det sättet dölja arbetslöshet kan tyckas vara en svår förändring.

Går den i rätt riktning? Är det rätt att uttröttligt försöka sätta arbetsförmågan i centrum? Är det rätt att ställa frågan en gång till om vi inte kan göra ytterligare en ansträngning för att människor som kan jobba också ska kunna få ett jobb? Är det inte viktigt att försöka sänka trösklar för människor att komma in i ett arbetsliv som blir alltmer komplicerat och alltmer krävande? Eller är den idé som ska bära Sverige in i framtiden att allt fler och växande grupper inte hör hemma i det svenska arbetslivet utan i bidragssystem och passivitet därför att vi inte orkar genomföra reformerna eftersom vi kanske får mediekritik? Det är det de försöker säga till er. Det är det de beskriver som alternativet.

Nu sjunker ohälsotalen. Det är inte som av en händelse att vi har halverat antalet långtidssjukskrivna. Det är inte som av en händelse att antalet förtidspensionärer som i tio och ett halvt år växte med 140 om dagen nu är 50 000 mindre till följd av alliansens reformer. Vi har lagt en grund som vi nu kan gå vidare på. Det här vägvalet är utomordentligt viktigt för svenska folket. Är det jobb som ska bära oss in i framtiden eller är det bidragssystem och lyckotänkande om reformer som aldrig möter kritik? Det är det vägval som ligger framför oss.

(Applåder)

Anf. 12 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag tycker att statsministern verkar ha lite dålig koll. Jag tycker också att jag känner igen den här lite nöjda och självgod attityden som statsministern har lagt sig till med. Det fattas bara något om att jobben kommer för att bilden ska bli komplett. Jag tror att det är säkrast att

vi ber Mona Sahlin att vädra ut det där hörnrummet i Rosenbad innan hon sätter sig där.
(Applåder)

Prot. 2009/10:59
20 januari

Partiledardebatt

Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! En variant, Peter Eriksson, är använda sin replik till att säga något om sin politik också. Det blir lite bättre då. Man kan säkert vädra ut olika rum, men det är väl bra om svenska folket får någon sorts idé om vad ni har tänkt er att göra. Du är en del av ett regeringsalternativ som lägger fusköverenskommelse till fusköverenskommelse. Jag noterar att Peter Erikssons inlägg numera oftast handlar om svavelosande kritik och recensioner och väldigt lite om detta: Vad vill vi göra? Hur tar vi oss via reformer vidare i våra ansträngningar för att folk ska få jobb, att skolan ska bli bättre och att barnen ska lära sig mer?

Jag vill säga en sak: Vårt samhälle är komplicerat. Det kräver noggranna förberedelser och ödmjukhet av ett slag som man får både av att regera och av att träffa riktiga överenskommelser. Det verkar Peter Eriksson sakna.

(Applåder)

Anf. 14 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag vill först säga några ord om Haiti. Jag tror att vi alla här i kammaren och alla i Sverige med fasa bevittnar det som sker där nere i dag. Sverige tar en stor del av ansvaret, precis som Sverige ska göra. Det är bra, men vi behöver också fortsätta att diskutera hur vi kan bekämpa fattigdom ännu bättre, hur vi kan arbeta för demokratiutveckling i länder som Haiti och inte minst hur vi kan få biståndsinsatser på plats ännu snabbare.

Jag tror också att vi behöver stå kvar vid haitiernas sida långt efter det att den här akuta fasen är över. Jag vill att Sverige, oavsett regering i höst, ska åta sig att arbeta hårt i både EU och FN för att de biståndsutfästelser som nu görs inte klingar av och försvinner bort i takt med att intresset försvinner från Haiti. Solidariteten kräver det av oss alla.

Herr talman! Valåret 2010 är här. Om åtta månader står väljarna inför ett vägval. Två mycket tydliga och mycket olika regeringsalternativ står då mot varandra. Jobben har blivit färre i Sverige i dag. Utanförskapet har blivit större, och socialbidragstagarna har blivit fler. Finanskrisen har härjat. Finanskrisen börjar klinga av, men effekterna av den här regeringens politik är högst närvarande. Riktningen är mycket tydlig: Bort från sådant som håller oss samman. Nu ska var och en sköta alltmer själv. Det är fel väg att gå.

Det som länge har gjort Sverige unikt och framgångsrikt är någonting helt annat. Det är vår solidariska välfärdsmodell, det vill säga av var och en efter förmåga och åt var och en efter behov. Det är vår arbetsmarknadsmodell med en aktiv näringspolitik, samarbete och dialog med parterna. Det är skatter, fördelningspolitik och inte minst inkomstbortfallsförsäkringar som skapar jämlikhet, förändringsvilja och tillväxt.

Detta har varit grunden, det kitt, som har skapat ett Sverige i sammanhållning och som har kunnat bygga ett modernt Sverige med jobb och företag, ett anständigt land i stark utveckling.

Det här har jag slagits för i hela mitt politiska liv, och det tänker jag fortsätta att göra eftersom det nu behövs mer än någonsin.

(Applåder)

För mig som socialdemokrat är det självklart att en regering måste förmå att leverera stöd och nya chanser till dem som behöver det samtidigt som man investerar långsiktigt för framtida jobb. Det behövs i goda tider, det behövs i dåliga tider och det behövs i hela Sverige och för alla delar av befolkningen. Sveriges regering har inte en sådan politik i dag, men det finns ett alternativ.

Vi rödgröna är tre partier med erfarenheter som gör att vi också kompletterar varandra just på de områden där Sveriges utveckling behöver det nu. Det handlar om att klara jobben och därmed ekonomin, att möta klimathotet och att minska orättvisor och klyftor. Vårt samarbete bygger på styrkan i att vi faktiskt har prövats förr. Vi har 15 gemensamma budgetar i regeringsställning bakom oss och över 40 överenskommelser nu. Det är inte fusk utan på riktigt. Vi fortsätter att leverera besked om vad en rödgrön regering vill göra, hur vi vill göra det och vad det kostar. I vårens budgetmotion kommer en rättvis skattepolitik och en väg ur det nya låneberoende som den här regeringen har skapat.

Den första och enskilt viktigaste förändringen med en rödgrön regering efter höstens val blir att sätta jobben först igen.

(Applåder)

Den allt överskuggande uppgiften blir att ta Sverige ur massarbetslösheten. Man ska kalla saker och ting vid dess rätta namn. Det är vad Sverige står inför.

Minst tre insatser kommer att vara avgörande. Jag har uttryckt detta förr. Det är utbildning, utbildning och utbildning. Det handlar om individens möjlighet till frihet och utveckling oavsett om man är ung eller äldre. Det handlar om möjligheten att bryta det sociala arvet, att få möjlighet till drömjobbet eller att starta det egna företaget. Den här individuella friheten är också en förutsättning för Sveriges konkurrenskraft och ekonomiska styrka.

Men i jobbkrisens Sverige år 2010 finns det färre utbildningsplatser för både unga och vuxna än det gjorde mitt i brinnande högkonjunktur därför att den här regeringen har valt annat i stället för detta.

Det behövs ett brett kunskapslyft, fler platser på högskolan och i vuxenutbildningen, en ny kompetensförmedling, en kompetensförsäkring för alla, en jobbstart värd namnet för de unga och en aktiv näringspolitik. Nu behövs det framåtsyftande investeringar i energiomställning, infrastruktur och bostäder. Det är ansvarslös ekonomisk politik att låta så många anställda inom byggbranschen gå arbetslösa när vi behöver bygga bostäder åt unga och rusta upp i förortsområdena runt om i vårt land.

Omställningen på arbetsmarknaden är viktig för konkurrenskraften. Därför är en stark a-kassa en viktig del i arbetslinjen. Det måste bli lönsammare att investera i små företag. Det behövs branschprogram tillsammans med industrin, näringslivet och facket för att bygga Sverige starkare där framtidens jobb verkligen finns. Vi tre vill skapa fler jobb och inte ökade klyftor. Det är vad valet handlar om.

(Applåder)

Välfärden handlar om trygghet, ett frihetsvärde av enorm betydelse, som Tage Erlander sade. Den stora utmaningen är att kvalitetssäkra

svensk sjukvård nu när allt fler av oss dess bättre kommer att leva allt längre. Det är patienten och inte vårdbolagen som ska styra vården, men från den 1 januari tvingar regeringen kommunerna att låta vårdbolag etablera sig där de vill, där det är mest lönsamt ur bolagens perspektiv.

Sedan våren 2008 tillåts privatbetalande patienter att ta gräddfilen in på akutsjukhusen. På Södersjukhuset i Stockholm finns en privatklinik inne på ett skattefinansierat sjukhus. Där gäller att man betalar 150 000 kronor för sin behandling eller också är man inte välkommen. Må så ske, sade socialministern i en debatt här för ett år sedan, och så skedde. Det är två sorters vård och två sorters väntrum inne på de sjukhus som vi alla har byggt upp med våra skattepengar.

Detta måste förändras. Det har vi förslag på. Sjukvården, inte ofinansierade skattesänkningar, måste få ta samhällsresurserna i anspråk. Med vår rödgröna regering är skattesänkningar med lånade pengar bannlysta. Arbetet handlar om att tillförsäkra Sveriges alla medborgare vård efter behov och ingenting annat.

Herr talman! De arbetslösa vet det. Pensionärerna vet det redan. Nu ser vi nästa grupp bli smärtsamt medvetna om effekterna av Reinfeldts politik. Från den 1 januari gäller att man ska vara hundra procent frisk och effektiv, och annars riskerar man att bli utan sjukförsäkring.

Carina Semb är en av dessa. Det är ju inte mediekritiken vi pratar om, utan det är de individer som faktiskt i dag drabbas. Carina Semb, en av alla dessa, intervjuades av TT före jul. Hon sade det på pricken: ”Det är en fruktansvärd människosyn och strider mot allt det jag själv tror på om jobb, om respekt och att låta människor bidra med det de kan.”

I går presenterade vi rödgröna vårt förslag till en ny, anständig sjukförsäkring. Vi vill att den som är för sjuk för att arbeta heltid ska få jobba så mycket som han eller hon kan. Resten av tiden måste man kunna få rehabilitering eller omskolning – och ersättning.

Regeringens så kallade arbetslinje har havererat i mötet med verkligheten. Den här regeringen sällar sig nu till raden av borgerliga regeringar som på en mandatperiod har spelat bort både statsfinanser och sysselsättning med välfärden som insats. Finanskrisen kan och borde tvinga fram ett stopp för bonusfesten. Det är ett bra och viktigt jobb, men finanskrisen tvingar inte regeringen att fortsätta med den politik som har påskyndat nedgången och fördjupat jobbkrisen. Det är ett val som den här regeringen gör. Större klyftor – det är det ledarskap som vi ser exempel på dag för dag med denna regering.

Det finns ett annat val. Klyftorna kan minska och jobben sättas först. Arbetslinjen kan bli aktiv. Sjukförsäkringen kan vara anständig. Klimatpolitiken kan vara modig. Den ekonomiska politiken kan vara rättvis. De valen gör väljarna om åtta månader. Med en rödgrön regering får Sverige en annan färdriktning. Om det handlar valet.
(Applåder)

Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Det finns inget gemensamt ekonomiskt alternativ till den sittande regeringen. Därför får man titta på vart och ett av de tre oppositionspartierna.

Socialdemokraternas taktik är att prata om sina miljoner och dölja sina miljarder. För att visa det ska jag nu genomföra 5-miljardertestet på

socialdemokratins budget. Vilka enskilda budgetposter i dess budget är större än 5 miljarder?

Testet är snart gjort, för det är bara tre poster som är över 5 miljarder. De vill höja inkomstskatterna för vanligt folk med 17 miljarder. De vill införa en ungdomsskatt genom att dubbla arbetsgivaravgiften för den som har någon anställd som är under 26 år. Det ger 10 miljarder. För det tredje vill de höja ersättningarna så att de som tjänar lite bättre får mer när de inte arbetar. Det är en gigantisk transfereringssatsning på dem som har jobb eller ligger närmast arbetsmarknaden. Det är det hela.

Jag kan berätta vad som ligger under gränsen i 5-miljardertestet. Det blir ingen stor fordonssatsning, om någon trodde det. Det blir inte någon välfärdssatsning, framför allt inte på utbildning. Det blir inte några massiva överföringar till sjukskrivna, och det blir inte någon klimatsatsning. Nej, det är inte det som är budgetalternativet.

Det är en fråga som Mona Sahlin måste svara på. Hur kan massiva skatteköjningar på vanligt folk som jobbar – sjuksköterskor, vaktmästare, metallarbetare – tillsammans med kraftiga skatteköjningar på att anställa unga människor under 26 år överfört i stora bidrag till människor som inte jobbar beskrivas som en jobbpolitik? Skulle det ge jobb, Mona Sahlin? Var är jobbpolitiken?

(Applåder)

Anf. 16 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Det är en oseriös genomgång. Den är oseriös till och med för att komma från Fredrik Reinfeldt. Det handlar om att frågan du ställde till mig faktiskt kan besvaras med resultatet, Fredrik Reinfeldt, av vad du och din regering har åstadkommit de här fyra åren. Det är massiva skattesänkningar på lånade pengar för de 10 procenten med de högsta inkomsterna. De av oss som hör dit, det vet alla här, har fått mer än 60 procent av samtliga skattesänkningar. Det har *inte* lett till fler jobb. Det har bara lett till större klyftor, och det har lett till att socialbidragskostnaderna nu växer i 90 procent av landets kommuner. I stället för att det var jobsatsningarna, i stället för att det var fler utbildningsmöjligheter, i stället för att det var en aktiv näringspolitik, i stället för att det var stöd för företagen som nu behöver växa har du valt att låta ökningen av klyftorna stå över allt annat.

Jag förstår att du frågar om hur jobbpolitiken ser ut. Du verkar ju inte ha en aning om det, för då hade du väl praktiserat det de här fyra åren.

(Applåder)

Fortfarande handlar det om att höja ersättningarna för dem som inte arbetar. Jag hoppas att alla som lyssnar på debatten hör att det är så Fredrik Reinfeldt beskriver dem som i dag är sjuka. Han pratar om bidragslinjen. Jag vill upplysa Fredrik Reinfeldt om en sak. Pension är inte bidrag. När vi i det rödgröna regeringsalternativet vill prioritera är det för jobben och för att ta bort den orättvisa politiken som skatteförändringen har gett till landets pensionärer.

Varje gång du talar om bidragslinjen blir jag mer och mer bestämd att vid en rödgrön valseger ska pensionärerna sluta att betraktas som bidragstagare. Då blir det också möjligt att bygga upp det här samhället på rättvisa villkor för alla.

(Applåder)

Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Det här var ett mycket talande inlägg för Mona Sahlin. Om åtta månader ungefär vill hon bli statsminister, och det är så här hon sköter debatten. Jag ställer en fullkomligt seriös och välgrundad fråga och blir då betraktad som oseriös. Sedan får vi höra ett svavelosande inlägg som inte handlar om någon del av den egna politiken. Det är så hon försöker vinna ert förtroende. Jag tycker inte att det är seriöst. Jag tycker att hon ska svara på mina frågor.

Det är väl ganska enkelt att genomföra 5-miljardertestet av den socialdemokratiska budgeten. Det är inte så kul läsning. Det är alldeles för många sidor. Men trots allt, ta er igenom den och titta i tabellerna! Det handlar om tre poster. Det är höjd inkomstskatt för vanligt folk. En införd ungdomsskatt som dubblar arbetsgivaravgiften för anställda under 26 år som inte finansierar pensionärer, Mona Sahlin – det är inte det som är poängen – utan folk som har jobb med lite bättre inkomster när de har kortvarig arbetslöshet. Det är inte stöd till utsatta grupper eller till pensionärer som er politik handlar om. Det är just det som 5-miljardertestet avslöjar, och jag frågar än en gång: Var är jobbpolitiken?

(Applåder)

Anf. 18 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag fortsätter att kalla det oseriöst att hitta på något som heter 5-miljardertestet och att själv i frågeställningen komma med svaret som uppenbarligen är det enda rimliga för att sedan gå vidare till att inte diskutera ansvaret för vad du själv har gjort med politiken de här fyra åren.

Socialdemokratiska regeringar har byggt upp den starka ekonomiska politiken som Sverige behöver så väl. Socialdemokratiska regeringar har visat i samarbete med Vänstern och Miljöpartiet hur man tar tillbaka Sverige till att kunna nå upp till full sysselsättning och starka statsfinanser.

Du har visat vad högerregeringar alltid har gjort, nämligen att alltid sätta skattesänkningar före att slåss för att välfärdsjobben blir kvar, att kommunerna har förutsättningar att garantera välfärd eller att pensionärerna får en rimlig pension.

Vi har jobbpolitiken. Om åtta månader får väljarna också bestämma vad de vill se som färdriktning för framtiden. Jag ser fram emot det.

(Applåder)

Anf. 19 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Naturligtvis är det angeläget att så här en tid före valet granska alternativen. Jobbfrågan kommer att bli central. Det bästa sättet att läsa ut de olika alternativen är att läsa budgetarna. Det är intressant läsning.

Alliansen har fört en politik som inneburit att det ska vara lönsamt att arbeta, starta företag och anställa. Jobbskatteavdraget är en central del i den politiken, och Riksrevisionen har beräknat att jobbskatteavdraget kommer att ge 88 000 nya jobb. Vanliga löntagare och vanliga företagare har kunnat se tydliga förbättringar i sin ekonomi under den senaste tiden. Konjunkturinstitutet, Finanspolitiska rådet, OECD – alla ger stöd för regeringens politik när det gäller att motivera människor att arbeta mer.

I motsats till detta erbjuder vänsteralliansen en skattechock för många. Mona Sahlin vill höja skatten för 4,7 miljoner människor i Sverige, höja skatten för vanliga människor, inte minst för kvinnor och småföretagare. Man vill straffbeskatta unga som är anställda. Man vill också återinföra förmögenhetsskatten så att vi inte ska ha kapital till företag.

Det som dock är lite oklart är vad som händer i Mona Sahlins gäng. Vi kan välja mellan 17, 22 och 55 miljarder i skattehöjningar. Det är de val vi har. Någonstans däremellan kommer skattehöjningarna att landa. Vi vet inte var de landar, trots att det bara är åtta månader kvar till valet.

Jag har två frågor till Mona Sahlin. Jag undrar om hon inte kan ge besked om hur stora skattehöjningar svenska folket ska få. Jag tror att de vill veta det. Det är viktigt för vanliga löntagare att veta hur ekonomin kommer att se ut om ni skulle vinna valet. Min andra fråga är vilka belegg ni har för att skattehöjningar leder till fler jobb. Det är egentligen det som är den intressanta frågan, nämligen vilka forskningsbelegg ni har, vilken grupp som stöder er när ni säger att skattehöjningar leder till fler jobb. Det vill jag ha svar på.

(Applåder)

Anf. 20 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Det som verkligen ger stöd för en rödgrön förändring av politiken är verkligheten, Maud Olofsson. Skattesänkningar på lånade pengar, avsaknad av näringspolitik, en havererad arbetslinje, färre platser i utbildning, färre kompetensmöjligheter för företagen har varit, och är, förödande för möjligheterna att klara jobben. Det är resultatet av de år då ni har försökt praktisera en jobblinje. Det fungerar inte.

Nu säger Maud Olofsson att i teorin, och enligt några forskare, ger jobbskatteavdraget, eller borde egentligen i teorin kanske ge, 88 000 jobb någon gång i framtiden. Vad är det för typ av besked? Verkligheten har visat att det blev tvärtom. Facit för näringsminister Maud Olofsson är att det kanske blev några fler ambassadörer på Näringsdepartementet, att det kanske blev några fler samordningsmän på Näringsdepartementet. Men var är den aktiva närings- och industripolitiken som skyddar och utvecklar svenska jobb? Det är nämligen det som väljarna kommer att ta ställning till om åtta månader.

Vi presenterar våra skatteförslag i slutet av april när vi lägger fram vår vårmotion. Väljarna kommer att ha två tydliga alternativ. Verkligheten visar dock en sak, nämligen att skattesänkningar åstadkommer ökade klyftor. Det kanske är det som är poängen, Maud Olofsson. Erkänn det!

(Applåder)

Anf. 21 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Man bävar inför ett eventuellt regeringsövertagande när Mona Sahlin med sådan kraft kan avfärda Riksrevisionen, OECD, Finanspolitiska rådet och alla de som har ekonomisk kunskap om vilka reformer som leder till det ena och det andra.

Innan finanskrisen inträffade hade 180 000 nya jobb skapats i Sverige. Det var mycket tack vare jobbskatteavdraget men också tack vare de åtgärder vi vidtagit på utbildningsområde, på näringspolitikens område och så vidare. Det är klart att finanskrisen påverkat i negativ

riktning, men det råder ingen tvekan om att stimulansen i form av jobb-skatteavdrag och andra skattesänkningar har lett till fler jobb.

Jag kan inte tolka svaret på annat sätt än att Mona Sahlin inte tänker bry sig ett dugg om dem som kan någonting om ekonomi, utan hon kommer att göra sina egna tolkningar av vad som är rätt och fel i detta.

Tolkningen kan också vara att svenska folket har att vänta sig en rejäl skattechock. Inte minst gäller det landets ungdomar som i dag står utanför arbetsmarknaden. De kan vänta sig en rejäl skattechock, och de kommer att straffas ut från arbetsmarknaden eftersom man höjer alla dessa skatter. Det är alternativet för svenska folket i september i år.
(Applåder)

Anf. 22 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag har 25 års erfarenhet av riksdagen. Jag har suttit i ett oändligt antal regeringar som alla har visat att socialdemokrater förstår varför jobben måste klaras för att klara ekonomin och därmed välfärden. Det är lite anmärkningsvärt, och också märkvärdigt, att Maud Olofsson försöker antyda att jag behöver bevisa för henne vad en stark statsbudget och stark ekonomi betyder för ett land som Sverige.

Valet kommer att handla om jobben och Maud Olofssons enda besked här är att det är skatterna man ska fortsätta att diskutera. Den politik som misslyckats i fyra år ska man fortsätta att föra. För Sveriges konkurrenskraft behöver vi mer kompetensutveckling. För Sveriges näringsklimat behöver vi mer branschavtal. För svenska folkets frihetsmöjligheter behöver vi starka och trygga omsorgssystem och sjukvård. Då klarar vi också jobben, Maud Olofsson. Det vet jag, och det kommer svenska folket att få ta ställning till.
(Applåder)

Anf. 23 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Jag noterade att Mona Sahlin knappast alls talade om klimatet. För någon timme sedan, mellan kl. 7 och 8 i morse, importerade Sverige 1 580 megawattimmar elektricitet. Den kommer i huvudsak från kolkraft i Europa. De två första veckorna i år importerade Sverige 700 000 megawattimmar elektricitet. Det ger ett utsläpp på ungefär 250 000 ton koldioxid om hälften är kolkraft; det är lågt räknat.

För ett antal årtionden sedan stängde Sverige av miljökäl gamla oljekraftverk. Oljekraftverken i Stenungsund, Karlshamn, Västerås och Norrköping har fått köras i gång den här vintern. Det ökar koldioxidutsläppen. Dessutom har elpriserna gått upp kraftigt. Normalt kostar en kilowattimme 30 öre. Priset på spotmarknaden har den här vintern tidvis varit uppe i astronomiska 10 kronor.

Varför har det skett? Under en kort tid hade vi sträng kyla, men det är inte hela sanningen. Sanningen är den att två av våra kärnkraftsreaktorer under den här vintern stått avstängda för renovering, och det är en viktig förklaring. Om det är så, Mona Sahlin, att två äldre kärnkraftsreaktorer som stängs av en kort tid leder till kraftigt ökade koldioxidutsläpp och till elpriser som svensk industri inte skulle överleva i längden, om två reaktorer som stängs av under kort tid leder till det, undrar jag: Till vad leder då en permanent nedstängning av alla tio svenska kärnkraftsreaktorer, vilket ni föreslår?

Vad händer, Mona Sahlin, om vi avvecklar hälften av vår elproduktion? Sanningen är att vi skulle öka koldioxidutsläppen kraftigt och få en massarbetslöshet på många orter. Hur tänker ni?

(Applåder)

Anf. 24 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Ett av svaren är väl ganska givet, och det är också den rödgröna klimatpolitiken. Detta visar med all önskvärd tydlighet varför en omställning av energisystemet är så viktigt. Detta visar med all önskvärd tydlighet varför vi behöver bygga upp mer trygghet i de förnybara energikällorna, som utgör en så stark del av Sveriges förutsättningar. Detta visar också med all önskvärd tydlighet att Jan Björklund – det är han som sitter i regeringen nu, inte jag – inte har agerat för att göra elmarknaden mer funktionsduglig. Vad har ni gjort dessa fyra år? Elpriserna beror på att elmarknaden inte fungerar. Det vet Jan Björklund för han kan, precis som jag, dessa frågor. Konkurrensen och kundernas ställning borde vara starkare. Vad har regeringen gjort för att göra elmarknaden till en bättre fungerande marknadsplats?

Förklara dessutom för mig, Jan Björklund, hur det blir med Vattenfall. På vilket vis skulle utvecklingen underlättas om vi sålde ut Vattenfall? Var är ägardirektiven som gör att Vattenfall kan vara en aktiv del i att lösa de frågeställningar som Jan Björklund nu frågar mig om? Hur tänker ni?

(Applåder)

Anf. 25 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Jag noterar att Mona Sahlin inte svarar på frågor i de här replikskiftena. Det blir ganska meningslöst då, för replikskiftena är ju till för att man ska kunna ställa frågor till dem som har hållit ett anförande.

Mona Sahlin kan inte på fullt allvar mena att 50 procent av vår elförsörjning som kommer från kärnkraften skulle kunna ersättas med vindkraft som i dag ger 1 procent. Ni har suttit i regering nästan oavbrutet sedan folkomröstningen 1980, och ni har byggt ut vindkraften från 0 till 1 procent. Nu har vi planer på att bygga ut med kraftfulla satsningar på vindkraften, men den kommer inte tillnärmelsevis att kunna ersätta kärnkraften.

Jag har utmanat Mona Sahlin på energipolitiska debatter. Jag har valt några orter på socialdemokratisk hemmaplan. Luleå, Sundsvall, Gävle, Borlänge, Oxelösund – orter som vet precis vad elförsörjningen betyder för deras överlevnad. Elpriser på den nivå som skulle bli följderna av en rödgrön energipolitik skulle slå ut den svenska basindustrin. Dessutom skulle den med all önskvärd tydlighet, vilket den här vintern har visat, kraftigt öka koldioxidutsläppen.

Låt oss slippa den politiken, Mona Sahlin!

(Applåder)

Anf. 26 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Det vore väldigt spännande att höra en debatt mellan Jan Björklund och Maud Olofsson om synen på Vattenfall och på kärnkraften. Det tog inte mycket mer än åtta nio månader förrän den så kallade historiska energiuppgörelsen som regeringen gjorde var i bitar. Den

stora oenigheten finns nu i den borgerliga regeringen och inte hos oss, de rödgröna partierna.

Jag ser alltså med spänning fram emot att fortsätta diskutera och fortsätta lägga fram förslag på hur den stora klimatkrisen behöver mötas med en modig klimatpolitik med starka incitament för omställning för att därmed också kunna trygga elförsörjningen för svenska företag.

De sakerna hör ihop, och det är faktiskt mina svar på dina frågor, Jan Björklund. Och även om du inte gillar svaren kanske väljarna gör det. Vi får se.

(Applåder)

Anf. 27 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Mona Sahlin sade i sitt inledningsanförande att de tre oppositionspartierna kompletterar varandra. Det gör de väl, och det är precis det vi är rädda för. En kombination av Socialdemokraternas självgodhet, Lars Ohlys och Vänsterpartiets syn på marknadsekonomi och demokrati och Peter Erikssons energipolitik – är inte det en skräckbild så säg!

(Applåder)

Mona Sahlin var inne på vårdområdet, och det tycker jag är bra. Det är ett område där vi har förändrat väldigt mycket utifrån den enskilda patientens ställning. Patienten ska vara i fokus, inte systemen, vilket har varit fallet under alltför lång tid.

Därför ger vi patienten mer makt när det gäller vårdvalet. Man kan själv välja läkare och vårdcentral. Genom kömiljarden åstadkommer vi dramatiskt förkortade köer inom svensk hälso- och sjukvård, något som Socialdemokraterna har misslyckats med. Mona Sahlin som har suttit i ett oändligt antal regeringar är väl medveten om detta.

Vi ökar patientsäkerheten, och vi ökar tillgängligheten på läkemedel. Vi får 3 000 nya försäljningsställen som gör att man lättare får tag i näsdroppar eller huvudvärkstabletter. Det betyder något för människor i vardagen. Nya apotek tillkommer som gör att patienten, kunden, får en större makt.

Min fråga är: Vad är det egentligen som gör Socialdemokraterna så livrädda för att människor ska kunna få bestämma mer själva?

(Applåder)

Anf. 28 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Patienten ska kunna bestämma mer, men varför ska vårdbolagen få bestämma i stället för patienten? Varför ska vårdvalet inte handla om patientens möjlighet att välja utan om rätten för vårdbolagen att etablera sig där de tycker att det är mest ekonomiskt lönsamt? Varför ska apoteken säljas ut, först med argumentet att det ska bli väldigt mycket billigare och sedan med argumentet att vi ska försöka hejda de skenande priserna? Nu ökar priserna otroligt snabbt. Hur kan då en utförsäljning av apoteken vara något som gynnar någon annan än – återigen – de bolag som nu kan äga apotek?

Min sjukvårdspolitik, Lars Ohlys sjukvårdspolitik och Peter Erikssons sjukvårdspolitik går ut på något annat: vård efter behov, aldrig efter plånbok. Du och jag, Göran Hägglund, hade en diskussion här för några år sedan när jag frågade dig om precis det som nu händer. Vad är po-

ängen med att det uppstår två system i vården, ett för dem som har försäkringar och ett för dem som inte har det? Detta sker dessutom inne på skattefinansierade sjukhus.

Efter detta replikskifte, Göran Hägglund, undrar jag om det finns någon som inte undrar om skräckbilden handlar om hur snabbt det kan gå att förstöra ett av de viktigaste fundamenten i välfärdspolitiken för oss alla tre. Vård efter behov – det är mitt svar, och det är min sjukvårdspolitik.

(Applåder)

Anf. 29 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Mona Sahlin hade i sitt inlägg en referens till en debatt vi hade tidigare där hon, om jag minns rätt, uttryckte rädsla för att direktörens son och arbetarens dotter i framtiden inte skulle kunna dela väntrum. Jag sade att jag inte vill att de ska dela väntrum. De ska ha behandling. De ska inte sitta och vänta månad efter månad på sin operation eller sin åtgärd.

Det är i ett nötskal det dilemma som ni sitter i när ni vill att politiker ska bestämma allt detta och reglera köer i stället för att ge utrymme för människors egna val och möjlighet för nya aktörer på sjukvårdsområdet att erbjuda sina tjänster till människor som väljer själva.

Vi kan se en dramatisk förändring när det gäller hur många människor som enligt vårdgarantin får vänta alltför länge. Nu kortar vi dramatiskt köerna med 70–80 procent. Här har ni under 2000-talet satsat 45 miljarder kronor till ingen nytta. Vi satsar en kömiljard, och människor får vård. Det är det som är skillnaden mellan oss, Mona Sahlin.

(Applåder)

Anf. 30 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag undrar hur många som känner igen sig i Göran Hägglunds sista mening.

Visst är det så, och det har jag erkänt många gånger, att det finns delar inom svensk sjukvårdspolitik som vi socialdemokrater har varit ansvariga för som behöver förändras. Det fanns en tid när vi tog större hänsyn till systemen än till individen. Det är sant.

Men vi har idkat självkritik. Vi har lagt fram förslag som också förändrar detta. Göran Hägglund påstår att skiljelinjen går mellan om politiker ska bestämma allt i detalj eller om individen ska bestämma. Men även du vet att skiljelinjen går mellan om det är patienten eller bolaget som ska göra valen, om man ska kunna välja bort var vårdcentralerna ska etablera sig eller om också de som är sjuka i Rinkeby, och inte bara i Stockholm, ska ha rätt och möjlighet till bra kvalitativ vård utan väntetider. Om det handlar om sjukvårdsdebatten i valet, och den är viktig.

(Applåder)

Anf. 31 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Så sker då den traditionella utvandringen av socialdemokratiska ledamöter ut ur kammaren.

Ibland påminns man om en annan verklighet. Trots att skalvet nu har lagt sig i Haiti hörs fortfarande skriken – skriken från tusentals människor som fortfarande sitter fastklämda i rasmassorna, som har förlorat en

anhörig eller som nu med barnet på armen står ensam utan hem, utan mat och utan försörjning.

I Afghanistan går människorna till en ny osäker dag. En dag där talibanrörelsen åter sätter skräck i samhället. I spåren av självmordsbombarna, bilbomber och k-pistbeväpnade talibankrigare lämnas död och förödelse.

För många människor är det här en verklighet som vi tack och lov är förskonade från. Det är en verklighet som gör att våra vardagsproblem ibland känns både små och banala. Även om avståndet är stort och våra verkligheter skiljer sig åt har vi någonting gemensamt. Vi delar alla samma längtan efter ett liv där vi kan ge mat åt våra barn, trygghet åt våra föräldrar och ha friheten att utveckla oss själva.

Kära vänner! Låt oss göra vad vi kan för att ge människorna i Haiti, i Afghanistan och på alla andra platser runt om i världen där otryggheten breder ut sig en god och trygg framtid. De ska veta att de inte är ensamma. Genom vårt internationella samarbete har Sverige tillsammans med övriga EU snabbt kunnat bidra med humanitär hjälp till Haiti – Sverige ensamt med 180 miljoner kronor. Men vi kan alla göra mer, både individuellt och gemensamt. Den här veckan tog Centerpartiet beslutet att ge hundra tusen av vår valbudget till de nödställda i Haiti.

(Applåder)

Jag vill uppmana alla andra partier att kanske ta en liten skärv av er valbudget och också ge hundra tusen till de nödställda i Haiti. Det har vi alla råd med.

Även här hemma finns en oro, men av ett helt annat slag. I finanskrisens spår, men också beroende av den globala konkurrens vi står inför, krävs stora omställningar. Strukturer och företag som vi har tagit för givna utmanas av nya länder, nya produkter och tjänster och nya företag. På många orter finns en stor oro. I Trollhättan, Vilhelmina, Gävle, Olofström och på många andra ställen jobbas det hårt för att återkomma till full sysselsättning. Inte minst alla de som går i väntans tider och undrar vad som kan hända med Saab, de som har kastats mellan hopp och förtvivlan, vill naturligtvis se en lösning. Jag kan säga till er i dag: Vi gör allt vad vi kan för att hitta den lösningen, men vi vill både värna skattebetalarnas pengar och se till att det blir en långsiktig lösning.

I varselns spår har regeringen valt en decentraliserad arbetsmodell med varselsamordnare där vi för en dialog med regioner och lokalsamhällen därför att vi vet att det är där människorna bäst vet vad som behöver göras. Vi satsar inte på några kosmetiska paket utan mobiliserar de betydligt större resurser som finns i befintliga system, inom Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Almi och på många andra ställen.

Vi satsar på ett företagsklimat i världsklass. Vi investerar i infrastruktur, i utbildning och i forskning för att vi ska klara de stora framtidsutmaningarna. Men om vi ska klara konkurrensen framöver finns det några grundläggande saker som vi måste få på plats.

Vi måste få fler människor att vilja välja företagargörelsen så att vi får fler som vill skapa nya jobb. Vi måste bli fler som arbetar och anstränger oss för att skapa gemensamma resurser. Vi måste bli kunnigare, mer innovativa och mer påhittiga, oavsett om vi är företagare eller anställda. Hela Sverige, varje ort, måste bidra till den gemensamma tillväxten.

Sverige har stora möjligheter att komma väl ur krisen. Vi har en hög kunskapsnivå. Vi är vana vid tuff global konkurrens. Vi har områden där vi till och med är bäst i världen. Inte minst när det gäller att förbättra klimatet har vi mycket bra miljöteknik som kan skapa många nya jobb.

Regeringens sätt att hantera finanskrisen har också gett Sverige ett försprång när det gäller de offentliga finanserna. Vi behöver inte stora besparingsprogram som många andra länder nu inför. Vi har sunda statsfinanser. Vi har en låg ränta som gör att företag och enskilda kan känna stor trygghet. Vi har fler och fler som kommer tillbaka till arbetsmarknaden från sjukskrivningar och utanförskap. Vi har äntligen fått en ordning där människor som blir sjukskrivna och förtidspensionerade blir sedda och hörda.

För Centerpartiet har det varit avgörande viktigt att vi äntligen har infört ett rejält rehabiliteringsansvar och en kedja av insatser för att hjälpa människor tillbaka till arbete. Människor som är sjuka ska naturligtvis ha rätt till sjukskrivning och sjukpenning, och man ska alltid veta att det finns ett system som backar upp och hjälper en tillbaka.

Regeringen är naturligtvis också hela tiden beredd att justera och förbättra våra reformer så att ingen ska behöva känna otrygghet eller bli felaktigt behandlad. Varje människa ska bli behandlad med respekt.

Glöm inte historien! Det var inte humant att som sosseregeringen gjorde bara placera människor i utanförskap, förtidspension med 64 procents ersättning, utan några som helst insatser till att försöka hjälpa människor tillbaka. Glöm aldrig att de som nu slår sig för bröstet och talar om rättvisa faktiskt förtidspensionerade 140 personer per dag, i regel efter ett års sjukskrivning utan några som helst insatser. Det var sosseregeringen, med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som gjorde att vi fick rekordhöga sjukskrivningstal.

När ni nu har presenterat era förslag känns det som om jag har hört det här förut. Vi har ju provat era lösningar i fullskaleförsök, och ni har inget bra track record. Nu kommer ni med samma medicin igen. Bara för att ni ökar dosen av fel medicin innebär det inte att patienten blir frisk. Tusentals människor lämnades i Sosse-Sverige i utanförskap och långtidssjukskrivningar. Vi vill inte se det igen.

(Applåder)

Trots allt bra som regeringen har gjort behöver vi göra mer under kommande mandatperiod. Centerpartiet ser många fortsatta utmaningar. Det första är naturligtvis att fortsätta vägen fram, trots allt det som händer i Köpenhamn, och rädda klimatet. Klarar vi inte det kan det mesta andra vara meningslöst.

Nu gäller det att Sverige i konkret handling visar hur vi minskar utsläppen, ställer om transportsektorn, förbrukar mindre energi, renoverar och bygger om våra hus, bygger nytt som är mer energieffektivt, tar fram miljövänliga produkter och bygger vårt energisystem mer robust. Den senaste tiden har mer än tydligt visat att det tredje benet i den svenska elproduktionen, med förnybart, är nödvändigt och viktigt.

Miljöpolitiken måste också tydligt kopplas samman med näringspolitiken. Världen efterfrågar många av de lösningar som svenska företag har. Låt oss göra det till en framtidsuppgift att rädda miljön och skapa nya jobb samtidigt.

Vi måste också göra mer för våra hjältar entreprenörerna. Vi har genomfört mer än hundra åtgärder för att förbättra företagsklimatet, men det räcker inte. Vi måste fortsätta att sänka kostnaderna och göra det lättare att anställa. Vi måste hylla entreprenören som dag ut och dag in sliter och släpar för att få företaget att leva och utvecklas. Sänkta skatter och arbetsgivaravgifter, enklare regler och annat är åtgärder som vi måste fortsätta att vidta. Om fler arbetar får vi också mer pengar till välfärden.

En annan stor utmaning är att se till att våra ungdomar verkligen får jobb. Det är ett gigantiskt resursslöseri att ha så många unga utanför arbetsmarknaden. Tänk på alla affärsidéer som de unga har som inte kommer till sin rätt. Tänk på alla nya idéer som unga har på arbetsplatser som kan göra gott på olika ställen. Regeringen har gjort många bra saker men det behövs mer.

Centerpartiet anser, precis som de unga, att nya fräscha idéer måste prövas. Lägre ingångslön under det första året för unga har ett starkt stöd bland de unga och kan öka möjligheterna för ungdomarna att få arbetslivserfarenhet. En undersökning visar att 90 procent av ungdomarna tycker att det är ett bra förslag.

Vi måste också klara av att diskutera arbetsrätten, en arbetsrätt som kom till på 30-talet men som behöver moderniseras för att se till att vi inte stänger så många grupper ute. Traineeplatser, lärlingsutbildningar och ett stöd till ungas innovationer är andra åtgärder som vi måste genomföra.

Herr talman! Regeringen och Centerpartiet har gjort ett vägval. Vi ska gå framåt, inte bakåt som vänsteroppositionen vill. Vi har kommit en bra bit på väg, men vi är inte färdiga än med att bygga ett modernt, tryggt, öppet, företagsamt och grönt Sverige. År 2010 ska väljarna peka ut riktningen. Ska vi gå framåt med nya, moderna lösningar eller bakåt med gamla metoder in i framtiden? På ena sidan har vi en vänsteropposition som dömer människor till utanförskap, till en evig avbytarbänk och större bidragsberoende. Det är en politik som Sverige redan har provat, med rekord i utanförskap. På andra sidan står regeringen som tror på människans förmåga att växa, utvecklas, förändras och vara stark också i en globaliserad värld. Det är där skiljelinjen ligger.
(Applåder)

Anf. 32 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Maud Olofsson återkommer ofta till en beskrivning av finanskrisen. Det är en viktig diskussion både när den pågår och slutsatserna när den en dag är över. Det är riktigt att vi har haft en finanskris, men svenska folket hade nog förväntat sig att vi också skulle ha haft en näringspolitik.

Vi har i dag i anförandet hört mycket om att värna skattebetalarnas pengar. Det är ett uttryck som Maud Olofsson ofta återkommer till. Men hur tycker Maud Olofsson att det ska göras? Är det ett bra sätt att värna skattebetalarnas pengar för att bygga upp en stark framtida näringspolitik att skattesänka bort hela överskottet i budgeten? Var det en bra metod för att verkligen slåss för företagens möjligheter att utvecklas? Var det en bra metod att i stort sett montera ned stora delar av regionalpolitiken och näringspolitiken? Tycker Maud Olofsson att det har gått bra att bygga

upp näringspolitiken och hjälpa de småföretag och entreprenörer som hon säger sig vurma för?

Jag tvivlar inte på intentionerna hos Maud Olofsson, men hur kan mindre utrymme i statens budget – ständigt dessa attacker på arbetsrätten och de fackliga organisationerna, avsaknaden av aktiva insatser inte minst för den industri som har lidit så hårt det senaste året – värna skattebetalarnas pengar genom att skattesänka bort dem just till den grupp som redan har sitt på det torra? Det är inte rimlig näringspolitik. Tycker Maud Olofsson verkligen det?

(Applåder)

Anf. 33 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Frågan om skattebetalarnas pengar är intressant. Mona Sahlin brukar säga att vi ”sprätter” ut skattesänkningar. I min värld äger medborgarna, det vill säga skattebetalarna, sina egna pengar. Vi bara lånar av dem ibland för att göra gemensamma saker. Då kan man inte säga att man sprätter ut skattesänkningar till dem som egentligen äger pengarna.

(Applåder)

Jag har lärt mig en sak, nämligen att om jag har fått förtroendet att ansvara för skattebetalarnas pengar måste jag vara försiktig. Jag måste göra rätt saker. Om rätt sak enligt all vetenskap är att låta människor behålla sina pengar, om det är en bra drivkraft för att skapa nya jobb, ska de få behålla pengarna.

Det är också viktigt att vi använder skattebetalarnas pengar till rätt saker för företagen. Hur tror Mona Sahlin att ökade kostnader för företag och anställda leder till fler jobb? Har Mona Sahlin inte träffat dessa representanter för företagen som tycker att kostnadsnivån är för hög?

Vi har sänkt skatterna med närmare 50 miljarder för företagen. Du vill höja dem. Läs din egen budget. Det står där tydligt och klart. Företagen säger att de dignar under skattebördan. Om de ska kunna anställa fler måste de få sänkta arbetsgivaravgifter – sänkta skatter. Du säger höjda skatter.

Frågorna till dig blir: Hur kan höjda skatter för företagen leda till fler jobb? Hur kan företagen bli mer benägna att anställa när du straffbeskattar dem när de anställer? Det är frågorna du ska svara på.

(Applåder)

Anf. 34 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Den rödgröna oppositionen har inga förslag på att ”straffbeskatta” företag som vill anställa. Vi har förslag som handlar om att sänka kostnaden för de företag som till exempel anställer en arbetslös ung person. Vi i den rödgröna oppositionen har förslag om hur man ska bygga upp kompetensutvecklingen och kompetensutbildningen så att företagen verkligen kan anställa den kompetens som krävs för att vara med och bygga en stark tillväxt för framtiden.

Skattesänkningarna handlar om något annat. Det vet Maud Olofsson. 10 procent – de allra rikaste i vårt land – har fått mer i skattesänkningar än 60 procent av hela folket. Det har inte lett till fler jobb. Det har lett till ökade klyftor.

Det är märkligt att ändå inte kommentera skattesidan, varför alla enligt Maud Olofsson ska ha sänkt skatt utom just pensionärerna. Varför ska de undantas? Vad är det för drivkrafter som gör att en likadan sänkning av skatten för löntagare och pensionärer kallas för bidragspolitik? Jag tycker att det är rättvisepolitik.
(Applåder)

Anf. 35 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Mona Sahlin måste svara på varför det är vettigt att först ta bort ungdomarna från företagen genom att straffbeskatta unga anställda i dag och att företagen sedan ska få bidrag och skattesänkningar för att anställa de unga igen. Vad är poängen? Ni höjer faktiskt skatten för att anställa unga. Ni tar bort den reform som regeringen har genomfört där vi har halverat arbetsgivaravgiften för att anställa en ung person. Ni straffbeskattar de företag som vill anställa unga.

Ni höjer skatten för företag. Försök att förklara för landets företagare att med hjälp av höjda skatter kommer de att kunna anställa fler. De går inte på det, Mona Sahlin. De har sett er politik i fullskaleförsök många gånger tidigare.

Vi har genomfört 100 åtgärder för att förbättra företagsklimatet i Sverige. Vi är beredda att göra mer. Vi har sänkt arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Vi har infört trygghetssystem för företagare. Vi har regel-förenklat. Det här har inte Mona Sahlin tänkt göra. Det vet svenska företagare. Jag tar gärna en match om företagspolitiken i kommande valrörelse. Det ska bli ett sant nöje.
(Applåder)

Anf. 36 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Jag får en känsla av lätt surrealism när jag hör Maud Olofsson. Det är samma argumentation som före valet 2006. Då var det svårare för oss att bemöta den eftersom det då inte fanns en högerregering som hade prövats mot verkligheten. Då kunde ni prata om utanförskapet, arbetslösheten och verkliga problem. Nu har ni suttit vid regeringsmakten i snart tre och ett halvt år. Vad är facit, Maud Olofsson? Är du nöjd? Är du stolt?

Det finns 70 000 fler i utanförskap nu än 2006, räknat på samma sätt som Moderaterna räknade i valrörelsen 2006. Det har varit 343 nya arbetslösa varje dag det senaste året. Det har blivit försämringar för sjuka, arbetslösa och pensionärer. Det är de grupper som kanske redan innan hade det sämst. I år kommer 50 000 människor att utförsäkras från sjukförsäkringen.

Samtidigt med detta sker stora förändringar av anställningstryggheten och arbetsmarknadspolitiken, som leder till att företag tar sig rätten att avskeda människor och sedan hyra in samma eller andra till sämre villkor. Lönerna sänks. Försäkringsbarheten sänks. Människors möjligheter att ställa krav på goda arbetsmiljövillkor och goda arbetstider minskar. Vi har exempel från Lagena, Avia, Euromaint Rail och Urban Outfitters. Och Centerpartiet står i talarstolen och säger att de ska gå till val på mer av samma.

Det ska bli fler i utanförskap, fler arbetslösa, fler församringar för sjuka, arbetslösa och pensionärer, fler utförsäkrade och sämre villkor på arbetsmarknaden. Grattis, Maud Olofsson! Det låter som en bra strategi.

(Applåder)

Anf. 37 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tror inte att Lars Ohly kan vara särskilt stolt över sin historia. När vi tog över regeringsmakten fanns ett rekordstort utanförskap. För det har du ett ansvar.

Sedan vi tillträdde har antalet sjukskrivna minskat från 200 000 till 100 000. Förtidspensionärerna har minskat från 554 000 till 498 000. Det är alltså under en halv miljon nu. I år förväntas 50 000 personer få ta del av regeringens rehabiliteringsgaranti. Antalet nybeviljade förtidspensionärer har minskat från 74 000 år 2004 till 22 000 år 2009.

Det är alltså fler som kommer tillbaka till arbetsmarknaden. För mig är rätten till arbete den bästa trygghets- och rättvisereform som över huvud taget finns.

(Applåder)

Du försöker mörka att det på din tid var regel att efter års sjukskrivning blev man förtidspensionerad. Många av dem var unga. Det var 140 per dag. Det försöker du mörka. Vi vill att de ska komma tillbaka till arbetsmarknaden. Det är också därför man både prövas i sin sjukskrivning och får hjälp på Arbetsförmedlingen för att komma tillbaka till arbetsmarknaden.

Du tror att 55 miljarder i skattechock för landets löntagare och företagare kommer att leda till fler jobb. Hur kan det leda till fler jobb? Vad har du för empirisk bakgrund för att kunna säga det? Vilka forskare står bakom dig och säger att en skattechock på 55 miljarder leder till fler jobb?

Fråga landets företagare om det blir enklare att anställa om de får höjda kostnader för anställda! Tror du inte att det kommer att bli fler bemanningsföretag, som du talar så illa om, med en skattechock? Tror du att det blir lättare att anställa unga bara för att man straffbeskattar unga? Tror du att det blir lättare för löntagare att finna motivation att jobba mer bara för att man får höjd skatt?

Det här är jättetydligt: Du vill straffa ut företagen i Sverige. Jag vill stimulera dem att anställa fler.

(Applåder)

Anf. 38 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Men varför har då inte Maud Olofsson gjort detta? Det är du som sitter i regeringen. Det är du som är näringsminister och vice statsminister, och du har att försvara en politik som har lett till 70 000 fler i utanförskap och 343 nya arbetslösa varje dag. Det är du som har lett en regering som har försämrat villkoren för arbetslösa, sjuka och pensionärer. Det är du som sitter i en regering vars politik kommer att innebära att 50 000 människor som är sjuka utförsäkras från sjukförsäkringen och förvägras rätten att vara sjuka. Det är du som står för en orättvis arbetsmarknadspolitik där företagen tar sig rätten att avskeda människor och sedan anställa samma eller andra människor på sämre villkor.

Det är den politiken som ni nu har att ta ansvar för. Varför har du då inte satt jobben främst? Det är det som är den stora uppgiften nu. Rättvisan, jobben och välfärden måste i centrum, och för det behövs det en ny regering.
(Applåder)

Anf. 39 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag förstår om Lars Ohly inte har hört talas om finanskrisen, för han brukar aldrig höra något sådant.

Om man tittar på vad som hände före finanskrisen och vad som händer nu kan man se att 180 000 nya jobb hade skapats före finanskrisen. Det är klart att finanskrisen har påverkat sysselsättningen – vad annars? Det gör den i alla andra länder. Trots det har vi ett bättre läge än många andra länder.

Min poäng är: Vad är alternativet för Lars Ohly? Han vill ju straffbeskatta dem som ska skapa de nya jobben.

Vi har sänkt skatterna för företagen med närmare 50 miljarder kronor. Jag vet att om jag ökar möjligheterna för de små företagen att bara anställa en till ökar sysselsättningen.

Vi vill gå vidare. Vi behöver göra mer. Men vad Lars Ohly vill är att höja skatten med 55 miljarder om han får sin vilja igenom. Tro inte annat än att det bara kommer att leda till ett ännu större utanförskap och ännu större arbetslöshet! De ungdomar som lyssnar här i dag måste fundera över: Varför vill du straffbeskatta företag som anställer unga?
(Applåder)

Anf. 40 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Den här mandatperioden när Centern har haft ansvaret för både miljön, näringen och infrastrukturen har klimatpolitiken tyvärr tagit steg bakåt. Jag kan ge några tydliga exempel.

Satsningar på järnväg läggs ned och ersätts av motorvägar som Förbifart Stockholm. Det statliga stödet till förnybar energi minskar. Statliga Vattenfall bygger nya stora kolkraftverk och köper också sådana. Internationellt vill regeringen dessutom införa en rad allvarliga kryphål, till exempel kring skogs- och klimatpolitik, och att man ska få använda gamla utsläppsrätter även i framtiden.

Förfallet illustreras kanske bäst av att Sveriges anseende i klimatpolitiken har rasat. Climate Action Network, en global samlingsorganisation för 500 miljöorganisationer, rankar varje år världens länder ur klimatsynpunkt. Sverige har hittills haft höga poäng och hade en tätposition ända fram till 2009, när regeringen lade fram sin klimatpolitiska proposition och tog över ordförandeskapet i EU. Då rasade bedömningen av Sveriges nationella och internationella klimatpolitik i Climate Index. Poängen för Sveriges både inhemska och internationella klimatpolitik föll dramatiskt i fjol. I rankningen av den svenska klimatpolitiken rasade vi ned till 18:e plats. I stället för att inta en ledarposition grupperas vi nu med länder som Marocko, Iran och Kazakstan.

Min fråga är: Vad är Maud Olofssons förslag för att vända den här negativa trenden?

Anf. 41 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag förstår om Peter Eriksson är lite avundsjuk på den här regeringen, därför att vi har gjort så mycket under så kort tid på miljöområdet som Miljöpartiet och Peter Eriksson aldrig kunde göra tillsammans med Socialdemokraterna.

Jag vill upplysa Peter Eriksson om att vi bygger all järnväg som finns projekterad. Det finns ingen mer som går att bygga just nu, utan vi satsar alla resurser som går att satsa på järnvägen. Men vi vill också reformera vägnätet så att det går att ta sig fram.

Aldrig tidigare har så många miljöbilar sålts i Sverige som nu, därför att vi har stimulerat det med miljöbilspremierna och nu också med skattebefrielsen, för att ställa om transportsektorn och minska utsläppen.

När du var ansvarig satsades inte en krona på havsmiljö. Det är över en miljard som har gått till satsningar på havsmiljön för att rädda Östersjön, Västerhavet och andra viktiga delar. Aldrig tidigare har vi lyckats vända utvecklingen när det gäller fisket. Eskil Erlandsson har förhandlat fram både fiskekvoter och en kontroll som gör att fisket verkligen är både uthålligt och långsiktigt.

Vi investerar rekordmycket i förnybara energikällor. Den energi- och klimatuppbyggnad som vi har tagit är den mest ambitiösa i hela världen. Och nu investeras i vindkraft, bioenergi och många andra energislag. Vi har mer än fördubblat anslagen till energieffektivisering därför att vi vet att det är en av de mest effektiva åtgärderna för att minska klimatutsläppen.

Jag kan rada upp en rad åtgärder som innebär att ambitionerna i miljöpolitiken har stärkts betydligt sedan vi tog över regeringsmakten. Jag förstår om Peter Eriksson är avundsjuk. Jag tycker snarare att han ska vara glad över att så mycket händer, för det är bra för miljön och bra för kommande generationer.

(Applåder)

Anf. 42 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Nej, jag är inte avundsjuk. Det är ganska tydligt att Maud Olofsson lever i ett slags bubbla när hela världens miljöorganisationer ser på svensk klimatpolitik.

Ett annat exempel är när den största miljöorganisationen i Bryssel, EEB, i dagarna kom fram med en rapport om det svenska ordförandeskapet där rubriken var att man är besviken på Sverige. Där sade man tydligt att man tyckte att Sverige inte tog ledarskapet under Köpenhamnskonferensen utan lät sig bli sidsteppat och att det inte fanns de initiativ som man hade förväntat sig från svensk sida på grund av den historiskt bra resumé som har funnits kring Sverige.

Jag kan dra många andra saker. Vi har fått mycket sämre förutsättningar för vindkraft. Vindkraftsföretagen, särskilt de som jobbar med kooperativen, är väldigt besvikna på regeringen. Maud har accepterat de försämringar som har kommit. Man valde att inte ens lägga fram det förslag om en förändring när det gäller egenproducerad el i fråga om nettomätning som den egna utredaren lade fram. Det blev ingenting av det heller.

(Applåder)

Anf. 43 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag är mycket stolt över det svenska ordförandeskapet. På mitt eget område genomförde vi tre direktiv som handlade om energi-effektivisering – en av de mest effektiva åtgärderna för att minska klimatutsläppen, som jag sade, när det gäller byggnader, däck och märkning av hushållsprodukter. Andreas Carlgren har på sitt område vidtagit en rad olika åtgärder för att förbättra miljön, liksom Eskil Erlandsson, Åsa Torstensson och många andra statsråd.

Att vi inte lyckades i Köpenhamn kan inte ha att göra med att vi har den mest ambitiösa klimat- och energipolitiken i hela världen och att vi lyckades få EU att också ta ett ledaransvar.

Har inte Peter Eriksson förstått spelet bakom Köpenhamn? Kina ville inte ha någon uppgörelse. Kina ville inte att det globala samfundet skulle fatta ett beslut om ambitiösa mål och saboterade därmed möjligheten att nå en överenskommelse. Jag trodde att Peter Eriksson hade följt den här delen.

Det som är viktigt nu är att vi, oavsett överenskommelse eller inte i Köpenhamn, måste fortsätta arbetet med omställningen för att minska klimatutsläppen. Där tror jag att Peter Eriksson och jag faktiskt är överens.

(Applåder)

Anf. 44 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Låt mig börja med att uttrycka deltagande i den tragedi som har drabbat Haiti. Naturen är fantastisk, och den är det bästa vi vet, men naturen kan också vara obarmhärtigt grym mot människor. Som vanligt vid naturkatastrofer är det de fattigaste människorna i fattiga länder som drabbas värst, och det kan inte nog understrykas hur viktigt det nu är med massiva och koordinerade stödinsatser från världens länder.

Herr talman! Den ekonomiska kris som vi nu går igenom är internationell. Det låter på oppositionen som att det är den borgerliga regeringen som skulle ha skapat krisen, men så är det inte. Den är skapad utanför Sverige, men den får stora återverkningar i vårt land.

Vi kan inte förhindra krisen och en del av dess återverkningar. Det en regering kan göra är att förbättra situationen. Om man gör fel saker kan man naturligtvis försämra situationen.

Socialdemokraterna, med Mona Sahlin och Thomas Östros, har sedan krisens början oavbrutet skällt på regeringen för att vi har gjort för lite. Det vi har gjort har vi gjort för sent, och vi har gjort fel. Nästan ingenting har varit godkänt.

Thomas Östros har hävdad att Sverige har högre arbetslöshet än genomsnittet i EU. Mona Sahlin har påstått att tillväxten sjunker snabbare i Sverige än i EU. Med de påståendena som grund sågar man regeringens politik.

Nu har EU-kommissionens prognos för 2010 kommit. Den visar på en annan bild när man jämför Sverige med övriga Europa. Sverige har i prognoserna lägre arbetslöshet än genomsnittet i EU. Sverige har ett budgetunderskott som bara är hälften så stort som genomsnittet i EU, och Sverige får i år dubbelt så hög tillväxt som genomsnittet i EU.

Prognoser är prognoser, men de bygger på en mängd insamlade data om utvecklingen. Och nu visar det sig: Den svenska politiken för krisbekämpning har, såvitt nu kan bedömas, varit en av de mest effektiva i hela Europa.

Mona Sahlin och Thomas Östros har pratat om snömos. Den politik som ni har ägnat varje dag åt att skälla på är i själva verket en av de bästa, i förhållande till jämförbara länder, när det gäller att bekämpa krisen.

Det är nu dags att blicka bortom krisen. Hur stärker vi svensk konkurrensförmåga på sikt i en globaliserad värld? Jag utesluter inte att det kan behövas ytterligare åtgärder, akuta krisåtgärder, under krisförloppet, men framför allt måste vi fundera långsiktigt. Hur blir vi starkare? Hur stärker vi företagsklimatet? Hur skapar vi en mer dynamisk arbetsmarknad?

För ett år sedan var jag på studieresa i Asien. Jag kom till internationella skolan i Shanghai. Där berättade en europeisk förälder, en mamma, om hur ett föräldramöte kunde gå till. Hon sade att i början av föräldramötet begär ofta en europeisk eller en amerikansk förälder ordet och säger: Ni måste ge barnen mindre läxor. De har för mycket att göra.

Sedan dröjer det en stund. Då begär en av de asiatiska föräldrarna ordet och säger: Ni måste ge barnen mer läxor. De har mer att ge.

Jag tror inte att frågan om framgång och ambition bara handlar om mängden läxor. Men vi måste lära oss en läxa. Vi kan inte tro att vårt välstånd är givet. Vi måste fundera över vår ambitionsnivå, och skolan är central om vi vill att Sverige och Europa ska vara konkurrenskraftiga på 2000-talet.

Det är oerhört glädjande att det går bättre och bättre för många av de länder som vi har varit vana vid att betrakta som fattiga. Människor får bättre levnadsomständigheter och högre välstånd. Det är oerhört glädjande. Men vi i vår del av världen måste fundera på: Vilka ambitioner har vi för 2000-talet?

Det enskilt viktigaste för ett land som vill satsa på framtiden är skolan, skolan, skolan.

Socialdemokrater och de borgerliga, socialdemokrater och liberaler, stod enade fram till 1960-talet i synen på svensk utbildningspolitik. Det var höga bildningsideal och kunskapskrav för alla som skulle öka jämlikheten i samhället.

Tage Erlander och Bertil Ohlin var överens. Men sedan hände något avgörande. I kölvattnet av 1968 års vänstervåg kom socialdemokratisk och rödgrön skolpolitik att drivas kraftigt åt vänster. Och där sitter ni fortfarande fast.

Ord som bildningsskola och lärdomsskola kom att bli skällsord på 70-talet. I iveren att skapa det jämlika samhället började den svenska vänstern att avskaffa de viktiga incitamenten för förkovran. Studentexamen avskaffades eftersom inte alla blev godkända. Betyg avskaffades i hög utsträckning därför att de visade på skillnader i kunskapsresultat. Centrala prov skulle avskaffas eller bojkottas därför att de visade att eleverna hade lärt sig olika mycket. Utvärdering och resultat skulle döljas.

Många barn går till skolan varje morgon också i dag utan krav på sig hemifrån. Många barn har krav på sig hemifrån. Men alltför många har inga förväntningar på sig hemifrån. De har ingen mamma som frågar hur

det gick på det senaste provet, ingen pappa som frågar om han kan hjälpa till med läxor.

Det finns hem där man inte har höga förväntningar på studieprestationer, kanske för att föräldrarna själva inte lyckades i sin skolgång. Allt för många barn växer upp i sådana hem.

Det sämsta vi kan göra för de elever som inte har förväntningar på sig hemifrån är att ha en skola som också är fri från krav och förväntningar. Det bästa vi kan göra är att se till att ha en skola med höga kunskapskrav och höga förväntningar på alla barn och där det ges hjälp och stöd åt dem som inte får stödet hemma.

Läringsanställningar har nämnts av både Fredrik Reinfeldt och Maud Olofsson som en viktig del i en framtida utveckling av både skola och arbetsmarknad.

Socialdemokraterna har visat ett förakt för yrkesutbildningar under den tid då de har suttit i regering. Alla ska bli akademiker. Alla ska bli högskolebehöriga, och de som inte klarar av det blir utslagna, i stället för att man genomför yrkesutbildningar.

Vi genomför nu en total reformering av den svenska yrkesutbildningen. Lars Ohlys partikamrater brukar kalla yrkeshögskolan för en B-högskola och har varit emot det. Men nu gör vi detta. Vi tror nämligen att alla ska ha chanser att utvecklas. Och vi behöver dessa människor i vårt samhälle, också dem som inte vill bli akademiker, även om en del hyser förakt för den här typen av utbildning.

Herr talman! Det har varit något märkligt med utvecklingen av sjukskrivningssystemet under ett par årtionden. Som har sagts här av mina regeringskolleger lever vi längre och längre i vårt land. Vi blir friskare och friskare. Arbetsmiljön blir rimligen bättre och bättre för varje årtionde som går. Ändå har vi under lång tid haft fler och fler sjukskrivna och fler och fler förtidspensionerade. Det går inte ihop.

Samhället måste anstränga sig mer – och man anstränger sig nu mer – för att låta människor komma tillbaka till arbetsgemenskapen. Säger man till människor i arbetsför ålder att de inte längre behövs, att det inte längre finns en enda uppgift som de kan utföra på vår arbetsmarknad eller att de inte har ett värde på arbetsmarknaden riskerar man att skapa en livskris för enskilda, och det är ett oerhört grymt förhållningssätt.

Vi ställer nu höga krav på Arbetsförmedlingen och på Försäkringskassan: Ni får inte ge upp om människor! De har en rätt att få komma tillbaka in i arbetsgemenskaperna där så är möjligt.

Jag är precis som Fredrik Reinfeldt och Maud Olofsson, som talade före mig, ödmjuk nog att säga: När stora systemförändringar genomförs kan naturligtvis enskilda regler behöva justeras. Myndigheter kan göra fel i enskilda fall. Våra regler kan behöva förändras på enskilda punkter. Men kom inte och säg att det var bättre förut när människor stämplades ut i utslagning och utanförskap!

(Applåder)

Herr talman! Ett av de områden där vi också för framtiden måste lyfta ambitionerna är vården av och omsorgen om våra äldre.

Vi har en god äldreomsorg. Ändå finns det luckor som behöver täppas igen. Per-Erik och Birgit har levt ihop i 60 år. Per-Erik har blivit för sjuk för att bo kvar hemma och har därför blivit tvungen att flytta till ett äldreboende, ett vårdhem. Birgit berättade för SVT:s *Sydneytt* i november

att hon skulle vilja flytta med Per-Erik. De har bott ihop i hela sitt liv och har kanske inte så lång tid kvar att leva ihop. Men Malmö kommun har vägrat.

Per-Erik är ledsen för att det är så långt mellan gångerna som han får träffa sin fru. Har man vaknat upp vid sidan av samma person i 50–60 år påverkar detta livet mycket. Det blir ett trauma att inte få fortsätta tillsammans, säger vårdhemmets föreståndare.

Efter att fallet uppmärksammades i medierna vek sig kommunen. Tills döden skiljer oss åt – vi är rätt många som har sagt så inför vigselförrättaren. Men i vårt land händer det att kommunen skiljer människor åt mot deras vilja, i livets slutskede.

Från Folkpartiets sida menar vi att det är dags att införa en lag om parboendegaranti i äldreomsorgen, där människor garanteras rätten att få bo ihop också i livets sista skede.

(Applåder)

Herr talman! Mot varandra står två alternativ i höstens val. Det är ett regeringsdugligt alternativ som visar stabilitet, långsiktighet och konsekvens när det blåser. Det är ett annat alternativ som har fladdrat hit och dit mellan alla populistiska ståndpunkter, som har lovat allt åt alla och dessutom emellanåt trott på statliga bilfabriker. Valet i höst borde vara enkelt.

(Applåder)

Anf. 45 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Låt mig först reagera på Jan Björklund när han diskuterar sjukförsäkringen. Visst kan saker och ting bli fel i stora förändringar, som Jan Björklund uttrycker det. Men att införa en stupstock i sjukförsäkringen som säger att för att man passerar ett visst datum ska man bli frisk och åka ut från försäkringen om man inte kan jobba helt och fullt är inget litet fel. Det är en helt annan syn på hur drivkrafter för att hjälpa människor tillbaka till arbetslivet ska se ut.

Vi har dragit lärdom av det system som inte fungerade fullt ut på vår tid. Det har varit en viktig del i mitt förnyelsearbete som nyvald socialdemokratisk partiordförande. Det har vi fullföljt. Men blir det en ny regering ändrar vi. Vi tar bort stupstocken. Det är inget litet fel. Det är en annan människosyn.

Jag börjar tro att det är något djupt fel på historieundervisningen när jag lyssnar på Jan Björklunds sätt att beskriva socialdemokratisk utbildningspolitik genom åren. Det är inte en stavelse som är riktig. Jag blir förolämpad över beskrivningar som att vi vill att alla ska bli akademiker eller att vi har föraktat yrkesutbildningen. Vad är det för trams att på det sättet föra debatten om synen på utbildningspolitiken?

Visst kan man ha förväntningar på barnen. Visst är det så att många familjer inte kan uttrycka detta. Det är oerhört viktigt att skolan också kan bidra till höga förväntningar på alla barn. Men det är lika viktigt att det finns många chanser för alla, att det finns återkommande chanser för alla, att man inte stänger möjligheten till utbildningen efter gymnasieskolan, att det finns folkbildning.

Frågan till Jan Björklund är fortfarande: Om utbildning är så viktigt för att bygga upp Sveriges konkurrenskraft, varför finns det färre platser i utbildningssystemen i dag än mitt under högkonjunkturen? Varför har ni tagit bort så mycket av den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen när den är den mest effektiva vägen för människor tillbaka till arbetslivet?

Är skola, skola bara ord? Varför finns det inte politisk kraft bakom det, Jan Björklund? Var är förslagen?
(Applåder)

Anf. 46 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Jag hörde Mona Sahlin säga samma sak i sitt anförande. Jag funderade på om det var rätt så jag kollade upp det. Inte en siffra stämmer. Vi har fler högskoleplatser i år än vad Sverige någonsin har haft i historien. Inget enda år när Mona Sahlin satt i regeringen hade vi fler högskoleplatser än vad vi har i år och inget annat år heller, inte ens de år då Mona Sahlin var ute ur regeringen. Det var inte mer då heller. Vi har aldrig haft så många högskoleplatser som i år.

Vuxenutbildningen varierar över tiden. Den varierar med konjunkturen. Det har den gjort med alla regeringar, med era regeringar och med vår. Man bygger ut vuxenutbildningen när det är lågkonjunktur och drar ned den något när efterfrågan dämpas i högkonjunktur.

Nu bygger vi ut vuxenutbildningen, därför att vi har lågkonjunktur. Vi har fler platser i år än vi hade mitt under brinnande högkonjunktur, eller vad det var som Mona Sahlin sade. Om vi jämför med 2005 och 2006 då vi hade brinnande högkonjunktur är det fler platser i år 2010. Stå inte och påstå något annat! Det är fel.

Ja, Mona Sahlin, en tredjedel av varje årskull har slagits ut från er gymnasieskola. I allt väsentligt sker det på yrkesutbildningarna. Det beror på att ni ställer kravet att alla som går på yrkesutbildningarna också ska bli teoretiskt högskolebehöriga. Det är själva bakgrunden till dessa resultat. Det är få länder som har så hög utslagning från gymnasieskolan som Sverige. Det beror på er gymnasiereform.

Det ändrar vi nu. Vi värderar yrkesutbildningar lika högt som akademiska utbildningar. Det blir mer tid för yrkesämnen. Man får en yrkesexamen. Man kan gå på yrkeshögskola. Det är inget fult att gå på yrkesutbildningar, Mona Sahlin. Varför tycker ni att alla ska bli akademiskt behöriga?
(Applåder)

Anf. 47 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Förvisso uttrycker man politiska budskap på olika sätt beroende på vad man står för och tror på. Faktum är, Jan Björklund, att ni började den här regeringsperioden med att dra ned kraftigt på komvux. Nu har ni lite rättat till de neddragningar ni själva gjorde. Men vi är fortfarande långt ifrån den omfattning som fanns i komvux och som borde finnas för att ge alla de chanser som jag tror att både Jan Björklund och jag är helt överens om att ungdomarna och de vuxna i dag måste få.

Det är fortfarande ett faktum att den del av arbetsmarknadspolitiken som mest bidrar till chanser att få ett jobb är den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen. Den är långt ifrån de nivåer som fanns mitt under högkonjunkturen.

Jag föraktar inte någon form av utbildning, vare sig folkbildning, akademisk utbildning eller yrkesutbildning. Men jag vill ha förväntningar, Jan Björklund, på alla barn och ungdomar och ge alla chansen att kunna bygga på sin utbildning.

Du använder ord som får det att handla om att förakta yrkesutbildning. Det är att ta bort möjligheter för unga att få en utbildning efter gymnasiet. Det är det vi har olika syn på.

(Applåder)

Anf. 48 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Det blir inte sant för att Mona Sahlin gång på gång påstår det. Det är bara att omedelbart efter debatten kolla hur många platser vi har. Vi har mer platser i vuxenutbildning i dag än vad vi hade vid regeringsskiftet 2006.

Det är helt korrekt att vi på grund av högkonjunkturen drog ned något 2006 och 2007, men när lågkonjunkturen kom byggdes det ut igen. Nu är det mer platser än vi hade då. Jag ber om ursäkt att jag måste korrigera dig, men jag jobbar med detta varje dag. Jag vet det. Vi har fler platser nu än 2006.

Du bygger en del av kritiken mot oss på att det skulle vara mindre. Sluta upp med det! Tala sanning!

Mona Sahlin nämnde sjukförsäkringen. Jag kan citera ur en ledare i Folkbladet i dag, en socialdemokratisk tidning: ”Det finns en oroande återställartendens i oppositionens utspel. Känslan av en återgång till det gamla växer sig stark hos mig när jag läser oppositionsledarnas artikel. Det är ingen angenäm känsla.” Det skriver Widar Andersson i dag.

Jag delar den uppfattningen. Ni vill komma tillbaka till ett system. Det är naturligtvis ingenting som ni erkänner, men ni vill komma tillbaka till ett system som slår ut människor från arbetsmarknaden. Vi vill inkludera människor i arbetsgemenskapen.

(Applåder)

Anf. 49 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Jag tycker oftast att det är intressant att lyssna på Jan Björklund. Det är sällan jag delar problembeskrivningarna, och nästan aldrig delar jag slutsatserna. Det är ändå en hederlig retorik som jag uppskattar.

Men jag saknar resonemang om jämställdhet mellan kvinnor och män. Det har varit en folkpartistisk paradfråga genom historien.

Man kan inte ta upp allt i varje anförande. Det är inte någon kritik mot att Jan Björklund just i dag inte nämnde det. Men jag tycker att Folkpartiet sällan nämner frågor som berör orättvisor mellan kvinnor och män.

Vi har ett samhälle där kvinnor tjänar mindre än män. Kvinnor har mindre makt över samhällsutvecklingen än män och också mindre frihet att göra sina egna livsval i vårt samhälle.

Ändå ökar de skillnaderna genom regeringens politik. Kvinnor missgynnas av regeringens politik. Det är inte bara något påstående som vänsterledaren står i riksdagens talarstol och framför. Det är belagt.

Riksdagens utredningstjänst har sagt att de skattesänkningar som regeringen har genomfört har inneburit att kvinnor har fått 1 000 kronor mindre i nettolön än vad män har jämfört med tidigare. Skillnaderna har ökat med 1 000 kronor i månaden. Detta var före den senaste skattesänkningen. Sannolikt är siffran högre. Män tjänar nu kanske 1 200 kronor mer i månaden än kvinnor jämfört med vad de gjorde 2006.

Samtidigt försämras sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Det är framför allt kvinnor som är beroende av dem.

Pensionerna sänks. Det är framför allt kvinnor som har de sämsta pensionerna.

Barnfattigdomen ökar med 50 procent, räknar man med. Det är framför allt ensamstående och kvinnor som drabbas av de försämringar som deras barn får lida för.

Välfärden raseras på många områden, vilket innebär att ansvar överförs till anhöriga. Oftast är det kvinnor.

Har Folkpartiet tappat alla visioner om ett samhälle där män och kvinnor har lika rättigheter och möjligheter? Varför säger du aldrig någonting om jämställdhet?

(Applåder)

Anf. 50 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Lars Ohly tar upp en viktig fråga, nämligen jämställdheten mellan kvinnor och män. Som Lars Ohly börjar med att säga är däremot slutsatserna vi drar olika.

Det är viktigt att vi till exempel genom jämställdhetsbonusen stimulerar ökad jämställdhet i föräldraförsäkringen. Det har den här regeringen infört.

Vi har nu infört avdrag för hushållsnära tjänster. Det gynnar framför allt kvinnor, på två sätt. Vi skulle kunna önska att det var annorlunda, men vi vet att även i dag 2010 bärs ansvaret för hushållsarbetet i större utsträckning av kvinnor.

Vi vet därför att det gagnar kvinnors deltagande på arbetsmarknaden att man kan göra avdrag för hushållsnära tjänster. Tjänsterna blir tillgängliga inte bara för kvinnor som har jättehöga inkomster utan också för vanliga kvinnor.

Mängder av kvinnor som jobbar i denna sektor har fått jobba svart i årtionden. De får nu möjlighet att jobba vitt och får då både sociala försäkringar och pensionspoäng och den trygghet som en fast anställning ger.

Lönebildning och beskattning är viktigt och intressant. Jag tycker att det är viktiga frågor.

Varför är det så, Lars Ohly, att i de sektorer där män av tradition jobbar – i näringsliv och i företag och industrier – har man karriärmöjligheter, utvecklingsmöjligheter och högre löner och det är konkurrens mellan olika arbetsgivare, medan det i de sektorer där kvinnor av tradition arbetar – till stor del inom den offentliga sektorn – inte finns någon konkurrens mellan olika arbetsgivare? Där har vi lägre lönenivåer. Jag tror att en viktig aspekt för att jämna ut detta är konkurrens mellan olika arbetsgi-

vare. Det är Lars Ohly emot. Jag får dock gratulera till att operationen på det privata sjukhemmet gick bra.

Jag tror att det är viktigt att skapa fler konkurrerande arbetsgivare för kvinnor.

Jag vet att en av Lars Ohlys viktigaste åtgärder när det gäller kvinnor är att höja skatten för vårdbiträden med 1 400 kronor i månaden. Du kan väl berätta var vårdbiträdet ska få dem ifrån.

(Applåder)

Anf. 51 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Om man verkligen vill komma åt orättvisorna i hemarbetet, där det obetalda arbetet i större utsträckning utförs av kvinnor än av män, borde man börja med att individualisera föräldraförsäkringen. Det var något som Bengt Westerberg försiktigt påbörjade under sin tid som socialminister, men som Folkpartiet nu har lämnat helt.

Ansvar för hemarbetet borde delas lika. Grunden borde vara en delad föräldraförsäkring.

Man ska ju inte ha skatteavdrag för en viss konsumtion som sin jämställdhetspolitik. Då tror jag att man är ganska svag. Man kanske snarare ska diskutera rätten till heltid så att kvinnor också får möjlighet att få full lön. Man kanske ska diskutera nattöppna dagis som gör att fler kan arbeta. Man kanske ska diskutera varför låglöneyrken för kvinnor inte bara gäller offentlig sektor utan i lika stor utsträckning de områden där det finns en oerhörd konkurrens, till exempel inom handeln, städbranschen och hotell och restaurang.

Då krävs det en helt annan politik som sätter jämställdheten mellan kvinnor och män i centrum. Tyvärr saknas det i Folkpartiets regeringspolitik.

(Applåder)

Anf. 52 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Apropå jämställdhet tycker jag att det är intressant att höra Lars Ohly säga: Varför ska vi subventionera en viss typ av konsumtion?

Jag har inte märkt några förslag från Lars Ohly om att ta bort ROT-avdraget där det handlar om manliga branscher. Det är samma typ av skattemässig konstruktion.

När det handlar om traditionellt kvinnliga branscher, där huvuddelen kvinnor har jobbat svart, tycker Lars Ohly att man ska fortsätta att jobba svart. När det gäller de traditionellt manliga branscherna, hantverksyrken och så vidare, ska vi ha ROT-avdrag.

I manliga yrken har vi subventioner, reduktioner, bidrag och avdrag. Kvinnor ska inte ens få pensionspoäng. Det är Lars Ohlys jämställdhetspolitik.

(Applåder)

Anf. 53 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag tänker ta upp frågan om säkerhetspolitiken.

Den viktigaste händelsen i svensk säkerhetspolitik de senaste decennierna var när Sovjetunionen föll och de baltiska länderna kunde bli fria och självständiga. Det gjorde att gränsen till vår stora granne bokstavig-

en flyttades österut och längre bort från vårt närområde. Östersjön blev därmed ett säkrare område.

Den viktigaste säkerhetspolitiska förändringen den här mandatperioden var när regeringen tyvärr sade ja till den nya ryska gasledningen i Östersjön. Då flyttades ryska intressen återigen bokstavligen ut i Östersjön och betydligt närmare oss.

Det är beklagligt att vi har en regering som tar beslut som uppenbart försämrar vår säkerhetspolitiska situation.

Nu vill Folkpartiet och Björklund ta ytterligare steg på den vägen. Nu säger han att risken för en rysk invasion av Sverige ökar och att vi måste svara med en upprustning genom höjda försvarsanslag, nya brigader och pansardivisioner. Är det verkligen en bra säkerhetspolitik att dra i gång en ny kapprustning runt Östersjön? Är det en utveckling som är bra för Sverige? Jag tror inte det.

Utvecklingen i Ryssland är oroande. Pressfriheten har minskat. Mänskliga rättigheter sköts inte på ett rimligt sätt. Demokratin får inte riktigt den positiva utveckling som vi hade hoppats.

Vi ska kritisera det starkt, men jag tror inte att vi har något att vinna på att frammana en gammal rysskräck eller starta någon form av kapprustning i Östersjön.

Anf. 54 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Gasledningen dras inte på svenskt territorium så Sverige har inte möjlighet att säga nej bara för att vi ogillar gasledningen.

Vi har skrivit på den internationella havsrättskonventionen. Jag utgår ifrån att Miljöpartiet står bakom att vi ska följa internationella konventioner. När de uppfyller miljökraven har vi sagt ja. I det läget fanns det inget val.

Om det hade varit svenskt territorium hade det funnits möjlighet till en annan prövning, men nu uppfylldes havsrättskonventionen. Så fungerar det med havens frihet. Vi vill själva använda Östersjöns botten till kablar och ledningar. Det har alla andra länder också rätt att göra enligt den internationella konventionen.

Utvecklingen i Ryssland är oroande. Det uppfattar jag att alla partier nu är överens om. Det försvarsbeslut vi fattade förra våren bygger på att årtionden av nedrustning genomförd av de rödgröna avbryts. Vi konsoliderar nu försvaret. Vi går in i ett nytt personalförsörjningssystem. Vi behåller ett starkt flygvapen och så vidare.

Det försvarsbeslut vi just har fattat har delvis fångat in oron för Ryssland.

Mot slutet av nästa mandatperiod ska det ju också fattas ett försvarsbeslut för åren framöver. Om utvecklingen i Ryssland fortsätter åt det håll vi nu ser menar jag att det är nödvändigt att stärka det svenska försvaret. Det är en diskussion som får föras framöver, men jag redovisar tydligt vår ståndpunkt i denna fråga före valet.

Att Miljöpartiet är emot detta är jag inte så förvånad över. Ni har varit emot militärt försvar över huvud taget. Ni har en fullständigt oansvarig säkerhetspolitik. Ni föreslår 2 miljarder i nedskärningar på försvaret. Där är ni faktiskt överens. Om ni själva ser att det går åt det oroliga hållet i Ryssland, hur motiverar ni då nedskärningar i försvaret? Ni kunde åtminstone ha sagt status quo. Av de pengar som finns ska Mona Sahlin

dessutom lägga mer på försvarsindustrin. Det blir massiva neddragningar i Försvarsmakten med er politik. Hur motiverar ni det?

Anf. 55 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Det är alldeles tydligt att det är Folkpartiet och Björklund som agerar på ett ansvarslost sätt. Det är en farlig linje att börja driva frågan att Ryssland återigen hotar vårt närområde och skulle kunna invadera Sverige och att vi därför behöver rusta upp den svenska militären.

Jag tycker att det är väldigt oroande att vi har en minister i Sveriges regering som driver den linjen. Det är ett tal som handlar om tider som har flytt. I Sverige ökar inte säkerheten i dag av att vi får fler pansardivisioner. Det är inte så säkerhetspolitik går till i modern tid.

Vi behöver få en ökad integration med Ryssland. Vi behöver se möjligheterna i öster. Vi behöver arbeta tillsammans med Ryssland för att få dem att förstå mer av värdet med demokrati.

Om Björklund får med sig den borgerliga regeringen på den politik han nu driver är det ytterst dåligt och det försämrar säkerhetspolitiken för Sverige.

Anf. 56 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Säkerhetspolitik måste bygga på att man försöker bädda för en positiv utveckling. Jag delar Peter Erikssons uppfattning att vi måste dra in Ryssland i det europeiska samarbetet så långt det går. Samtidigt som man försöker bädda för en positiv utveckling måste man gardera sig för att utvecklingen går åt andra hållet. Så byggs ansvarig säkerhetspolitik.

Utvecklingen i Ryssland är oroande på många sätt. Det är ett mer auktoritärt samhälle nu än det var för några år sedan. Opposition och regimkritiska journalister jobbar under mycket besvärliga förhållanden.

Ryssland rustar upp sin krigsmakt. Som ett svar på det har vänsterregeringen i Norge bestämt sig för att öka de militära resurserna i nordområdena.

Man flyttade fram de säkerhetspolitiska positionerna i Östersjön redan före gasledningen och det kommer att öka med gasledningen.

Detta är något vi måste ta till oss. Att Peter Eriksson inte vill se detta är jag inte så förvånad över. Miljöpartiet har varit emot svenskt militärt försvar sedan partiet grundades. Ni är i grunden ett pacifistiskt parti. Vi partier som har ett ansvar för Sverige måste ju se den här utvecklingen och våga fatta de beslut som behövs i framtiden.

(Applåder)

Anf. 57 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Världens blickar är för närvarande riktade mot Haiti, och världssamfundet gör stora ansträngningar för att komma till rätta med effekterna av den förödande jordbävningen. Också Sverige gör förstås insatser och inte minst enskilda människor och ideella organisationer genom ett väldigt starkt stöd för den nödvändiga uppbyggnaden och för räddandet av människor i Haiti.

Herr talman! Jag vill hävda att det vore farligt för Sverige om oppositionen fick bestämma i vårt land, och jag ska förklara varför. Alliansregeringen har ridit ut den värsta ekonomiska stormen sedan 30-talet. Den har klarats på ett sätt som det hänvisas till och pekas på som ett föredöme i stora delar av världen. Vi har klarat av att värna välfärdens kärna. Sverige är också ett av få länder som inte tvingas genomföra stora besparingar under och efter den globala krisen, och vi går därmed starka in i framtiden.

Jag vill påminna om hur det har låtit från vänstersidan under de senaste två åren. Har vi sagt ett har man sagt två. Har vi sagt två har man sagt fyra. Det skulle vara extra allt precis hela tiden.

Men vad skulle egentligen ha hänt om vi hade haft Sahlin, Ohly och Eriksson vid rodret under krisen och om landet hade styrts av glatt lättsinne i stället för ansvarstagande? Förmodligen skulle skattebetalarna vara glada ägare av en bilfabrik, färre människor i vårt land skulle ha ett arbete att gå till, statens låneskuld skulle ha varit väsentligt större, vi skulle se stigande räntor som skulle pressa skuldsatta familjer och sårbarheten vid kammande nedgångar skulle vara större med allt vad det innebär. Då hade vi nu, precis som många andra länder, varit i en situation där vi hade fått ägna oss åt en fördelningspolitik som hade handlat om att fördela nedskärningar och inte reformer som människor har nytta av.

Bakom dessa negativa effekter skulle det förstås finnas mängder av mänskliga tragedier, och jag tycker att det finns skäl att påminna om detta och naturligtvis om de problem som var uppenbara efter tolv år av socialdemokratiskt styre. Det finns skäl att påminna om att ansvar måste vara det viktigaste ledordet i en svår tid. Att överlåta ansvar på oppositionen vore direkt farligt för Sverige.

Herr talman! Vi går mot en framtid då allt färre ska försörja allt fler. Det finns ingen annan ekvation för välfärden än att alla som kan arbeta också ska göra det. Regeringen ställer nu om illa fungerande system för att trygga välfärden och välfärdens grunder. Sjukförsäkringen är ett aktuellt och omdebatterat exempel på detta.

Kommer ni ihåg hur det var under de tolv misskötta åren? Det var ett ständigt växande antal personer i sjukskrivning, och allt fler förtidspensionerades, 140 om dagen – en närmast obegriplig siffra. Ingen frågade efter vilka förmågor som fanns kvar att bygga på. Ingen tittade på alternativen till förtidspensionering. Nu vill oppositionen tillbaka till detta – samma usla system men klätt i nya ord – utan kostnadsberäkningar eller finansiering förstås, höll jag på att säga. Det finns inga förslag till hur den sjuke i praktiken ska få möjlighet att komma tillbaka.

Jag är fast besluten om att vara med och bygga en fungerande rehabiliteringskedja, en fungerande välfärdskedja. Det kräver människovärdet.

De som kan komma tillbaka i arbete ska ha möjlighet till det och få stöd för att göra det. De som är svårt sjuka ska förstås inte arbeta. Men det vore inte ekonomiskt ansvarigt att avstå från att skapa denna kedja, och det vore inte heller medmänskligt. Jag viker inte en tum från uppfattningen att det gamla systemet var inhumant och ett slöseri med mänskliga resurser som inte är värdigt ett välfärdssamhälle.

(Applåder)

Jag tror att det är viktigt att regeringen är lyhörd. Vi genomför en stor omställning här, och självklart ska vi vara lyhörda. Vi har varit det och justerat det som har behövt justeras, och vi ska naturligtvis också för framtiden följa vad som händer. Det är inte så att vi är ute efter att ställa till det för människor utan att ge ett bra stöd så att människor får en möjlighet att komma tillbaka. Det är det som det handlar om, mina vänner.

Herr talman! Alliansen har inte bara värnat statsfinanserna. Vi har också förbättrat hushållens ekonomi. Genom jobbskatteavdraget har ett par som är vanliga löntagare ca 3 000 kronor mer att röra sig med varje månad trots den ekonomiska krisen. Det är mycket pengar för denna familj, pengar som står på spel om vänstersidan vinner valet. Det vore farligt för mångas ekonomi.

Regeringen har också skjutit till stora belopp för att stötta kommunerna och landstingen under krisen. Vi har utvecklat äldreomsorgen, och vi har gjort det möjligt för fler att åldras under trygga former och i skydd mot ensamhet. Vi har skapat en ny lagstiftning, LOV, som stärker den enskildes valmöjligheter också på äldre dagar. Vi uppnår målet om 20 000 poliser. Vi har inlett det viktiga arbetet som handlar om att förbättra skolan, som Jan Björklund talade om här tidigare. Vi har påbörjat förändringsarbetet för att flytta fokus från system till patienter, från system till människor. Vårdvalet och etableringsfriheten ger både vårdgivare och patienter nya möjligheter. Syftet är naturligtvis att stärka den enskildes inflytande. Då kanske politikerna inte ska kunna stänga till möjligheter när fler vill erbjuda vård om man kan göra det på ett kvalitetsmässigt bra sätt.

Vi håller på att genomföra ett efterlängt lyft av psykiatrin, och genom ett intensivt arbete ger kömiljarden nu resultat. Vårdköerna kortas snabbt och rejält.

Här står vänstersidan helt utan lösningar och får vara iakttagare på läktaren.

Vi har gjort det billigare att gå till tandläkaren för dem med de största kostnaderna. Vi har gjort det möjligt att köpa receptfria läkemedel i handeln. För närvarande finns det 3 000 nya inköpsställen, och Sverige får fler riktiga apotek. Tillgängligheten ökar. Inte minst har vi värnat familjefriheten i och med vårdnadsbidraget och barnomsorgspengen. Människors möjlighet att bestämma själva ökar.

Ta ett steg tillbaka och se den stora bilden! Det är inget tvivel om vilken politisk kraft som bygger grunden för svensk välfärd. Men inget av detta hade varit möjligt med en vänsterregering. Man hade motarbetat valfrihet eftersom man vill att politiker ska bestämma, och man hade snubblat i spillrorna av sina egna misskötta finanser, mina vänner.

Herr talman! Allt detta är sådant som de rödgröna struntar i eller motsätter sig. Det viktiga för dem är systemet. Att ge dem makten är farligt på många olika sätt. Det vore farligt för statsfinanserna, det vore farligt för jobben, det vore farligt för företagen, det vore farligt för människors privatekonomi och för grunderna för välfärden och det vore farligt för Sverige, mina vänner.

(Applåder)

Anf. 58 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Det var vi – Socialdemokraterna tillsammans med Vänstern och Miljöpartiet – som återförde svensk ekonomi till överskott och styrka efter 90-talskrisen, Göran Hägglund. Vi är beredda att göra det igen, utan att ha samma bedömning som Göran Hägglund av vad det betyder att ta ansvar för Sverige.

Att ta ansvar för Sverige är *inte* att så förödande låna till skattesänkningar. Att ta ansvar för Sverige är *inte* att så förödande skilja på pension och lön när vi talar om beskattning. Att ta ansvar för Sverige är *inte* att efter dessa fyra år enligt era egna beräkningar från tiden före förra valet av vad utanförskapet var i dag ha 70 000 fler i utanförskap än 2006. Det är inte min och vår definition av vad det innebär att ta ansvar för Sverige.

Att däremot ta bort stupstocken i sjukförsäkringen och återinföra en anständig syn på vad som är drivkrafter och reella rehabiliteringsinsatser för att människor ska kunna komma tillbaka till arbetslivet är att ta ansvar för Sverige!

Jag vill också fråga om apoteken; jag kan inte låta bli att en stund till uppehålla mig vid dem. I förra debatten diskuterade vi ju medicinerna – om de skulle bli dyrare eller billigare. Nu blir de dyrare. Jag måste säga att jag tycker att det är både ekonomiskt och politiskt ansvarsfullt att föredra billiga gemensamma lösningar framför dyra privata lösningar.

Regeringen har gått precis på det motsatta. De tycker att dyra privata lösningar är att föredra framför billiga gemensamma lösningar. Det är verkligen att driva en ideologisk läsning in absurdum. Så, Göran Hägglund, när inte ens detta mål har uppfyllts och du inte ens kan säga att du hindrar skenande priser, varför då inte försvara en billig gemensam lösning?

(Applåder)

Anf. 59 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! På en punkt ska jag ge Mona Sahlin rätt. Det handlar då om det arbete som Socialdemokraterna under 90-talet genomförde för att bidra till en sanering av Sveriges finanser. Det gjorde man på ett tufft sätt och på ett ganska brutalt sätt – så upplevde många människor det – men man återställde ordningen i svensk ekonomi på ett bra sätt. Jag tycker dock att det finns synpunkter att lämna på hur man gjorde det och på effekterna av det man gjorde.

Men nu ska Mona Sahlin gå i armkrok med Lars Ohly och Peter Eriksson. Säkert kommer man att kunna enas om ett stort nytt utgiftskalas. Men har ni hört talas om några gemensamma beräkningar beträffande finansieringen, hört att man presenterat hur man ska betala alla satsningarna? Det har vi ännu inte hört. Jag tvivlar på att vi kommer att få höra om en stabil grund när det gäller ekonomin.

Sahlin talar om att låna till skattesänkningar, men själv föreslår hon en utgiftskaskad. Läger man samman de tre vänsterpartiernas förslag visar det sig att det skulle kosta enormt mycket. Snacka om lånefest i sammanhanget! Det som gjorts på sms-lånesidan skulle behöva göras också när det gäller statsskulden är jag rädd för.

Vidare talas det om att skilja på pension och lön. Ja, vi lägger grunden för en stabil pensionstillväxt. Vi gör det utifrån någonting som vi gemensamt är överens om. Socialdemokraterna och alliansens partier är ju överens om grunden för pensionsreformen. Men har någon någon enda gång hört Mona Sahlin stå upp för den överenskommelsen, försvara vad som är grunden för pensionen och när bromsen faktiskt slår till säga att det är en effekt av den överenskommelse vi har och som ändå är det som långsiktigt bygger en stabil pension?

Vad det handlar om är hur vi lägger grunden för framtiden. Mitt svar, herr talman, är att alliansen mångdubbelt bättre än vänstern lägger grunden för en växande ekonomi.

(Applåder)

Anf. 60 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Göran Hägglund erkänner nu på ett galant och tydligt sätt att det Socialdemokraterna tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet gjorde under 90-talet för att återföra svensk ekonomi till stabilitet och styrka var ett bra och viktigt arbete. Det kan och måste vi igen göra. Då gör vi det utan att försvara sänkta skatter med lånade pengar, något som inte skapar jobb utan bara skapar ökade klyftor.

Jag försvarar pensionsöverenskommelsen och vet mer än väl att det är en sak som avgör inte bara pensionernas styrka i framtiden utan också stora delar av vår välfärd. Det handlar om att fler arbetar. Klarar man jobben, då klarar man ekonomin och välfärden. Det är det som kommer att vara avgörande.

Varför i ett läge när bromsen slår till förvärra situationen för pensionärerna genom att stå fast vid den ideologiska låsning som jobbskatteavdragets innebörd är – detta med att skilja på pension och lön? Och varför inte gilla billiga gemensamma lösningar för att klara medicinerna och apoteken?

(Applåder)

Anf. 61 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Jag ska läsa upp en enda rad från meddelandet häromdagen från Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering – det handlar om regeringens mångomtalade sjukförsäkringsförändringar: Rapportförfattaren menar att det är själva tidsgränserna som lett till att fler börjar arbeta.

Det är precis vad det handlar om. Om det inte finns hjälp och stöd samt en tydlig tidslinje för den enskilde kommer vi aldrig att kunna hjälpa människor tillbaka. Ni vill skygga för det, se bort och inte bry er om hur människor i det läget får hjälp och stöd.

När det gäller läkemedelsmarknaden är det så att Mona Sahlin leder ett parti som för inte så länge sedan hade resonemang om inte hela läkemedelsindustrin skulle socialiseras. Därför är det naturligtvis inte så konstigt att man tycker att apotek borde drivas i statlig regi och att vi ska ha monopol på detta område.

Vi ska komma ihåg att den mätning som gjorts av priserna baserades på situationen i oktober förra året. Likafullt är det oroande. Men, herr talman, det var innan läkemedlen fanns ute i handeln.

Anf. 62 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Göran Hägglund gör sig till en av de främsta förespråkarna för privatiseringar, utförsäljningar, avregleringar och marknadslösningar; det är så vi ska lösa alla problem.

Nu har även apoteken avreglerats. Före avregleringen har, som vi hört, läkemedelspriserna väsentligt höjts. För Alvedon har priset höjts med nästan 30 procent i samband med avregleringen och privatiseringen.

Dessutom: Vilka är det som tar över de apotek som vi tidigare ägde gemensamt, som var våra gemensamt ägda tillgångar? Ja, det är riskkapitalbolaget Altor, riskkapitalbolaget Investor, riskkapitalbolaget Priveq Investment och riskkapitalbolaget Segulah som tagit över.

Riskkapitalbolag kännetecknas av att de agerar kortsiktigt och har höga avkastningskrav. När riskkapitalbolaget Segulah öppnade sitt apotek i gamla apoteket Påfågeln's lokaler vägrade dess vd att kommentera vilka vinstkrav man har på verksamheten. Vi kommenterar inte sådant offentligt, sade han.

Offentlighet och öppenhet minskar med privatiseringar. När vinstkraven kommer in får vi dessutom apoteksägare som har intresse av att sälja fler mediciner och dyra mediciner. De har alltså ett intresse av att människor köper fler och dyrare mediciner.

Göran Hägglund var med på invigningen av riskkapitalbolaget Segulahs nya apotek. Då kunde Göran Hägglund inte svara på frågan om vad han tycker om att det privata apoteket kontrolleras från skatteparadiset Jersey. Jag har inga kommentarer till det utifrån det kunskapsläge som jag har, sade den ansvarige ministern Göran Hägglund.

Min fråga är: Har socialministern nu skaffat sig kunskaper som gör att han som ansvarig minister kan kommentera riskkapitalbolag i Jersey som äger apotek?
(Applåder)

Anf. 63 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att det beträffande läkemedel finns två områden. Det ena handlar om det som är receptbelagt, om att läkaren skriver ut läkemedel till mig som patient för att jag ska kunna hämta ut dem. Där är priserna reglerade, och det finns ett högkostnads-skydd – precis som tidigare har funnits. Vad som händer nu är att fler erbjuder sina tjänster. Fler apotek poppar upp. Det gör att man lättare kommer åt de läkemedel som man behöver, och det i sin tur gör att servicenivån kommer att höjas. Detta är något som är oerhört efterlängt.

Det andra handlar om det receptfria, som man nu kan köpa även inom Coop och på Ica eller en bensinmack. Det gör att man inte behöver vara hänvisad till snäva öppettider på apoteket, som inte har öppet under helgen eller kvällen. Detta är något som är betydelsefullt och viktigt. Självklart ska vi ha koll på priserna, men som jag har sagt förut: Den mätning som presenterades gjordes innan det var möjligt att sälja läkemedel i handeln.

Om man skulle ha Lars Ohlys ingång, som också Mona Sahlin var inne på tidigare, att allting blir dyrare om det får säljas av fler och att konkurrens pressar upp priserna blir naturligtvis slutsatsen – och den är inte alldeles främmande för Lars Ohly – att vi borde socialisera mer. Men när vi har sett detta prövas har det visat sig att effekterna är ganska obe-

hagliga, både kvalitetsmässigt och när det gäller friheten för enskilda människor. Det finns i dag, när Sverige inte längre har en reglering på detta område, två länder som har monopol, Lars Ohly, och det är Kuba och Nordkorea. Dit vill inte jag.
(Applåder)

Anf. 64 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Slutsatsen av det Göran Hägglund säger är att Sverige förra året var jämförbart med Kuba och Nordkorea eftersom vi då hade en reglerad apoteksmarknad och gemensamt ägda apotek. Det är ett sätt att argumentera som jag tycker att Göran Hägglund borde hålla sig för god för.

Problemet negligeras fullständigt. Är det ett problem att vi inom apoteksvärlden får ett vinstintresse som innebär att ägarna till apoteken faktiskt har ett intresse av att sälja fler och dyrare mediciner? Är det ett problem att ägarna till de företag som driver apoteken är riskkapitalbolag som har kortsiktiga intressen med höga avkastningskrav och är placerade i skatteparadis som Jersey? Har Göran Hägglund nu efter några dagar skaffat sig den kunskap han inte hade då apoteket Påfågeln invigdes som ett privat apotek så att man kan få en kommentar om vad ansvarig minister tycker om att riskkapitalbolag tar över det vi ägde gemensamt? Och ser Göran Hägglund några som helst problem med det?
(Applåder)

Anf. 65 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! När det gäller Påfågeln och dess ägare har det varit en budgivning där olika företag har fått lägga bud på olika kluster av apotek. Man har gjort det i en tävlan, och det är seriösa företag som bedriver verksamhet på detta område.

Det besvärliga för Lars Ohly – ja, det är många saker som är besvärliga för Lars Ohly, men en av dem – är att personalen är oerhört entusiastisk inför detta. De tycker att det är fantastiskt att få välja mellan arbetsgivare och kanske rent av starta egen verksamhet som kommer att utveckla detta område för oss som patienter.

Lars Ohly säger att det är problematiskt att ägarna vill sälja mer. Jag ska påminna om att det är läkarna som förskriver läkemedel när det gäller sådant som är riktigt kostnadskrävande, det vill säga det receptbelagda. Sedan kan vi köpa enklare läkemedel, och det kommer att vara konkurrens på det området. Där ökar tillgängligheten, och det tror jag faktiskt är någonting som kommer att gillas mycket av svenska folket.
(Applåder)

Anf. 66 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Som Göran Hägglund har märkt är många besvikna på Kristdemokraterna, och det är jag också. Jag hade faktiskt förväntat mig att Kristdemokraterna i lite större utsträckning skulle stå upp för trygghet, medmänsklighet och de värden man ofta försöker gå till val på och som man verkar vilja gå till val på en gång till. Min uppfattning – och det verkar också vara många andras – är dock att man har lagt sig ganska platt för Moderaternas mer hänsynslösa linje när det gäller utsatta människor i Sverige.

Det gäller till exempel sjukförsäkringen. Man kan knappast säga att vi har fått ett tryggare Sverige när så många människor har kastats ur inte bara a-kassan utan även sjukförsäkringen. De regler man har infört tycker jag inte visar att regeringen har utgått ifrån mänskliga behov.

Jag har en fråga jag tänkte ställa till Göran Hägglund. Den är lite mer grundläggande. Är det verkligen rimligt att fortsätta med ett system där människor av politiska skäl inte får ersättning från Försäkringskassan? Borde det inte vara medicinska skäl som avgör?
(Applåder)

Anf. 67 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Jag inleder med ett förfärligt svar – jag säger att frågan är fel ställd, Peter Eriksson. Självklart är det så att politiker formulerar grunden för regelverket, och sedan har vi myndigheter som tillämpar detta regelverk. Det är dock politiker som har och ska ta ansvaret, för vi är förtroendevalda att göra det. Jag får alltså säga det tråkiga: Frågan är fel ställd, Peter Eriksson.

Peter Eriksson försöker måla ut det som att några förfärliga saker som kommer att försämrade för människor håller på att hända. Han ger inga exempel utöver sjukförsäkringen. Jag ska komma till den också, men säg något om tandvården, Peter Eriksson! Där fördubblas vi det offentliga ansträngningar för att alla människor i vårt land ska kunna få en anständig tandhälsa. Det betyder allra mest för dem som har de största kostnaderna och sämst tandstatus.

Säg något om hur vi kortar vårdköerna! I stället för att människor månad efter månad får vänta, ofta under stor smärta, får de nu möjlighet att träffa en läkare. Är det något som slår mot de sämst ställda i Sverige?

Vi rycker upp psykiatrin, vilket gör att vi efter årtal av politiker som har sett bort från detta ser till att förbättra område efter område så att vi kan ha en psykiatri som är värd namnet. Försämrar det för människor, Peter Eriksson?

Det vi gör nu är en jättelik operation för att förstärka och förbättra välfärden i Sverige. Vi vet nämligen att människor behöver det.

Anf. 68 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Den stora debatten i samhället i dag rör nog trots allt sjukförsäkringen. När jag ställer frågor om trygghetssystemen och sjukförsäkringen till Göran Hägglund, som är minister i den regering som har genomfört dessa förändringar, svarar han: Säg något om tandläkeriet!

Prata om tandvården i Sverige kan man naturligtvis också göra, men jag ställde en fråga om sjukförsäkringen. Svaret från Göran Hägglund där är att det är fel fråga. Jag tror inte att människor runt om i Sverige i dag tycker att det är fel fråga att undra om det är rimligt att utgå ifrån politiska och ekonomiska skäl när det gäller sjukförsäkringen. Borde man inte i första hand utgå ifrån medicinska skäl?

Det är helt uppenbart att ni för första gången i modern historia har ändrat om i denna grundläggande försäkring. Ni utgår från helt andra premisser än den folk är vana vid, läkare är vana vid och där utsatta människor behöver känna en trygghet i att vi faktiskt har en försäkring som fungerar när vi blir sjuka.

(Applåder)

Anf. 69 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! När Peter Eriksson framställer det som att denna regering försöker ställa till det för människor tycker jag att det finns skäl att peka på viktiga områden där vi genomför stora förbättringar som betyder enormt mycket för enskilda människor. Detta tycker Peter Eriksson inte är särskilt intressant, men det är det jag vill stryka under.

Det som händer på sjukförsäkringsområdet är inget undantag i detta sammanhang, utan vad vi vill åstadkomma är en mer aktiv rehabilitering av människor. Peter Eriksson var tidigare en del av ett stödparti till Socialdemokraterna som med armarna i kors lät människor utförsäkras och förtidspensioneras en masse. Detta var ett bekymmer. Det var ett bekymmer ur ekonomisk synvinkel – vi behöver allas deltagande för byggandet av framtiden – men det var ett bekymmer också ur rent mänsklig synvinkel. Vi ändrar på detta. Jag säger inte att vi gör allt perfekt, men jag säger att vi vill göra allt perfekt. Vi vill anstränga oss för att se till att vi får ett mänskligt system där alla kan få hjälp och stöd att komma tillbaka, herr talman.

(Applåder)

Anf. 70 LARS OHLY (v):

Herr talman! Det är svårt att hålla ett anförande i riksdagens talarstol i dag utan att på något sätt nämna Haiti. Det är flera av mina kolleger som redan gjort det. Jag tror att vi alla är lika berörda, oavsett om vi har nämnt det eller inte. En av de frågor som rör oss mest och som upprör oss mest är underlåtenheten att agera tidigare för att utrota fattigdom och orättvisor. Hade man gjort det hade människor inte behövt lida av katastrofer i denna omfattning. Men det gör oss väldigt besjälade av tanken att nu göra allt vi kan för att underlätta för de människor som drabbats. Det tycker jag är en styrka att vi från olika politiska läger faktiskt kan se detta och också agera i enlighet med det.

Men det är klart att en partiledardebatt ett valår inte i första hand kan handla om sådant som vi är överens om, utan den ska naturligtvis i första hand visa fram de olika alternativ som väljarna har att ta ställning till i valet den 19 september. Här har vi ett rödgrönt samarbete med visioner, ett samarbete där vi säger: Det går att minska orättvisorna i samhället. Det går att minska skillnaderna och klyftorna i samhället. Det går att göra något åt de orättvisor som människor upplever i sin vardag.

Vi har ett rödgrönt regeringsalternativ som säger: Det går att demokratisera, att ge människor mer makt över sin vardag och över samhällsutvecklingen. Det går att minska de klyftor som utmärks av att vissa har mer makt än andra, och det går att bygga en bättre välfärd. Det går att öka tryggheten för människor. Det är bra inte bara av det uppenbara skälet att vi får ett samhälle som är mer civiliserat och mänskligt, utan det är bra också av det skälet att det bidrar till utveckling. Det bidrar till att människor vågar mer; det bidrar till att vi får en bättre tillväxt.

Då har vi några problem som vi måste lösa. Arbetslösheten ökar och har ökat under en längre tid. Tro inte att jag inte ser den ekonomiska krisen. Tro inte att jag beskyller den borgerliga regeringen för varenda arbetslös. Så är det inte. Men ni har ansvaret för politiken för att bemöta den ökade arbetslösheten. I vissa fall har ni till och med bidragit till ökad arbetslöshet genom era beslut. Till exempel har ni inte bemött behoven

inom välfärdssektorn med tillräckligt mycket resurser. Till exempel har ni inte sett till att göra det möjligt för industrin att expandera. Vi saknar en näringspolitik i stor utsträckning.

Vi har ett läge där arbetslöshetsförsäkringen har urholkats. Över en halv miljon, kanske nästan 600 000, människor har lämnat a-kassan under er period vid rodret. Det har skapat ökad otrygghet, men det har också skapat en jakt på arbeten. Den som inte har någon försäkring är naturligtvis beredd att ta ett jobb till nästan vilka villkor som helst eftersom alternativet är försörjningsstöd. Har man ingen försäkring är man naturligtvis beredd att ta ett jobb till de sämsta lönerna och till de sämsta villkoren. Därför är det inte fel att beteckna den högerallians som styr landet som en lönesänkarallians.

Samtidigt monteras sjukersättningen ned, och där säger man att det är ett sätt att få människor i arbete. Det är klart att alla ska få möjlighet att utöva sin arbetsförmåga, men alla ska också ha rätten att vara sjuka när de är sjuka. Man ska inte tvinga sjuka människor att arbeta. Man ska se till att de får rehabilitering och möjlighet att återgå till arbete i stället.

Samtidigt förbigås anställningsskyddet alltmer på svensk arbetsmarknad, vilket leder till sämre villkor och lägre löner. När piloter sägs upp på Avia och sedan hyrs in av samma företag saknar de ofta kollektivavtal och de försäkringslösningar som kollektivavtalen ger. När anställda sägs upp på Euromaint rail i Malmö och sedan hyrs in för att företaget just fått stororder är det klart att det blir till sämre villkor. Urban Outfitters hyr in bemanningsföretag därför att personalen haft mage att kräva kollektivavtal.

Det här skapar större otrygghet och sämre villkor och gör att lönerna sänks. Kollektivavtalen trängs tillbaka även med de domar i EU-domstolen som vi har sett och som innebär att det blir svårare att kräva kollektivavtal av utländska företag på svensk arbetsmarknad.

Vi har en vision om ett rättvisare arbetsliv, ett mer demokratiskt arbetsliv där människor känner trygghet att våga både ställa krav och förändra. Ett arbetsliv där människor blir tystare och inte vågar vara oppositionella är ett arbetsliv som kommer att bli sämre när det gäller arbetsmiljö, villkor, utveckling. De anställda som känner att de vågar ställa krav bidrar till ett bättre arbetsliv och bättre företag.

Det är naturligtvis rätt att beskriva den nuvarande regeringen som en skattesänkarallians. De rikaste har fått mest. Den rikaste tiondelen har fått lika mycket som 60 procent av befolkningen i skattesänkningar. Vi vet att detta inte gäller vissa grupper. Sjuka, arbetslösa och pensionärer står utanför de skattesänkningar som har genomförts. Det är en sorts bestraffningspolitik för dem som är sjuka, arbetslösa eller gamla. De måste få ett incitament att arbeta, säger man. Nej, pensionärer behöver inget incitament att arbeta. De har arbetat och slitit i sitt liv och ska ha rätten till en bra och värdig ålderdom.

Arbetslösa och sjuka blir inte mer angelägna om att arbeta av att de bestraffas med sämre ersättningar. De behöver arbete, arbetstillfällen, möjligheter till utbildning och utveckling för att kunna komma tillbaka i arbete. De behöver inte sämre villkor och utförsäkringar. Dessutom sänks pensionerna i år, vilket gör orättvisan än mer uppenbar.

Samtidigt ökar utanförskapet. Vi har fler enligt Moderaternas sätt att räkna, 70 000 fler, än vad vi hade 2006 i utanförskap. Välfärden har inte

blivit bättre. Enligt regeringens egen budgetproposition kommer 60 000 lärare, sjuksköterskor, förskollärare och undersköterskor att sägas upp. Det är effekten av att kommuner och landsting inte har tillräckligt med resurser för att möta behoven. Det är inte så att behoven har minskat, tvärtom. Människors behov av bra utbildning, bra omsorg och bra sjukvård är större i dag än tidigare. Ändå möts detta med uppsägningar därför att ni föredrar skattesänkningar framför satsningar på välfärden.

Vår vision är en helt annan. Vår vision är världens bästa välfärd. Ingen ska behöva oroa sig för att bli gammal. I vårt samhälle ska vi veta att ålderdom inte bestraffas och att människor ska kunna leva ett bra liv långt upp i åren.

Min vision innebär att vi inte har något behov av privata försäkringar för att få den trygghet som vi tycker är nödvändig vid arbetslöshet, vid sjukdom eller vid ålderdom. För att det ska kunna fungera måste vi skattefinansiera. Vi måste betala solidariskt alla tillsammans för att alla ska känna att man är del av ett samhälle där ingen faller ur.

Världens bästa sjukvård ska utdelas efter behov. Människor som är mest sjuka ska få de största resurserna, inte som nu med vårdvalssystem där man styr resurserna till dem som efterfrågar mest och där det blir mer lönsamt för läkare att behandla rika människors förkylningar än att behandla svårartade kroniska sjukdomar hos fattiga människor.

Vi ska ha världens bästa utbildning som raserar och river ned de klasskillnader som finns och utjämnar livschanser mellan människor. Vi ska ha världens bästa förskola, som visar på vikten av att barn i tidig ålder får tillgång till en pedagogik och lär sig saker och dessutom utvecklas tillsammans med andra barn.

Vi ska ha världens bästa äldreomsorg och hemtjänst som gör att människor känner sig trygga med att när krafterna tryter tar vi ett gemensamt ansvar för att alla ska kunna leva ett bra liv även då.

Vi ska onödiggöra de privata alternativen genom att bygga världens bästa välfärd. Alla ska ha tillgång till den efter behov, och vi ska betala den solidariskt och gemensamt med skatter. Gustav Möller, en gammal socialdemokratisk socialminister, sade en gång: Endast det bästa är gott nog åt folket. Det tycker jag är en bra paroll för en ny rödgrön regering som tar sig uppgiften att skapa världens bästa välfärd.

(Applåder)

Anf. 71 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Jag tänkte resonera något med Lars Ohly om energipolitik. Lars Ohlys parti är åtminstone konsekvent. Lars Ohlys parti var ett linje 3-parti redan vid tiden för folkomröstningen, när vi båda var lite yngre. Mona Sahlins parti har bytt från linje 2 till linje 3, men Lars Ohlys parti har varit konsekvent hela tiden.

Men det jag har så svårt att få ihop är detta och Vänsterpartiets historia som industriarbetarparti. Det är de regioner där Vänsterpartiet traditionellt har ett mycket starkt stöd – industriregioner i Norrland och Norrbotten och vad det nu är – som är de allra mest elberoende i vårt land.

Jag funderar på hur Lars Ohly får det här att gå ihop. Sverige ska också i framtiden ha kvar en industri, men Lars Ohlys energipolitik innebär att man kraftigt stryper elförsörjningen. Kärnkraften ger oss knappt 50 procent av vår elektricitet. Den vill nu Lars Ohly avveckla på 10–15

år, tror jag det står i era motioner. Vi har tio reaktorer. Det betyder att en reaktor ska stängas var 18:e månad om Lars Ohly får bestämma. Vi har nu stängt två reaktorer – de två minsta i Barsebäck. Det har tagit tolv år, och vi har nu kris i elförsörjningen. Men Lars Ohly vill alltså stänga en reaktor var 18:e månad under 10–15 år framåt. Till slut har då hälften försvunnit.

Nu kommer Lars Ohly att säga: Vi vill bygga ut det förnybara. Det vill vi också. Sanningen är att det är nu det satsas på utbyggnaden av det förnybara. Det var oerhört segt tidigare, under er tid. Det är nu vi bygger ut det förnybara.

Men vi måste vara realistiska. Vindkraften står för drygt 1 procent av elförsörjningen. Kärnkraften står för 50 procent. Det finns ingen chans att vindkraften ska kunna ersätta kärnkraften. Dessutom blåser det mindre när det är kallt, vilket är ett stort problem. Hur ska detta gå ihop?

Basindustrin i Sverige sysselsätter hundratusentals människor. Den är mycket elintensiv. Den ger hundratals miljarder i exportintäkter för Sverige. Hur ska Sverige kunna vara kvar som en industrination om man genomför Vänsterpartiets energipolitik?

Anf. 72 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Jag får tacka för den frågan. Jag tycker att den är seriös och väsentlig att diskutera. Jag tror att vi har ett gemensamt intresse av att se till att vi har en energiförsörjning som är hållfast och inte alltför dyr och som gör att både svensk industri och svenska hushåll känner att man kan lita på den.

Det var också precis det som var utgångspunkten för den överenskommelse som Socialdemokraterna, Vänstern och Centerpartiet hade tidigare. Därför skrev vi i överenskommelsen att kärnkraften ska avvecklas i den takt som möjliggörs av satsningen på andra alternativ.

Jag är inte nöjd med den takt som de nya alternativen växte till i under den period då jag hade inflytande över budgetförhandlingarna. Jag tror att vi måste öka takten väsentligt. Jag tror också att vi ska se till mångfalden i de nya alternativen. Jag tror inte att vi ska låsa fast oss enbart vid vindkraft, även om vindkraftsutbyggnaden är oerhört väsentlig. Jag tror att vi också ska fundera över vågkraft som en stor energikälla i framtiden. Jag tror att biobränsleproduktionen kommer att behöva öka. Jag tror att solenergi för uppvärmning kommer att vara viktigare. När jag har sagt detta måste jag erkänna att det inte kommer att innebära att vi snabbt kan ställa av hela den svenska kärnkraftsproduktionen. Även om vi ökar takten kommer det att ta lite tid.

Därför har vi nu när Centerpartiet har lämnat den överenskommelse som vi hade gemensamt i stället fått en överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet. Den säger i det väsentligaste samma sak, nämligen att vi ska ställa av kärnkraften. Det var också innebörden i det folkomröstningsresultat som genomfördes när Jan Björklund och jag var yngre, nämligen att kärnkraften ska ställas om. Men vi ska göra det i den takt som de nya alternativen växer till och därigenom möjliggör förnybar energi i stället för de gamla – olja, kol och kärnkraft.

(Applåder)

Anf. 73 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Det där låter ju bra. Det är bara det att det inte låter sig göras. Problemet är att de tio nuvarande svenska kärnkraftsreaktorerna går ur tiden om 10–15 år. Då är de för gamla, och då måste de stängas av antingen de behövs eller inte.

Vad Lars Ohly nu säger är att vi har 10–15 år på oss att ersätta hälften av elproduktionen med någonting nytt. Från 1980 har det tagit 30 år att öka vindkraften från 0 till 1 procent. Men det är 50 procent som behöver ersättas på 10–15 år, Lars Ohly. Det är det som inte kommer att funka. Det som kommer att hända är precis det som har hänt den här vintern; elpriserna kommer att gå upp därför att det kommer att finnas mindre elektricitet. Då slås basindustrin ut, Lars Ohly.

Ni älskar att säga att framväxten av de nya energikällorna ska ge så otroligt många nya jobb. Men det är subventionerade jobb, Lars Ohly. Man kan säga så här: Låt oss riva hela riksdagshuset i eftermiddag och bygga upp ett likadant i morgon! Det ger naturligtvis en massa jobb, men problemet är att det inte ger någon ekonomisk utveckling. Det är det som är problemet. Lönsam energi ska stängas igen och ersättas med något som måste subventioneras fram. Det är där det inte går ihop, Lars Ohly.

Anf. 74 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Jag har svårt att se det som ett problem att kärnkraften måste avvecklas. Jag tror tvärtom att det är helt nödvändigt, inte minst ur ett miljöperspektiv, att vi gör oss av med de gamla icke förnybara energikällorna. Kärnkraften hör dit. Kärnkraften medför stora ingrepp i naturen och sår i jordskorpan som inte kan återställas. Den är farlig vid framställning, och den producerar dessutom ett radioaktivt avfall som vi fortfarande inte har en bra förvaring för. Det är en dålig energikälla i längden.

Om vi ökar takten för att kunna ersätta kärnkraften med andra, förnybara energikällor har jag svårt att se det som ett problem. Men Jan Björklund har rätt; vi måste öka takten. Vi måste se till att de nya energikällorna växer till i mycket större omfattning än hittills. Vi ska inte äventyra energiförsörjningen vare sig för svenska företag eller hushåll.
(Applåder)

Anf. 75 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Jag har roat mig med att titta på Vänsterpartiets webbsida. Roat mig är kanske fel uttryck, men jag har tittat där för att läsa lite grann om politiken och sådant som vi har lite olika uppfattningar om.

En intressant post som jag hittade där handlar om Vänsterpartiets sjukvårdspolitiska talesperson som gör ett uttalande. Jag skulle gärna vilja att Lars Ohly genom sitt svar belyser uttalandet här. Hon är bekymrad över följande faktum – och nu läser jag vad det står: På två år har antalet besök hos läkare ökat med 460 000 i Stockholms län. Elina Linna, som är den sjukvårdspolitiska talespersonen, är kritisk till slöseriet med skattebetalarnas pengar. Vilka är det som inte ska få vård i Lars Ohlys Sverige?

Anf. 76 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Först och främst vill jag uppmana fler att göra som Göran Hägglund – inte alltid, men när det gäller att gå in på Vänsterpartiets hemsida www.vansterpartiet.se.

(Applåder)

När det gäller sjukvården har vi sett ett systemskifte som är på väg och som förstärks av den politik som regeringen för. Det systemskiftet går ut på att det inte längre är behoven som ska stå i centrum för den sjukvård som ges. I stället ska även sjukvården i större utsträckning vara lönsam. Vårdvalssystem förstärker detta. Här i Stockholm är det tydligt. De vårdcentraler som har lagts ned i och med vårdvalets införande har legat i befolkningstäta områden med ganska låg utbildning och låga inkomster. I stället har nya vårdcentraler vuxit till som har kunnat ta emot patienter som har mycket mindre behov men som har ganska starka röstresurser och som har ganska stor förmåga att efterfråga vård.

Det är just detta som Elina Linna menar. Det är ett slöseri med skattebetalarnas pengar att subventionera vård som inte behövs – vård av relativt friska – i stället för att lägga resurserna där de behövs så att vi kan minska de orättvisor som finns inom vården. Människor får i dag ibland alltför länge stå i kö och alltför länge stå utanför den vård som de är i behov av. Det uttalandet instämmer jag fullständigt i. Det finns ingen som helst motsättning mellan mig och Elina Linna i den frågan, utan tvärtom. Det är vår politik att vi ska ha en behovsstyrd välfärd som omfattar alla.

(Applåder)

Anf. 77 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Det gör mig mycket bekymrad att Lars Ohly står på samma linje. Det handlar om vilket system vi ska ha. Från vänstersidan säger man uppenbarligen att vi ska fortsätta med det som de själva stod för tidigare, nämligen en ransonering av vårdresurserna. Detta är ett bekymmer. Det är det som har gjort att så många människor har fått stå och vänta så länge på att få den vård som de vill ha. Det finns personer som väntar på starroperationer som får vänta i ytterligare några månader. Det finns personer som väntar på kranskärlsoperationer som får vänta ännu längre. Det finns personer som väntar på höftledsoperationer som får vänta ännu längre om man inte kan gå till ett privat alternativ vid sidan om.

Jag vill att det offentliga ska fungera så väl att man onödiggör privata sjukförsäkringar. Vi ska se till så att väntetiderna är korta. Då välkomnar jag fler aktörer på området – fler som vill erbjuda sina tjänster och som är med och utvecklar vården. Patienten avgör.

Anf. 78 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Det kan vid en första anblick se ut som om Göran Hägglund och jag är överens. Vi vill onödiggöra privata sjukförsäkringar. Jag vill även onödiggöra vinstintresset inom vården eftersom jag tror att det leder fel. Jag vill i stället att vi ska ha en behovsbaserad sjukvård, omsorg och skola. Det är det bästa sättet att organisera ett samhälle. Då får alla som behöver bra utbildning, bra omsorg och bra sjukvård det efter behov,

oavsett hur mycket pengar man har, oavsett var man är född, oavsett vilket kön man har. Vi ska ha en jämlik och rättvis vård.

Det är motsatsen till den politik som Göran Högglund bedriver i regeringsställning. Det är precis tvärtom mot det som Göran Högglund står för. Vårdvalssystem och marknadsanpassning av sjukvården som kommer att leda till att vi får ett systemskifte där efterfrågan styr i stället för behoven.

Vi i det rödgröna alternativet kommer att vända den utvecklingen. Vi ska ha en rättvis vård för alla.

(Applåder)

Anf. 79 PETER ERIKSSON (mp):

Herr talman! Medan vi i det rödgröna laget de senaste dagarna har lagt fram en rad nya förslag har borgerligheten den senaste tiden haft fullt upp med att försvara sig för sina misslyckanden med sjukförsäkringen, vargjakten och prishöjningarna på apoteken. Det slarvigt och dåligt förberedda blir alltmer betecknande för den borgerliga regeringen.

Den Schlingmannska retorikfabriken verkar också ha tömt lagret för de nya moderaterna. Vi har inte fått se några nya visioner och inte heller någon gemensam politik för nästa mandatperiod. Ännu fler jobbskatteavdrag imponerar inte när allt fler ställs utanför arbete och trygghet.

Det rödgröna samarbetet tar däremot allt tydligare form. Vi arbetar intensivt med att förbereda ett gemensamt regeringsalternativ inför valet i höst. Väljarna ska veta vad man kan förvänta sig för politisk inriktning.

Våra olika partier har olika erfarenheter och politiska utgångspunkter. Miljöpartiet bidrar med en grön frihetlig dimension. Jag ska med några tydliga exempel visa vad det innebär och hur det kan lämna avtryck i det rödgröna regeringsalternativet inför valet 2010.

Frihet är ett ofta missbrukat ord inom politiken. För de gröna är vårt gemensamma ansvar för framtiden och för utsatta människor grundläggande värderingar. Men det finns också en frihetlig tradition inom den gröna rörelsen som har stärkts de senaste åren. I dag syns det till exempel genom att vi står i det främsta ledet för att stärka skyddet för privatlivet i grundlagen. Vi har länge varit starka motståndare till ökad övervakning av storebror. Vi vill skapa en mer deltagande demokrati.

Människor måste få leva sina liv utifrån sina förutsättningar, etniskt, kulturellt och sexuellt. Vi bejakar mångfalden. För oss är det en frihetsfråga. Därför blir det också ett angrepp på det fria och livsbejakande när rädslan för andra grupper och kulturer tillåts ta över.

Det frihetliga med en politik för företagande och entreprenörskap ligger i att vi själva, och tillsammans med andra, kan forma våra liv och vår försörjning. Politikens uppgift är att skapa bättre förutsättningar för fler att göra det. Människors kreativitet och vilja att starta och driva företag måste tas till vara bättre. Därför kan Miljöpartiets förslag om sänkt skatt för småföretag vara en frihetsfråga. Entreprenörer behövs, inte bara i näringslivet utan lika väl i den offentliga sektorn. Det är entreprenörerna som banar väg för det nya och som trampar de stigar vi måste hitta för att få ett bättre samhälle.

Däremot leder ytterligare inkomstskattesänkningar för oss som redan har det bra på bekostnad av utsatta grupper som sjuka och arbetslösa knappast till en ökad frihet i samhället. Jag är rädd för att borgarna är på

väg att privatisera samhällsproblem som sjukdom och arbetslöshet. I stället för att vi har fungerande gemensamma försäkringssystem blir det ditt eget personliga misslyckande som du får klara av själv om du blir allvarligt sjuk. Det ger oss ett hårdare och kallare samhälle. Den gröna hållningen innebär tvärtom att ge nya livschanser och att aldrig ge upp människor.

Det senaste året har jag i varje partiledardebatt varnat för effekterna av regeringens förändringar av sjukförsäkringen. Jag är därför både glad och stolt över att vi rödgröna i går kunde presentera våra gemensamma förslag till förbättringar i sjukförsäkringen. Jag tror att de är nödvändiga för att människor ska återfå förtroendet för trygghetssystemen.

Den stelbenta och många gånger hänsynslösa hållning som framför allt Moderaterna har visat gentemot utsatta och sköra människor skrämmer mig. Vi kan inte fortsätta ha ett system där människor av politiska skäl inte får ersättning från Försäkringskassan. Det måste vara medicinska skäl som avgör den frågan, punkt slut.

De gröna står för långsiktig hållbarhet. I dag är vi långt ifrån målet att klara klimatfrågan, att skydda den biologiska mångfalden och få till stånd ett hållbart resursutnyttjande. Det kräver handling nu. I grunden är det en frihetsfråga med globala dimensioner. De rika ländernas utsläpp begränsar frihet och livsutrymme för den fattiga världen genom omfattande klimatförändringar. Världen behöver internationella överenskommelser, men vi har inte råd att vänta längre på att globala avtal ska lösa problemet. Till syvende och sist måste alla överenskommelser följas av riktiga åtgärder på nationell nivå.

Svensk klimatpolitik har tyvärr hamnat på dekis just när människor förväntade sig och var beredda på åtgärder och beslut. Både Sverige och världen skulle därför vinna på att vi återigen tar ledningen i klimatfrågan. Vi behöver investera och bygga om Sverige. Det är i dag det viktigaste steget för att skapa jobb och framtidstro. Behoven är stora, och vi har ingen brist på konkreta förslag.

Vi anser att de rödgröna måste våga ta beslut om ökade investeringar för att bygga ut järnvägssystemen. Vi vill flytta över transporter från vägar och flyg till järnväg och sjöfart. För att stärka konkurrenskraften och få en kraftig ökning av kapaciteten i hela järnvägssystemet vill vi satsa på en höghastighetsbana mellan Stockholm, Köpenhamn, Malmö och Göteborg.

Vi behöver kapacitetsökningar även i andra delar av Sverige. Kollektivtrafiken i våra större städer behöver också byggas ut. Tyvärr har denna mandatperiod varit fyra förlorade år för en nödvändig omställning av infrastrukturen.

Det är ett misstag att tro att höghastighetsbanor inte passar för Sverige, att vi är för få och att vi bor för glest. Det är snarare tvärtom. För att Sverige ska behålla en stark konkurrenskraft för framtiden behöver vi större arbetsmarknadsregioner som knyter samman människor och företag. Det leder till fler jobb. Det bästa sättet att satsa är att satsa på moderna och snabba järnvägar. Med höghastighetsbanor mellan storstäderna skapar vi också ett kraftigt ökat utrymme för gods- och persontrafik som är regional på våra stambanor.

Det andra alternativet, att fortsätta vara helt beroende av flyg och långväga vägtransporter, är oerhört riskabelt. Oljepriset kan mycket väl

skena i väg inom några få år. Då sitter vi där med våra fina lastbilar och flygmaskiner.

Det kan också hända att världens ledare vid nästa eller nästnästa förhandlingsrunda inte längre anser sig ha råd att misslyckas utan faktiskt tar sitt ansvar och begränsar användningen av fossila bränslen.

En annan viktig del i en grön omställning ligger i bostäderna. Vi har fortfarande 300 000 villor som använder direktverkande el. Om vi stöder effektiviseringar för att minska användningen av energi i våra bostäder löser vi också samhällsproblemet med elbrist när det är kallt på vintern.

Vi gröna vill ha rejäla stöd till fastighetsägarna för att bygga mer energieffektivt. Nu är det rätt att satsa stort på att bygga om miljonprogramsområdena. Ett första steg har vi i de rödgröna partierna kommit överens om. Vi vill vidga ROT-programmet till att också gälla flerfamiljsbostäder.

Genom att ta fram enkla och tydliga regler för att gynna produktion av egen el vill vi skapa förutsättningar för en revolution i det lilla. Det storskaliga energisystemet ska kompletteras med lokal egen produktion i villan eller i bostadsrättsföreningen. Vi vill därför garantera dig att för varje kilowattimme du producerar får du motsvarande minskning av det du betalar för från energibolaget och det du behöver betala skatt för. Då betalar du bara för den el som du netto gör av med. Samtidigt blir du mindre beroende av eljättarna. Tyvärr har regeringen sagt nej till det förslaget, som kom från den egna utredaren.

Politiken kan inte ställa sig vid sidan av och se på när utvecklingen går åt fel håll. Därför är det också ett ansvarslöst förhållningssätt att som regeringen säga att marknaden själv ska avgöra helt hur framtidens energisystem ska se ut. Är det något som är helt uppenbart är det att just marknaden har misslyckats med att hantera klimatfrågan. Detsamma gäller den biologiska mångfalden. Politiken måste våga styra och ge ramar för marknadens aktörer. Vi gröna vill ge människor mer makt över sina liv och underlätta för enskilda att göra val som bidrar till en hållbar utveckling.

Jag tror på framtiden. Nu närmar vi oss ett val. Det blir spännande, eftersom vi har tydliga alternativ som gör skillnad på riktigt.
(Applåder)

Anf. 80 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Det har varit en lång debatt. Oppositionen har ägnat väldigt mycket tid åt att beskriva finanskrisen och framställt det som att regeringen närmast oavkortat har ansvar för detta, oavsett hur det ser ut i vår omvärld och i Europa.

Vi som följer detta har dock inte fått anteckna så väldigt mycket om vad de gemensamt vill göra om de vinner regeringsmakten. Det beror på att det inte finns någon sådan gemensam politik.

Ni fick inte heller, eftersom Peter Eriksson inte hade tid nog för det, höra vad Miljöpartiet föreslår. Jag tänkte därför berätta något om Sveriges bäst bevarade hemlighet, vad Miljöpartiet har tänkt göra, om ni har tänkt rösta på dem.

Jag vill påpeka att det i de flesta debattartiklar ni slår upp och läser handlar om stora satsningar med stora konsekvenser. Då har man oftast använt 100 miljoner, ibland till och med 150–200 miljoner. Miljöpartiet tänker år 3 föreslå följande skatteökningar:

- En effektskatt på kärnkraft och höjd fastighetskatt på vattenkraft, 4 000 miljoner. Det kommer att ge ökade energipriser över hela Sverige.
- Skatt på flygresor, 3 000 miljoner. Det kommer att ge ökade flygbiljettpriser. De för diskussioner om att förbjuda inrikesflyget i delar av Sverige.
- En införd kilometerskatt på 6 500 miljoner. Det är de tunga transporterna vi inte behövde. Behöver vi inte dem i Sverige? Tror ni att det inte har någonting med jobb att göra om man gör en sådan massiv skatteökning?
- Men nu, svenska folket, kommer den rejäla smällen: höjd bensinskatt år 3, 16 200 miljoner, utan lättnader för någon. Lyssna nu, alla ni som inte bor i Stockholms innerstad: utan lättnader för någon, 16 200 miljoner.

Vägvalet är: Antingen får Miljöpartiet igenom detta. Då väntar en skattechock. Eller också får de inte igenom det. Då har Miljöpartiet inget budgetalternativ. Vad blir det, Peter Eriksson?

Anf. 81 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag tänkte att vi skulle presentera vårt gemensamma budgetförslag i vårbudgeten i slutet av april.

Vad jag vet har borgerligheten större problem än vi med att komma överens om hur det ska regleras de närmaste åren när det gäller den ekonomiska politiken. Jag anser inte att vi har särskilt stora problem. Vi har gemensamma idéer på en lång rad områden.

Jag kan gärna fortsätta den uppräknings som Fredrik Reinfeldt gör. Vi vill sänka skatten för småföretag med 10 miljarder. Det passerar ändå den där 5-miljardershistorien som du hittade på förut. Varför drog du inte den också?

(Applåder)

Vi har fler förslag. Vi vill göra stora satsningar på att förändra infrastrukturen, både i våra storstäder och mellan våra städer. Det är anledningen till att vi vill ställa om hela det transportsystem vi har i Sverige. Vi vill också satsa mer på att bygga om våra bostäder, så att de blir mer energieffektiva. Det kommer att spara pengar för många människor. Det kommer att göra att energipriserna snarare går ned. Men den svaga regering som vi har i dag låter kärnkraften gå på halvfart och låter människor ta de enorma elpriserna mitt i vintern.

Jag tycker inte att ni har särskilt mycket imponerande att komma med när det gäller vad ni vill göra för att göra Sverige bättre och mer konkurrenskraftigt för framtiden. Vi vill satsa på investeringar och göra så att företagen får bättre möjligheter att utvecklas. Jag tycker att det är en rätt tydlig skillnad. Sedan får vi se vilken den gemensamma ekonomiska

politiken blir. Men det blir också en fråga som ni har kvar. Vi kommer förhoppningsvis att få se det lite senare.

(Applåder)

Anf. 82 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Nedsatta arbetsgivaravgifter för småföretag, 10 miljarder, står det i Miljöpartiets ekonomiska alternativ. Två rader under det står det: Höjda arbetsgivaravgifter för 18–25-åringar, 11,9 miljarder. Det man förlorar på karusellerna tar man igen på gungorna, eller hur det nu var.

Men, Peter Eriksson, vi har nu hört väldigt stora ord här i ditt inledningsanförande. Väljarna ska veta vad som väntar. Ja, men det är väl precis det jag ställer frågor om? Vad är det som väntar, Peter Eriksson? Är det att Miljöpartiet får genomföra sin skattechock för framför allt människor som bor utanför Stockholms innerstad utan några som helst lättnader, eller kommer ni inte att få igenom det? Skillnaden mellan er och Socialdemokraterna när det gäller bensinskatterna är i relationen ett till tio. Ni har fått med er en tiondel av detta när det gäller Socialdemokraterna. Om ni inte får igenom era 16 200 miljoner i höjd bensinskatt, då existerar inte ert budgetalternativ. Allt det vackra du har stått och lovat, allt vi har råd med, allt det moderna, allt det fina, det bygger på denna finansiering. Kommer ni att få igenom det, Peter Eriksson, eller kommer ni att ge efter i förhandlingarna? Det är en viktig fråga att svara på.

Anf. 83 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag kan tala om för statsministern att vi inte har någon skattechock att presentera. Vårt budgetförslag är fullt rimligt utifrån den situation vi i dag befinner oss i. Det är det som gör det så besvärligt för regeringen i det här läget. Ni startade i en situation med 70 miljarder i underskott, och ni vill prata om nya skattesänkningar totalt sett. Den ekvationen anser vi inte går ihop. Vi måste ta ansvar för välfärden i framtiden. Dessutom vill vi ta ansvar för framtida generationer genom att göra investeringar som gör Sverige mer hållbart i framtiden. Därför behöver vi pengar.

Ni låtsas som om ni inte behöver pengar och tror att Sverige ska kunna regeras vidare med bra trygghetssystem och en bra välfärd i framtiden, trots att ni fortsätter att underminera hela den offentliga sektorns finansiering. Det är ansvarslost, och den politiken vägrar vi att ställa upp på.

(Applåder)

Anf. 84 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Det var intressant att lyssna till Peter Erikssons inledningsanförande, där han försökte beskriva Miljöpartiets bidrag i vänsterkartellen. Ni skulle stå för en grön frihetlig dimension. Ni skulle bejaka mångfalden. Du sade att entreprenören behövs i den offentliga sektorn. Du avslutar med att säga att människor vill ha mer makt över sina liv.

Jag undrar: Har du fattat vad du har röstat för i riksdagen den senaste tiden? Låt mig ta några exempel!

Lagen om valfrihet innebär att äldre medborgare själva får bestämma över hemtjänst, särskilda boenden och vilken vård och omsorg de ska ha. Det röstade ni emot. Ni röstade emot det fria vårdvalet, som innebär att vi själva ska få välja var vi ska få vård. Ni röstade nej till avregleringen av apoteksmarknaden. Ni säger också att ni på sikt ska avskaffa de hushållsnära tjänsterna – inte nu, eftersom det skapar så himla mycket jobb, men sedan, när det inte behövs, då ska ni avskaffa det.

Hur rimmar detta med det du säger om att det behövs entreprenörer i offentlig sektor, att vi behöver förnya den och att medborgarna ska få bestämma mer? Det är precis tvärtom ni gör!

Jag måste säga att jag är otroligt besviken på Miljöpartiet. Ibland har ni varit nära oss. Det gäller till exempel friskolorna, men det är ni också emot nu. Ni har varit nära oss, men nu hägrar makten. Ni sitter med Lars Ohly och Vänsterpartiet. Det är klart att ni måste kompromissa. Men att ni var beredda att kompromissa så till den milda grad att ni glömmer precis allt som ni har stått för tidigare tycker jag är förfärande.

Jag skulle vilja ha svar på frågan. Hur rimmar era egna ställningstaganden här i riksdagen om den offentliga sektorn med det du står här och säger, att vi behöver fler entreprenörer, mer valfrihet och en större frihet?

Anf. 85 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag försökte att ge en liten förklaring alldeles nyss, och jag ska gärna fortsätta på den linjen.

Apoteken är ett bra exempel. Vi tycker visst att det är bra att ge människor bättre valfrihet. Men vi kan inte göra det till priset av att kostnaderna för sjukvården, medicin och läkemedel skjuter i höjden. Det är ingen valfrihetsreform för människor att betala dubbelt så mycket för medicinen. Jag förstår inte den logiken.

Man kan dra det på flera områden. Vi vill genomföra en frihetsreform även när det gäller det privata livet och helga det lite grann från politiska ingrepp. Men du har nu suttit i en regering som gång på gång har drivit en lång rad förslag och förändringar, FRA och Ipred, som försämrar privatlivets helgd. Det är ganska svagt av ett parti som påstår att man bryr sig om människor och är frihetsinriktat. Jag tycker inte att den argumentation håller som du har för vad frihet är.

Jag har också noterat att Maud Olofsson anser att hushållsnära tjänster är vår tids stora frihetsrevolution. Jag ställer inte heller upp på den beskrivningen. Jag ser det snarare som ett utslag av att man vill gå tillbaka till ett samhälle med större klasskillnader och från medelklassen låta andra ta över det lite smutsigare jobbet för att det inte är så roligt att hålla på med, och så betalar man skattesubventioner till det. Jag är inte imponerad alls.

Friheten borde vara någonting som vi upplever och gör tillsammans allihop och inte att låta några andra ta över det tråkiga jobbet.
(Applåder)

Anf. 86 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Det är otroligt klargörande. Det Peter Eriksson säger om att människor ska ha frihet och bestämma själva, att vi ska ha fler entreprenörer i offentlig sektor är absolut ingenting som du är för eftersom du inte är för någon av de frihetsreformer vi genomför.

Jag fick inte ett enda svar. Inom vilka områden är du beredd att öka friheten för medborgarna inom den offentliga sektorn? Det var det vi talade om. Det var vad jag ställde en fråga om.

Du har sagt nej till den avreglering vi gör inom Apoteket. Du säger nej till LOV. Ni säger nej till friskolor, ni säger nej till att människor får välja inom vården, och ni säger nej till hushållsnära tjänster.

Vad är det ni säger ja till? Var ska entreprenörerna komma fram? Ni har varit för hushållsnära tjänster. Stå inte och säg något annat! Men ni har lyssnat på Lars Ohly, eftersom han nu är med i gänget.

Vi vill ha frihet för medborgarna. Vi tror att fler kvinnor kan starta företag i hela den offentliga verksamheten. Vi tror att det är bra att människor får bestämma mer själva. Vi tror att konkurrens också ger en bättre välfärd. Vad säger du, Peter Eriksson?
(Applåder)

Anf. 87 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Ibland går det lite för fort. Maud Olofsson har väl det problemet ibland. Men man får acceptera att det kan vara på det sättet.

Nu kommer till exempel friskolorna in. Det är fel att vi säger nej till friskolorna. Vem var det som för bara några dagar sedan skulle minska ersättningen till Sveriges friskolor på gymnasienivå med kanske 20 procent? Efter att mediedrevet gick i gång backade regeringen. Men Maud Olofsson stod bakom det. Det skulle ha lett till att vi hade fått en lång rad skolor i Sverige som hade gått i konkurs. Det var du beredd att genomföra.

En av de allra första åtgärderna som regeringen genomförde efter valet var att höja avgifterna för landets alla småföretag. Det sade jag direkt att vi inte kan acceptera. Vi ville tvärtom göra en större sänkning än som gjorts tidigare. Snacket om att den här regeringen varit ett starkt kort för Sveriges småföretagare håller inte. Det är inte en sanning som håller om man granskar den lite mer noggrant. Det är snarare så att Sveriges småföretagare är väldigt besvikna i dag.
(Applåder)

Partiledardebatten var härmed avslutad.

2 § Meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan

Förste vice talmannen meddelade

att *torsdagen den 21 januari kl. 12.00* skulle aviserat interpellations-svar utgå samt

att *tisdagen den 16 mars kl. 14.00* skulle interpellationer besvaras, inte kl. 13.00 som tidigare aviserats.

3 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Prot. 2009/10:59
20 januari

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2009/10:FPM45 Ändringsdirektiv om finansiell tillsyn KOM(2009)576 till finansutskottet

4 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2009/10:86 till justitieutskottet

5 § Inhämtande av bevis som ska användas i straffrättsliga förfaranden

Föredrogs
justitieutskottets utlåtande 2009/10:JuU16
Inhämtande av bevis som ska användas i straffrättsliga förfaranden (KOM(2009) 624).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 10 §.)

6 § Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2009/10:KU10
Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning

*Granskning av
statsrådets
tjänsteutövning och
regeringsärendenas
handläggning*

Anf. 88 BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Det är alltså dags för den del av konstitutionsutskottets granskning som inte brukar få särskilt stort intresse. Det är den allmänna granskningen av regeringens inre arbete, om man ska uttrycka det så. Sköter man det administrativa? Finns det protokoll på det man beslutar om? Hur sker beredningen av regeringens förslag? Följer man riktlinjer, och hur fungerar policyer inom verksamheten?

Det är de frågor som vi i dag ställer oss i granskningen. Det är viktigt att göra granskningen. Men det är uppenbart att det inte röner något större intresse. Utskottet får genom granskningen också en kontinuitet i vår uppföljning och granskning. Det ger någonting som kanske går utöver det som kanske uppmärksammas mer av konstitutionsutskottets arbete, nämligen de anmälningar som utgår från riksdagsledamöterna.

Ett sådant återkommande avsnitt i den allmänna granskningen gäller antalet anställda i Regeringskansliet. Utskottet konstaterar att ökningen av antalet anställda i Regeringskansliet fortsätter. Vi konstaterar också att det självfallet har varit nödvändigt med en förstärkning under ordförandeskapet i Europeiska unionen. Men ökningen av antalet anställda i Regeringskansliet går utöver vad som kan vara relaterat till ordförandeskapet.

Den kommande minskningen av anslaget för Regeringskansliet ger förvisso färre anställda jämfört med förra året men utgör en utökning jämfört med före ordförandeskapet. Vi menar från utskottets sida att en utökning av antalet anställda kräver motivering.

Frågan om Regeringskansliets anslag har diskuterats av utskottet de senaste åren i samband med budgetdebatterna. Där har vi socialdemokrater ansett att anslagssparandet i Regeringskansliet hade kunnat klara stora delar av de nödvändiga förstärkningarna som EU-ordförandeskapet har krävt. Likaså har vi inför budgetdebatten i år ansett att ytterligare minskningar av anslaget till Regeringskansliet är nödvändiga. Men enligt vår uppfattning är det helt utan motiveringar som regeringen har utökat Regeringskansliet, och vi anser att det är fel. Vi gör en annan prioritering än regeringen och den borgerliga majoriteten i utskottet. Vi anser att det är viktigare att bekämpa arbetslösheten och investera i jobb och utbildning.

Återkommande i den allmänna granskningen är också granskningen av regeringens utövande av utnämningmakten. Det är ett område som inför valet 2006 pekades ut som ett centralt och viktigt reformområde av de borgerliga partierna – ett område som i betänkande efter betänkande genom åren innehållit reservationer från de borgerliga partierna. Det är därmed också ett område som följaktligen borde innehålla mängder av förslag från den moderatledda regeringen, men så är det inte.

Före jul diskuterade utskottet regeringens skrivelse om utnämningpolitiken, och jag konstaterade i den debatten att skrivelsen inte innehöll ett enda förslag på området. Mycket av det som redovisades i skrivelsen var allmänna riktlinjer och policyer som hämtats från vad den dåvarande socialdemokratiska regeringen hade beslutat om 2005, ett dokument om statlig chefpolicy.

Det finns en sak som regeringen har sagt, nämligen att annonsering av tjänster ska vara mer regel än undantag. Hur detta har skett har granskats av utskottet i denna allmänna granskning. Och låt mig börja med att säga att vad som ska annonseras, hur det ska ske och hur detta tolkas av regeringen är enligt min uppfattning ytterst osäkert. Först och främst har synen på vad som ska annonseras och inte skiftat över tid. Från uttalanden före valet om att allt ska annonseras har det skett ett antal varierande ställningstaganden.

Jag påminde i debatten före jul om att Mats Odell på drygt ett halvår helt bytt uppfattning i synen på annonsering. Han sade till exempel i september 2007: Jag är för min del beredd att också pröva att för första

gången i svensk historia annonsera efter landshövdingar. Ett halvår senare sade han: Det finns fortfarande fall där det är naturligt att inte annonsera. Det gäller till exempel landshövdingar.

Jag kan återigen konstatera, precis som jag gjorde före jul, att hur annonsering efter kandidater till högre statliga tjänster ska användas som metod är ett problem för den borgerliga regeringen. Det är ett virrvarr av lösa uttalanden, ogenomtänkta utspel och inkonsekvent agerande.

Vi kan också konstatera att systemet för utnämningar i dag är splittat. Olika departement verkar göra lite som de vill, vilket får till följd att det i nuläget är nästan omöjligt att följa processerna eller hitta den röda tråden i utnämningsspolitiken. Dokumentationen är bristfällig, och i den redovisning som utskottet fått från Regeringskansliet vimlar det av borttappade dokument, ej diarieförda handlingar och handlingar i samma ärende spridda över olika akter och departement.

Det är också så att genom att använda konsultfirmor har regeringen på olika sätt försökt att tricksa och fixa, dels för att undvika att behöva göra rekryteringsprocesserna offentliga, dels för att försöka dölja sitt misslyckande med annonseringarnas resultat. Man visar fram en ny generaldirektör som tillsatts efter att tjänsten annonserats ut, men utan att riktigt vilja kännas vid att annonseringen inte gett tillräckligt kvalificerade kandidater.

Vi konstaterar i vår reservation att i endast 50 av 166 utnämningar som har skett under den här mandatperioden har annonsering skett. Av de 50 där man har annonserat har endast i 33 fall någon av de personer som lämnat in en intresseanmälan fått tjänsten. Då ska man också komma ihåg, vilket är väldigt viktigt i sammanhanget, att bland de där 33 hittar vi också dem som skickade in intresseanmälan efter ansökningstidens utgång och mycket kort tid innan regeringen fattade beslutet, det vill säga att intresseanmälan har skickats in bara för syns skull – allt i hopp om att regeringen ska kunna visa upp en fasad som är snyggare än det som döljer sig bakom den.

Den process som i augusti 2006 kallades korrupcion av den nuvarande näringsministern är nu den process som den borgerliga regeringen använder sig av bakom sin kuliss och sin retorik om öppenhet och transparens. För att på något sätt göra den här processen rumsren har man nu kommit med ett förslag till mörkläggning av hela rekryteringsprocessen genom att ansökningar ska hemligstämplas. Den här frågan kommer utskottet att återkomma till under våren i en särskild debatt.

Slutligen vill jag ta upp det avsnitt som rör frågeinstitutet. Utskottet har genomfört en översiktlig granskning av de så kallade frågeinstitutet, det vill säga interpellationer, skriftliga och muntliga frågor. Vi konstaterar att det finns anledning att gå vidare med en mer genomgripande genomlysning och diskussion om frågeinstitutets syfte och funktion.

Det här är en väldigt viktig del av det politiska kontrollinstrumentet, och jag tycker att det bör kunna fungera så också i framtiden. Men det förutsätter självfallet att det finns en respekt för den reglering och praxis som har utvecklats. Endast i undantagsfall eller om det föreligger synnerliga skäl kan statsråd undvika att besvara en fråga eller interpellation.

Låt mig också konstatera att det är otillfredsställande att svarstiderna förlängs, som vi nu kan se. Det finns en allt tydligare trend att svarstider-

na förlängs. Det innebär att hela idén om en levande aktuell debatt och fungerande kontroll av regeringen äventyras.

Antalet framställda interpellationer har också diskuterats under mandatperioden. Vi har hört både statsråd och majoritetsföreträdare klaga över att antalet interpellationer har varit för stort och att interpellationsinstrumentet skulle ha missbrukats av oppositionen. Nu har vi följt upp detta från utskottets sida och kan se att det var ett stort antal interpellationer under riksdagsåret 2007/08. Men under förra riksdagsåret, 2008/09, sjönk antalet kraftigt till en nivå som ligger under den som var till exempel 2004/05, den förra mandatperioden. Så låt mig konstatera att de borgerliga partiernas företrädare återigen har varit ute i ogjort väder. Dessutom tycker jag att det är anmärkningsvärt att anklaga oppositionen för att missbruka den grundlagsfästa rätten att kontrollera regeringen via interpellationer.

Det faktum att det finns stora svårigheter för den moderatledda regeringens företrädare att debattera politiska frågor ska självfallet inte innebära vare sig ifrågasättande av riksdagsledamöters grundlagsfästa rättigheter eller lock på den politiska debatten.

Herr talman! Jag yrkar bifall till den reservation som är bifogad till detta betänkande.

I detta anförande instämde Mikael Johansson (mp).

Anf. 89 MARGARETA CEDERFELT (m):

Herr talman! Vi från konstitutionsutskottet kommer in här för att ha vår debatt om statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning direkt efter att det har varit partiledardebatt. Det kan tyckas som ett sammanträffande. Luften här i salen är väldigt kvalmig och nästan darrar efter den intensiva debatt som partiledarna har haft här. Vi får se huruvida luften kommer att darra även när vi i KU har vår debatt här i dag.

Det ärende som vi nu debatterar handlar, precis som utskottets ordförande Berit Andnor sade, om regeringens tjänsteutövning och om hur regeringens arbete bedrivs enligt regeringsformen, förvaltningslagstiftningen med flera lagstiftningar. Det kan låta väldigt formalistiskt, och det är det. Det handlar faktiskt om grundvalen för den demokrati vi har. Jag ska börja med att säga några ord om detta.

Under den här mandatperioden har jag haft förmånen att vara ute som valobservatör i ett stort antal länder för att se hur valen genomförs. Det som har varit slående i de länderna har varit att grundvalarna för demokratin har varit sönderslagna. Respekten och förtroendet för demokratin har inte fungerat. Ett litet antal människor har röstat. Många personer har uppfattat att det inte har någon betydelse hur man röstar. Det som dessutom är centralt i dessa länder är att det inte finns någon konstitution. Det finns ingen öppenhet eller transparens som fungerar.

Jag vill lyfta in den debatt vi har här i dag i det perspektivet. Det arbete vi gör i KU är faktiskt grunden för våra andra kolleger när de sedan debatterar vidare i sina respektive utskott när det gäller sakfrågorna. Därför är det viktigt att den debatt vi har här följer det regelverk som finns och är transparent så att det går att följa vad vi debatterar.

Jag skulle också vilja lyfta upp en fråga som ofta återkommer i de här sammanhangen. Det är: Har debatten i KU någon betydelse? Har det någon betydelse vad vi säger här? Ja, det har det. Vi har gjort vår granskning och samlat in ärenden, och nu har vi vårt betänkande. Jag skulle vilja gå tillbaka till ett exempel. Det handlar om bidragsgivningen.

I 2006 års granskning uttalade utskottet att det vid beslut om bidrag i regel bör ställas krav på att återrapportering av detta ska ske, och om det ska ske på något annat sätt ska det framgå av regeringsbeslutet, för så var inte fallet då. I dag konstaterar utskottet att det har blivit bättre. I dag finns det krav, och det fungerar när det gäller återrapportering, men det finns fortfarande en förbättringspotential. Jag tycker att detta är en viktig fråga att lyfta upp. Det exemplifierar att det vi gör i KU har betydelse. Det vi säger och det vi slår fast i våra beslut är någonting som får genomslag.

Utifrån detta perspektiv vill jag lyfta upp ytterligare en fråga som ordföranden Berit Andnor tog upp. Det gäller frågeinstitutet. Vi i utskottet har kommit med ett förslag till kommande konstitutionsutskott. Jag säger kommande eftersom det här är mandatperiodens sista granskningsbetänkande. Det kommer att vara ett nytt KU som för arbetet med att granska regeringens tjänsteutövning vidare efter valet. Det handlar om vikten av att se över hur frågeinstitutet ska utformas i framtiden. Mycket har skett när det gäller hur regeringen bedriver sitt arbete och även när det gäller hur vi arbetar i riksdagen. Det är viktigt att riksdagen har ett fungerande kontrollinstrument. Därför anser vi i utskottet, såväl opposition som majoritet, att frågeinstitutet måste utvärderas och följas upp så att vi i riksdagen kan bedriva en fungerande kontroll av regeringen.

Min partikollega Andreas Norlén kommer att närmare beröra utnämningsspolitiken i sitt anförande. Därför kommer jag inte att säga så mycket mer om den än att jag tycker att det har gjorts en väldigt bra sak när det gäller utnämningsspolitiken. Det är att regeringen påtalade att andelen kvinnliga myndighetschefer skulle öka, och det har skett så. Sedan 2007 har andelen kvinnliga myndighetschefer ökat med 5 procentenheter från 40 till 45 procent. Jag tycker att det är en trend som går i rätt riktning. Men det är naturligtvis också viktigt att dokumentationen av utnämningsspolitiken utvecklas precis på samma sätt som gäller administrativa göromål i alla andra sammanhang där det sker en utveckling.

Sedan har vi beredningskraven. Det är oerhört viktiga frågor. Vi måste ha ett fungerande system som är transparent. Det måste vara ett system som fungerar oavsett om det är ett normalt riksdagsår eller om det är kristider. Det måste finnas angivelser som följs. Hur ska beredningen ske? Hur ska remittenterna vara? Vem ska få vara det? Det måste självfallet också finnas möjligheter till undantag beroende på hur situationen ser ut och hur akut det är att ett beslut fattas.

Mycket av den tidigare partiledardebatten här i dag handlade just om regeringsduglighet och de prov som Sverige utsattes för under den kristid som har varit och fortfarande pågår. Det handlar om förmågan att få fram beslut och agera. Det är viktiga frågor, men det är också, precis som vi i konstitutionsutskottet har fastslagit, angeläget att det finns en dokumentation och möjligheter till uppföljning. Den här delen om beredningskrav och kristider kommer Karl Sigfrid att beröra mer i sitt anförande.

Det låter nästan som om Berit Andnor och jag har gått efter samma ordning när vi har skrivit våra anföranden. Jag vill också nämna några ord om regeringens personalstyrka, herr talman. Det är viktigt att regeringen har rätt bemanning. Det gäller inte bara antal utan också kompetens. Nu har regeringen lämnat ordförandeskapet. Det svenska ordförandeskapet har övergått till ett spanskt ordförandeskap. Då återstår endast att avsluta det svenska ordförandeskapet. Det brukar ske under en sexmånadersperiod. Här har vi alla i konstitutionsutskottet, oavsett om vi tillhör majoriteten eller oppositionen, sagt att det är angeläget att regeringen minskar sin personalstyrka. Jag tror att vi alla måste lyfta upp den här frågan mycket mer. År 1990 fanns det 1 786 tjänstemän i Regeringskansliet. År 2000 hade siffran ökat till 2 435 och år 2009 till 3 322. Har det någon gång varit en minskning av antalet anställda i Regeringskansliet under denna tid? Ja, år 1992 minskade antalet anställda i Regeringskansliet med 83 personer enligt den dokumentation som vi har i vårt betänkande. Därför tycker ett enigt utskott att det är viktigt att vi i konstitutionsutskottet trycker på att Regeringskansliets personal ska minska i antal nu när ordförandeskapet är över och att den bemanning som finns i Regeringskansliet ska rymmas inom avsatt budget.

Herr talman! Med detta yrkar jag på godkännande av anmälan i konstitutionsutskottets betänkande.

Anf. 90 ANNIE JOHANSSON (c):

Herr talman! Som ni som lyssnar kanske är införstådda med genom de tidigare talarna är detta den årliga debatten om konstitutionsutskottets administrativa granskning. Det är ingen medial kioskvältare direkt men absolut inte mindre viktig för det.

KU:s administrativa granskning fastslås i en av våra grundlagar, regeringsformen, och där stadgas att vi minst en gång om året ska meddela kammaren vår granskning av denna, vilket vi nu gör genom vårt digra betänkande och denna debatt.

När det är många på talarlistan i denna debatt kan det tolkas så att vi är djupt oeniga. Så är inte fallet. Vi är djupt eniga. På bara en punkt, den om utnämningmakten, har Socialdemokraterna och Miljöpartiet reserverat sig. Skillnaden mellan de bägge texterna från alliansen och Vänsterpartiet å ena sidan och från Socialdemokraterna och Miljöpartiet å andra sidan är inte stora. Det är snarare vikten av den administrativa granskningen, och inte oenigheten, som gör att vi är många talare uppe i talarstolen en debattdag som denna.

Det är en styrka för KU att vi är eniga i denna allmänna granskning och att vi här kan ta av oss, så gott det går, de partipolitiska glasögonen och göra en så opartisk bedömning som möjligt. Det stärker KU:s ställning.

I betänkandet tar vi upp den granskning vi genomfört under hösten och som vi varje år återkommer till. Det gäller exempelvis dokumentation på Regeringskansliet, utnämningmakten, antalet tjänstgörande på Regeringskansliet, samarbetet mellan de olika departementen, protokoll och beredningar av olika ärenden. Det är viktiga saker för att skapa en transparent och förvaltningsrättsenlig statsapparat som både inger förtroende och går att granska. Vi är överens om i stort sett allt.

Många av er som lyssnar funderar säkert på varför vi gör denna granskning som ibland kan framstå som lite överlappande den mer mediekaktuella vårgranskningen då vi granskar enskilda statsråds förehavanden baserat på de KU-anmälningar som har kommit in. Bland annat berör vi i detta betänkande de propositioner som antogs för cirka ett år sedan för att hjälpa fordonsindustrin mitt under brinnande lågkonjunktur. I våras granskade konstitutionsutskottet efter en KU-anmälan specifikt regeringens handläggning och beredning av dessa propositioner, och i den här administrativa granskningen granskar vi mer generellt och i ett bredare perspektiv hur regeringen hanterar propositioner och beredningar i kristider.

Våra ställningstaganden blir vägledande för Regeringskansliet och regeringen inför framtiden och är en bra lathund eller anvisningsmanual, eller varför inte säga en tipsbank, inför kommande beredningar på vad man ska tänka på för att säkerställa en god beredning. Även om regeringen ibland måste agera snabbt och verkningsfullt – och det kommer ju även krav på just snabbhet från olika håll – är det angeläget, menar vi i KU, att det är en noggrann och god beredning.

Herr talman! Denna granskning är nog så viktig för utvecklingen av Sveriges demokrati och ordning och reda i Regeringskansliet. Det handlar om det föredöme som Regeringskansliet ska utgöra för Sverige. Enbart det att granskningen faktiskt genomförs har en mycket stor betydelse. Det handlar om att utöka kännedomen om hur Sverige styrs men också om att bidra till att utveckla verksamheten och utvärdera och kontrollera. Det finns en strävan hos Regeringskansliet efter ordning och reda som vi har uppmärksammat, men det finns också en del kvar att göra på några områden, och det uttalar vi oss också tydligt om i våra gemensamma ställningstaganden.

Bland annat pekar vi, som tidigare har sagts, på antalet tjänstgörande i Regeringskansliet. Vi kommer att följa detta och hoppas att antalet successivt kommer att minska under de kommande åren.

KU påpekar också att det tagit för lång tid att få ut en allmän handling. Vår offentlighetsprincip är viktig för att medborgare ska kunna granska staten, och då är det viktigt att handlingar ges ut skyndsamt. I detta aktuella fall tog det för lång tid. Vi noterar även i andra ärenden att handläggningstiden har varit alldeles för lång.

Under hösten 2006 genomförde KU en granskning av handläggningen av ärenden som rör beslut av bidrag till föreningar och stiftelser bland annat. I årets granskning görs en uppföljning av detta. Nu pågår det ett förbättringsarbete inom Regeringskansliet för att säkerställa god dokumentation för att man lättare ska kunna efterhandskontrollera. Detta bör leda till bättre rutiner, menar vi i våra ställningstaganden.

Ett stort område i vår granskning rör det jag pratade om inledningsvis, nämligen beredning av ärenden. Vi har granskat 100 regeringsärenden och ser där att man följer beredningskravet i regeringsformen. Men vi trycker samtidigt på vikten av att dokumentationen kan bli än mer noggrann och än mer omfattande för att man enkelt ska kunna kontrollera och utvärdera i efterhand. Vi har också granskat propositioner som lämnats i kristid, såsom propositioner rörande extra resurser till fordonsindustrisektorn och för svininfluensan. Ett enigt utskott konstaterar att beredningen fungerar i kristider.

Ett annat stort område rör utnämningmakten. Dokumentation i 35 ärenden har analyserats och gått igenom. Vi har också analyserat politisk bakgrund och kön i de utnämningar som gjorts. Bland annat kan vi konstatera att utnämningmakten skett i förenlighet med regeringsformen men att dokumentationen i vissa avseenden kunnat vara mer fullödlig och att man bör se över och införa samma rutiner på alla departement så att man inte har olika.

Vi ser också att andelen kvinnor har ökat. Från att tidigare mandatperiod ha legat på under 40 procent ligger nu andelen kvinnor på över 45 procent. Det är en skillnad på 5 procentenheter. Vi kan också se att regeringens reformerade utnämningsspolitik har lett till en mer öppen rekryteringsprocess. 40 av 50 intresseanmälningar var med i slutstriden om tjänsten. Det är ett mycket gott betyg, och steg för steg får vi en mer öppen rekryteringsprocess.

Här har två av tre oppositionspartier reserverat sig. Anledningen är oklar. Rent konstitutionellt skiljer det inte mycket. Men Socialdemokraterna har sedan något år en tradition av att gå igång på just utnämningsspolitiken. Förmodligen har syndaren vaknat, om än något sent och i opposition. Det kan vara anledningen till att man har velat särskilja sig när det gäller just detta trots att Vänsterpartiet anslutit sig till alliansmajoritetens ställningstagande.

I dagens Upsala Nya Tidning skriver kommun- och finansmarknadsminister Mats Odell om alliansregeringens utnämningsspolitik. År 2007 annonserades 22 procent av tjänsterna ut. År 2008 annonserades 71 procent ut. Nu ser andelen ut att bli 80 procent. Det är bra. Steg för steg blir det ett mer öppet förfarande.

Herr talman! Det är i stort sett ett helt enigt betänkande. Med det yrkar jag på godkännande av utskottets anmälan i betänkandet.

Anf. 91 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp):

Herr talman! Jag vill bara säga några få ord om utnämningsspolitiken. Jag tycker att mina kolleger från alliansen, Margareta Cederfelt och Annie Johansson, har hållit ypperliga anföranden där de har berättat om vad vi har kommit fram till i detta betänkande. Jag tycker också att det var väldigt positivt att Margareta visade på hur konstitutionsutskottets granskning faktiskt spelar roll. Det läses av Regeringskansliet, man tar till sig av de kritikpunkter vi har, och man förbättrar arbetet. Det är så det ska vara.

Vad gäller utnämningsspolitiken har alliansregeringen gjort en väldigt stor reform. Målsättningen från regeringen sida är att införa förutsägbarhet, spårbarhet och öppenhet. Vi har i det här betänkandet granskat bland annat dokumentationen i dessa utnämningssärenden. De kravprofiler som nu tas fram, annonser som sätts in i tidningar för att ge människor chans att söka till en generaldirektörspost och intresseanmälningar ska numera dokumenteras i alla akter. Vi har funnit vissa fall där så inte har skett.

Det är viktigt att de riktlinjer som regeringen har tagit fram följs av alla departement. Det är någonting som vi i utskottet förutsätter inför framtiden.

Sedan har vi också vad gäller utnämningsspolitiken i utskottet granskat om regeringsformens krav på att tillsättningen ska ske på sakliga grunder, det vill säga förtjänst och skicklighet, efterlevs. Vi har tittat på

om politisk bakgrund har spelat in vid tillsättningar, och vi har även tittat på kön och hur det ligger till med det.

Det nämdes här av Berit Andnor att Maud Olofsson hade sagt att det var korrupt under den tidigare regeringen. Sanningen är att kritiken kom från många olika håll. Bland annat Transparency International, som är en väldigt känd internationell organisation som syftar till att bevaka korruptionen i världen, riktade stark kritik mot den förra regeringens utnämningsspolitik.

Vi kan konstatera nu att den här nya öppenheten – nya livschanser för alla medborgare att söka – också har lett till resultat. Före 2006 var färre än 40 procent av generaldirektörerna kvinnor, och nu är vi uppe på 45 procent. Jag skrev här i mina anteckningar innan att det här är en avsevärd förbättring, men om vi tänker efter är det faktiskt fantastiskt! Vi är i mål. Vi vill ha en jämställd utnämningsspolitik, och då brukar man säga att det ska vara mellan 40 och 60 procent av vardera könet. Vi kan inte alltid få 50–50, men över 40 procent av vardera könet bör vara representerat. Så 45 procent tycker jag är en väldigt bra målgång vad gäller att få fram kvinnliga chefer.

Det var det jag ville tillföra debatten. Som sagt, herr talman, kommer vi till slutsatsen i betänkandet att regeringsformens krav efterlevs.

Anf. 92 INGVAR SVENSSON (kd):

Herr talman! I förmiddags sade Mona Sahlin att hon hade deltagit i ett oändligt antal regeringar. Jag tänkte att då har väl jag deltagit i ett oändligt antal granskningsdebatter. Matematikläraren inom mig protesterade dock, och jag ska säga att jag deltagit i ett otal granskningsdebatter. Det är kanske mer rimligt.

KU:s granskningsuppgift har en lång tradition och en lång historia. Faktum är emellertid att uppdelningen i två betänkanden, en rent administrativ eller allmän granskning som vi gör på hösten, och en särskild politisk granskning, som vi gör på våren, är mycket ung. Den fanns exempelvis inte när jag satt i KU 1991–1994. När jag senare kom tillbaka till KU införde man just då uppdelningen i två betänkanden. Ibland har vi även haft fler än två betänkanden.

Det är viktigt att ha en särskild granskning av de administrativa rutinerna. Därmed kan man hålla tummen i ögat på regeringen när det gäller dessa frågor. Om man blandar ihop den med den politiska granskningen får man en fokusering på det politiska och mindre tryck på de administrativa åtgärderna.

Som många varit inne på tar detta betänkande upp anställda i Regeringskansliet, sena författningar, tillgången till allmänna handlingar samt handläggningstiderna. Jag tittade på frågan om handläggningstiderna och gjorde då en reflexion.

En gång i tiden satt jag nämligen med i en kommitté som hette Fri- och rättighetskommittén. Vi lade fram många viktiga och intressanta förslag beträffande grundlagen och införlivandet av Europakonventionen. I ett av de senare betänkandena, som kom efter detta, tog vi upp problemet med just handläggningstiderna. Det gällde både regeringen och myndigheterna.

Vi förde fram ett förslag som tyvärr inte har blivit genomfört, nämligen möjligheten till dröjsmålstalan, alltså att man skulle kunna väcka

tal mot en myndighet eller mot regeringen när ett ärende drar ut på tiden. Det är någonting som man kanske får fundera på ifall det inte händer något när det gäller handläggningstiderna.

I betänkandet diskuterar vi även beredningskravet när det gäller bidragsgivning och beredningskravet i kristider samt genomförandet av direktiv. Jag kan säga att detta konstitutionellt egentligen är mest intressant när det gäller genomförandet av direktiv. Vi har som medlemsstat skyldighet att följa EU-rätten, det som tidigare hette EG-rätten. Den skyldigheten gäller myndigheter, regering och så vidare.

Det finns ett intressant konstaterande i betänkandet – utskottets ställningstagande beträffande detta. Där sägs nämligen att ”svenska förvaltningsmyndigheter har dock inte någon självständig befogenhet att besluta om egna föreskrifter, utan deras befogenhet har sin grund i bemyndiganden från regeringen”. Jag tror att det är viktigt att hålla ögonen på det här området eftersom det finns en tendens att myndigheterna går in och så att säga själva tolkar EU-rätten utan att ha stöd uppifrån. De lyder ju under regeringen, inte direkt under EU-rätten. Det tror jag är det konstitutionellt mest intressanta i detta betänkande.

Anf. 93 PHIA ANDERSSON (s):

Fru talman! Vi socialdemokrater har ingen reservation vad gäller propositionernas avlämnande under kristid. Anledningen är att vi tror att de påpekanden som görs i utskottets utlåtande får större tyngd om det är ett enigt utskott som lyfter fram vikten av att uppfylla beredningskraven. Det gäller inte minst i krissituationer då regeringen nödgas bereda ärenden av brådskande karaktär.

Detta innebär dock inte att vi socialdemokrater ändrat ståndpunkt beträffande en reservation vi hade vid granskningen våren 2009 gällande stödpaketet till fordonsindustrin. Inte heller har vi tagit slutlig ställning vad gäller kredit till Island då det finns en anmälan om granskning av propositionens beredning. Denna anmälan är ännu inte behandlad utan kommer att behandlas under granskningen våren 2010.

Vidare kan noteras att även om riksdagen bedömde beslutsunderlagen i de i granskningen aktuella propositionerna i detta betänkande som tillräckliga har beredande utskott vid några tillfällen konstaterat begränsningar i en propositions beslutsunderlag samt kompletterat sitt eget beslutsunderlag genom remittering till Lagrådet och ytterligare remissinstanser.

Därutöver kan, även om de granskade propositionerna lades fram under kristid, konstateras att tidsfristerna inom ramen för de beredningar som föregick propositionerna i flera fall varit snäva och att man ofta har vänt sig till endast ett begränsat antal remissinstanser. Enligt vår mening är det särskilt viktigt att även under kristid i möjligaste mån bibehålla krav på såväl välavvägda tidsfrister som lämpliga remissinstanser, inte minst i beredningen av ärenden som kan innebära ett stort ekonomiskt risktagande för staten.

Fru talman! Ett enigt utskott påpekar att behovet av brådskande beredning kan, åtminstone i viss utsträckning, undvikas genom kontinuerlig omvärldsbevakning och god framförhållning och beredskap. Vad avser kontakter mellan regering och riksdag inför överlämnande av förslag till förkortad motionstid visar utskottets granskning att den praxis som följer

en sedan tidigare träffad underhandsöverenskommelse i vissa fall inte efterlevs fullt ut.

Detta föranleder ett enigt utskott att framhålla vikten av att samtliga kontakter som följer en överenskommelse slutförs innan regeringen beslutar om förslag till förkortad motionstid. Granskningen av propositioner avlämnade under kristid ger också anledning att påpeka vikten av att propositioner innehåller motiveringar avseende förslag till förkortad motionstid då detta saknas i de nu granskade propositionerna.

Fru talman! Stor flexibilitet måste finnas i beredningen av ärendena då alla ärenden har sin speciella karaktär. Det vilar ett ansvar på regeringen att ta detta på största allvar då kvaliteten i besluten helt avgörs av den noggrannhet och respekt man visar för de demokratiska processer som krävs, inte minst i kristid. Hanteringen av de nu granskade propositionerna visar på några tydliga ytterligheter som är på gränsen till vad en KU-ledamot kan gå med på, i alla fall om man värnar beredningskravet i regeringsformen.

Det har varit viktigt att få ett enigt utlåtande för att kritiken ska få tyngd. Likt biskop Brask kan jag således säga att härtill är jag nödd och tvungen för att de påpekanden som konstitutionsutskottet givit i detta utlåtande ska ha den tyngd de förtjänar, detta till förmån för en reservation från oppositionen som troligtvis hade lagts till handlingarna utan notering av regeringen.

Fru talman! Med detta sagt yrkar jag på godkännande av utskottet utlåtande i denna del i betänkandet.

Anf. 94 ANDREAS NORLÉN (m):

Fru talman! Jag kommer att säga några ord om regeringens utövande av utnämningmakten, vilket berörs i avsnitt 9 och 10 i betänkandet.

Utnämningmakten är regeringens rätt att utnämna högre statliga befattningshavare, i synnerhet rätten att tillsätta den högsta chefen för de drygt 200 förvaltningsmyndigheter och affärsverk i Sverige som lyder direkt under regeringen samt chefen för Sveriges utlandsmyndigheter, främst ambassaderna.

Utnämningpolitiken har betydelse av flera skäl. Myndigheterna har en nyckelroll när det gäller att genomföra den politik som regering och riksdag lägger fast, och de fattar beslut som har stor betydelse för medborgarna. Därför måste myndigheterna fungera väl, och det har chefen det operativa ansvaret för.

Utnämningmaktens utövande innebär också att regeringen tillämpar ett betydelsefullt stadgande i grundlagen. Enligt regeringsformen 11 kap. 9 § andra stycket får man endast, när man tillsätter statliga tjänster, fästa avseende vid sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet. När man tillsätter en tjänst får man således enbart beakta respektive kandidats förmåga att klara jobbet, inte om vederbörande till exempel är kvinna eller man, moderat eller socialdemokrat eller har sina rötter i Sverige eller i något annat land.

Konstitutionsutskottet granskar regelbundet hur regeringen utövar utnämningmakten. Utskottet har de senaste åren lagt särskilt fokus på hur stor andel av de utnämnda myndighetscheferna som har politisk bakgrund och hur fördelningen mellan kvinnor och män har varit.

De här båda aspekterna är särskilt viktiga att uppmärksamma, för om en hög andel av de utnämnda har politisk bakgrund och har varit aktiva i ett och samma parti skulle det kunna tyda på att regeringen tagit hänsyn till politiska åsikter och lojaliteter, vilket alltså inte är tillåtet. Om påfallande många av de utnämnda har varit män skulle man kunna fundera på om regeringen har tagit hänsyn till könstillhörighet, vilket inte heller är tillåtet.

Årets granskning är särskilt intressant eftersom vi nu för första gången på 15 år kan jämföra resultaten av en mångårig socialdemokratisk utnämningsspolitik med resultaten av ett flerårigt borgerligt maktinnehav. KU noterar i sitt betänkande två tydliga trender när utskottet jämför de senaste och förhoppningsvis sista åren av socialdemokratiskt maktinnehav med de tre första åren av alliansregeringens maktinnehav. Dessa två tydliga trender är att antalet utnämnda myndighetschefer med politisk bakgrund har minskat och att antalet kvinnor som utnämns till myndighetschefer har ökat.

Från och med 2001 till och med regeringsskiftet 2006 utsåg den socialdemokratiska regeringen 182 chefer för myndigheter i Sverige. 49 av dem hade politisk bakgrund. Det motsvarar drygt en av fyra, eller 27 procent. Alliansregeringen har till och med den 30 september 2009 utsett 116 myndighetschefer varav 20 med politisk bakgrund, alltså 17 procent.

Det kan självklart sakligt sett vara positivt att ha politisk bakgrund till exempel som statsråd, statssekreterare, riksdagsledamot eller kommunalråd när man ska leda en statlig myndighet. Politiskt arbete på heltid ger kunskaper och erfarenheter som kan vara till nytta när man arbetar som opolitisk tjänsteman i statsförvaltningen. Det säger KU tydligt i sitt betänkande. Samtidigt måste man konstatera att om en påfallande hög andel av myndighetscheferna har en bakgrund som heltidspolitiker ger det intrycket att regeringen i hög grad rekryterar myndighetscheferna inom en privilegierad grupp personer som finns i regeringens närhet.

Alliansregeringen har velat sända en tydlig signal till svenska folket: Myndighetscheferna ska inte rekryteras inom en sluten privilegierad elit. Alla ska ha chans att anmäla sitt intresse för höga statliga tjänster. Kompetens ska vara avgörande vid tillsättandet.

Det faktum att andelen utsedda myndighetschefer med politisk bakgrund har minskat från 27 procent med den förra regeringen till 17 procent med alliansregeringen tyder på att alliansen lever upp till sin ambition. Färre har rekryterats ur den politiska eliten, fler ur andra kretsar.

När det gäller andelen kvinnor av dem som utses till generaldirektörer noterar KU att trenden är ökande. Numera ligger andelen kvinnor omkring eller strax över 45 procent jämfört med omkring eller strax under 40 procent när Socialdemokraterna styrde.

År 2008 var över hälften av de utsedda myndighetscheferna kvinnor. Det var det första året under 2000-talet och förmodligen första gången någonsin som någon svensk regering utsåg kvinnor till mer än hälften av de lediga generaldirektörsposterna.

Alliansregeringen kan alltså visa upp ett bättre resultat ur jämställdhetssynpunkt än Socialdemokraterna kan. Det här är särskilt intressant med tanke på hur högt tonläget ibland är från de rödgröna i jämställdhetsdebatten. Snack är en sak, handling uppenbarligen en annan.

Avslutningsvis granskar utskottet också de nya inslag i rekryteringsförfarandet som alliansregeringen har infört. Regeringen vägleds som sagt av en tydlig strävan att öppna, bredda och professionalisera rekryteringsprocessen när det gäller höga statliga tjänster. Inför varje rekrytering upprättas en kravprofil som anger vilka krav som man måste uppfylla för att komma i fråga för tjänsten. För första gången någonsin annonseras befattningar som myndighetschef ut öppet. Regeringen har sagt att annonsering ska förekomma vid flertalet rekryteringar men har också markerat att det finns vissa befattningar som inte kommer att annonseras ut, till exempel landshövdingeposter och höga domartjänster.

Under perioden oktober 2007 till september 2009 har regeringen genomfört 50 öppna rekryteringsprocesser varvid en befattning som myndighetschef annonserats ut. Totalt har drygt 1 200 intresseanmälningar inkommit till Regeringskansliet. Det är ett resultat som imponerar och som visar att signalen har gått fram. Generaldirektörsposterna är inte längre reserverade för en privilegierad elit av personer som känner statsministern eller hans medarbetare. I 40 av dessa 50 fall har en person som skickat in en intresseanmälan ingått i slutskedet av rekryteringsprocessen genom att kallas till anställningsintervju, och i 33 av de 50 fallen, det vill säga två tredjedelar av fallen, har tjänsten tillsatts med en person som skickat in en intresseanmälan.

Det innebär att intresseanmälningarna har haft en påtaglig betydelse i rekryteringsarbetet. Det öppna rekryteringsförfarandet har inneburit en tydlig förändring, och det innebär att Sverige har fått en regering som i sitt rekryteringsarbete satt öppenhet och kompetens i centrum, inte slutna rum och statsministerns vänner.

Fru talman! Färre utnämningar av personer med politisk bakgrund, fler utnämningar av kvinnor och en ny öppnare rekryteringsprocess är facit efter tre år med alliansregeringen.

Anf. 95 BERIT ANDNOR (s) replik:

Fru talman! Detta är häpnadsväckande uttalanden från Andreas Norlén. Jag hade faktiskt inte tänkt ta några repliker, eftersom vi hade den här debatten innan jul och dessutom återkommer när det gäller ett förslag från regeringen och den moderatledda majoriteten om att sekretessbelägga rekryteringsprocesserna och ansökningarna.

Det är ju så att retoriken som användes innan valet har visat sig inte tåla kontakten med verkligheten. Inte ett enda förslag för att reformera utnämningsspolitiken har kommit från den moderatledda regeringen – inte ett enda förslag!

Andreas Norlén står här och påstår att det finns en öppenhet, en spårbarhet och en förutsägbarhet när det gäller utnämningsspolitiken. Så är det ju inte. Av de 33 fall där man har tillsatt en tjänst på grundval av intresseanmälan finns det de som har lämnat in en intresseanmälan efter ansökningstidens utgång, kort tid innan regeringen skulle fatta beslut, allt för att ge sken av att det där med annonsering är något som den borgerliga regeringen har fått att fungera. Så är det inte. Det fungerar inte.

Det är därför ni nu lägger fram ett förslag om att sekretessbelägga ansökningar och hela rekryteringsprocessen. Ni sätter offentlighetsprincipen ur spel.

Jag kan konstatera att av den retorik som fanns innan valet finns ingenting kvar. Inte någonting. Borta är utskottsförhör. Borta är alla andra förslag som fanns. Det finns ingenting, Andreas Norlén.

Anf. 96 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Fru talman! Jag och Berit Andnor debatterade som sagt utnämningsspolitiken så sent som strax före jul, och nu är hon i gång igen.

Den regering Berit Andnor själv satt i gjorde inte minsta försök att reformera utnämningsspolitiken. Göran Persson avfärdade inför KU kravprofilerna och sade att han inte tyckte att det var något speciellt spännande att hålla på med. Det var inte tal om att öppna rekryteringsprocesserna och att låta människor skicka in intresseanmälningar till generaldirektörsposter.

Berit Andnor var själv socialminister. Lyfte hon ett finger för att öppna, bredda och professionalisera rekryteringsarbetet? Jag har inte sett något spår av detta. Berit Andnor får därför ursäktas att jag har lite svårt att bli skakad av hennes kritik.

Kontrasten blir mycket tydlig om man jämför den slutenhet som alltid har präglat socialdemokratiska regeringars utnämningsspolitik med den öppenhet som kännetecknar alliansens utnämningsspolitik. Vi är i början av ett reformarbete som förhoppningsvis kommer att fortsätta även nästa mandatperiod. Men mycket har redan skett.

Jag gläds åt att alliansen i Berit Andnor har fått en ny bundsförvant i arbetet för en öppnare och professionellare utnämningsspolitik. Jag ser enbart positivt på den glöd med vilken hon argumenterar för just sådana förändringar som alliansen så länge har krävt.

Jag skulle därför vilja fråga Berit Andnor vilka inslag i regeringens utnämningsspolitik som hon tycker allra bäst om. Är det att andelen utnämningar av personer med politisk bakgrund har blivit färre? Är det att andelen kvinnor som utnämns har blivit fler? Eller är det att rekryteringsprocessen faktiskt har blivit öppnare och professionellare genom annonsering och annat? Vilket inslag tycker Berit Andnor bäst om?

Anf. 97 BERIT ANDNOR (s) replik:

Fru talman! Mycket har redan skett, säger Andreas Norlén, men det har ju inte skett något. Ni har ju inte lämnat några förslag.

Däremot har den borgerliga regeringen ägnat sig åt att försöka skapa en fasad, en bild av att det skulle finnas någon form av större öppenhet. Så är det ju inte. Vi konstaterar när vi följer upp det här att det enda som har sagts från den borgerliga regeringens sida är att annonsering ska vara mer regel än undantag. På den punkten misslyckas ni, för så är det ju inte.

Det konstateras i den uppföljning som har gjorts att det är i 50 fall av de 116 där tillsättning har skett som det har skett en annonsering. Går vi in och tittar på hur det ser ut i de 50 fallen kan vi konstatera att det bara är i 33 det har lämnats in intresseanmälningar när tjänsten har tillsatts.

Går man bakom det också och försöker syna detta bakom den ordridå som sänks ned, bakom försöket att skapa en bild av att man gör någonting annat, visar det sig att det är saker och ting som har skett väldigt kort tid innan besluten har fattats, allt för att försöka skapa den här bilden.

Borta är ju utskottsförhör. Var är de? Utskotten skulle få möjlighet att fråga ut dem som skulle komma i fråga. Kommittéer skulle ha en möjlighet att föreslå personer som skulle vara lämpliga. Det var korruption och sättet att bedriva utnämningsspolitik krävde stora reformer. Ni har inte kommit med någonting. Jo, det kommer ett förslag, nämligen att sekretessbelägga hela rekryteringsprocessen så att svenska folket inte ska kunna se vem det är som har ansökt om de här tjänsterna. Det är det som är konkretionen, det som blev resultatet av det höga tonläget, retoriken inför valet 2006. Sekretessbeläggning, mörkläggning är det, Andreas Norlén, som ni måste ta ansvar för och kunna förklara. Varför? Vad är det som har skett?

Anf. 98 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Fru talman! Jag har 1 200 argument för att Berit Andnor har fel i sitt försök att svartmåla regeringens reformer av utnämningsspolitiken. 1 200 intresseanmälningar har kommit in till Regeringskansliet till följd av den annonsering av generaldirektörstjänster som har ägt rum under mandatperioden.

Det har skett annonsering i 50 rekryteringsärenden och det har resulterat i 1 200 intresseanmälningar från medborgare i Sverige som har sett sig föranlåtna att ansöka om en högre statlig befattning. Hur mycket av detta hade skett utan regeringsskiftet? Svaret är uppenbart: Ingenting hade skett. Berit Andnor försökte inte ens förklara på vilket sätt hon som socialminister i den förra regeringen arbetade för en öppnare, mer demokratisk, mer professionell rekryteringsprocess. Det förstår jag eftersom hon inte lade två strån i kors i det arbetet.

Jag tycker nog att man kan peka på ett antal konkreta resultat av regeringens utnämningsspolitik. Vi har annonseringen. Vi har systemet med intresseanmälningar och, som jag konstaterade i mitt anförande, i de 50 rekryteringsförfarandena där man använde annonsering gick i 40 fall en av dem som hade anmält intresse vidare till slutomgången. Det tycker jag är en mycket hög siffra. Berit Andnor är måttligt imponerad, har vi förstått, men jag tycker faktiskt att det är ett bra resultat.

Vi konstaterar också att andelen utannonserade generaldirektörstjänster ökar stadigt. För 2009 ser andelen ut att bli närmare 80 procent. Är inte det ett bra resultat, Berit Andnor? Jag vill påstå att det är ett utmärkt resultat samtidigt som det är viktigt att framhålla att reformarbetet kommer att fortsätta. Det tar naturligtvis lång tid att vända den trend som det långvariga socialdemokratiska maktinnehavet gav upphov till.

Anf. 99 KARL SIGFRID (m):

Fru talman! Jag ska säga ett par ord om beredningskravet, som är av stor betydelse och som samtidigt är flexibelt. Flexibiliteten i regelverket behövs, dels på grund av Sveriges medlemskap i EU, dels på grund av att det ibland uppstår oväntade situationer som är svåra att förutse och som måste hanteras snabbt. Först ett par allmänna konstateranden.

Beredningskravet finns för att säkerställa att lagstiftningen håller hög kvalitet. Fastslagna procedurer stärker öppenheten, det vill säga medborgarnas möjligheter att få insyn i statens verksamhet och att granska att allt går rätt till. Det ger också alla en chans att delta i debatten om den politik som förs.

En ytterligare funktion som beredningskravet fyller är att det hjälper konstitutionsutskottet att i efterhand granska tillkomsten av politiska beslut i Regeringskansliet. Genom att det finns en standardiserad process vet riksdagen hur den ska gå till väga för att följa ett ärende bakåt i tiden. Förutom att processen följer ett strikt mönster är tydlig dokumentation en självklar förutsättning för den här typen av granskning.

Några konkreta exempel i det här betänkandet på vad konstitutionsutskottet har tittat på är bidragsgivning till organisationer, bemötandet av den globala finanskrisen och införandet av vissa EG-direktiv i det svenska regelverket.

Granskningen av bidragsgivningen till organisationer visar att det krävs nya rutiner för att garantera att skälen för att bevilja bidrag alltid finns dokumenterade. Ett arbete för att uppnå det här görs också i en samrådsgrupp.

När det gäller krissituationer, som till exempel den plötsliga internationella finanskrisen som drabbade både Sverige och resten av världen, bör man komma ihåg följande. Å ena sidan finns det ett beredningskrav i regeringsformen som alltid gäller. En brådskande situation minskar inte vikten av att ha ett bra beslutsunderlag, tvärtom. Å andra sidan anger inte regeringsformen i detalj hur exempelvis remissförfarandet ska gå till, och det är nog en klok ordning. Ibland uppstår det nämligen situationer då regeringen måste agera snabbt för att undanröja hot eller för att minimera skador som kan orsakas av en kris.

Regeringens propositionshandbok anger att regeringen i undantagsfall kan ersätta skriftliga remisser med remissmöten. Det här är självklart inte önskvärt, men ibland är det tyvärr nödvändigt. Regeringen bör då på ett snabbt och effektivt sätt inhämta synpunkter från relevanta remissinstanser. Vi måste hela tiden bevaka att förkortade remisstider och andra typer av åtgärder som snabbar upp behandlingen av ett ärende verkligen är motiverade. Det får inte bli så att en regering utan särskilda skäl kan begränsa remissförfarandet.

I fallet med finanskrisen och de åtgärder som vidtogs med anledning av den är det dock uppenbart att det rörde sig om en undantagssituation.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 10 §.)

7 § Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2009/10:KU24
Justitieombudsmännens ämbetsberättelse (redog. 2009/10:JO1).

Anf. 100 PHIA ANDERSSON (s):

Fru talman! JO-ämbetet är en utanför den offentliga förvaltningen helt självständig organisation som medborgarna kan vända sig till med klagomål mot myndigheternas verksamhet. JO-ämbetets främsta uppgift är att bevaka den enskildes intressen av en lagenlig och korrekt behandling från det offentliga organets sida och är på så sätt ett värn för rättssäkerheten i samhället.

I detta betänkande behandlas justitieombudsmännens ämbetsberättelse för tiden den 1 juli 2008 till den 30 juni 2009. Dessutom behandlas en skrivelse från chefs-JO Mats Melin som inkom till utskottet den 4 december 2009.

Under denna mandatperiod har justitieombudsmännen vid varje årsredogörelse påtalat en allt större ärendemängd av klagomål. Nyregistrerade ärenden uppgick till 6 918 för 2008–2009, vilket är en ökning med 368 ärenden. Av dessa var 6 729 klagomålsärenden, vilket är en ökning med 373 sedan föregående verksamhetsår. Antalet nyregistrerade ärenden är därmed det högsta någonsin i JO:s tvåhundraåriga historia.

Klagomålsärendena tar huvuddelen av JO:s handläggningsresurser i anspråk, vilket medför att antalet inspektioner och övriga granskningar på JO:s egna initiativ ligger på en lägre nivå än vad JO själv anser önskvärt.

Med anledning av den ökade mängden ärenden inkom chefs-JO Mats Melin med en skrivelse till utskottet där det föreslås att en utredning tillsätts med uppdrag att föreslå de ändringar i lagen som kan fordras för att göra en anpassning av JO:s handläggnings- och beslutsformer med anledning av den ökade klagomållströmningen.

Medborgarna har stort förtroende för JO som garant för rättssäkerheten. Men om klagomållströmningen ständigt ökar borde man kanske även reflektera över vad som är orsaken. Ett exempel är Försäkringskassan, där klagomålen ökade med 75 procent mellan 2007 och 2008. De förslag och påpekanden som JO gör i sina ämbetsberättelser bör därför leda till förändringar inom myndigheter som förhindrar nya klagomål. Det sker tyvärr alltför sällan.

Antalet JO-anmälningar har mer än fördubblats på 20 år. Organisationen är dock i stora drag densamma. Det har lett till långa handläggningstider och mindre tid till att utreda och bedöma de mest komplicerade och angelägna ärendena. Konstitutionsutskottet befarar att det finns en risk att allmänhetens förtroende för JO-ämbetet skadas.

Ett enigt utskott anser mot denna bakgrund att en utredning bör tillsättas i syfte att genomföra en översyn av instruktionen för riksdagens ombudsmän och eventuellt lägga fram förslag till ändringar i instruktionen. Utredningen bör ges i uppdrag att undersöka om det bör införas en möjlighet för justitieombudsman att delegera rätten att fatta beslut till annan befattningshavare vid avvisnings- och avskrivningsärenden. Den effektivisering av JO:s arbetsformer som införandet av en sådan delegationsmöjlighet skulle kunna innebära och de vinster den skulle kunna ge i form av ökad tid för till exempel mer komplicerade klagomålsärenden och inspektioner ska vägas mot att JO-ämbetet är ett personligt förtroendeämbete.

Fru talman! Vad som nu anförs bör ges riksdagsstyrelsen till känna.

Anf. 101 PER BILL (m):

Fru talman! Phia Andersson har givit en god beskrivning av varför det är dags att göra en ny utredning om justitieombudsmännens möjlighet att sköta sitt arbete på ett sätt så att medborgarna är nöjda.

Det är 25 år sedan vi sist hade en utredning om de förutsättningar som krävs för att JO-ämbetet ska kunna skötas på ett bra sätt och att det ska vara en snabb handläggning. Det är väl relativt rimligt att någonstans

vert 25:e år titta över regelverket och se om det behöver moderniseras och anpassas. Det råder inget som helst tvivel om att den stora ökningen av klagomål har gjort att det ibland för vissa JO:ar känns som om de nästan drunknar i nya ärenden. Så kan vi naturligtvis på lång sikt inte ha det. Det är därför som ett enigt konstitutionsutskott nu föreslår riksdagsstyrelsen att tillsätta en ny sådan utredning så att vi kan få ett nytt regelverk för ombudsmännen som gör att de kan klara av arbetet ännu bättre och ännu fortare.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 10 §.)

8 § Ägande och förvaltning av hyreshus

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2009/10:CU3
Ägande och förvaltning av hyreshus (prop. 2009/10:21).

Anf. 102 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Det är framför allt en scen som har bitit sig fast i mitt medvetande och som angår den här debatten. Det var när vi fick se tv-inslaget om kackerlackorna i Herrgården i Malmö. Det var bland annat en barnfamilj som intervjuades. Situationen var fruktansvärd. Man kunde med egna ögon se hur illa ställt det var. Det var inte bara hörsägen, utan man kunde se hundratals, till och med tusentals, kackerlackor krypa omkring.

De drabbade barnen var inte förskonade från kackerlackorna vare sig dag- eller nattetid. De fanns hela tiden överallt. På natten skulle barnen sova, och de kunde inte ta bort kackerlackorna. Kackerlackorna kröp över barnens kroppar, inte minst över ansikten och ögon. En barnläkare hade tittat på hemsituationen, och läkaren hade krävt att problemen skulle åtgärdas omedelbart. Flera år senare visade sig situationen vara precis densamma.

Barnen led av mardrömmar och posttraumatiskt stressyndrom på grund av kackerlackorna som nätterna igenom sprang över ansiktena. Budskapet till familjen från förvaltningsföretaget som hade ansvar för deras hyreslägenhet var att det var familjens eget fel att det fanns kackerlackor och även att det var fukt- och mögelskador i lägenheten. De hade inte städats tillräckligt. Det visade sig att familjen städade mer än normalt, mer än man egentligen ska behöva göra. Varje dag städade de undan alla kackerlackor, men det kom hundratals, tusentals, nya hela tiden. De kröp fram i nedgången köksutrustning och i det fuktskadade badrummet. Det här var bara en av många drabbade familjer.

Tyvärr finns ett stort mörkertal. Det är inte allting som vi får höra i medierna. Det här var verkligen ett skräckexempel.

Denna familj, och många med den, är fast i en utpressningssituation. I många fall är det höga hyror trots att det inte sker något underhåll av bostaden, vilket är förvaltarens och hyresvärdens ansvar. De har ingen annanstans att bo. I Malmö, där jag kommer ifrån, är bostadsbristen stor. Det finns helt enkelt ingen annanstans att flytta. Därför hjälper det inte

heller att klaga. Hyresvärderna vet om att de inte har någonstans att ta vägen och struntar i dem. Samtidigt gör bolagen feta vinster på människor i en desperat situation. De tar ut överhyror trots att de inte ens underhåller beståndet.

I dessa frågor är det självklart att ingripa när katastrofen är framme – när det har gått så här långt som i fallet med kackerlackorna. Ännu bättre är det om man lyckas förebygga så att det över huvud taget inte uppstår en sådan situation. Ett utmärkt sätt att förebygga är att se till att hyresvärdar som har misskött sig tidigare inte får köpa nya fastigheter och göra om samma sak igen. Här finns något som heter förvärvslagen. Den är till för att förhindra just detta. Nu föreslår regeringen i sin proposition – och majoriteten i utskottet är med på detta – att förvärvslagen ska avskaffas. Motiveringen är att syftet med lagen är bra, det vill säga att förhindra oseriösa fastighetsförvaltare och hyresvärdar att ta över fastigheter – som i slutändan drabbar hyresgästerna. Men lagen har inte fungerat tillräckligt bra, det vill säga man har inte kommit åt oseriösa aktörer. Då är helt enkelt lösningen att avskaffa lagen.

Jag tycker att man borde se detta precis tvärtom. Om vi inte når tillräckligt många borde vi i stället skärpa lagen och titta på de kryphål som har utnyttjats för att komma undan lagen. Ett sådant kryphål är det som kallas indirekt förvärv, det vill säga att bakvägen skaffa sig ägande i fastigheterna men det syns inte på ytan.

När det gäller övriga lagar brukar vi när folk hittar kryphål försöka täppa till kryphålen. Vi tar inte bort hela lagen. I det här fallet borde vi inte ge upp utan i stället försöka förhindra att de oseriösa aktörerna får ett ännu större bestånd av bostäder som gör att ännu fler hyresgäster riskerar att drabbas.

Även om lagen inte fungerar ultimat, man når inte tillräckligt många som borde stoppas, stoppas en tredjedel av dem som anmäls. Det är så det går till, det vill säga kommuner anmäler till hyresnämnden att den som vill köpa en fastighet verkar oseriös och vill kontrollera personen eller bolaget. Det är ändå rätt många, med tanke på hur många hundratals hyresgäster som kan vara berörda i varje enskilt fall där man lyckas stoppa någon. Det jag nu är rädd för är att det även för denna tredjedel av de anmälda som i dag stoppas blir fritt fram att ta sig in på bostadsmarknaden – de flesta är redan där inne – skaffa ännu fler fastigheter och tjäna ännu mer pengar på hyresgästernas bekostnad genom att inte underhålla bostäderna och ta ut överhyror.

Jag tycker att vi borde göra tvärtom. I stället för att ge upp måste vi höja ambitionsnivån och komma åt de indirekta förvärven, som det kallas när man bakvägen skaffar inflytande och ägande över fastigheter, och öka kompetensen. Jag tror att man redan med nuvarande lag skulle kunna komma åt många fler. Då handlar det om att anmäla, och då handlar det om kunskap om hur det ser ut och vilka som har misskött sig och om att försöka anmäla i tid så att de inte kan skaffa ännu fler fastigheter.

Jag tror att det allra viktigaste med den här lagen är den preventiva effekten, det vill säga att kunna förebygga genom att de oseriösa aktörerna inte vågar skaffa fler fastigheter när de har missbrukat dem de redan har då de vet att det finns en risk att de blir anmälda.

Kronofogdemyndigheten, som har avstyrkt förslaget att avskaffa lagen, menar att detta är den viktigaste funktion som lagen har. Risken

med att avskaffa lagen är att det blir ännu fler oseriösa som inte ser några hinder alls för att ge sig in på den här marknaden.

Jag tycker att det är ett tungt argument för att behålla lagen. Även om man inte skulle skärpa den är det bättre att behålla den än att ta bort den, men självklart borde vi hellre skärpa lagen så att vi kommer åt ännu fler bovar och banditer som tjänar pengar på fattiga människor.

Konsumentverket och Boverket tycker också att vi ska behålla lagen. Konsumentverket pekar på att vi måste tänka på alla de hyresgäster som på detta sätt i dag slipper ha oseriösa värdar på grund av lagen. Även om vi inte stoppar så många oseriösa aktörer är det många hyresgäster som bevaras från oseriösa hyresvärdar och oseriösa förvaltare.

En sak är vi i oppositionen överens med majoriteten om – och vi är överens med regeringen – nämligen att bostadsförvaltningslagen ska skärpas. Detta är steg två. När någon väl har lyckats komma över en fastighet och börjar missköta sig grovt finns det en möjlighet att ingripa från samhällets sida. Det här har varit svårt att göra, har man kunnat se. Många kommuner har haft problem med det, för det krävs ett väldigt stort missbruk för att man ska kunna ingripa. Nu föreslås att vi ska göra det lättare att ingripa. Vi tycker att det är jättebra, så där är vi helt överens.

Däremot tycker vi att det är tragiskt att det ska behöva gå så långt. Målet måste vara att stoppa dem innan de har sett till att husen förfaller fullständigt. Det ligger i både hyresgästernas och samhällets intresse att fastigheter inte ska förfalla på detta sätt. I slutändan blir det stora kostnader både om det är kommunen som ska ta ansvar och om det är någon ny, seriös ägare som tar över. Då måste man rusta upp, och det kostar mycket mer att rusta upp än att sköta det kontinuerligt.

Därför tycker jag att vi inte ska ge upp när det gäller att hindra oseriösa fastighetsägare att skaffa fler fastigheter. Risken är annars att signalen blir: Fortsätt att köpa! Det spelar ingen roll hur många ni redan har och hur mycket ni missköter dem – det är fritt fram att köpa fler. Då minskar också kommunens möjligheter att stoppa det.

Avslutningsvis vill jag säga att tvångsförvaltning är ett stort problem. Det är det man kan ta till när man finner att det har missköts och man försöker rätta till situationen. Det är inte så många som vill gå in och ta över de förfallna bostäder som det handlar om, och då kommer hyresgästerna i kläm. Något som jag tycker att vi måste jobba vidare med är att hitta förvaltare som kan ta över.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Anf. 103 EGON FRID (v):

Fru talman! Det har sedan länge ansetts angeläget att förhindra att olämpliga personer eller företag förvärvar hyresfastigheter. Förvärvslagen har haft och har till syfte att förhindra detta. Om en kommun begär prövning av ett förvärv av en hyresfastighet får förvärvet genomföras endast efter tillstånd av hyresnämnden. Det har också ansetts nödvändigt med regler som gör det möjligt att ingripa i efterhand mot hyresvärdar som inte sköter fastighetsförvaltningen på ett tillfredsställande sätt. I bostadsförvaltningslagen finns därför regler om att hyresnämnden under vissa förutsättningar kan besluta att en fastighet ska förvaltas av annan än fastighetsägaren, det som kallas tvångsförvaltning.

Enligt förvärvslagen får en fastighet som är taxerad som hyreshusenhet förvärvas endast efter tillstånd av hyresnämnden. Tillståndsplikten gäller flertalet slag av förvärv, bland annat köp, byte och gåva, men inträder först om den kommun där fastigheten är belägen har begärt hyresnämndens prövning.

Fru talman! Vad behöver då göras? Jo, vi behöver ett starkare skydd för att förhindra oseriös förvaltning av hyreshus, utifrån den otrygghet som många hyresgäster känner och utifrån den urusla förvaltning vi ser exempel på från flera orter i landet – inte, som regeringen föreslår, ta bort en lag som borde kunna fungera bättre men som i dag är ett verktyg för att öka tryggheten för hyresgästerna.

Inledningsvis yrkar jag därför bifall till reservationen i betänkandet.

Det är fortfarande angeläget att förhindra att olämpliga personer eller företag förvärvar hyresfastigheter. Vi ser runt om i landet exempel på olämpliga och oseriösa fastighetsägare som förvärvar och förvaltar hyreshus. Vi ser dock och får tydliga signaler från framför allt Hyresgästföreningen om att nuvarande förvärvslag har haft en viktig betydelse för att förhindra oseriösa fastighetsägare. Tydliga exempel finns här från bland annat Malmö. Samtidigt är Herrgården i Malmö, som Hillevi Larsson har beskrivit, det tydligaste skräckexemplet på just oacceptabel misskötsel och undermålig förvaltning.

Nuvarande förvärvslag behöver, i stället för att upphävas, reformeras. Den behöver reformeras för att bli den garanti – ihop med andra viktiga lagar på området, som bostadsförvaltningslagen – som kan förhindra oseriösa fastighetsägare och oseriös fastighetsförvaltning. Vi behöver en skärpt förvärvslag som än tydligare och än kraftfullare hindrar olämpliga personer eller företag att förvärva hyreshus. De problem som i dag tydligast visar sig i den privatägda delen av Herrgården i Malmö säger oss att vi inte ska minska ambitionsnivån utan i stället skärpa lagstiftningen. De brister som vi alla ser i Herrgårdens mycket bristfälliga förvaltning borde omedelbart vara grund för tvångsförvaltning.

I vår gemensamma reservation uppmärksammar vi att regeringen med sitt förslag väljer att gå emot en rad tunga remissinstanser, som Kronofogdemyndigheten, Konsumentverket och Boverket. En annan tung remissinstans, Hyresgästföreningen, anser att alla förvärv ska prövas, oberoende av om köpet avser själva hyreshuset eller andelar eller aktier i ett bolag som äger huset. Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet förslår att grunderna för att vägra förvärvstillstånd ska tydliggöras.

Som ett alternativ till upphävande av förvärvslagen efterlyser hyresnämnderna i Göteborg och Sundsvall överväganden som tar sikte på indirekta förvärv, till exempel hur det på ett effektivt sätt kan förhindras att anmälningsplikten för aktieförvärv kringgås.

I övrigt är remissinstanserna delade. Det finns hyresnämnder och länsstyrelser som både tillstyrker och avstyrker propositionen.

Problemen i dag med oseriös hyresförvaltning kan i sig inte utgöra grund för att upphäva förvärvslagen. Ser regeringen verkligen problemet, vilket både Mats Odell och Beatrice Ask nyligen har uttryckt i debatter i riksdagen, borde tillämplig lagstiftning i stället stärkas. Problemet med bristande enhetlighet vid tillämpningen av lagen kan heller inte utgöra grund för att upphäva lagen. I alla fall av bristande enhetlighet är behovet

i stället en förtydligad lagstiftning, vilket i det här fallet flera remissinstanser föreslår i stället för ett upphävande.

Detsamma gäller regeringens argument att reglerna kringgås genom indirekta förvärv, ett utdraget förfarande och behovet av en effektivare sanktion. Alla dessa områden och övriga behov av förbättringar bör gå att få till stånd genom skärpningar i förvärvslagen.

Fru talman! I propositionen föreslås även bland annat att bostadsförvaltningslagen skärps. Det är viktiga signaler från lagstiftarna att stärka hyresgästernas ställning genom ökade möjligheter att få till stånd ingripanden mot fastighetsägare som inte sköter sig.

Målet med en skärpt bostadsförvaltningslag måste vara, utifrån dagens problem med oseriösa ägare av hyreshus, att stärka lagen när det gäller möjligheter att tillgripa tvångsförvaltning. Tyvärr föreslår inte regeringen detta, trots uttalanden från både Mats Odell och Beatrice Ask i den riktningen.

I propositionen föreslås lägre krav för ingripande i vissa fall när det gäller beslut om särskild förvaltning. Detta är en bra skärpning.

Sedan känns det, i ljuset av missförhållandena när det gäller de norska ägarna i Herrgården och på andra håll i landet, som att det finns ett stort behov av att överväga ett förvaltningsförbud eller näringsförbud för oseriösa personer eller företag som äger och förvaltar hyreshus.

Hillevi Larsson tog upp problemet med att hitta förvaltare som vill förvalta hus vid tvångsförvaltning. Jag tycker att det vore rimligt att titta på om de allmännyttiga kommunala bostadsföretagen skulle kunna utses till förvaltare, bland andra, av hus vid tvångsförvaltning, detta för att öka möjligheterna att hitta fler förvaltare.

Fru talman! Förvärvslagen behöver förstärkas och reformeras i stället för att upphävas. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet kommer att återinföra förvärvslagen och genomföra de förändringar av lagen som behöver göras när och om vi får regeringsansvaret. De övriga förslagen i denna proposition, som vi till största delen delar, kommer vi att ta ansvar för att genomföra, för att uppnå en bättre och seriösare bostadsförvaltning i syfte att ytterligare stärka hyresgästernas ställning på bostadsmarknaden.

Anf. 104 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Vad vill regeringen? Det är nog många som har ställt sig den frågan ett antal gånger under den innevarande mandatperioden.

Vilka motiv har de för sina förslag? Är motivet att skapa rättvisa? Nej. Är motivet att bygga broar mellan individer? Det är knappast det heller. Är motivet att skapa trygghet för medborgarna? Det är inte troligt. Är motivet att hushålla med miljö och naturresurser? Nej, det är knappast det heller. Är motivet att lösa klimatutmaningen? Nej, det är det absolut inte.

Den moderatledda högerregeringen kan knappast beskyllas för att vilja bygga vidare på det socialdemokratiska folkhemmet, där även den sämst lottade skulle få alla möjligheter att nå toppen i samhällsstegen, lite i stil med den amerikanska drömmen. Det var en samhällsmodell som präglades av gemenskap, hushållning, vetenskap och sunt förnuft.

Man kan knappast heller, fru talman, beskylla den moderatledda högerregeringen för att visa några tecken på att vilja bygga det nya globalt

rättvisa och uthålliga samhället, det gröna samhället. Det är en samhällsmodell som även den präglas av gemenskap, hushållning, vetenskap och sunt förnuft. Men den är kompletterad med insikten att jorden har begränsningar som man måste ta hänsyn till och att utan en global solidaritet upphör inte kapplöpningen för att plundra jorden på den sista skatten.

Nej, den moderatledda högerregeringens reformförslag är i stället genompyrda av unken gammal ideologi, gamla sorgliga värderingar som att den som är starkast och försedd med de vassaste armbågarna får ta för sig på andras bekostnad. Sådana värderingar borde inte platsa i ett modernt samhälle.

Varför strävar egentligen regeringen hela tiden efter att klämma åt medborgarna och göra det både svårare och dyrare för dem? Svaret kan vara enkelt. Ideologin är viktigare än folket.

För att exempelvis lyckas med konststycket att sälja ut delar av apoteksmonopolet tvingades man att höja handelsmarginalen från 17 procent till 30 procent. Man tvingades alltså att lagstifta om att öka vinstutrymmet med 13 procent för att på det sättet få företagen intresserade av en väldigt tuff marknad.

På liknande sätt var det med Vin & Sprit. Den utförsäljningen kostar numera skattekollektivet 5 miljarder varje år.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Jan Lindholm! Jag vill påminna om att det handlar om ägande och förvaltning av hyreshus.)

Fru talman! Så länge som det är ideologiskt rätt får det tydligen kosta hur mycket som helst i den mörkblå högerregeringens Sverige. Ibland, fru talman, är prislapparna för högerregeringens omställning inte lika tydliga som i fallet Vin & Sprit och Apoteksbolaget.

Vad kostar den proposition som vi debatterar just nu? Det är nog många som undrar det. Man tar ifrån kommunerna möjligheten att gå till hyresnämnden och få en spekulant prövad. Detta är naturligtvis inte en hundraprocentig garanti för att den som inte är lämpad att förvalta hyresfastigheter inte kan komma över hyresfastigheter. Men det är väldigt svårt att förstå hur regeringen kan anse att några hål i häven skulle vara motiv för att beröva kommunerna möjligheten att freda sig mot ökända fastighetsskojare.

Att, som högerregeringen gör, erbjuda en ökad möjlighet att i efterhand vidta åtgärder, exempelvis genom ålägganden enligt bostadsförvaltningslagen, är knappast någon tröst för de tusentals hyresgäster som redan med dagens konstruktion har tvingats bo i undermåliga och dåligt skötta fastigheter i årtal.

Det är inte enbart i Malmö som den här typen av problem finns. Jag kan ta ett annat exempel ur nyhetsfloden. Det finns en fastighetsförvaltare som bland annat äger fastigheter i Sundsvallsområdet. I områdena Essvik och Nacksta är klagomålen väldigt stora från de boende. Och när kommunens miljöinspektörer besöker områdena slås de av underhållsnivån. Det har gått så långt att kommunen har diskuterat tvångsövertagande av fastigheterna.

Det är inte ovanligt med läckande vattenledningar, trasiga avlopp, ventilation som inte fungerar, nästan obefintlig värme, trasiga tvättma-

skiner och hissar som inte fungerar. Grovsopor kan ligga i stora berg i källare och även på vindar. Det är farliga utemiljöer för barnen med trasiga lekredskap. Det luktar ofta både mögel och sopor i trapphus, källare och vindar. Sophantering fungerar oftast dåligt. En del fasader på de här husen är täckta med ett organiskt material som liknar någon sorts grönt slem. Och liksom i Malmö förekommer skadedjur även i en del av dessa fastigheter.

Även i min hemkommun, fru talman, har en fastighetsförvaltare, med ett större mer skandalomsusat bestånd av hyresfastigheter i Sundsvall, lyckats komma över sju mindre hyresfastigheter i det lilla samhället Sågmyra. Drygt ett år efter det här övertagandet har kommunen beslutat om böter om inte åtgärder vidtas snarast.

Letar man på nätet kan man hitta mängder av lägenheter, eller fastigheter ska man väl säga, som ägs av förvaltare som inget hellre tycks önska än att husen ska falla ihop som korthus. Problematiken är ofta likartad. Det är trasigt, kallt och osunt.

I större städer skulle man kunna tänka sig att strategin är att bli av med hyresgästerna för att sedan kunna lyxrenovera och sälja ägarlägenheter eller bostadsrätter. Men jag tror faktiskt inte, efter att jag har letat på nätet, att den typen av marknad finns där de flesta av de här vansköta fastigheterna står.

Att den här typen av osunda uppväxtmiljöer skapar sociala kostnader i miljardklassen tror jag inte är särskilt svårt att visa. Vad kostar då det här betänkandet samhället?

Detta, det verkliga utanförskapet, som högerpolitiken skapar, alienationen och den destruktivitet som riskerar att bli resultatet av den här typen av förfallna bostadsområden innebär bara utförsbackar för de boende.

Vad vill regeringen? Vill man att det ska vara lätt även för osunda företag att tjäna stora och snabba pengar? Går vinst före mänskliga värden? Kan man tolka den verklighet som högerpolitiken leder till på något annat sätt? Jag undrar. Ideologin att pengarna går före de mänskliga värdena, den råa nyliberalismen, blir tydligare för varje betänkande som majoriteten trummar igenom här i kammaren.

Det finns alternativ till den hårda, kalla ekonomismen som slår ut människor. Det finns alternativ till den blinda egoismen. Den isande konsumismens slagord att den som har flest prylar när han eller hon dör vinner är inte längre bara ett ironiskt skämt, utan det har blivit en uppmaning att bjuda upp till motstånd.

Regeringens argumentation för sitt förslag i betänkandet att avskaffa förvärvslagen är, tycker jag när jag läser texten, nästan totalt obefintlig. Man erkänner att hyresgästerna har ett legitimt intresse av att slippa lida av bristfälliga fastighetsförvaltningar, men man skriver bara att det intresse som de boende har bör kunna tillgodoses på annat sätt.

Man erkänner till och med, fru talman, att borttagandet av förvärvslagen kan innebära att vi får fler olämpliga fastighetsförvaltare. Jag tycker att det är svårt att uppfatta majoritetstexten i betänkandet som en argumentation för att avskaffa förvärvslagen.

I alla sammanhang i politiken brukar vi säga att det är billigast att förebygga, att förekomma, att se till att olyckan inte inträffar. Men här har vi en regering som fullt medvetet är beredd att offra tusentals barns uppväxtmiljö för att några år senare när skadan redan har skett ge möjligheter till förelägganden och tvångsförvaltning. Det finns situationer i politiken där det kan vara bra att prova sig fram och experimentera, men när det gäller barns framtid och när den står på spel brukar vi vara ganska överens om att det är bäst att man vet vad man gör.

Vi i oppositionen har ingenting emot utan bifaller tvärtom regeringens ambitioner att göra bostadsförvaltningslagen bättre. Men vi ser det bara som ett verktyg att använda i de fall där olämpliga fastighetsförvaltare har lyckats ta sig in på marknaden av misstag. För oss är det inte en rutin som skapar en fungerande hyresmarknad. Det är bra med kraftiga verktyg när det går håll i häven, men att kasta bort häven och öppna för fastighetsskojare är att offra många barn.

Jag yrkar avslag på förslaget i betänkandet och bifall till reservationen.

För övrigt anser jag att regeringen snarast bör ge det nya Trafikverket i uppdrag att starta bygget av dubbelspåret mellan Falun och Borlänge.

Anf. 105 CHRISTINE JÖNSSON (m):

Fru talman! Denna proposition innebär att lagen om förvärv av hyresfastigheter från 70-talet upphävs och att lagen om bostadsförvaltning skärps. Lagen om förvärv av fastighet tillkom, som sagt, på 70-talet för att förhindra olämpliga personer att förvärva hyresfastigheter.

Fru talman! Precis som ett antal företrädare i utskottet här har pratat om uppmärksammas i princip varje vecka dåligt förvaltade bostäder i tidningar och i reportage i radio och tv. I en del fall är det näst intill övergivna fastigheter, i andra ytterst vanvårdade fastigheter med hälsofarliga boendemiljöer. Hyresgäster går i sin desperation och vanmakt till massmedier för att få till stånd en förändring av bostadsförhållandena.

Jan Lindholm från Miljöpartiet försöker få det till att alliansens företrädare har en människosyn som inte skulle se de här problemen. Naturligtvis är det inte så. Vi ser problemen, men vi har kanske lite olika verktyg för att hitta fram till lösningarna på de problem som har uppkommit.

Jag har under mina år som politiker, framför allt i kommunpolitiken, stött på många fall av icke acceptabla bostadsförhållanden i såväl hyrda som ägda fastigheter. I de flesta av de fallen finns det en komplex situation. Det kan vara hyresvärdar med stora ekonomiska problem. Ofta kan man se sociala problem hos den som äger och förvaltar fastigheterna. Det kan också vara stora företag med stora vinstintressen. Enbart vinsten är intressant, inte förvaltningen.

Man ser också fastigheter som säljs ofta. Där har man inte ett direkt intresse av förvaltningen.

I många fall i min egen kommun och andra kommuner är det till och med kommunen själv som betalar en del av hyresgästernas hyra. Det kan uppröra mig ganska mycket att den instans som ska vara till för att skydda hyresgästerna också är den som betalar hyresvärdarna genom den hyra som hyresgästerna har.

Med lite perspektiv har jag sett att det finns enstaka fall där man hade kunnat förhindra det med förvärvslagen om den hade utnyttjats fullt ut, men i de flesta fall är det ärenden som inte förvärvslagen skulle ha förhindrat utan där problem uppstått senare i förvaltningen av fastigheterna. Det är en av orsakerna till att lagen från 70-talet om tillstånd och förvärv av hyresfastigheter har spelat ut sin roll. Det är oftast inte vid köpet som den dåliga förvaltningen förhindras.

Hillevi Larsson tog upp ett exempel, Herrgården i Malmö. Som flera andra talare har varit inne på finns det andra skräckexempel på dålig förvaltning. Men om man ser på Herrgården och den komplexitet som finns där med en som förvaltar och en som äger och ägande som förändrats under året, kanske under det senaste halvåret, är det inte heller där förvärvslagen som skulle kunna förhindra de problem som har uppstått. Det krävs andra åtgärder för att komma till rätta med det som har hänt i Herrgården och flera andra ställen i Sverige.

I dag krävs det en stor organisation i kommunerna för att administrera tillståndsgivning enligt förvärvslagen. Det är som en del andra har varit inne på 15 ärenden per år som går till hyresnämnd för prövning. Den organisation som finns skulle i stället kunnat vara för att ta itu med de problem som har uppstått i Herrgården och med ett antal andra dåligt förvaltade bostäder.

Kommunen hade kunnat lägga de pengarna på miljöförvaltningen för miljöinspektion och andra tillståndsdelar för att se på de boendemiljöer som finns. Då hade man kanske hunnit förhindra att det hade gått så pass långt som med Herrgården.

Kommunerna ser också olika ut. En del kommuner, som min hemkommun Lund, har en organisation för det här som fungerar väl. Man har två tre ärenden per år som man handlägger. Andra kommuner har inte ett enda ärende. Man kan fundera över kompetensen när det gäller de här delarna. Det är inte bra att man har en lagstiftning som innebär att man kan ha olika kompetens i olika delar av landet.

En annan del som har varit ett bekymmer när man tittar tillbaka och som jag har pratat med banker och mäklare om är den handläggningstid som finns för de vanliga ärendena, de som fungerar, där hyresvärderna är en bra hyresvärd som tänker förvalta sin fastighet. Där har man en handläggningstid i de flesta kommuner på tre fyra månader. De tre fyra månaderna kan ha en stor betydelse för den som ska köpa fastigheten. Det kostar pengar för den som köper, för kommunens handläggning och för banker och mäklare som blir inblandade i ärendena.

Man kan också fundera på vad som händer om fler ärenden går tillbaka till den som säljer och man inte godkänner köparen. Vad händer när de går tillbaka till de gamla ägarna som då inte vill ha fastigheten och kanske inte ens har kvar pengarna från fastighetsförsäljningen? Det finns rätt mycket problem med den lagen. Ska man behålla en lag som inte fungerar? Jag delar inte Jan Lindholms och Egon Frids uppfattning – det är kanske också Socialdemokraternas – att man ska behålla lagen. Då får man väl ta bort den och försöka hitta andra verktyg för att få det att fungera.

Den andra delen i propositionen handlar om lagen om bostadsförmedling. En del är, precis som har tagits upp, att man skärper den. Man har sett att det är där problemen till stor del kommer fram. Min uppfatt-

ning är att det ska vara väldigt svårt att missköta sina fastigheter. Det gäller framför allt fastigheter där det drabbar andra, det vill säga där det drabbar hyresgäster oavsett om det är två eller tre hyresgäster i en liten fastighet eller, som i exemplet Herrgården, många personer som blir inblandade. Det ska kosta, men det ska också finnas effektiva medel så att kommuner och andra myndigheter kan gå in och säga att någon inte förvaltar på ett sätt som är acceptabelt för en god miljö. Jag tycker att ett första steg är förändringen i bostadsförvaltningslagen.

Det viktigaste är något som ingen annan har tagit upp här, nämligen att det ska finnas en provotid när man tar över en fastighet. Den provotiden sätts till tre år, men kan förlängas med ett fjärde år. Då testar man hyresvärdar som kanske inte är kända av kommunerna. På det sättet har man möjlighet att gå in om det inte fungerar. Precis som ett antal andra har sagt här tidigare minskar kravet för när man har möjlighet att gå in med åtgärder. Miljöförvaltningar och andra måste arbeta mycket mer effektivt för att få detta att fungera.

Det här kanske inte är tillräckligt för att lösa problemen. Då får man naturligtvis titta på det. Jag kan inte förstå att man vill behålla en lag som inte fungerar över huvud taget och väldigt sällan når de mål man är ute efter.

Jag tror att det var Jan Lindholm som sade att oppositionen ska återinföra lagen om man får makten efter valet. Då undrar jag: Ska man återinföra den precis som den är? Det verkar ju väldigt konstigt. Tänker man förändra den? I så fall vore det bra att få reda på hur ni tänker förändra den.

Med det vill jag yrka bifall till propositionen.

Anf. 106 EGON FRID (v) replik:

Fru talman! Christine Jönsson tog upp hur vi ska förhålla oss till förvärvslagen vid ett eventuellt regimskifte i höst. Som jag sade kommer vi att arbeta för att återinföra förvärvslagen i reformerat skick. I arbetet med lagstiftningen finns det mycket konstruktiva och kloka idéer om hur man kan förstärka en förvärvslagstiftning. Ett återinförande av en förvärvslag kommer naturligtvis att innebära att vi förbättrar den enligt de förslag som finns.

Regeringen utgör en trippelproblematik när det gäller bostads- och hyresmarknaden. Det är det extremt låga bostadsbyggandet, de relativt höga hyrorna och det ideologiska avskaffandet av skyddslagar, vilket den här debatten berör.

Christine Jönssons argumentation för att avskaffa förvärvslagen är lika ihållig som argumentationen i betänkandet. Det finns ingen argumentation som håller. I stället har vi i kammaren hört uttalanden från regeringen – både från Mats Odell och från Beatrice Ask – om att stärka tryggheten för hyresgästerna och att stärka skyddslagstiftningen när det gäller förvärvslagen och bostadsförvaltningslagen och problematiken med tvångsförvaltning.

Hur tänker regeringen? Har Christine Jönsson förstått vad regeringen avser ska träda in i stället för en avskaffad förvärvslag för att ge kommuner, hyresgäster och invånarna i landet samma skydd som förvärvslagen trots allt ger i dag?

Anf. 107 CHRISTINE JÖNSSON (m) replik:

Fru talman! Först ber jag om ursäkt. Det var ju Egon Frids uttalande jag hänvisade till, inte Jan Lindholms.

Jag kan glädja mig åt att ni inte tänker återinföra lagen som den ser ut i dag, utan diskuterar reformering av den nuvarande lagen. Om vi ska hitta varandra någonstans måste man nog börja i den delen.

Som du själv var inne på, Egon Frid, finns det ett antal fall där man måste diskutera hur man går vidare, som till exempel om de förändringar i bostadsförvaltningslagen som regeringen nu inför är tillräckliga eller om man ska titta på annan skyddslagstiftning.

Det jag vänder mig emot i ert resonemang är att ni så hårt inriktar er på att försvara förvärvslagen som ju inte har nått det här målet och inte hittar den dåliga förvaltaren eller dåliga husköparen. Man konstaterar att man vill ha kvar den ifall att.

Man måste inrikta sig på att titta på hur bostadsförvaltningslagen kommer att fungera. Kommer den att ge hyresgästen det skydd som både ni och vi är ute efter, eller måste man titta på andra delar?

Jag tycker att jag vet vad alliansregeringen vill när det gäller bostadspolitik och anser att man måste skydda hyresgästerna i det här läget eftersom det är de som är mest utsatta. Det är inte förvärvslagen som ger det skyddet. Man kanske snarare ska gå vidare när det gäller bostadsförvaltningen och se om man måste gå in med ytterligare tvång i den.

Anf. 108 EGON FRID (v) replik:

Fru talman! Tryggheten och skyddet för hyresgästen och skyddet av kapitalet och de investeringar som gjorts i boendet är oerhört viktigt att försvara. Det är inte som Christine Jönsson säger att lagstiftningen har varit verkningslös. Det är heller inte någon stor dyr myndighet eller stor dyr byråkrati för detta. Vi har en inbyggd myndighetsstruktur i hyresnämnderna och för arbetet i kommunerna att bevaka förvärv av fastigheter i kommunerna. Det är en relativt enkel myndighetshantering av de ärenden vi pratar om.

Av de anmälningar som görs till hyresnämnden mot att förvärv ska ske är det en tredjedel som stoppas tack vare förvärvslagen.

Jag håller med om att en del av den oseriösa fastighetsförvaltning som vi ser exempel på i samhället kan ha dykt upp efter det att förvärvet skett. Vi vet också att de fastighetsägare som anmäls till hyresnämnden och stoppas tack vare förvärvslagen hindras från att förvärva fastigheter och öka andelen oseriösa fastighetsägare i Sverige. Förvärvslagen har naturligtvis haft en viktig och positiv effekt när det gäller att hindra oseriös fastighetsförvaltning.

Vi har ändå uppfattat att regeringsföreträdare, både Mats Odell och Beatrice Ask, här i kammaren har redovisat att man har sett problemen och vill vara med och hitta lösningar. Man vill vara med och titta på hur man kan öka möjligheten till tvångsförvaltning. Var är de konkreta förslagen från regeringen?

Det är ett rent ideologiskt avskaffande av en skyddslagstiftning. Man kan inte se det på något annat sätt.

Anf. 109 CHRISTINE JÖNSSON (m) replik:

Fru talman! Bostadsförvaltningslagen är den första delen i att öka möjligheten för hyresgäster att få en fungerande skyddslagstiftning. Det är en ganska stor förändring som har skett. Det har inte skett sedan lagarna kom på 60- och 70-talet att man sänker ribban för det som ska kunna bli tvångsförvaltning. Man tittar över skyddsbestämmelserna också när det gäller när man kan gå in med förvaltningsåtgärder. Det har inte hänt på de senaste 40 åren. Jag ser det som ett rätt stort steg.

Ett stort steg är också att man får en provotid. Det ger en ännu bättre signal än förvärvslagen. Det säger att den som tar över en fastighet har en provotid där myndigheten kan gå in mycket tidigare. Det tycker jag ger en tydligare signal än vad förvärvslagen ger i dag.

Egon Frid säger att det inte finns någon stor organisation. Jo, det finns en förhållandevis stor organisation. Jag frågade till exempel Lunds kommun, som är landets tolfte kommun, hur man låg till när det gäller tjänstetimmarna om man tittar på den handläggning som man har. Det rör sig om 1–1,25 tjänster per år. Man kan titta på hur det är i de flesta kommunerna. Om man i stället har denna del får man en organisation för att se till att det ska fungera när man till exempel får dessa signaler från Herrgården eller från andra ställen, och då har man faktiskt en rätt bra grund för att denna lagstiftning, bostadsförvaltningslagen, ska fungera.

Anf. 110 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Fru talman! Det är riktigt att förvärvslagen inte förhindrar dem som inte tidigare har misskött sig att köpa fastigheter. Däremot finns det goda möjligheter när det gäller de som har missbrukat systemet. Ett konkret exempel gäller det norska företaget Acta, som agerade i bostadsområdet Herrgården i Rosengård, och som hade Newsec som fastighetsförvaltare. Dessa två aktörer är kända nu, och man kan hindra i alla fall dem från att skaffa fler fastigheter.

Det som jag tycker är tragiskt med detta förslag om att avskaffa förvärvslagen är att det nu är fritt fram för just dessa företag i Malmö och andra som verkar överallt i Sverige att köpa fastigheter. Det är först i andra ledet, när de väl har köpt fastigheter, som samhället kan gå in. Jag tycker inte att dessa företag förtjänar denna signal. Det är nästan som att vi säger att vi nu belönar dem för att lagen inte fullt ut har fungerat. Jag tycker att man skulle sända motsatt signal, nämligen att vi behåller lagen och skärper den plus att vi självklart ökar möjligheterna att hantera dem som redan har misskött sig. Där är vi helt överens. Men det ena behöver inte utesluta det andra. Man måste både kunna förhindra att fler skaffar fastigheter och försöka komma åt dem som redan har gjort det.

Något som har kommit bort är den förebyggande effekten, det vill säga att om vi tar bort lagen finns det risk för att det kommer många fler. Kronofogden har pekat på att denna lag har en preventiv effekt. Vi hade haft ännu fler oseriösa hyresvärdar och hyresförvaltare i dag om denna lag inte hade funnits. Det tycker jag är en anledning att behålla den men också att skärpa den. Det borde vi inrikta insatserna på.

Anf. 111 CHRISTINE JÖNSSON (m) replik:

Fru talman! Först och främst hade det med förvärvslagen inte gått att förhindra det som hände i Herrgården, vilket Hillevi Larsson också var inne på. Det är vi överens om. Sedan är det inte mindre tragiskt att det har gått så långt som det har gjort i Herrgården.

När det gäller både fallet Herrgården men också ett antal andra ärenden som vi har hört talas om i olika medier måste det ställas frågor om bland annat kommunernas tillsyn när man så att säga går in med miljöförvaltning och annat. Det gäller hur lång tid som det handlar om och alla de åtgärder som ska vidtas.

Det kanske mest tragiska i dessa ärenden är att det tar så fruktansvärt lång tid från det att en dålig förvaltning anmäls tills det verkligen vidtas åtgärder. Det är en del som man ska ta med sig och som förvärvslagen inte heller hindrar. Möjligen kan man använda bostadsförvaltningslagen om man sänker ribban och går in tidigare. Men jag är tveksam även till det. Man kanske också måste fortsätta diskussionen om hur man ska kunna gå in i dessa ärenden.

Man kan säga att det är möjligt att förhindra dessa företag från att köpa andra fastigheter. Det skulle man möjligtvis kunna göra om de inom en ganska snar framtid har samma ägarstruktur och annat och försöker köpa andra fastigheter. Men det som ofta händer, precis som någon tidigare var inne på, är att dessa företag går in med en annan konstellation. De går in med insider, med andra ägare eller med bulvaner. Då är det svårt att hindra dem, och då måste man bli överens om vilka åtgärder som ska vidtas när man väl upptäcker detta.

Därför är det viktigt att konstatera att vi inte har minskat ambitionen. Däremot tror vi inte att detta mål är rätt.

Anf. 112 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att detta är fel väg att gå. Inom rättsväsendet brukar man inte resonera som så att eftersom brottslingarna har lyckats hitta kryphål i lagarna avskaffar vi lagarna. Det är faktiskt det som resonemanget går ut på, även om den andra lagen, som gäller när fastigheter väl har förvärvats, förstärks. Beträffande lagen som gäller steget före, att förvärva en fastighet, är budskapet att brottslingarna hittar kryphål och att vi då tar bort lagen helt och hållet. Det tycker jag är en förödande signal att sända ut. Det är nästan som att belöna brottslingarna.

Om det är som Kronofogdemyndigheten säger att lagen har haft en förebyggande effekt kommer vi som ett brev på posten att få ännu fler oseriösa värdar och ännu större problem. Även om vi skärper möjligheterna för samhället att ta tag i problemen när de väl har uppstått är det en långdragen process, och det är många som lider när de väntar. Det är nämligen långa väntetider. Det handlar om vitesföreläggande, och värdarna får en viss tid på sig att åtgärda problemen. De gör inte det, och då får man komma igen. Det är stora problem, och det kostar verkligen stora belopp för samhället att hålla på med dessa processer.

När det gäller inspektioner ska vi självklart i möjligaste mån inspektera dessa fastigheter. Men det är egentligen inte huvudsakligen kommunens ansvar om dessa företag är ägare, utan det är företagen som ska ta detta ansvar och redan från början se till att hyresgästerna har bra bostäder att bo i.

Den en och en halv tjänst i Lund, eller vad det var, som krävdes för att hålla ordning på detta och upprätthålla lagen tror jag betalar sig mångdubbelt om man jämför med ett system där man släpper det fullständigt fritt för hyresvärdarna att förvalta lägenheter. Det kostar enorma belopp att rusta upp alla bostäder som blir nedgångna samtidigt som vi har bostadsbrist. Därför tycker jag att vi verkligen ska ta hand om och förvalta de bostäder som vi har och se till att vi har seriösa värdar.

Anf. 113 CHRISTINE JÖNSSON (m) replik:

Fru talman! Jag förstår inte riktigt Hillevi Larssons resonemang om kryphål eftersom det är ganska vanligt att man, om det finns stora kryphål i en lag och om det finns stora möjligheter att komma ifrån det som egentligen är ändamålet med en lag, ersätter en lag med en annan lag som ska förhindra det eller att man förändrar den lag som finns. Jag kan inte se att det är något nytt i rättspolitiken. Snarare reformerar man hela tiden de lagar som finns.

En del som fanns i förvärvslagen, alltså denna prövning, finns till viss del kvar i bostadsförvaltningslagen genom att man ger denna prövotid på tre år med möjlighet till fyra år.

Hillevi Larsson säger att det är viktigt att lagen är förebyggande. Jag kan dela denna uppfattning. Men jag har inte samma uppfattning som hon om att förvärvslagen har varit det. Det är snarare det som finns i bland annat den nya bostadsförvaltningslagen, och kanske andra signaler som man sänder ut, som innebär denna förebyggande effekt. Antalet ärenden visar väl trots allt att lagen inte har haft den förebyggande effekt som Hillevi Larsson är ute efter?

Anf. 114 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag tyckte att Christine Jönsson i sitt inledningsanförande väldigt tydligt redovisade den människosyn som jag tycker är besvärlig i detta sammanhang där det är så tydligt att vinstintressena går före de mänskliga intressena. Det gäller till exempel när Christine Jönsson försökte redovisa omständigheter som var förmildrande för att fastighetsförvaltare hamnar i problem. Då ska tydligen boende få drabbas av det. Det är tydligen okej.

Christine Jönsson försökte också göra kommunerna till syndabockar i sammanhanget i och med att de betalar hyrorna för en del av dessa människor. Om de inte gjorde det, skulle det då göra situationen bättre att människorna blev bostadslösa?

Jag tycker att detta tydligt visar på problemet att vi har en regering med en människosyn som innebär att fastighetsförvaltarna är väsentligt mycket viktigare än de boende.

Om ni faktiskt menar allvar med ert tal om att måna om de boende kan ni, tycker jag, göra de förbättringar av bostadsförvaltningslagen som ni föreslår och som vi tycker är bra – då utan att ändra när det gäller förvärvslagen. När ni kanske efter några år – tre års prövotid tänker ni er – ser att bostadsförvaltningslagen i den nya tappningen och med skärpingarna i fråga ger effekter och ser att den inte behövs skulle förvärvslagen kunna avskaffas.

Det skulle vara en metodik för ert arbete, ett sätt att så att säga inte riskera att de barn som växer upp i nämnda miljöer hamnar i det utanför-

skap som ni säger er vilja minska. På det sättet förorsakas inte de samhällskostnader som det här riskerar att ge. Varför går ni inte den vägen och värnar människorna före fastighetsförvaltarna?

Anf. 115 CHRISTINE JÖNSSON (m) replik:

Fru talman! Jan Lindholm recenserar alliansens politik och människosyn. Jag delar inte hans uppfattning, och det tror jag att de flesta av dem som i förra valet valde alliansen inte heller gör.

Det som jag också misslyckats med, vilket kanske är min pedagogiska nackdel, är att försöka förmedla att, som bland annat Jan Lindholm varit inne på, situationen är väldigt komplex. Den ena lagen, förvärvslagen, är kanske inte alltid till hjälp eller kan styra förhållandena. Situationen är alltså komplex.

Jag försvarar inte detta med att man som hyresvärd inte har vare sig ekonomiska eller sociala problem. Men ofta stöter man på en stor komplexitet i detta. Andra ärenden – till exempel när det gäller Herrgården i Malmö – gäller snarare det som Jan Lindholm i sitt huvudanförande beskyllt marknaden för, det rena vinstintresset. Men i många av de här ärendena ute i kommunerna är det egentligen inte vinstintresset – det kan jag garantera, Jan Lindholm – som kanske försatt hyresgästerna i den situation som råder. Snarare finns kanske hyresvärdens både ekonomiska och sociala problem i bakgrunden. Allt finns med här. Det hela är, som sagt, väldigt komplext.

Hillevi Larsson var inne på en annan del, att man i de flesta av de här kommunerna av många skäl inte har någon möjlighet att välja en annan hyresvärd. Det kanske råder brist på bostäder. Det kan också vara fråga om bristande betalningsmöjligheter från hyresgästens sida. Det gör att man sitter fast i en inlåsningseffekt som är väldigt negativ.

Jag vill nog konstatera att de i alliansen som jag under de här åren i riksdagen träffat och som väl är något fler än de Jan Lindholm träffat – vi umgås nog inte riktigt med samma kamrater – inte har den människosyn som Jan Lindholm försöker få det till att alliansens företrädare har.

Anf. 116 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag tycker nog att vi även i den senaste repliken fick en väldigt tydlig bild av den människosyn som jag betackar mig för. Människorna i fråga får tydligen skylla sig själva. Den situation där socialförvaltningen och andra är inblandade är så komplex. Därför kan de här människorna bo i hus som förvaltas hur som helst. Det där tycker jag hela tiden lyser fram.

Jag fick, fru talman, inte något svar på min fråga. Mycket konkret frågade jag varför man, om det nu är så att man först ser till människornas situation, inte kan nöja sig med att först skärpa bostadsförvaltningslagen. Ni tror ju att det är bra. Vi ställer upp på det och tycker att det är en väldigt bra idé. Varför inte testa det under ett antal år för att sedan göra en utvärdering och se om målen nås så att förvärvslagen tryggt kan avskaffas? Som jag sade här i talarstolen är vi fullt medvetna om att förvärvslagen i sitt nuvarande skick inte är en häv utan håll.

Jag exemplifierade med en känd förvaltare i Sundsvall som lyckats komma över ett par fastigheter i min lilla hemkommun. Trots att kommunen haft det verktyg som förvärvslagen innebär har man inte alltid

kraft och ork. I och för sig representerar jag en mycket mindre kommun än den Christine Jönsson representerar. Med de verktyg som finns i dag har man inte alltid möjlighet att hinna med allt, utan ibland misslyckas man. Till och med en fastighetsförvaltare som är känd som en dålig sådan lyckas ibland komma in. Vi menar att det ändå skulle behövas skärpningar av det verktyget.

Jag tycker att det är mycket provokativt att gå till väga som man gör, att man säger att man värnar om dem som drabbas men ändå tar bort lagstiftningen. Jag håller med Hillevi Larsson om att det är en främmande fågel sett till vårt sätt att arbeta. Lagen ska inte avskaffas bara för att de som begår sådana här fel lyckas hitta kryphål i den. Varför går ni inte den omvända vägen?

Anf. 117 CHRISTINE JÖNSSON (m) replik:

Fru talman! Om nu Jan Lindholm och Miljöpartiet har recenserat alliansens människosyn kan väl jag i det här fallet kostas på mig att konstatera att det är lite tråkigt att Jan Lindholm på något sätt alltid anser sig ha monopol på sanningen, att det är ett visst sätt som gör att man når dit man vill.

Jag tror inte, Jan Lindholm, att det är så enkelt, utan jag tror att det finns olika lösningar både över tid och beroende på hur problemet har uppstått och hur det ska lösas utifrån om det är fråga om en liten eller om det är fråga om en stor fastighetsägare eller utifrån om vinstintresset är det stora eller det är de ekonomiska och sociala problemen som är det. Jag tror att Jan Lindholm och Miljöpartiet verkligen har ett tunnelseende. Det gäller då sättet att se på hur alliansens politik skulle kunna hjälpa till i den delen.

Jag ska svara på din fråga, Jan Lindholm. Jag tycker att den förändring av bostadsförvaltningslagen som här föreslås tillgodoser de krav på förbättringar för den enskilda hyresgästen som egentligen både du och jag varit inne på och som handlar om hur man förhindrar att det blir som det har blivit bland annat i Herrgården. Som jag sagt tidigare tycker jag inte att förvaltningslagen vare sig uppfyllt målen i den delen eller löst de problem som man ser.

Därför tas nu ytterligare steg både i fråga om att, som jag varit inne på, sänka ribban när det gäller förvaltningsåtgärder och i fråga om prövotiden. Man försöker också se över det i många kommuner stora problemet med hur man får förvaltare till de fastigheter som man går in och förvaltar. Där har alliansregeringen levererat något som man från Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet inte lyckats med under 40 år med den ena lagen och under de 30 år som den andra lagen har fungerat. Jag tycker alltså att vi har levererat mer än man lyckats med under tidigare år.

Anf. 118 LENNART PETTERSSON (c):

Fru talman! I dag föreslås riksdagen upphäva lagen om förvärv av hyresfastigheter. Detta är ytterligare ett förslag från alliansregeringen som kommer att förenkla regelverket och minska administrationen. Som centerpartist välkomnar jag självklart detta. Senare i vår kommer det här att följas upp med att också förköpslagen tas bort.

Under ett antal år har vi haft tillståndsprövning när det gäller köp av hyresfastigheter, något som nu kommer att upphöra att gälla. Kritikerna, inte minst oppositionen, hävdar att detta kommer att underlätta för oseriösa fastighetsägare att köpa hyresfastigheter.

Det är bara att erkänna att det med ett hinder mindre självklart kommer att bli lättare att köpa hyresfastigheter. Men i ytterst få ärenden har förvärvslagen betytt något. Därför tycker vi att det är bättre att ta bort den och att i stället fokusera på förvaltningen av fastigheterna. Förbud löser inte allt.

Ett annat skäl som kan motivera ett upphävande är att många i stället för att köpa fastigheter köper aktier i fastighetsbolag. I en del fastighetsaffärer har man på så sätt kringgått lagen.

Samtidigt med att vi tar bort förvärvslagen skärper vi lagstiftningen när det gäller möjligheterna att besluta om förvaltningsåläggande och tvångsförvaltning. Det gäller då i synnerhet nya ägare. Det finns möjligheter att direkt kräva tvångsförvaltning om det finns skäl för det. Detta kommer att avskräcka oseriösa företagare från att köpa fastigheter. Där kommer den förebyggande effekten.

Fru talman! Trots gällande lagstiftning har vi sett många skrämmande exempel på att oseriösa fastighetsförvaltare har misskött sina fastigheter. Många hyresgäster har farit illa. Ibland har bostäderna inte ens bedömts vara människovärdiga. Som hyresgäst ska man kunna känna både trygghet och trivsel i sitt boende. Det känns därför bra att vi nu ökar möjligheten att tvångsförvalta fastigheter. Förhoppningsvis kommer det att få den önskvärda effekten att vi slipper se fler fall som Herrgården i Malmö.

Fru talman! Det finns en motion om att tvinga kommunerna att ordna förvaltare till missköta fastigheter, men utskottet föreslår att denna motion avslås. Jag instämmer i detta. Även om kommunerna har ett ansvar för att deras invånare ska ha någonstans att bo känns det onödigt att påtvinga kommunerna det uppdraget. Villkoren för förvaltning kommer att förbättras med snabbare betalningar, och förhoppningsvis ökar det intresset för att förvalta. Räcker inte det får vi väl komma tillbaka med fler förslag som stimulerar intresset för att bli förvaltare. Hyresgästerna ska i varje fall inte behöva bli lidande.

Jag nöjer mig med detta och yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande samt avslag på reservationen och motionen.

Anf. 119 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag börjar med att instämma i de inlägg som mina allianskolleger Christine Jönsson och Lennart Pettersson har gjort. Vi delar synen på den problematik vi diskuterar här i dag. Jag yrkar också bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

Fru talman! Jag skulle kunna ha en liten diskussion om lagstiftning. Lagstiftning är i grunden ett redskap för att uppnå vissa bestämda mål, men det förutsätter att den är utformad på ett sätt som effektivt bidrar till att uppnå dessa mål i den faktiska verkligheten. Att verkligheten inte alltid är bra beskrev inte minst Hillevi Larsson i sin inledning. Förhållandena i Herrgården i Malmö är naturligtvis en vidrig situation.

I dag debatterar vi förvärvslagen, eller mer exakt lagen om förvärv av hyresfastighet med mera, kontra bostadsförvaltningslagen och hur balan-

sen mellan dessa lagar ska vara. Jag vill dra en parallell – den kanske haltar lite – till en debatt 2005 då vi diskuterade jordförvärvslagen kontra skogsvårdslagen. Vid det tillfället ville Folkpartiet stärka skogsvårdslagen i stället för att, som hände, skärpa jordförvärvslagen. Även den hade nämligen visat sig vara ett ganska ineffektivt medel. Vårt motiv var då som nu att man om man inte effektivt kan använda en lagstiftning vid förvärvet måste ha en lagstiftning som säkrar att fastighetsägare tar ansvar för sin egendom.

Fru talman! Det kanske var en lite haltande utvikning, men jag tycker ändå att det fanns en parallell. Om man går tillbaka till dagens betänkande och pratar om förvärvslagen och bostadsförvaltningslagen kan man konstatera att de helt klart har en sak gemensamt, och det är att de båda vill tillvarata hyresgästernas intressen.

Frågan som har ställts är vilket som är det effektivaste sättet att göra detta – totalt sett. Vi måste prata om en helhet. Det är egentligen inte det att den ena lagen står mot den andra, utan det är resultatet som betyder något för den enskilda hyresgästen. Den fråga man måste ställa är då om det lämpligaste är att försöka förhindra olämpliga fastighetsägare att köpa fastigheter eller om det är att ha en skärpt lagstiftning för att säkra en god förvaltning av fastigheter.

I betänkandet är detta tydligt besvarat. Utskottet ställer sig bakom alliansregeringens proposition, där det tydligt framgår att det effektivaste sättet att tillvarata hyresgästernas intressen är att förvärvslagen upphävs samtidigt som bostadsförvaltningslagen skärps. Detta kommer att ske i månadsstiftet februari/mars i år, tror jag.

Fru talman! I reservationen ser man att den samlade oppositionen – Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet – vill ha en översyn av förvärvslagen. Det kan man vilja, men jag vill påstå att det är precis det som har skett. I en utredning med samma namn som dagens betänkande, *Ägande och förvaltning av hyreshus*, har detta faktiskt setts över. Det har lett till vissa slutsatser, och propositionen bygger på dem. Tänkesättet har utvecklats ytterligare, men det är faktiskt inte så att regeringen lägger fram en proposition utan att ha sett över förutsättningarna grundligt. I dagens debatt framgår dock med ganska stor tydlighet att det svar som utredningen kom med tydligen inte är det svar oppositionen ville ha – den var inte nöjd med svaret.

Utredningen visar tydligt att förvärvslagen har klara brister och att den är direkt ineffektiv när det gäller att hålla olämpliga fastighetsägare borta från bostadsmarknaden. Samtidigt som den har svagheter medför den administrativa bördor med tidsförluster och kostnader för enskilda. Den tillför även kostnader för det allmänna, inom kommunerna och hyresnämnderna. Dessa kostnader och denna arbetsinsats motsvarar inte alls resultatet, och det är det som kallas ineffektivitet.

Man kan naturligtvis lyfta fram fall där förvärvslagen har hindrat någon fastighetsägare att köpa ett hus, men frågan är om man kan ha en lagstiftning som är så ineffektiv. Det är det som är frågeställningen, och vi har dragit slutsatsen att man inte kan det.

Det har i utredningen också visat sig att det saknas en enhetlig tillämpning över landet, vilket är en rättssäkerhetsfråga. Det har även visat sig att det går att kringgå lagen. Det är klart att man alltid kan komma med motargumentet att lagen kan skärpas till så att den inte går att

kringgå, men är detta det effektivaste sättet? Vi har kommit till slutsatsen att svaret på den frågan är nej.

Fru talman! När man ser att en lagstiftning inte fungerar optimalt och effektivt måste man byta strategi, och det är precis det alliansregeringen gör med sin proposition som utskottet ställer sig bakom. Som jag sade förut gäller det att se på helheten och att man har en samlad lagstiftning som totalt sett är effektiv. Det är det som har betydelse för den enskilda hyresgästens intressen. När det gäller bostadsförvaltningslagen är vi tydligen överens. Oppositionen tar dock inte ställning till helheten, utan den ser bara lagarna för sig trots att de är samverkande och har samma syfte i sammanhanget.

Att sänka kraven för att komma till ett förvaltningsåläggande innebär naturligtvis att man kan gå in och ingripa tidigare, med mindre bevisbörda. Den yttersta konsekvensen, tvångsförvaltning, finns också kvar. Det har tagits upp här – någon sade att vi har kallat det prövotid – att kraven under de tre första åren sedan man har fått lagfart är lägre. Det räcker alltså med att det finns anledning att anta att förvaltningen är dålig för att man ska kunna ingripa. Jag kan inte se något annat än att det måste vara mycket effektivare, bättre och tydligare att ha en prövotid där man ser vad som faktiskt händer.

Beslut enligt förvärvslagen är trots allt bara en prognos – man gör en bedömning av hur en fastighetsägare tros kunna sköta en framtida förvaltning. Det finns naturligtvis en stor osäkerhet i detta, och det är nog förklaringen till att det finns så oerhört få fall där en försäljning faktiskt hindras. Det har med rättssäkerhet att göra; det går inte att bara ha ett löst antagande, utan man måste ha ordentligt på fötterna om man ska komma med en sådan prognos och faktiskt förhindra människor att förvärva en fastighet.

Vi har inte diskuterat siffror och vilka dimensioner vi egentligen pratar om. Det finns en siffra – jag tror att den står i utredningen – att det 2007 inkom 3 400 anmälningar till kommunerna för prövning. Av dem gick, tror jag, 15–20 till prövning, och två tredjedelar av dessa fick ändå tillstånd att förvärva. Det rör sig alltså om i storleksordningen fem stycken på ett år som inte fick tillstånd. Man kan inte säga att en sådan lagstiftning är effektiv. Verkligheten visar nämligen att Sverige ändå inte är fritt från oseriösa och dåliga fastighetsförvaltare. Det är vi helt överens om.

Jag tror också att vi faktiskt är överens om den problembeskrivning som finns. Det är naturligtvis inte acceptabelt att inte förvalta och sköta sina hyresbostäder på ett bra sätt.

Med det tackar jag för ordet, men jag vill tillägga en sak, fru talman. Detta handlar om att få till en effektiv lagstiftning för att skydda hyresgästernas intressen. Att som Jan Lindholm översätta det till att vi skulle ha olika människosyn tycker jag är märkligt och, vill jag påstå, närmast oförskämt.

Anf. 120 EGON FRID (v) replik:

Fru talman! Många gånger stämmer det, Lars Tysklind med flera, att vi kritiserar regeringen för att man beslutar om att ta bort lagstiftning eller förändra fungerande viktiga verksamheter utan att först göra en utredning. Nu har vi inte kritiserat regeringen för att inte ha gjort någon

utredning i det här fallet, utan utifrån att det varit en utredning inför propositionsarbetet och att den utredningen med många tunga remissinstanser förordar att förvärvslagen finns kvar, att den reformeras och moderniseras för att täcka in områden som den behöver täcka in som kommit till sedan lagen tillkom på 70-talet. Det är många nya delar som har tillkommit. I dag förvärvar man fastigheter på ett annat sätt än vad man gjorde tidigare med möjligheter att kringgå ett rakt förvärv, något som man tidigare gjorde i större utsträckning. Det är tunga remissinstanser, bland annat Kronofogdemyndigheten, som tar upp den preventiva funktionen.

Lars Tysklind bygger sitt anförande på att det är en ineffektiv lag. Det faller på sin egen orimlighet. Utredningen tar fasta på att den ändå har stor betydelse. De flesta tunga remissinstanser hävdar att det är en viktig lagstiftning som haft en preventiv effekt som behöver förstärkas.

Vi är överens om att bostadsförvaltningslagen behöver förbättras. Här ser regeringen en möjlighet till att göra förbättringar. Varför ser inte regeringen samma möjligheter att göra förbättringar i förvärvslagen för att få det samlade skydd som en förvärvslag och en stark bostadsförvaltningslag kan innehålla?

Anf. 121 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Det har tagits upp av flera att det finns remissinstanser som talat om den preventiva effekten. Kronofogdemyndigheten säger att det som talar för lagen är att den har en preventiv effekt. Och det säger även regeringen i propositionen. Det är väl ingen här som inte tror att det kan ha en viss preventiv effekt.

För alla system gäller att lägger man om någonting måste man utvärdera och följa upp vad som händer. Hur stor är den preventiva effekten? Jag tror inte att vare sig Egon Frid eller jag kan säga det egentligen. Jag tycker inte att man ska överdriva åt vare sig det ena eller det andra hållet.

Det är faktiskt utredningens slutsats att det effektivaste är att flytta tyngdpunkten från förvärvslagen till bostadsförvaltningslagen. Utredningen talar inte om att utveckla förvärvslagen och bostadsförvaltningslagen parallellt. Man säger i slutsatserna att det effektivaste är att avskaffa förvärvslagen och lägga tyngden på bostadsförvaltningslagen. Sedan har vissa remissinstanser synpunkter på detta, men det är blandade synpunkter. Den preventiva effekt som mycket av oppositionens argumentation bygger på är inte så entydig, men att den naturligtvis finns är nog sant.

Anf. 122 EGON FRID (v) replik:

Fru talman! Tack, Lars Tysklind, för att ändå ge oss det erkännandet att vi har läst betänkandet och propositionen med de ögonen att vi ser att det finns en tydlig substans i utredningen, propositionen och betänkandet för att försvara att förvärvslagen ska finnas kvar, att den behöver utvecklas och utgöra ett viktigt preventivt skydd till förmån för hyresgästerna. Därmed finns det kloka och viktiga argument för att bibehålla förvärvslagen, särskilt med de intentioner som regeringen har redovisat i olika sammanhang, bland annat i de debatter vi haft med både Mats Odell och Beatrice Ask om hur vi kan stärka hyresgästernas skydd, hur vi kan få till en bättre förvaltning av hyresfastigheter, som också är ett viktigt skydd

för hyresgästerna. Hur kan vi få till en tvångsförvaltning, som vi måste tillgripa som ett ytterst skydd för både hyresgäster och fastighetsbestånd? Det är därför märkligt att vi behöver debattera ett förslag i dag om att avskaffa förvärvslagen när vi egentligen är överens om att den är viktig, behöver finnas kvar och gör nytta.

Vad som återstår är en rent ideologisk produkt. Det är en politisk utredning som ligger bakom, och det finns viktiga tunga remissinstanser som ger stöd för att förvärvslagen ska finnas kvar. Det enda som ytterst finns kvar för er att tillgripa som ett bärande argument är att det ingår i regeringens förenklingsarbete. Det är snudd på cyniskt att säga att detta ingår i regeringens förenklingsarbete när det minskar skyddet för hyresgästerna i våra bostadsområden i landet.

Anf. 123 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Vi anser inte att det minskar skyddet för hyresgästerna, utan vi gör det här på ett annat sätt. Det är precis som jag sade i mitt anförande: Märker man att ett system eller lagar inte är så effektiva som man kan kräva får man byta strategi, inte stängas vidare med någonting som tydligen inte fungerar.

I all lagstiftning kan man naturligtvis lägga in förbud mot allting. Det måste vägas mot nackdelar, kostnader och sådant. De allra flesta är seriösa fastighetsägare. I 99 procent av fallen prövar man inte. Vi vet inte om alla dessa är seriösa, men beträffande 98–99 procent av de anmälningar som kommer in till kommunerna anser kommunerna att det är okej. För alla dessa affärer blir det en fördröjning. Bland annat den nackdelen får man väga in. När man väl kräver prövning visar det sig enligt både hyresnämnden och Svea hovrätt att två tredjedelar ändå får rätt att förvärva. Det är klart att man fångar upp några, men till vilket pris?

Jag vill då påstå att det är en väldigt ineffektiv lagstiftning, att vi bör byta strategi och lägga fokus på att säkra att fastighetsägare verkligen förvaltar sin egendom på ett bra sätt. Jag vill påstå att det inte är så att det skulle betyda att hyresgästernas intressen tas till vara på ett sämre sätt.

Som jag sade och som regeringen så tydligt skriver måste man följa utvecklingen och utvärdera systemen. Så är det med all lagstiftning, och det här är lagar har funnits i 30–40 år. De har förändrats över tid – allting förändras ju över tid. En utvärdering är grunden för allt förbättringsarbete. Jag vill inte utesluta att det här också måste förändras över tid, men jag är helt övertygad om att det här tillvaratar hyresgästernas intressen på precis lika bra sätt som om man hade gått på oppositionens förslag. Dessutom innebär det här en förenkling.

Anf. 124 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Jag tycker att vi har hamnat i en rätt så rörig debatt. Hillevi Larsson från Socialdemokraterna målar upp den rysliga bilden av kackerlackor i Malmö, hur de springer i ansiktena på barnen och så vidare. Egon Frid lovar att återinföra förvärvslagen om rödgröna vinner valet. Så har vi miljöpartisten som pratar om vår människosyn. Helt plötsligt får vi en rätt rörig debatt.

Vad innebär den här betänkandedebatten egentligen? Jag tycker att det är intressant att vi har en lag som tillkom 1975, alltså innan miljonprogrammets bostäder byggdes eller i samband med det. Den lagen har visat sig vara ineffektiv. Vid 98–99 procent av alla prövningar blir det bara en tidsutdräkt för seriösa fastighetsägare som vill köpa företag.

Vi har en lag som utredningen, på grund av att lagen är ineffektiv och att den innehåller moment som inte är önskvärda, inte anser att det finns anledning att ha kvar. Där är vi inte överens, Egon Frid, om du har tid att lyssna på mitt anförande.

Vad vi i stället gör är att vi försöker möta de positiva effekter som lagen möjligtvis hade innan genom att skärpa bostadsförvaltningslagen. Vårt bud är att hitta en förenkling i reglerna så att det blir ett effektivare system, och jag kan inte förstå annat än att det skulle vara bra. Ärligt talat trodde jag inte ens att det skulle bli en debatt om det här, eftersom jag tycker att det är rätt tydligt vad utredningen kommit fram till och vad som är rimligt att göra i det här läget.

Jag tänker ställa ett par frågor. Den ena är till Egon Frid, herr talman. Jag undrar: Är det så att ni lovar här och nu – det är viktigt att veta införa valrörelse och annat – att ni ska återinföra denna ineffektiva lag som har fått så mycket kritik i utredningen? Är det ett löfte är det viktigt att våra väljare får veta det, alla de som tycker att det har tagit alldeles för lång tid genom den här förvärvslagen.

Till Hillevi Larsson skulle jag gärna vilja ställa frågan: Under vilken ledning byggdes miljonprogramsområdena? Och vilka är intresserade av att få bukt med de här problemen? Jag vet att för något år sedan lovade Mona Sahlin från Socialdemokraterna att det skulle tillskapas 5 + 5 + 5 miljarder för att få bukt med problemen. De pengarna har vi åtminstone inte det senaste halvåret hört någonting om. Är de borta? Finns de någonstans? Det är inte något som har framkommit den senaste tiden.

Det är lite intressant att veta vad det är som oppositionen egentligen vill ha för att stå upp för hyresgästernas intressen. Räcker det inte med denna skärpning av bostadsförvaltningslagen? Vad är det konkret som ni vill ha in mer? Eller är det så att ni bara vill ha kvar de gamla lagarna som egentligen inte är effektiva längre utifrån gällande regler?

Med detta vill jag tacka för ordet och yrka bifall till utskottets förslag till beslut i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Anf. 125 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att det som Yvonne Andersson tog upp om kackerlackorna i miljonprogramsområdena i allra högsta grad har med dagens debatt att göra. Jag skulle inte vilja kalla det ett sidospår, utan tvärtom är det kärnan i debatten. Alltihop handlar ju om hur vi ska kunna värna hyresgästernas intressen.

Det finns de facto människor som har drabbats fruktansvärt. De exempel som jag tog är väl de allra värsta. Sedan finns det säkert massor i mellanskiktet, alltså som inte har kackerlackor springande över sina kroppar på nätterna. Men det här är ingen överdrift. Det är ett skräckexempel på något som faktiskt har hänt i verkligheten. Och hemskast av allt tycker jag är att det har pågått under många år. Det visar väl att det när någon redan äger en fastighet är problematiskt att komma åt problemen. Därför tycker jag att det vore bra att öka möjligheterna att komma åt

problemen när någon redan äger en fastighet. Men varför vi inte ska jaga dem redan innan de skaffar fastigheten kan jag över huvud taget inte förstå.

Konkret innebär det här att vi tar bort förvärvslagen, att de företag som har orsakat att barn drömmer mardrömmar på nätterna för att kackerlackor springer över deras ansikten kan köpa nya fastigheter utan att vi kan hindra det. Sedan får vi gå in i andra ledet, när de väl har fastigheten, och försöka stoppa dem då. Men jag kan inte förstå varför det ena utesluter det andra.

Är det så att man kan förstärka bostadsförvaltningslagen, vilket regeringen nu föreslår, borde man i rimlighetens namn också kunna förstärka förvärvslagen. Det förstår jag inte varför man har gett upp. Det måste gå att täppa till kryphålen, speciellt med tanke på att lagen är gammal. Det är väl bara att modernisera den.

Jag vill också nämna att miljonprogramsområdena byggdes innan lagen kom till, så det är inte så att alltihop har hänt efter det.

Anf. 126 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Herr talman! Vi ser det här problemet. Det var också därför som jag frågade Hillevi Larsson vart pengarna tog vägen som oppositionen lovade för ett par år sedan.

Vad vi gör nu är att skärpa bostadsförvaltningslagen för att komma åt problematiken. Och just det faktum att det är en problematik nu visar att den tidigare lagen inte har varit särskilt effektiv.

Nu skärper vi bostadsförvaltningslagen. Som Hillevi Larsson säkert känner till efter en artikel i Aftonbladet av vår bostadsminister kommer han att samla aktörer för att underifrån försöka angripa problematiken i miljonprogramområdena. Så det görs hela tiden något, och alla tycker att det som har hänt är väldigt rysligt. Det innebär inte att vi inte tar till vara hyresgästernas intressen och försöker hitta vägar för att åtgärda problematiken. Men det tror vi inte att man gör effektivast genom att behålla en lag som drabbar väldigt många seriösa förvaltare. Det är där vi skiljer oss åt.

Anf. 127 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Herr talman! Statens finanser ser inte så goda ut för tillfället, utan överskott har vänts till underskott. Det är den verkligheten vi måste utgå från. Trots det kommer vi att gå till val på att rusta upp miljonprogrammen, och självklart kommer vi att uppfylla det vallöftet.

Jag tycker inte att det är staten eller kommunerna som ska ta hela bördan, utan man ska se till att också de som orsakar de här skadorna får vara med och betala kalaset. Det bästa sättet tycker jag är att jaga dem från alla håll, att se till att de inte kan skaffa fler fastigheter, att se till att kompetensen ökar i kommunerna så att fler blir anmälda och att se till att skärpa den här lagen. Men även om det skulle dröja innan lagen skärps, för man kommer så klart att få titta lite närmare på exakt hur den ska skärpas, tycker jag att det är mycket bättre att behålla den än att avskaffa den.

Precis som Hyresgästföreningen sade innebär det en viss fördröjning för de två tredjedelar som är anmälda men ändå får köpa fastigheter. Men det måste vägas mot den tredjedel av de anmälningar som leder till att fastighetsförvaltarna och fastighetsägarna över huvud taget inte får äga lägenheter. Även om det är ett fåtal fall är det hundratals hyresgäster som är berörda, för det är ju stora fastigheter som köps.

Ska vi verkligen offra alla dessa hyresgäster för att man tvunget vill avskaffa den här lagen? Nej, jag tycker att vi ska tänka på dem som behöver hjälp i dag. Vi ska tänka på att det kanske finns en och annan hyresvärd som inte köper fler fastigheter därför att de redan har misskött sitt bestånd så grovt att de ser att det finns en stor risk. Till exempel kommer nog inte de som har misskött sig i Rosengård att försöka köpa fler fastigheter inom den närmaste tiden, men med en avskaffad lag är den risken stor.

Anf. 128 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag vill återigen uppmärksamma på att vi skärper bostadsförvaltningslagen. Och vi hoppas att det inte ska finnas några bestånd som missköts, utan att man är uppmärksam från början.

Den sittande regeringen gör saker för miljonprogrammen nu och försöker angripa hela problematiken som rör sig långt utöver själva standarden och kvaliteten på bostäderna, som har att göra med bråk, ungdomsbråk, stenkastning och allt vad det är, för att hitta kraften underifrån och bygga nätverk som kan hjälpa till att ombesörja en upprustning i vid bemärkelse av de här områdena.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 10 §.)

9 § Hyresrätt m.m.

Hyresrätt m.m.

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2009/10:CU4
Hyresrätt m.m.

Anf. 129 GUNNAR SANDBERG (s):

Herr talman! Nu ska vi debattera civilutskottets betänkande CU4 *Hyresrätt m.m.* I betänkandet behandlar utskottet de under allmänna motionstiden 2009 väckta motionerna gällande hyresrätt, kooperativ hyresrätt, bostadsrätt och ombildning. Inledningsvis yrkar jag bifall till Socialdemokraternas reservationer.

Innan jul debatterade vi i samband med budgeten för 2010 utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning m.m. Vi konstaterade att det byggs betydligt färre bostäder än vad som behövs. Särskilt gäller det hyresrätter. Knappt 6 000 lägenheter i flerbostadshus planeras att byggas i år.

Bostadsbristen beror inte bara på finanskrisen. Den borgerliga regeringens omläggning av bostadspolitiken efter valet 2006 har också bäddat för dagens situation.

Herr talman! I snitt flyttar varje person tolv gånger under sin livstid, främst i åldern mellan 20 och 30 år. Flytten sker oftast korta sträckor inom stad eller samma område. Längre flyttningar mellan olika län gör vi två gånger i livet, men antalet ökar i takt med utbildningsnivån.

Att vi flyttar är viktigt för en sund och välfungerande arbetsmarknad. Det måste gå smidigt att flytta dit jobben finns. Det hoppas jag att utskottsmajoriteten håller med om.

Vi flyttar dit jobben finns. Det gäller i högre grad folk som hyr sin bostad än dem som äger sin bostad. Därför är ombildningar av hyresrätter till bostadsrätter i storstädernas centrala delar olyckligt. I kombination med att det byggs få nya hyresrätter minskar antalet hyresrätter, och det blir allt svårare att hyra en lägenhet. Det försvårar för många arbetslösa att flytta till jobben eftersom de oftast saknar pengar att köpa bostad.

Hyresrätten är en förutsättning för dynamik och utveckling i samhället. Ungdomar som får sitt första jobb och därmed efterfrågar en bostad är i de flesta fall hänvisade till en hyresrätt. De flesta har inte rika föräldrar som kan förskotta handpenning på en bostadsrätt och garantera lånet. Finns det inga hyresrätter får ungdomarna vackert bo kvar hemma och kan inte bli vuxna på riktigt.

Herr talman! Med tanke på hur högt prioriterade jobben sägs vara i regeringens politik är det konstigt att inte fler borgerliga politiker på kommunal nivå hörs i debatten om den framtida hyresmarknaden. Att ha ett kommunalt bostadsföretag som kan bygga och förvalta hyresrätter kan vara avgörande för hur kommunen kommer att klara kriser och arbetslöshet.

Vad som behövs i dag är en politik som gör det möjligt för alla att bo till en rimlig kostnad och standard. Det krävs bland annat att alla kommuner tar sitt ansvar för bostadsbyggandet. Det krävs också att investeringsstödet till hyresrätter återinförs.

Jag ska säga några ord om de reservationer jag yrkade bifall till inledningsvis. Vår första reservation handlar om hyresgästinflytande vid förbättrings- och ändringsarbeten. Vår uppfattning är att den nu behandlade typen av beståndsutvecklande investeringar inte ska ske mot hyresgästens vilja. Med dagens lagstiftning har hyresgästerna för små möjligheter att stoppa kostsamma och omotiverade standardhöjningar som gör att många inte får råd att bo kvar. Därför bör en översyn av lagstiftningen genomföras i syfte att stärka hyresgästinflytandet vid förbättrings- och ändringsarbeten.

Vår andra reservation handlar om en misshandlad makes besittningsskydd. Kvinnor och män som misshandlas i hemmet av sin make eller sambo behöver ett starkare besittningsskydd för att slippa bli hemlösa. I dag tas inte alla gånger hänsyn till makens eller sambons, och i förekommande fall barnens, behov av lägenheten. Frågan bör bli föremål för en översyn av hur lagen borde ändras.

Herr talman! Vår tredje reservation gäller ombildning till bostadsrätt. Ombildning kan göras om minst två tredjedelar av hyresgästerna i de uthyrda lägenheter som omfattas av förvärvet har gått med på beslutet. I attraktiva områden i storstadsområden har hetsen att ombilda hyreshus varit stor. Det förekommer uppgifter om att fullmaktsskrivning vid ombildning sker utan att den som utfärdar fullmakten känner till vad det

innebär. Det förekommer också rapporter om att hyresgäster trakasserats för att få dem att rösta för en ombildning.

De konsulter som är aktiva vid ombildningar måste vara seriösa och tjäna både den som vill ombilda och den som inte vill. De ska ta fram underlag om vad det innebär att ombilda och förvalta ett flerbostadshus. De ska inte ensidigt driva frågan att en ombildning ska ske. Mot denna bakgrund bör personer som är verksamma som konsulter auktoriseras eller certifieras på ett lämpligt sätt. Denna fråga bör övervägas närmare av en utredning.

Anf. 130 EGON FRID (v):

Herr talman! Betänkandet *Hyresrätt m.m.* berör en del viktiga hyresrättsliga och bostadssociala frågor. Rätten till boende är bland annat fastlagd i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, artikel 25.1. Trots det är det många i Sverige i dag som är bostadslösa. En orsak till hemlöshet kan vara att man har fått en betalningsanmärkning. Detta problem har nyligen återigen uppmärksammats, bland annat i SVT:s program *Uppdrag granskning*. Även barn drabbas hårt när en familj inte har ett permanent boende. Utan ett permanent boende kan man inte heller få hjälp med skuldsanering. I dag är det svårt, för att inte säga omöjligt, att teckna ett hyreskontrakt om man har en betalningsanmärkning – detta även om betalningsanmärkningen inte är hänförlig till en hyresskuld som den sökande har till bostadsbolaget.

Herr talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till reservationerna 1 och 2. Naturligtvis står jag bakom även de andra två reservationerna i betänkandet.

För oss i Vänsterpartiet är bostaden en social rättighet. Med det menar vi att alla människor ska ges likvärdiga möjligheter att leva i goda bostäder i bra miljöer till rimliga kostnader. Vid sidan av utbildning, arbete, vård och omsorg utgör bostaden grunden för människors möjlighet att förverkliga sina livsprojekt. Att vara utan bostad är att vara berövad rätten till ett fullgott liv. Vänsterpartiet anser därför att allmännyttiga bostadsföretag inte ska kunna neka människor ett hyreskontrakt på grund av betalningsanmärkningar som inte är kopplade till en hyresskuld som den sökande har till företaget.

Vi måste vara beredda att medverka till en lagändring som omöjliggör för allmännyttiga bostadsföretag att neka människor hyreskontrakt på grund av betalningsanmärkningar som inte är hänförliga till en hyresskuld som den sökande har till företaget.

Ett allvarligt hinder är också att de flesta hyresvärdar, även de allmännyttiga företagen, som något slags konsekvens av sina krav på att den enskilde ska befinna sig i en stabil ekonomisk situation för att ge denne ett hyreskontrakt inte godkänner försörjningsstöd från kommunernas socialtjänst som en stadigvarande inkomst. Vi måste genomföra och vidta åtgärder för att öka möjligheterna för människor med skulder att kunna få ett permanent boende.

Herr talman! Vi måste också genomföra och vidta åtgärder för att ändra lagstiftningen gällande betalningsanmärkningar. En uppgift om en skuld som är obetald eller inte har betalats i tid kan leda till en betalningsanmärkning hos Upplysningscentralen, UC. Betalningsanmärkningar på privatpersoner finns kvar i UC:s register i tre år. Avgörande för om

betalningsanmärkningen finns kvar är bland annat om och när skulden betalats och om kronofogden har hunnit fatta beslut i ärendet eller inte. Den som drabbas av en betalningsanmärkning kan inte teckna hyreskontrakt, skaffa ett telefonabonnemang eller handla något på avbetalning under tre års tid. Det spelar ingen roll att skulden har reglerats.

Det är inte ovanligt att en person hamnar i UC:s register på grund av en sent inbetald räkning. Vidare är det inte ovanligt att människor får betalningsanmärkningar på felaktiga grunder och att de har små eller inga möjligheter att rätta den felaktiga uppgiften.

Regeringen bör därför återkomma med förslag till ändring i lagstiftningen som innebär att betalningsanmärkningar för privatpersoner kvarstår i ett år i stället för tre år samt att betalningsanmärkningar som registrerats felaktigt blir lättare att radera ur UC:s register.

Dessutom finns det förslag från Kronofogdemyndigheten om att de själva genom förenklningar i regelverket får radera betalningsanmärkningar från registret så att antal felaktiga betalningsanmärkningar kan minskas.

Herr talman! Vi måste minska antalet vräkningar och stärka besittningsskyddet för hyresgästerna. För att stärka ställningen för de hyresgäster som fastnat i skuldfällan eller saknar marginaler vid tillfälliga inkomstbortfall är det viktigt att man ser över hyreslagen från 1993 och förbättrar förutsättningarna för att de boende ska kunna behålla sina kontrakt.

En normal konsekvens av sena betalningar är, i andra sammanhang, först en betalningspåminnelse och därefter någon form av krav. Detta borde vara en rimlig ordning när det gäller försenad hyresinbetalning också. Ingen borde kunna avhysas enbart på grund av försenade inbetalningar.

En annan grupp av boende och hyresgäster som behöver ett starkt besittningsskydd för att undvika vräkningar och hemlöshet är kvinnor som misshandlas i hemmet av sin man eller sambo. Denna misshandel sker ofta i kombination med att skadegörelse sker i lägenheten. Detta är normalt grund för uppsägning, men då tas inte hänsyn till kvinnans och barnens behov av bostaden och deras situation som brottsoffer. Besittningsskyddet för brottsoffer behöver stärkas genom att deras rätt att fortsätta nyttja lägenheten skrivs in i hyreslagen.

Med beaktande av de konsekvenser som en vräkning får är det nödvändigt att regeringen gör en översyn av 42 och 46 §§ hyreslagen för att stärka hyresgästernas besittningsskydd enligt intentionerna i vår motion C375 i denna del. Det är en av motionerna som berörs i detta betänkande.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag till detta betänkande framhålla vikten av ett större och bättre hyresgästinflytande vid alla typer av förändringar i hyresgästernas boende. Detta gäller hyresgästinflytandet vid förbättrings- och ändringsarbeten, som belyses i vår gemensamma reservation 2. Detta gäller även hyresgästernas inflytande och rättigheter och rättssäkerheten vid förslag om ombildningar till bostadsrätt.

Vänsterpartiet värnar hyresrätten och är emot den stora systematiska moderatledda ombildning av hyresrätter till bostadsrätter som skett. Ombildningsprocessen måste ske på ett öppet och korrekt sätt. Det är till gagn för alla inblandade. Förfarandet behöver bli tydligare och mer rättssäkert, och förtroendet för ombildningsprocesserna måste ökas. Den

styrande politiska inriktningen i ombildningen måste upphöra. En professionell tillsyn, affärsmässiga beräkningar av värdet av fastigheterna, möjligheter att överpröva och rättsäkra ombildningarna och stärkt hyresgästinflytande är nödvändigt för att säkerställa en demokratisk hyresmarknad.

Prot. 2009/10:59
20 januari

Hyresrätt m.m.

Anf. 131 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Civilutskottets betänkande om hyresrätt är en återkommande höjdpunkt i kammarens program. Ett antal förslag från oss ledamöter som behandlas i betänkandet återkommer regelbundet och har därför behandlats i det som vi kallar för förenklad form.

För den som tycker att betänkandet om hyresrätt inte är det mest läsvärda som har publicerats under året kan jag rekommendera min julklapsbok i stället, *Gamarna* av Maria Küchen. I dramatisk inramning med många obegripliga mord och komplicerade mänskliga öden beskriver hon hur hyresrätten utarmas. Jag trodde inte att det var möjligt att hyresrättens vara eller inte vara skulle kunna presenteras i så spännande inramning. Det är tur att man har kompisar som förstår sig på att välja passande julklapsböcker. Men vi ledamöter måste, herr talman, åtminstone här i kammaren hålla oss till den något torrare riksdagsversionen av hyresrättens vara eller inte vara. Jag kan ändå rekommendera *Gamarna* som bredvidläsning för er hyresnördar.

Precis som i den skönlitterära versionen framträder emellertid även i betänkandet regeringsmaktens människosyn tydligt i texten. Med tanke på vad som tidigare här i dag sagts om att jag recenserar grundvärderingarna i betänkandena måste jag säga att jag är förvånad. Jag tycker att den som inte bryr sig om värderingarna i texterna borde fundera över sin roll som politiker. Då har man nog tagit steget över till att bli teknokrat.

I betänkandet syns det tydligt att fastighetsägarens rätt till varje pris måste försvaras. Fastighetsägaren är i regeringens ögon samhällets stöttepelare och den som till varje pris måste skyddas från de förfärliga hyresgästerna. Det är grundvärderingen i dokumentet. För den moderatledda högerregeringen är den vanliga människan bara ett problem som riskerar att stå i vägen för den fantastiska fastighetsutveckling som fastighetsägarna bidrar med. Fastighetsutveckling är samhällsutveckling, enligt regeringen.

De är ganska skrämmande, de värderingar som högerregeringen försvarar. En medborgare som drabbas av en skada som exempelvis halverar arbetsförmågan och gör att personen därför inte kan arbeta på mer än halvtid måste förmodligen på något sätt förlita sig på ett kompletterande ekonomiskt stöd från samhället. Det kan vara försörjningsstöd. Högerregeringen anser att det är en självklarhet att en hyresvärd ska kunna neka en person som sitter i den situationen en hyreslägenhet. Även om personen aldrig har haft någon betalningsanmärkning och aldrig varit efter med sin hyra eller på något annat sätt misskött sig menar alltså vår nuvarande regering att hyresvärderna ska ha den självklara rätten att neka en sådan person en hyreslägenhet.

Att vara beroende av trygghetssystem i vårt samhälle innebär alltså i princip att man också förlorar rätten till bostad i den moderatledda högerregeringens Sverige. Det är de friska A-barnens politik som vi ser förverkligas, en politik som lämnar de icke-perfekta individerna åt sitt öde.

Jag trodde dessutom att regeringen insåg att med den politik som man bedriver på andra områden är det extra viktigt att ändra på det här att fastighetsägaren kan neka en sökande en lägenhet enbart på grund av att denne är beroende av försörjningsstöd. Högerregeringen har infört regler som innebär att den med nedsatt arbetsförmåga redan efter 180 dagars sjukskrivning måste söka nytt jobb i hela landet. Om exempelvis en umebo som bara kan arbeta 25 procent på sitt gamla jobb i Umeå hittar ett jobb i Landskrona där arbetsuppgifterna är utformade på ett sådant sätt att den kan arbeta 50 procent omöjliggör det här att personen kan ta jobbet, så länge som det kommunala fastighetsbolaget eller andra fastighetsägare nere i Skåne kan säga nej till en hyresgäst som är beroende av försörjningsstöd. Det går inte att hålla på och dagpendla mellan Umeå och Landskrona.

När nu regeringens metod för att den med nedsatt arbetsförmåga ska komma tillbaka till så hög sysselsättningsnivå som möjligt är att tvinga dem att flytta borde regeringen i konsekvens med det ändra reglerna för hyresrätten, så att det blir möjligt att få tillgång till den lokala bostadsmarknaden på en annan ort även om man är beroende av ekonomiskt stöd från det allmänna.

Utskottets majoritet vänder sig mot att det skulle kunna finnas några sakliga skäl som vid en domstolsprövning skulle kunna anses oskäligen för att avvisa en sökande till en hyreslägenhet. Vi har alltså en regering som anser att det är en främmande tradition i det svenska rättsmedvetandet att en person som är beroende av ekonomiskt stöd från det allmänna specifikt på grund av just detta inte skulle kunna ha samma rätt till bostad som oss andra.

Visserligen ägnar sig regeringen nu åt att i snabb takt radera alla former av trygghetssystem, men jag vill ändå påstå att vi fortfarande i huvudsak har det omvända förhållandet som tradition i vårt samhälle. Vi har diskrimineringsregler som innebär att enbart vissa särskilt utpekade motiv får användas för att neka en person tillträde till en restaurang eller till ett kafé eller rätten till att handla i en butik. Den som har försörjningsstöd har till exempel samma rätt som den som har sin inkomst från förvärvsarbete eller kapital att besöka Systembolaget och spendera sina pengar där, oavsett vad vi sedan tycker om att man använder dem till alkohol. Vi har högkostnadsskydd för läkemedel, så att alla i praktiken har samma möjligheter, oavsett vilket beroende man i övrigt har av försörjningsstöd från samhället.

Varför det skulle vara så självklart att just rätten till en bostad ska falla bort när man är beroende av en inkomstförstärkning av det slaget från samhället är väldigt svårt att förstå. Varför skulle lagstiftaren utgå från att just fastighetsägarna är så unika att de är undantagna från att kunna använda otillbörliga argument för att avvisa en kund? Högerregeringens nej till Miljöpartiets förslag innebär i praktiken till och med att alla fastighetsägare skulle kunna neka studenter som behöver studielån att få bostad.

Är då det här ett stort problem i dag? Nej, det är förmodligen inte så många individer i vårt land som årligen nekas en bostad med argumentet att de genom att vara beroende av försörjningsstöd från det allmänna i någon form skulle utgöra en oacceptabel risk för fastighetsägarna; det är så man uttrycker sig.

Men för den som drabbas av det här bemötandet är det ofta både en förolämpning och en katastrof. Miljöpartiet anser att det är bedrövligt hur regeringen med alla medel försöker sänka människors självförtroende och hur man gör dem till socialfall när de enligt vårt förmenande har ett försäkringsskydd och en rätt. Man fördjupar även den ekonomiska krisen i samhället när man förminskar individerna. Det är människor det handlar om och inte nummer och brickor.

Vi menar att rätten till en bostad är en mänsklig rättighet som regeringen har skyldighet att värna. Miljöpartiet anser att det minsta man skulle kunna begära är en lagändring som åtminstone innebär att de allmännyttiga bostadsföretagen inte längre skulle kunna neka bostäder åt dem som är beroende av försörjningsstöd.

Majoriteten pekar dessutom i sin text på att individuellt riktade åtgärder skulle kunna hjälpa den bostadssökande, vilket jag tolkar som ett förbättrat bostadsbidrag. Det kanske avser någonting annat, men jag tolkar texten så. Man kan då undra om majoriteten är kluven i sin kyliga inställning till dem som behöver ekonomiskt stöd från samhället.

Är det mindre belastande att uppbära bostadsbidrag än att uppbära försörjningsstöd? Är det så man ska se på saken? Det borde innebära att majoriteten anser att fastighetsägaren inte ska få avvisa bostadssökande om dennes betalningsförmåga baseras på ett bostadsbidrag. Men försörjningsstöd är tydligen okej att använda som grund. Man ska då komma ihåg att den som söker en mycket liten bostad under 40 kvadratmeter inte kan få något bostadsbidrag oavsett hur dålig ekonomin ser ut.

Herr talman! Jag vill även säga några ord om problemet med att vissa hyresvärdar genom kvalitetshöjande renoveringar, så kallade överrenoveringar, tvingar sina hyresgäster att flytta. Jag har tyvärr inte hunnit leta tillräckligt. Jag har därför inte hittat någon statistik över hur många som vägras hyreskontrakt på grund av att de är beroende av försörjningsstöd eller över hur många som årligen tvingas flytta på grund av överrenoveringar. Men utifrån de kontakter jag har med människor på olika håll som arbetar med dessa frågor förefaller det sistnämnda problemet med överrenoveringar vara ett betydligt mer omfattande problem.

När man läser majoritetstexten i den här delen kan man verkligen undra över vad majoriteten egentligen anser om frågan och själva problemet. I betänkandetexten redovisar man det regelverk som fastighetsägarna ska använda sig av när de vill renovera sina fastigheter och på vilket sätt de måste involvera hyresgästen och ge den möjligheter att motsätta sig åtgärder som kan innebära överrenovering. Jag kan i varje fall inte hitta någonting i texten där majoriteten säger någonting om vad man tycker om regelverket. Det skulle jag gärna vilja höra något om.

För att hyresnämnden ska kunna skydda en hyresgäst mot en överrenovering fordras att hyresgästen ansöker om prövning. Det är många äldre som kanske skulle kunna bo kvar i sin gamla överrenoverade lägenhet i ytterligare kanske fem eller tio år innan det är dags för dem att flytta till någon sorts institutionsboende. Frågan är hur många av dem som har den tillräckliga byggnadstekniska utbildningen för att kunna göra bedömningen vad åtgärderna får för konsekvenser för deras kommande hyra.

Många av dem som drabbas av moderniseringar är äldre som har bott kanske 30, 40 eller 50 år i lägenheten. Det invanda är den trygghet som gör att vardagen fungerar. Moderniteterna kan betyda så stora hinder att

komma över att de i sig, om man nu bortser från den ökade kostnaden, kan göra att de inte längre klarar av att bo och hantera situationen i den nya lägenheten.

Dessutom är det inte den enskilda hyresgästens vilja eller behov som man använder vid bedömningen i hyresnämnden. Det man gör där är att man använder en antagen normalhyresgästs förmodade önskemål och synpunkter om vad som är en överrenovering eller inte när man fäller avgörandet.

Det är riskabelt med formuleringar om att upprätthålla kvaliteten i hyresbeståndet när sådana formuleringar tycks vara viktigare än de boendes välfärdssituation. Jag vet att de som drabbas av överrenoveringar inte delar majoritetens uppfattning att frågan inte har en sådan prioritet att det nu finns skäl att närmare överväga om en utvärdering ska genomföras, som ni formulerar det i betänkandet. De som drabbas tycker att det är bråttom att se över regelverket så att överrenoveringar oftare än i dag kan förhindras.

Vad högerregeringen egentligen tycker om att boende i dag drabbas av fastighetsägarnas iver att använda sig av överrenoveringar för att uppgradera sina bostäder så att de möter krav från andra än de som i dag bor i husen långt innan de boende själva anser att det är dags att flytta får vi inte veta någonting om i betänkandet. Det finns formuleringar som: Det kan från olika utgångspunkter finnas anledningar att utvärdera inflyttandelagarnas tillämpning. Den formuleringen kan signalera att man anser att det är ett problem att de boende har för mycket inflyttande och att det innebär att man bevarar för mycket av gamla miljöer. Det vet vi inte något om.

Det vore bra om någon av majoritetens företrädare kunde räta ut något av de frågetecknen så att vi vet vad vi kan förvänta oss om vi mot förmodan skulle få fortsatt högerstyre i landet efter nästa val. Kommer hyresgästernas möjligheter att försvara sin bostad från klåfingriga fastighetsägares önskemål om överrenoveringar att minska ytterligare?

Jag förbehåller mig rätten att tills vidare tolka majoritetens text så att ni anser att inflyttande är ett problem som bör minimeras. Med det yrkar jag bifall till reservationerna 1 och 2, och jag står självklart bakom det särskilda yttrandet som finns.

Herr talman! För övrigt anser jag att regeringen snarast bör ge den nya Trafikmyndigheten i uppdrag att starta bygget av dubbelspåret mellan Falun och Borlänge.

Anf. 132 CHRISTINE JÖNSSON (m):

Herr talman! Jag ska i detta anförande om motionsbetänkandet om hyresrätter ta upp de motioner vi behandlar här i dag. De flesta i motionsbetänkandet behandlas i förenklad ordning. Men de som tas upp här och som det finns reservationer om kommer jag att ta upp i mitt anförande.

Jag börjar med det som både Egon Frid och Jan Lindholm varit inne på. Det är de reservationer och motioner som finns från Vänsterpartiet och Miljöpartiet om rätten till överprövning vid hyreskontrakt.

Det finns naturligtvis mycket ömsande fall där människor inte kan betala sin hyra där de har försörjningsstöd eller på annat sätt har del av andra samhällsstöd. Alla individer ska ha möjlighet att på olika sätt få ett

hyreskontrakt. Men att som i Miljöpartiets och Vänsterpartiets motion anse att hyresvärden vid överprövning av ett hyreskontrakt ska ha någon form av tvång att ta emot hyresgästen tror jag inte är rätt väg att gå.

Man måste som hyresvärd ha rätt att besluta om sin egendom. Det handlar om människor som har betalningsanmärkning eller svag betalningsförmåga. Den prövningen sker, precis som Jan Lindholm och Egon Frid har varit inne på, i andra fall när man tecknar avtal om mobiltelefon eller med banken om krediter och annat. Man måste också som hyresvärd ha rätten att pröva om det finns en betalningsförmåga hos den hyresgäst man ska ha.

Jag tycker man ska inrikta sig på att konstatera att det måste finnas olika möjligheter på vägen till ett hyreskontrakt. Det kan vara borgen från kommunen, anhöriga eller annat som gör att man som hyresvärd tar emot hyresgästen och tror sig veta att det finns en betalningsförmåga.

Det är en kärv arbetsmarknad och bostadsmarknad som gör att dessa delar går ihop. Precis som Egon Frid och Gunnar Sandberg var inne på drabbar en kärv bostadsmarknad naturligtvis många och även dem som har en tuff ekonomisk situation. Man kan inte välja en billigare lägenhet under en period. Om man har en betalningsanmärkning kan man inte komma in på bostadsmarknaden genom en ovillkorlig rätt att få det här hyreskontraktet.

Jag tror att man, precis som i många andra fall, måste titta på helheten. Det finns naturligtvis en bostadspolitisk del som styr detta. Det handlar om att man ska kunna få fram små lägenheter och större lägenheter och att bostadskedjan fungerar. Det som Gunnar Sandberg sade om att man flyttar tolv gånger i sitt liv var lite fascinerande. Det gör att det finns en flexibilitet på bostadsmarknaden. Det är viktigt att den fungerar. Det viktigt att det finns en variation på bostadsmarknaden.

Jag tror inte att man kan lagstifta bort detta och att man ska kunna kräva en överprövning om man inte får ett hyreskontrakt. Jag tror att det bara skapar onödigt byråkrati och onödiga problem, och det är framför allt en oacceptabel inskränkning av äganderätten.

I betänkandet finns det också motioner om reparationer och förbättringar av lägenheter. Man pratar ofta om lyxrenoveringar av lägenheter. Det var inte bekymret när det gäller den proposition som vi behandlade tidigare i dag. Jag tror att man även här måste ha lite balans i diskussionen. Det är viktigt att man som fastighetsägare har möjlighet att investera i sin fastighet. Man ska ha möjlighet att göra de förbättringar som krävs för att bostaden och fastigheten ska vara tillgänglig och attraktiv på fastighetsmarknaden. De lyxrenoveringar man pratar om är inte så vanliga. Det är ett fåtal, men de är naturligtvis ett bekymmer.

Något som jag tror blir ett ännu större bekymmer är den upprustning av miljonprogramsområdena som kommer de närmaste åren. Man måste lägga väldigt mycket pengar på reparationer av miljonprogramsområdena. Det är ingen lyxrenovering vi pratar om där, utan det handlar om ett eftersatt underhåll och en berättigad renovering. Jag har inte den bilden att lyxrenoveringar av fastigheter skulle vara ett större problem. Det är nog snarare tvärtom så att man inte lägger pengar på sina fastigheter.

Något som också tas upp i betänkandet är det man ofta hör från s, v och mp om ombildning till bostadsrätter. Det gör man ofta ett stort nummer av, och det gjorde man också i dag. Som i många andra fall måste en

ombildning från hyresfastighet till bostadsrättslägenheter gå rätt till. Vi ser oftast de fall där det inte fungerar, till exempel när enskilda bostadsrättsinnehavare försöker göra egna pengar och egen vinst på ombildningen. Men i de flesta fall fungerar det bra.

Varje förening har ett ansvar, och man tar det oftast. Det gäller såväl information som erforderlig majoritet. Det är också viktigt att konstatera, vilket de flesta förstår, att de hyresgäster som inte går med i en ombildning ska förbli hyresgäster och fortsatta grannar. Det gör att det många gånger krävs att man har en jättestor dialog mellan dem som ska bilda bostadsrättsföreningen och dem som ska fortsätta att vara hyresgäster.

Frågan om hyres- och bostadsrätter tas upp i SOU 2008:47. Där pratar man om informationsförbättring vid information om ombildning. Den bereds för närvarande i Regeringskansliet. Beatrice Ask har haft en interpellationsdebatt om detta och konstaterat att reglerna vid ombildning i princip är bra men att det också finns skäl att titta över det här med informationsplikten. Jag tycker också att det är viktigt att den delen förtydligas.

Herr talman! Med detta yrkar jag avslag på samtliga motioner och bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 133 LENNART PETTERSSON (c):

Herr talman! I dag behandlar vi motioner om olika upplåtelseformer av bostäder. Jag tänker kommentera några av dem och börjar med den av Egon Frid som vill tvinga de kommunala bostadsbolagen att teckna hyreskontrakt med människor som har betalningsanmärkningar.

Jag har tidigare tolkat det så att inget parti är intresserat av så kallad social housing, men Vänsterpartiets förslag innebär i mina ögon att det kommer att bli just social housing eftersom motionsförslaget enbart riktar sig mot de kommunala bostadsbolagen. Om lagstiftningen innebär att de bolagen får huvudansvaret för betalningssvaga grupper kommer det att bli en snedvridning i en riktning som inte alls är önskvärd. Jag undrar om Socialdemokraterna och Miljöpartiet är intresserade av detta.

Alla partier har nog en samsyn på att alla människor ska ha rätt att hålla sig varma, det vill säga ha tak över huvudet. Så långt är det gott och väl, men oppositionspartierna och i synnerhet Vänsterpartiet har en egendomlig förmåga att inte vilja eller våga ställa krav på människor. Varför ska det vara en rättighet att få ett hyreskontrakt i ett kommunalt bolag när man av olika anledningar inte har klarat av att sköta sin ekonomi? Om man inte sköter andra avtal säger ju motparten upp dem. Man får inte fortsätta att nyttja en tjänst, och man får inte fortsätta att köpa fler varor.

Herr talman! Jag skulle välkomna ett mer förebyggande arbete för att undvika betalningsanmärkningar, men jag har aldrig sett några förslag från oppositionen som förebygger de problem vi nu debatterar.

Det behövs mer privatekonomi i skolan. Det handlar om vanlig enkel matematik som visar att plus behöver vara större än minus och som visar konsekvenserna av att inte sköta sin ekonomi. Lån, hyror, fasta kostnader med mera går före andra konsumtionskostnader. Det är min bild att huvuddelen av dem som hamnar hos kronofogden inte skulle behöva göra det om de fick rätt rådgivning och kunskap och om de lärde sig att göra

en riskvärdering i samband med en utgift. Därigenom skulle det bli lättare för många människor att få ett hyreskontrakt.

Det finns några motioner från Socialdemokraterna och Miljöpartiet där man vill stärka hyresgästinflytande vid förbättrings- och ändringsarbete. Det finns i dag en tämligen tydlig lagstiftning där hyresgästernas rättigheter framgår och där jag kan känna att det finns en hyfsat bra balans mellan fastighetsägare och hyresgäster.

Det är kanske till och med så att hyresgästernas rättigheter kan få negativa konsekvenser. Jag tänker då på det underhållsbehov som finns i stora delar av vårt hyresbestånd. Det kan ha varit individuella protester men också hyresförhandlingar som är orsak till detta. Vi ska nog inte bygga upp nya hinder för att modernisera och fräscha upp hyresrätterna. Det är i rimlighetens namn hyresintäkterna som ska ge förutsättningar för standarden i bostaden. Det kan inte vara statens ansvar att gå in och subventionera på grund av att hyresgäster inte har haft intresse av att betala hyror som skulle kunna finansiera nödvändigt underhåll av bostäder och byggnader.

I några motioner krävs det att domare eller auktoriserade konsulter ska medverka vid ombildning till bostadsrätter. Detta krävs inte vid uppriktande av andra avtal på fastighetsområdet, så varför just här? Det finns en lagstiftning att följa, och mig veterligen fungerar den bra.

Det finns också en motion om att det ska räcka med en enkel majoritet för att få ombilda till bostadsrätter. I dag är den gränsen två tredjedels majoritet. Jag tycker att den nuvarande gränsen är bra. Det är ett så allvarligt ingrepp i vardagen för de berörda människorna att jag tycker att det finns skäl att behålla den gränsen. De boende har kanske valt hyresrätten för att det är bekvämt, för att man vill ha full service, för att man inte vill placera ett kapital i sin bostad eller för att man inte har något kapital att placera. Även som hyresgäst ska man kunna känna sig trygg. Att då 49 procent av de boende ska bli mer eller mindre tvingade av de övriga 51 procenten känns inte rimligt.

Det är patetiskt att lyssna på Jan Lindholms försök att skapa en bild av oss alliansföreträdare som människofientliga. Jag vill bara säga som Carl Lidbom: Trams!

Herr talman! Jag vill avsluta med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga motioner och reservationer.

Anf. 134 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Det står naturligtvis Lennart Pettersson fritt att tycka att värderingar är trams, men i politik tycker jag att värderingar har stor betydelse. Jag tycker att de värderingar som genomsyrar betänkandena är avgörande för hur betänkandena sedan kommer att hanteras i verkligheten. Men det var egentligen inte det som jag skulle ta upp, utan jag är lite nyfiken på det som Lennart Pettersson kallar för tak över huvudet.

Vi hävdar från Miljöpartiets sida att genom att Sverige både i sin grundlag och genom att man har undertecknat både EU:s och FN:s dokument om mänskliga rättigheter mycket tydligt har signalerat att en bostad är en mänsklig rättighet.

När nu både Lennart Pettersson och Christine Jönsson har jämfört med andra avtal – Christine Jönsson använde mobiltelefon som exempel, och Lennart Pettersson sade att andra avtal säger man upp – är en själv-

klar fråga för den som anser att vi har förbundet oss och att det är regeringens skyldighet att se till att de mänskliga rättigheterna efterlevs i Sverige följande: Betyder det att Lennart Pettersson är beredd att säga upp de mänskliga rättigheterna?

Anf. 135 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! När det gäller värderingar tycker jag att ärlighet och seriositet är någonting som vi ska hålla oss till. Då kan jag tycka att den debattnivå som Jan Lindholm har hållit innan när det gäller vår människosyn inte är i närheten av den nivå som jag tycker att vi ska ha här med tanke på att vi ska vara förebilder för övriga svenska folket.

När det gäller tak över huvudet hör jag till dem som säger att alla ska ha den här rättigheten. Däremot är det inte sagt att det är hyresvärdarna som ska stå för kostnaderna. Det är det jag läser ut både av debatten och av era förslag här, nämligen att de ska ta ett betydligt större ansvar.

Jag tror att det var Lars Tysklind som var inne på detta med att det faktiskt är ett kapital man investerar som fastighetsägare, vilket innebär att man också vill ha utdelning på det kapitalet. Man tillhandahåller en tjänst. Är det då så att man som brukare av den tjänsten inte sköter sig ekonomiskt och inte betalar för detta är det väl inte konstigt att man får en uppsägning av den som tillhandahåller tjänsten. Nej, det är det inte. Då får man hitta andra vägar för att lösa detta. En väg som vi har beslutat om under den här mandatperioden är hyresgarantier för de människor som har betalningsanmärkningar, inte har något kapital eller tillfälligt har en lägre betalningsförmåga. Den möjligheten finns nu för kommunerna att använda.

Vi behöver gå vidare här. Vi behöver hitta modeller för hemlösa framför allt. Jag tycker att det är beklämmande att se alla dessa som inte har en bostad och som måste sitta i trapphus, men vi är inte framme i diskussionerna. Jag har träffat företrädare för Föreningen Stockholms hemlösa, och det finns inga optimala lösningar, utan vi får fortsätta en dialog här så att vi ser till att detta blir verklighet. Man ska inte behöva sova ute i det demokratiska Sverige.

Anf. 136 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Det låter ju väldigt bra att Lennart Pettersson säger att man inte ska behöva sova utomhus i vårt land. Frågan är hur vi förverkligar det. Tidigare regeringar har inte lyckats bättre än den här regeringen. Man gjorde en räkning för att skaffa sig ett beslutsunderlag, och vi fick då siffror på att det finns ungefär 18 000 hemlösa i Sverige. Nu har jag inte följt den frågan så noga, så jag vet inte om den här regeringen har gjort någon förnyad räkning av antalet hemlösa eller om ni på något annat sätt har fått fram någon siffra.

Det här måste man ju göra något åt, och där är en skyldighet för hyresvärdarna att acceptera hyresgäster som har ekonomiska problem en väg att gå som ni avvisar. Där har vi olika uppfattningar, det är helt uppenbart, om hur man ska se på fastighetsägarnas rättigheter, och där blir, och jag kommer tillbaka till det, den här människosynen väldigt tydlig. Man ser tydligt hur ni gång på gång återkommer till att ni argumenterar för att fastighetsägarens intresse går före det som jag tycker är medmänsklighet. Jag tycker att det borde vara rimligt att en regering i ett

samhälle går in med ett regelverk som gör att man kan se till – och det vet Lennart Pettersson som har haft med kontakt med de hemlösa – att bostaden går före andra åtgärder. Det är det första steget om man ska kunna komma vidare tillbaka ut i arbete eller upprätta andra sociala relationer. Det hävdar de hemlösa, och forskningen är väldigt tydlig med det.

Det finns mycket kunskaper till exempel från vårt östra grannland Finland på det här området. De har arbetat med ett system som kallas Y-stiftelsen som jag tror att det vore mycket bra om ni tittade på. Vi började med det under förra mandatperioden, men vi hann inte hela vägen fram. Det finns lösningar där man kan ge ett större ansvar till fastighetsägarna.

Anf. 137 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! Att vi vill balansera rättigheterna mellan hyresgäst och hyresvärd har inte med någon egendomlig människosyn att göra. För mig känns det något konstigare om man bara ska ha rättigheter på den ena parten och bara skyldigheter på den andra. Jag kan bolla tillbaka frågan: Vad är det för syn på de olika människorna i Sverige i så fall?

När det gäller hemlösa är det många gånger mångfasetterade problem. Det kan vara missbruksproblem, och det kan vara annat som ligger i botten. Det kan vara arbetslöshet eller vad som helst. Det är *en* grupp. Sedan finns det en grupp som av någon anledning inte vill betala, och så finns det en annan grupp som inte kan betala. Man måste kunna se skillnaderna mellan de här olika grupperna.

En sak är vi överens om – och det är väl något sådant projekt på gång nu i Stockholm – nämligen att man ser till bostaden först. Fixar man bostaden kan man sedan reda ut de andra problemen.

Om jag ska säga rent konkret vad vi diskuterade vid det möte som vi hade var ett förslag faktiskt någon typ av gruppboende. Man är inte intresserade av de stora komplexen där vi samlar en massa människor med olika problem på ett och samma ställe, men däremot kan man ha en mindre grupp som går att hantera. Vi vet att vi har det inom andra områden också, kanske fem, tio eller max femton personer. Mer än så ska det inte vara, för då drar det också till sig andra i de grupperna som kanske inte är så önskvärda för att man ska kunna klara en framtida rehabilitering. Det är alltså ett förslag på en tänkbar väg för att kunna gå vidare och underlätta för de människor som av olika anledningar har hamnat snett och som får illa.

Målsättningen är självklar, och där tyder det på en samsyn att alla ska ha någonstans att ta vägen när det blir kväll och kunna vistas där på natten och slippa vara ute och frysa.

(forts. 11 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

10 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

JuU16 Inhämtande av bevis som ska användas i straffrättsliga förfaranden

Kammaren biföll utskottets förslag.

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

KU10 Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsändenas handläggning

Utnämningmakten (avsnitt 9)

Godkännande av

1. utskottets anmälan
2. anmälan i res. (s, mp)

Votering:

151 för utskottet

126 för res.

19 avstod

53 frånvarande

Kammaren godkände utskottets anmälan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 22 c, 22 fp, 21 kd

För res: 111 s, 15 mp

Avstod: 19 v

Frånvarande: 19 s, 11 m, 7 c, 6 fp, 3 kd, 3 v, 4 mp

Övriga i betänkandet upptagna frågor

Kammaren godkände utskottets anmälan.

Utskottets anmälan lades till handlingarna.

KU24 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU3 Ägande och förvaltning av hyreshus

Punkt 1 (Upphävande av förvärvslagen)

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

150 för utskottet

144 för res.

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 85 m, 22 c, 22 fp, 21 kd
För res.: 110 s, 19 v, 15 mp
Frånvarande: 20 s, 12 m, 7 c, 6 fp, 3 kd, 3 v, 4 mp

Prot. 2009/10:59
20 januari

Punkterna 2 och 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

11 § (forts. från 9 §) **Hyresrätt m.m.** (forts. CU4)

Hyresrätt m.m.

Anf. 138 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

I betänkandet behandlas ett antal motioner väckta under den allmänna motionstiden. De flesta motioner behandlas i förenklad ordning, men de som behandlas mer ingående har fokus på hyresgästers villkor och inflytande. På det sättet hänger denna debatt ihop med den som vi hade tidigare i eftermiddag.

Utskottet föreslår avslag på samtliga motioner och har välmotiverade ställningstaganden till dessa avslag. Naturligtvis förtjänar motionerna att diskuteras ändå.

Herr talman! En vänstermotion tar upp problematiken med att man på grund av betalningsanmärkningar har svårt att få ett hyreskontrakt. Vänsterpartiet vill, som vanligt höll jag på att säga, ha nya lagar och förbud. Frågan är dock om det alltid är den vägen man ska gå. För Vänsterpartiet är det kanske den naturliga vägen; det har vi kunnat se även tidigare.

Jag tycker att det är bra att utskottet står fast vid sina tidigare ställningstaganden, att det trots allt i slutändan måste vara fastighetsägaren som får ta ställning till vilka hyresgäster han eller hon kan anta. Det gäller även de allmännyttiga företagen. I motionen har man speciellt riktat sig till de allmännyttiga företagen, om jag inte missminner mig. Det innebär inte att man får diskriminera människor. Vi har diskrimineringslagar som styr sådant. Det gäller att behandla alla människor lika.

Däremot blundar varken alliansregeringen eller utskottsmajoriteten för att det finns problem med detta. Det kan vara svårt att komma in på bostadsmarknaden över huvud taget. Man kan ha god betalningsförmåga, men det kan handla om att man inte har en fast anställning – det gäller speciellt ungdomar – eller att man har någon betalningsanmärkning. Det gör att man ställs under luppen på ett helt annat sätt och kan därmed ha svårt att komma in på bostadsmarknaden.

Det var ett av huvudmotiven till att vi införde kommunala hyresgarantier i mitten av 2007. Det är ett instrument som kanske inte har utnyttjats fullt ut, så mycket som det borde ha utnyttjats, men om vi tittar på Bostadskreditnämndens preliminära fördelning för 2010 ser vi att det ökar successivt. Nu är fler kommuner med, och man har ansökt om fler garantier.

Huvudsyftet med garantin var just att ge dessa människor en chans. Jag tror att Lennart Pettersson var inne på att det är en typ av borgen. Hyran garanteras under en viss tid, och hyresgästen får visa att han eller hon ställer upp på de krav som finns på att betala sin hyra.

Herr talman! En annan fråga som tas upp gäller vikten av att utbildningarna går rätt till; ordet utbildning har ju blivit liktydigt med att man utbildar från hyresrätt till bostadsrätt. Utskottet har naturligtvis ingen annan åsikt än att saker och ting ska gå rätt till och att det ska vara förtroendeingivande processer. Så långt kan vi vara eniga.

Låt mig göra en liten kommentar till det socialdemokratiska förslag som finns om att ha en oberoende observatör, en kunnig person, med på föreningsstämmorna när man beslutar om utbildning. I förslaget nämns notarius publicus, men det sägs att man även kan tänka sig andra konstruktioner.

Det känns lite roligt att få nämna Stockholms stad i detta sammanhang. Stockholm har ju blivit något slags symbol för utbildningar, eftersom det görs många utbildningar där. Från stadens, kommunens, sida har man på alla föreningsstämmor med oberoende personer med juridisk kompetens vilka ser till att det hela går rätt till. Man tar som seriös fastighetsägare ansvar för att det inte ska kännas osäkert för någon part.

Oftast är det fokus på att hyresgästerna kanske kan känna att det inte går rätt till, men det ska ju gå rätt till även för dem som faktiskt vill utbildas. Man kan alltså se exempel på att man tar tag i den här frågan på ett annat sätt än att bara kräva lagar och förbud för att det ska bli genomfört.

Alla är naturligtvis vinnare om man har en förtroendefull process. Jag tror att även om man inte vill vara med i utbildningen utan är en kvarvarande hyresgäst så upplever man situationen som mycket bättre om man känner att det har gått rätt till och att det finns en rättssäkerhet. Förtroende är som sagt en väldigt viktig fråga i sammanhanget.

Det finns säkert andra både bra och dåliga exempel på hur utbildningar har kommit till, men just nu sträcker sig min kunskap inte så mycket längre än så här.

En allmän reflektion angående det som Gunnar Sandberg hade kring bostadsbyggandet generellt är att vi lätt hamnar i detaljer när vi har debatter om bostadspolitik. Det kan till exempel vara att betalningsanmärkningar gör att det blir svårt att få ett kontrakt och så vidare, men det grundläggande är egentligen att man generellt ska ha ett bostadsbyggande av den omfattningen att efterfrågan och utbudet är i balans.

Jag vill passa på att framhålla att i alla de här debatterna, och jag tror även att vi har uttryckt det i betänkandet, har både Folkpartiet och alliansen i övrigt hela tiden den allmänna inriktningen för ögonen. Den grundläggande strategin i sammanhanget är att man ska utforma långsiktiga och stabila förutsättningar för bostadsproduktion och förvaltning och att man även kan utnyttja de befintliga bostäderna på ett effektivt sätt. Där har vi diskuterat andrahandsuthyrningar och så vidare.

Något som ofta tas upp nu är att byggandet är lågt. Det kan vi alla hålla med om. Det är naturligtvis för lågt som det är, men man ser ändå väldigt tydligt att det händer saker och ting när finanskrisens grepp nu börjar lossna. Man kan läsa i nästan vartenda nummer av branschtidningarna att det finns byggbolag som kickstartar bostadsbyggandet 2010 och har förutsättningar för att bygga.

Den åtgärd som alliansregeringen tog till var att ge bostadskreditnämnden möjligheter att ge garantier även under byggtiden, och det var en av de åtgärder som har kunnat gynna byggandet. Inte minst kan man säga att det låga ränteläget ofta lyfts fram som en väldigt positiv faktor,

och man tar nog inte till överord om man säger att det trots allt finns en koppling mellan det låga ränteläget och den ekonomiska politik som alliansregeringen har fört.

Med detta tackar jag för ordet.

Anf. 139 YVONNE ANDERSSON (kd):

Herr talman! Jag tänkte ta upp hyresrätten som boende- och upplåtelseform. Den är väldigt populär bland hushållen. Alla är intresserade av hyresrätter, oavsett grupp. Men tyvärr har inte alla varit lika intresserade av att investera och bygga, äga, förvalta och hyra ut hyresrätter.

Redan på 1990-talet och framåt ökade hyresrätterna med bara 4 procent, medan bostadsrätterna ökade med 35 procent. Dessutom ombildades på 2000-talet 5 000 hyresrätter till bostadsrätter. Det är lite av historien.

Nu har vi fått fart på byggandet, och det byggs allt mer. Intresset för hyresrätterna verkar öka. Vi är övertygade om att det gäller att ha basen med hyresrätter som upplåtelseform och dessutom naturligtvis motsvara de förväntningar som en hyresgäst kan ha på sin bostad.

Något som vi tror är viktigt för att utveckla hyresrätten som boendeform är att öka möjligheterna för från- och tillval. Just nu bereder regeringen en proposition om detta, och det är ett viktigt steg att framhålla hyresrättens viktiga komparativa fördel: den höga servicegraden som vi har pratat om och därmed flexibiliteten.

Den här propositionen kommer att utveckla hyresrätten tillsammans med en rad andra boendeformer. Äntligen får vi en arena med olika typer av boendeformer som kan möta de olika förväntningar som olika människor har på sitt boende.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna. Tack för ordet!

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 27 januari.)

12 § Vissa immaterialrättsliga frågor

Föredrogs

näringsutskottets betänkande 2009/10:NU9
Vissa immaterialrättsliga frågor.

Anf. 140 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 2 och 4.

Det här betänkandet handlar om immaterialrätt som består av fyra områden: patent, designskydd, varumärkesskydd och upphovsrätt. I huvudsak handlar motionerna i det här betänkandet om patentfrågor och upphovsrätt.

Hur vi ser på upphovsrätten skiljer sig lite. Vi socialdemokrater tycker att det är viktigt med upphovsrätt, medan andra partier gör sig skyldiga till upphovsrättsintrång. Det måste man väl kalla det när det finns partier

Prot. 2009/10:59
20 januari

Hyresrätt m.m.

*Vissa immaterial-
rättsliga frågor*

som väljer att kalla sig arbetarparti trots att det är ett inarbetat inslag hos oss. Renomményltning skulle nog en del kalla det, om inte annat. Syftet måste väl vara att göra sig populär på något annat känt partis bekostnad.

Herr talman! Sett ur ett näringslivsperspektiv är immaterialrätten viktig för att företag ska kunna utvecklas och göra affärer. Frågan om ett gemenskapspatent för EU och inrättandet av en enhetlig europeisk patentdomstol står högst på önskelistan hos många företagare och uppfinnare. Det är en fråga som den tidigare socialdemokratiska regeringen drev och som den nuvarande regeringen driver inom för EU-samarbetet. Arbetet går trögt, och vi är många som anser att processen går alldeles för långsamt.

Vid samråd med regeringen om ett gemenskapspatent har vi socialdemokrater varit tydliga med att vi inte kan acceptera högre patentavgifter än de som finns i dag. Tvärtom måste ambitionen med gemenskapspatentet vara att det ska bli enklare och billigare för företag och uppfinnare att ta patent.

Herr talman! När det gäller behandlingen av motioner rörande det civilrättsliga sanktionsdirektivet Ipred kvarstår vi vid vårt ställningstagande som vi redogjorde för i samband med behandlingen av propositionen i februari 2008. Vi var ganska tydliga med hur vi såg på det lagförslaget, och även om det hittills inte har lämnats ut en enda faktisk adress bakom ett IP-nummer – lagen trädde i kraft i april 2009 – så menar vi att det finns behov av en integritetsombudsman för att värna den enskildes integritet. Vi motionerade om detta, och vi kvarstår vid det kravet.

Möjligheten att få ut den faktiska identiteten bakom en särskild IP-adress innebär att en persons Internetvanor kan komma att kartläggas. Det görs därmed ett mycket omfattande intrång i den personliga sfären. Skadan eller kränkningen om en sådan kartläggning skulle komma ut måste bedömas som mycket stor för den enskilde. Datainspektionen ska visserligen övervaka att bestämmelserna i personuppgiftslagen tillämpas, men vi anser att det krävs mer långtgående åtgärder för att säkerställa skyddet för den personliga integriteten.

Risken är uppenbar att det uppstår situationer där personer drabbas av att deras Internetabonnemang har missbrukats av någon annan för illegal fildelning. Rättssäkerheten för den enskilda Internetanvändaren måste säkerställas vid en domstolsprocess, med eventuella skadeståndskrav. Det är särskilt angeläget med proportionalitet när det som i detta fall gäller civilrättsliga processer där resursstarka organisationer kan komma att ställas mot enskilda individer.

Herr talman! När utvecklingen av Internet och kommunikationsmöjligheterna har utvecklats i en rasande fart har upphovsrätten i vissa fall tagit ett steg tillbaka. Skyddstiderna för ett verk har förlängts, något som vi menar inte är bra. Om upphovsrättslagen ska ha fortsatt hög acceptans hos medborgarna måste lagen också utvecklas och reformeras. I samband med Ipreddebatten föreslog vi därför inrättande av en upphovsrättskommission. Det kravet kvarstår. Man skulle titta över tekniksäkerheten men också utvecklingen.

Herr talman! Frågan om ACTA-förhandlingarna, som också nämns i det här betänkandet – det finns motioner i ärendet – har gett upphov till både debatter och rykten om innehållet i ett kommande avtal. Kravet på att häva sekretessen kring förhandlingarna har tagits upp både i motioner

i näringsutskottet och i EU-parlamentet. Även regeringen har varit tydlig med att man önskar en öppenhet och transparens i frågan.

Näringsutskottet har fått fortlöpande information och haft överläggningar med regeringen angående ACTA-förhandlingarna. Det har skett under sekretess. Vad jag däremot kan säga, trots att det är sekretess, är att vi också har varit överens om att ACTA kan innebära justeringar av gällande regelverk som, och det är viktigt, inte gäller straffskärpning, nykriminalisering eller innefattar utvidgning av eller införande av nya straffprocessuella tvångsmedel om resultatet fortfarande är proportionerligt, rättssäkert och väl avvägt med hänsyn till integritetsaspekter. Det är väsentligt att grundlagens principer om rätten till fri och skyddad kommunikation värnas. Det måste finnas en balans mellan de åtgärder som vidtas för att skydda upphovsrätten och skyddet för den personliga integriteten.

Därmed, herr talman, tackar jag för ordet.

Anf. 141 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 1, 3 och, observera, 8. Jag ska förklara varför det blir så.

Att Vänsterpartiet inte har motionerat om Ipred vid detta tillfälle innebär faktiskt inte att vi har bytt åsikt, tvärtom. Vår kritik står fast. Efter diskussion i vår partigrupp har vi kommit fram till att stödja Miljöpartiets reservation. Det vill jag säga så att det står klart.

Det är viktigt att poängtera att upphovsrätten är viktig för Vänsterpartiet. Vi försvarar upphovsmannens rätt att bestämma vem som tjänar pengar på att sprida ett verk och därmed möjligheten att ta betalt för den rätten. Vi har samtidigt tagit ställning för att bredda möjligheterna att kopiera för personligt bruk, att det blir tillåtet att tillgängliggöra upphovsrättsskyddat material så länge det inte sker kommersiellt.

Vänsterpartiet vill se ett fördjupat utbud av fritt tillgänglig film och musik på nätet samt bättre ekonomiska villkor för filmare och musiker att arbeta på heltid. Därför har vi under allmänna motionstiden föreslagit att regeringen utreder möjligheten att bygga upp digitala bibliotek för film och musik där vem som helst kan ta del av innehållet över nätet och hur ett ersättningssystem bör utformas. Ett ersättningssystem motsvarande det som används i de vanliga biblioteken i dag, baserat på nedladdningsstatistik, skulle kunna fördela medel till dem som väljer att låta sina verk tillgängliggöras.

Det är viktigt att de åtgärder som vidtas för att skydda upphovsrätten balanseras mot intresset av att skydda den personliga integriteten. Den som använder Internet i övrigt för fildelning ska inte behöva känna sig övervakad, som det är i dag. Hänsyn måste tas till att privatpersoners Internetabonnemang kan missbrukas av någon annan. Rättssäkerheten för enskilda behöver stärkas. Enligt min mening är det viktigt att det finns en rimlig proportion mellan de vidtagna åtgärderna och den skada brottet kan åstadkomma. Det är särskilt angeläget med proportionalitet i civilrättsliga processer där resursstarka organisationer kan komma att ställas mot enskilda individer.

Jag menar att det finns en djupgående motsättning mellan regeringens syn på och jakt på fildelare och övrig brottsbekämpning på Internet och att effekterna av lagändringar kan befaras leda till ett utökat användande av anonymitetstjänster. Det kan innebära att olika typer av grov brottslighet blir omöjlig att spåra.

I anslutning till Ipreddiskussionen har vi en annan fråga som tangerar den. Det är de ACTA-förhandlingar som pågår, alltså överläggningarna mellan USA, en hel del andra länder och EU om ett nytt handelsavtal som berör bland annat piratkopiering och varumärkesförfalskning. Vi menar från Vänsterpartiets sida att det är viktigt att förhandlingarna om ACTA sker i öppenhet och att Sverige bör verka för att så blir fallet. Det är på grund av sekretess omöjligt för utomstående att få exakt information om vad förhandlingarna rör sig om och vilka förslag som läggs fram. Det finns inte några begränsningar heller vad jag förstår för vilka förslag som kan föras fram i förhandlingsprocessen. Enligt vår mening finns det en risk för att starka intressen använder avtalet för att driva sina egna agendor, vilket också framgår av den diskussion som har förts över nätet under en lång tid.

Eftersom ACTA-förhandlingarna är slutna är det viktigt att de inte resulterar i en överenskommelse som kräver svensk lagändring. Det bör säkerställas att det inte sluts något avtal som innebär inskränkningar i den svenska yttrande- och informationsfriheten vare sig det gäller genom censur eller att användare blockeras från Internet. Regeringen bör agera för att avtalet inte ska innebära krav på ytterligare integritetskränkande åtgärder vid gränskontroller eller på Internet. Regeringen bör dels offentliggöra så mycket den kan om förhandlingarna, dels verka inom EU för en öppenhet kring förhandlingarna. Regeringen bör också verka för att avtalet inte försämrar tillgången till billig medicin i fattiga länder.

Det jag har sagt nu rymms inom den överenskommelse om sekretess som vi har varit med och fattat beslut om i näringsutskottet. Det handlar om information som jag har fått dels genom Svenska Dagbladet, dels genom den korrespondens som har pågått över Internet, där även ledamöter från borgerliga partier har gjort sina inlägg. Där är full offentlighet.

Herr talman! För cirka en månad sedan samlades världens ledare i Köpenhamn för att försöka enas om hur de klimatförändringar som nu sker skulle kunna begränsas. Det lyckades inte, vilket vi måste anse vara ett stort misslyckande. Anpassningen till klimatförändringarna innebär att samhället måste förbereda sig på att hantera de negativa effekter som förändringarna kan medföra. Eftersom klimatförändringar redan sker och fattiga länder redan i dag påverkas av dessa är anpassningen en av de viktigaste aspekterna på hur man kan öka klimaträttvisan.

För att minska klyftorna mellan rikas och fattigas miljöutrymme måste de rika industriländernas utsläpp minska kraftigt. Egentligen är det inte rätten till utsläpp som är den stora tvistefrågan utan rätten till utveckling. De rika länderna har resurser och förutsättningar att utvecklas trots kraftiga utsläppsminskningar. De fattiga länderna har inte samma möjligheter. Därför måste rika länder gå före och göra kraftiga minskningar av sina egna utsläpp i syfte att lämna en del utsläppsutrymme för utvecklingsländerna, men även för att stimulera snabb framväxt och efterfrågan på ny miljöteknik. För att utvecklingsländer ska ha några

möjligheter att bromsa sina egna utsläpp och samtidigt utvecklas behöver de få tillgång till modern miljöteknik.

Genom att förändra patentlagstiftningen skulle vi gynna tekniköverföringen. Låt oss ta vindkraftsindustrin som exempel. Ungefär 75 procent av den tekniken i världen kontrolleras av fyra företag. Tre är europeiska och ett är från USA. När utvecklingsländer vill bygga ut vindkraften måste de många gånger använda gammal teknik där patenträtten har gått ut. De har helt enkelt inte råd med den modernaste och miljövänligaste tekniken. Mot den bakgrunden anser Vänsterpartiet att vi bör göra en översyn av patent- och immateriallagstiftningen för att göra det lättare att sprida grön teknik till utvecklingsländerna.

Anf. 142 LAGE RAHM (mp):

Herr talman! Jag vill yrka bifall till reservation nr 3 och reservation nr 6. Jag står givetvis bakom övriga reservationer från Miljöpartiet, men för att inte ta alltför mycket tid vid voteringen nöjer vi oss med att yrka bifall till reservationerna nr 3 och nr 6.

I själva sakfrågan vill jag börja med att säga att vi nu debatterar immaterialrätt. Det handlar mycket om upphovsrätt, men det finns många andra delar. Vi i Miljöpartiet menar att det är viktigt med immaterialrätt, och den är en omistlig del av ett bra samhälle. Samtidigt menar vi att vi inte har kommit till vägs ände där vi i dagsläget har den perfekta upphovsrätten eller den perfekta patenträtten. Vi menar att dessa måste utvecklas så att det blir bättre för rättighetsinnehavare och att det finns en rättssäkerhet för alla människor i samhället, inklusive rättighetsinnehavarna.

Tyvärr har det på senare tid kommit en mängd förslag och beslut som motverkar detta. Det som är mest känt är Ipred. Vi har väckt en motion där vi menar att beslutet när det gäller upphovsrättslagen som fattades för nästan exakt ett år sedan i kammaren bör rivs upp.

Jag ska inte repetera hela mitt anförande från den gången, men jag kan i korthet säga att den lagstiftning som vi då, tyvärr, beslöt att införa är rättsosäker och innebär en potentiell kränkning för många människors integritet, där oskyldiga riskerar att få skadeståndskrav på sig, utsättas för intrång i bostäder och genomgångar av hela deras liv – åtminstone den del som finns i deras datorer.

Vi har sagt att detta inte är rimligt och att något annat måste göras. Utskottsmajoriteten har svarat att man visst inte måste göra som de vill men att det måste finnas något effektivt rättsmedel.

Har den lag vi införde för ett år sedan verkligen varit effektiv? I början gick den illegala fildelningstrafiken enligt vissa undersökningar ned en hel del. Den har nu gått upp igen rejält. Det var en kortvarig effekt.

Sedan har vi frågan om det har utdömts några domar i enlighet med lagen. Man har inte lyckats komma dit än. Sådant tar tid, men det är tveksamt om det är effektivt.

Grundproblemet är att det är svårt att införa en lagstiftning som är effektiv och samtidigt rättssäker. Om vårt mål är att effektivt stoppa fildelningen kommer vi inte undan med mindre än införandet av en polisstat. Det kan knappast vara det som EU menar med att vi är skyldiga att införa effektiva rättsmedel – eller hur den exakta formuleringen nu var. Problemet är att vi är tvungna att göra en avvägning. Den avvägning som

finns nu fungerar inte. Dels ger den inte den effekt man vill ha, dels skapar den rättsosäkerhet och kränker människors integritet. Förutom detta innebär den dessutom att Internetoperatören begränsar den tid uppgifter lagras. Det innebär att det blir svårare att begära ut IP-numren. IP-numren och adressuppgifterna kopplade till dem används inte bara till den här lagstiftningen utan även när grövre brott utreds. Det kan handla om terroristbrott, barnpornografibrott och olika brott kopplade till organiserad brottslighet. Den typen av brottslighet är nu väsentligt svårare att utreda. Det är inte heller en bra effekt av detta.

Nog om Ipred. Vi har även en del andra frågor som vi ska ta ställning till. De handlar om hur vi ser på Internet i förhållande till andra delar av samhället.

På Internet finns, som jag hoppas alla vet, sökmotorer. Vi i Miljöpartiet menar att det är rimligt att det är tillåtet att bedriva sökmotorverksamhet. Tyvärr har det visat sig att det inte är helt uppenbart att det faktiskt är lagligt i dagens Sverige. Vi menar att det är rimligt att riksdagen gör en markering.

Det här är direkt jämförbart med till exempel en telefonkatalog i verkliga samhället. Man letar efter något, slår upp i ett register och får ett svar. Det är givetvis så att inte alla som står med i telefonkatalogen bedriver helt laglig verksamhet. Jag kan garantera att det finns människor som står listade i en telefonkatalog som också är brottslingar. Icke desto mindre innebär inte det att den som ger ut telefonkatalogen därmed blir medhjälpare. Brottslingen får förstås hjälp, men det är inte ett brottsligt handhavande att ge ut en telefonkatalog. Jag kan inte se att det finns någon principiell teknisk skillnad mellan en telefonkatalog och en sökmotor i det hänseendet. Därför hoppas jag att riksdagen väljer att tydliggöra detta.

Något annat som också är tydligt är att Internetleverantörer tillhandahåller en viss infrastruktur, precis som Posten tillhandahåller infrastruktur. I båda fallen gäller det att skicka information på olika sätt. I några fall är det digital information, och i andra fall är det fysisk information. Det måste ändå vara en rimlig utgångspunkt att de som tillhandahåller en infrastruktur som är viktig för samhället – jag hoppas att vi är alla ense om att båda dessa infrastrukturer är viktiga för samhället – inte ska göras ansvariga för det som faktiskt skickas. Det är fullständigt orimligt. Det innebär att det i praktiken inte längre går att bedriva en verksamhet på ett bra sätt.

Jag ska inte säga att det uppenbart är så att Internetleverantörer har gjorts ansvariga för trafiken, men vi är på väg mot ett gränsland där det inte är långt ifrån att de görs ansvariga. Jag tycker inte att utskottsmajoriteten har gett något bra svar på den folkpartimotion som vi i Miljöpartiet har yrkat bifall till. Vi menar att det är rimligt att göra en översyn så att det går att garantera att Internetleverantörer har möjlighet till neutralitet och så att enskilda människors informationsfrihet också kan garanteras. Det måste vara grunden i ett demokratiskt samhälle.

Slutligen har vi frågan om ACTA. Det är fråga om förhandlingar om ett potentiellt handelsavtal. Dessa förhandlingar är hemliga. Det är vi alla här emot, och det uppskattar jag. Jag hade hoppats att vi kunde komma längre, men det finns förstås andra länder som vill ha kvar hemligheten. Men jag menar att det är tveksamt att ställa upp på och föra förhandlingar

som är hemliga på detta sätt. Man kan visserligen säga att handelsavtal brukar göras upp i hemliga förhandlingar, men skillnaden är att detta också berör människors vardag och berör en hel del olika aspekter som påverkar människor direkt, till skillnad från till exempel tullnivåer i ett handelsavtal som kanske påverkar människor med olika pris på varor de köper.

Jag menar att det i en demokrati är rimligt och viktigt att medborgarna kan ta del av en diskussion och en debatt där man tillsammans kommer fram till vad som är bra för alla människor, inte att man ställer människor inför fullbordat faktum med ett redan färdigt avtal som sedan blir offentligt. Det är inte ett rimligt sätt att handha det. Det finns inte heller någon praktisk möjlighet för riksdagen att säga nej till ett sådant avtal om det har godkänts av regeringen och människor inte har haft någon som helst möjlighet att debattera eller få insyn.

Därmed vill jag, som sagt, yrka bifall till reservationerna 3 och 6.

Anf. 143 KARIN PILSÄTER (fp):

Herr talman! De immaterialrättsliga frågorna är väldigt viktiga för tillväxt och välfärd, inte minst när globaliseringen framskrider allt snabbare. De är väldigt viktiga för en liten, kunskapsintensiv nation som Sverige som ska tjäna pengar genom att vara bättre än många andra på vissa saker.

Jag ska inte fördjupa mig så mycket. Även om upprepning är inläringens moder ska jag inte uppehålla mig så mycket längre vid detta, för min kollega Staffan Anger kommer att tala mycket mer om denna aspekt och affärsfrågorna.

Det är också viktigt att komma ihåg att immaterialrätt är mycket mer än upphovsrätt. Det är varumärken, patent och många andra frågor som handlar om immateriella rättigheter. Det gäller rättigheten till något som man har skapat men som inte alltid går att ta på – det är det som är det immateriella.

När det gäller gemenskapspatentet, alltså att vi inom EU ska kunna ta ett patent som ska gälla i hela EU, att man ska få ned kostnaderna och att det ska bli effektivare, är det någonting som vi i Sverige är väldigt angelägna om över alla partigränser, och har varit under mycket lång tid. Det beror bland annat på att vi som ett litet land med ett litet språk har så mycket att tjäna på detta jämfört med en del andra.

Nu var det faktiskt så att vi under det svenska ordförandeskapet lyckades få ett stort genombrott i denna fråga i december. Vi är ännu inte framme, för språkfrågan inte är löst, men det var ett väldigt stort genombrott. Jag tycker att vi ska tacka alla regeringar och alla som har jobbat med frågan under mycket lång tid.

Nästa punkt som har varit uppe till diskussion som jag tänkte ta upp handlar om Ipred, det civilrättsliga sanktionsdirektivet. Även där är det viktigt att påpeka att det inte alls bara gäller illegal fildelning av filmer och skivor, den typ av saker som mest förekommer i debatten. Det handlar om piratkopierade Gucciväskor, piratkopierade läkemedel och piratkopierade andra saker som kan komma med lastbil och annat. Det handlar inte om några nya vare sig straffsanktioner eller civilrättsliga straffmedel, utan det handlar om hur man ska kunna få fram information för att kunna gå vidare.

Alla de lagtillägg som vi gjorde förra året har inte gällt så länge, men ändock sedan den 1 april. Om man jämför med hur debatten gick för ett år sedan kan man bara konstatera att än har inte helvetet brutit löst. Men det är mycket viktigt att vi följer dessa frågor noga och ser vilka olika typer av domar som kommer fram, om det inte fungerar, om det blir den typ av rättsövergrepp som man skulle kunna befara kan hända. Vi följer frågan noga genom en utredningskommitté som sitter.

Den frågeställning som Eva-Lena Jansson bland annat lyfte fram gäller en integritetsombudsman, och vi på den borgerliga sidan tycker att det är en väldigt viktig och intressant fråga. Men den är bredare än att vi bara ska bevaka vad som händer just i den specifika frågeställningen, så vi tycker att det bör hanteras på annat sätt. Det vore dock bra om det kom fram.

Sedan gäller det frågan om det som heter leverantörsneutralitet, som är ett obegripligt begrepp men som handlar om att den som levererar en tjänst i form av till exempel en Internetuppkoppling inte ska kunna göras ansvarig för vad kunderna gör med den, vilken information man skickar och så vidare. Lage Rahm lyfte fram det mycket noggrant och jämförde med en telefonkatalog. Vi tycker för vår del att det är väldigt noga genomgången, bland annat inför den lagstiftningsändring som gjordes 2005, och att det inte är så att man kan bli ansvarig om man inte aktivt med råd eller dåd eller på annat sätt har varit medverkande. Det behövs därför inte någon utredning av gällande rätt. Om det däremot skulle visa sig att det kommer fram förslag som handlar om att skärpa upp detta och ge ett mer långtgående ansvar än vad man kan ge i dag måste det givetvis stoppas och hindras på alla upptänkliga sätt.

Den sista frågan som jag tänkte ta upp är ACTA, som handlar om att inte bara inom ramen för EU utan bredare få en internationell överenskommelse om att länder ska följa de immaterialrättsliga regler som gäller. Det är väldigt viktigt för Sverige, för svenska företag och för konsumenterna. Det handlar om att företag och företagare som har fått fram en vara eller en tjänst som man har rättigheten till ska kunna tjäna pengar på den och kunna plocka hem sina utvecklingskostnader. Det handlar också om att konsumenterna ska veta vad de köper, att ett läkemedel, en reservdel och så vidare är det som den utger sig för att vara och inte någonting helt annat som man har stämplat ett varumärke på.

Några av oss deltog i en EU-konferens i december som handlade om den här typen av frågor, och den var väldigt belysande. Debatten i Sverige handlar alldeles för mycket om att immaterialrätt gäller piratkopiering av filmer och skivor. Det är klart att även sådana kan ha sämre kvalitet. Om man till exempel köper en dvd på Hötorget kanske den inte är äkta och har sämre kvalitet, men det gör inte så mycket. Men om man köper ett läkemedel som är någonting helt annat, antingen farligt eller överksamt, kan det få allvarliga konsekvenser. Ett exempel som lyftes fram var hur oerhört stor andel av de flygolyckor som har inträffat på senare år som kan hänföras till att piratkopierade reservdelar inte motsvarar kvalitetskraven.

Det här är alltså i synnerhet också ett intresse för konsumenter inte bara i Sverige utan generellt.

Det är en stor tragik i detta, precis som Lage Rahm påpekade, att förhandlingarna förs under så stor sekretess. Även om det i dag inte är fullt så illa ställt som det var från början har vi definitivt inte nått så långt som vi behöver nå innan det här är klart. Näringsutskottet har som ombud för riksdagen, och riksdagen i sin tur som ombud för folket, kunnat ta del även av den sekretessbelagda informationen och har sedan kunnat ge regeringen förhandlingsmandatet att gå in i dessa överläggningar med de andra EU-länderna om ett gemensamt EU-mandat. Det är inte att gå utöver vad som är gällande svensk rätt i dag, utan ambitionen med det hela ska vara att försöka få upp efterföljandet av den typen av regelverk i andra länder som i dag inte bryr sig särskilt mycket om det. Det är det ena. Det andra är att Sverige ska fortsätta att driva på stenhårt för ökad öppenhet så långt det bara går och i så många former som det är möjligt.

ACTA-förhandlingarna skiljer sig, precis som Lage Rahm påpekade, från de flesta andra handelsförhandlingar genom att de på ett mer direkt sätt också kan involvera frågor som berör privatpersoner i deras privata vardag, även om de andra frågorna om piratkopiering av till exempel läkemedel och reservdelar naturligtvis också kan beröra människor i deras direkta vardag.

Genom att vi står enade bakom den här typen av krav över alla parti-gränser ger det den svenska regeringen en starkare ställning när den går till sina kamrater i EU för att övertyga dem om att vi måste gå vidare.

Herr talman! Med de orden vill jag yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 144 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att fråga Karin Pilsäter någonting. Jag tyckte att det var lite oklart, även om oklart är bättre än givet dåligt, när det gällde frågan om Internetleverantörers ansvar.

Vi i Miljöpartiet menar att det ska vara väldigt tydligt att Internetleverantörer inte ska göras ansvariga för den trafik som de förmedlar, utan det är de som orsakar trafiken, som gör själva trafiken, som ska vara ansvariga.

Jag tror att vi allihop kan stå bakom den huvudprincipen. Men nu har det varit rättsfall där domstolar, som är de som tolkar lagen, till skillnad från riksdagen, har visat att det kanske inte är så tydligt på det här området.

Om man nu anser att Internetleverantörer inte ska göras ansvariga för trafiken kan man fråga sig om det inte vore bättre att riksdagen tydliggjorde hur riksdagen menar att lagen ska se ut, om nu andra tolkar den annorlunda. Jag tycker att det vore väldigt bra att veta om vi inte är överens om att Internetleverantörer inte ska vara ansvariga för trafiken.

Karin Pilsäter sade: Än har inte helvetet brutit löst när det gäller Ipred.

Det är vi nog allihop väldigt glada över. Jag nämnde i mitt anförande i den debatten att det alltid finns en chans att det här blir verkningslöst. Jag nämnde specifikt att man då inte får alla de negativa effekterna. Men jag menade att det var svårt att få detta verkningsfullt utan att få de negativa effekterna. Det är just det som det här visar.

I dagsläget verkar det vara ganska verkningslöst. På sikt kanske det blir verkningsfullt, och då får vi väldigt många negativa effekter, eller så kommer det att kvarstå som det är. Oavsett hur det blir är det inte en tillfredsställande situation.

Anf. 145 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! När det gäller den sista frågan vill jag säga något om vår ambition när vi slog fast formuleringarna om balans i det här. Man kan inte komma hela vägen när det gäller någon av punkterna och samtidigt uppnå det andra. Man kan inte både få detta fullt ut verkningsfullt och fullt ut få respekt för all form av integritet, utan det måste vara en balans däremellan.

Än så länge tycker jag att det har gått för kort tid. Hade vi hade haft en massa rättsfall där man fått nej på alla äskanden om att få ut information hade vi kunnat ha det att stå på för att säga: Nej, men det här verkar inte funka över huvud taget när det gäller att skydda. Och hade vi haft en massa rättsfall som vi hade tyckt varit alltför långtgående hade vi kunnat ha det att stå på. Men än så länge känns det som att det är för tidigt att luta sig åt något håll.

Dessutom går tekniken när det gäller det Internetbaserade oerhört snabbt fram – det gör den kanske inte när det gäller lastbilstransporter av piratkopierade stora fysiska saker. Skulle vi först tillsätta en svensk utredning och sedan försöka arbeta igenom det på EU-nivå en gång till tror jag att vi skulle vara fränsprungna med ganska många varv runt banan innan vi skulle vara framme med någon ny lagstiftning. Därför tycker jag i dagsläget att vi gör klokast i, när det gäller de här frågorna, att avvakta ett tag till.

Däremot gäller det att bevaka vad som händer på EU-nivå, vilka ytterligare mått och steg man vill gå vidare med. Vi har även Hadopi-lagen och annat som pågår, men det är inte från svensk horisont.

Oj, nu tog min repliktid slut. Jag får återkomma till leverantörsansvaret.

Anf. 146 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Jag ser fram emot att få höra om leverantörsansvaret.

Jag kan återknyta till det som Karin Pilsäter nämnde om Ipred. Jag kan hålla med om att det är svårt att utvärdera det helt och hållet som det nu ser ut.

Jag menar att man inte ens ska ha en lagstiftning där det finns stora risker för att det går väldigt fel och där man hoppas att det inte gör det i domstolsprocessen. Det är inte ett bra sätt att stifta lagar. Men det är klart att det är mycket bättre om det inte går fel. Då kan man åtminstone vara halvnöjd.

Sedan vill jag bara påpeka att vår motion bara berör upphovsrättsdelen av Ipredlagen. Jag är fullt medveten om att det finns betydligt mer. Det har jag alltid sagt. Det tror jag också att Karin Pilsäter vet, så det var ingen anmärkning.

Men det finns någonting som man bör vara medveten om. Den här lagen, som riksdagen stiftade, har inte gett så mycket effekt. Man kan diskutera varför det har blivit så. Men några effekter har den ändå gett. I stort sett samtliga, tror jag, Internetleverantörer har kortat ned den tid

som de lagrar abonnentuppgifter och IP-adresser ihopkopplade. Den tiden har de kortat ned rejält för att de vill garantera sina kunders integritet. Det tycker jag är någonting som är positivt.

Men det här får också några negativa följder, som jag sade i mitt anförande, nämligen att det har blivit betydligt svårare att spåra och lagföra grövre brottslighet. Det här var någonting som också framfördes väldigt tydligt till näringsutskottet och andra av dem som just jobbar med att spåra grövre brottslighet.

Jag tycker att det här är ett stort problem, eftersom det finns grov brottslighet på Internet som behöver lagföras. Jag hade hoppats att vi skulle vara eniga om det och att regeringen eller riksdagsmajoriteten ändå skulle försöka se över och lösa det på något sätt.

Anf. 147 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! När det gäller lagringstiden kom det i den här diskussionen fram exempel på hur företag har lagrat väldigt personlig information, vem man har ringt, vart man har rest och så vidare, under oerhört lång tid. Jag tycker bara att det är bra att man slutar med det.

När det gäller att bekämpa den grova brottsligheten, där det är befogat att lämna ut den här typen av väldigt integritetskopplad information, ska det här datalagringsdirektivet komma på plats. Det handlar om att den informationen då ska finnas åtskild från annan information och att man inte får använda den för någonting annat än just för att bekämpa grov brottslighet. Man ska inte kunna använda den till annat. Men då behöver man ha båda delarna på plats.

När det gäller ansvar kan man vända på steken. Det är ju inte så att en Internetleverantör i alla lägen ska vara oansvarig för vad som sker. De här domarna ska överprövas i nästa instans. Dessutom handlar det inte bara om att de i största allmänhet hålls ansvariga för något som har skett utanför deras kontroll, utan man har gjort bedömningen att de har varit betydligt mer aktiva.

Detta är någonting som jag tror att det är väldigt svårt att skriva en exakt lagstiftning om, på samma sätt som när det gäller väldigt mycket annat. Det måste ske en utveckling av rättspraxis, och det hoppas jag kommer fram.

Som det är nu är det klart genomgången att det i normalfallet inte föreligger något som helst ansvar, utan det krävs, som det heter, subjektiva rekvisit, att man på ett mer handfast sätt faktiskt har varit inblandad i att främja det här. Det kan säkert Johan Linander utveckla på ett betydligt bättre sätt. Men det har ju sina paralleller till när man kan hållas ansvarig för medhjälp i en hel rad andra typer av situationer.

Anf. 148 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Herr talman! Karin Pilsäter sade i sitt anförande att det är viktigt med den personliga integriteten. Vi har tidigare motionerat om en integritetsombudsman. Den frågan var uppe i samband med Ipreddebatten. Även nu pekar vi på behovet av en integritetsombudsman.

Jag uppfattade att Karin Pilsäter tyckte att det skulle kunna vara viktigt men inte just i det här sammanhanget. Jag skulle vilja att Karin Pilsäter utvecklade varför man i det här läget är emot en integritetsombuds-

man, för jag tycker att vi har belyst väldigt bra varför det skulle vara på sin plats att inrätta en sådan.

Karin Pilsäter tog också upp den konferens som vi båda deltog i – även Lage Rahm deltog. Det jag tyckte var tråkigt, utifrån att vi i utskottet har varit överens om att det är viktigt med öppenhet just när det gäller de immaterialrättsliga frågorna, var att det EU-mötet inte var öppet för allmänheten. Och det var en tydlig slagsida, kan man säga, åt dem som värnar och vill förstärka upphovsrättstider, patenthavare och så vidare.

Jag tycker att det i alla fall kan vara på sin plats att vi från utskottets sida påpekar att det är viktigt med öppenhet – det har vi sagt i betänkandet också.

Men när det gäller integritetsombudsmannen skulle jag vilja höra Karin Pilsäter belysa varför man är emot det.

När det gäller upphovsrättskommissionen skulle man också kunna titta på de frågor som är kopplade just till Internet och utvecklingen och kunna följa det. Det var det vi pekade på. Precis som Karin Pilsäter säger pågår utvecklingen, men ändå finns inte den frågan med i det utredningsdirektiv som regeringen har gett till utredaren Jan Rosén. Varför inte utreda frågan mer brett?

Anf. 149 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! När det gäller konferensen var det inte jag som gjorde vare sig programmet eller inbjudningslistan. Men det är klart att man kunde önska att mycket mer kunde vara öppet för allmänheten. Det är en fråga om lokaler och annat också. Visst kunde det ha varit så. Det var sagt specifikt att den konferensen skulle vara inriktad på andra immaterialrättsliga frågor än just upphovsrätten, för den diskuteras mycket ändå. De andra frågorna syns inte så mycket.

Men vi fick många impulser och tankar. Även det som inte sägs har sitt värde för ens egen fortsatta process.

När det gäller en integritetsombudsman menar vi att det är en frågeställning som är betydligt bredare än att bevaka vad som händer vid eventuella Ipredutlämnanden. Det bör plockas fram i en bredare ordning. Det är orsaken. Vi tycker att det är en för smal fråga för att man ska tillsätta en särskild myndighet, särskilt som Datainspektionen redan har det uppdraget.

Vi hade diskussionen för ett år sedan också om vad det är för skillnad mellan en kommission och en utredning. Det som är tillsatt nu är för att följa tillämpningen av den här lagstiftningen för att man snabbt ska kunna slå larm och se om vi behöver justera det utifrån den balans som ändå var syftet.

Precis som framgick vid den tidigare diskussionen handlar det om en balans mellan upphovsrättsinnehavarnas möjligheter och rättigheterna hos dem som misstänks för att ha gjort intrång. Det måste vara en avvägning. Det måste vara tillräckligt omfattande för att man ska lämna ut och så vidare, och det måste ske på ett tillräckligt rättssäkert sätt när det väl bedöms att det får lämnas ut. Ännu så länge är det som sagt var alldeles för tidigt att säga något över huvud taget, eftersom det inte har varit några domar att tala om.

Anf. 150 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Herr talman! Frågan om en integritetsombudsman lyftes i samband med Ipreddebatten, men vi hade också påpekat i motionen, som var en partimotion, att det inte bara handlade om Ipred. Det handlade om utvecklingen i samhället över huvud taget, om de förändringar som har gjorts lagstiftningsvägen när det gäller många andra frågor som tangerar integritetsfrågan.

Vi tyckte när Ipred kom att en integritetsombudsman skulle kunna följa rättspraxis. Även om inte en enda adress hittills har lämnats ut är det viktigt att det finns någon som kan bevaka och säkerställa frågorna kring Ipred.

När det gäller upphovsrättskommissionen handlar den framför allt om att se över upphovsrätten. Det var därför vi lyfte fram den. I det här betänkandet finns det en fråga som tar upp ersättning till upphovsrättspersonerna. Det är viktigt hur man ska utreda det. Det fanns ett förslag från regeringen om att man skulle utreda den frågan.

Vi menade att man borde utreda upphovsrätten mycket bredare. Det var det upphovsrättskommissionen skulle vara till. Den skulle då vara fristående. Därför lyfte jag fram den frågan också, herr talman. Vi socialdemokrater tycker fortfarande att det är viktigt med både en integritetsombudsman och en upphovsrättskommission för att de här frågorna också fortsättningsvis ska respekteras av medborgarna.

Anf. 151 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Jag är fullt medveten om att Socialdemokraternas förslag var mycket bredare än att bevaka Ipred, men nu får man vara lite tråkig formalist. Näringsutskottet har ingen möjlighet enligt riksdagsordningen att lägga fram ett förslag som är utanför näringsutskottets beredningsområde, i det här fallet Ipred.

Jag tycker fortsatt att det är en bra idé, men att göra det inom vårt ansvarsområde när det gäller de här frågorna är att skjuta bredvid målet. Att göra det i det större formatet är inte på vårt bord.

Anf. 152 STAFFAN ANGER (m):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i näringsutskottets betänkande NU9.

Sveriges export uppgår till 54 procent av vår bruttonationalprodukt. Sverige är förmodligen världens mest exporterande land. Utan export har vi ingen möjlighet att klara vår välfärd, vår utbildning, vår sjukvård och vår omsorg om de äldre. Exporten bygger på de fina företag i Sverige som byggts upp under lång tid med olika uppfinningar.

Vi har telesystem, tetraedern, olika komponenter till bilindustrin, exempelvis på säkerhetssidan, med mera. Jag kan stå här flera timmar och räkna upp alla de uppfinningar som har skapat den välfärd som vi har i Sverige.

Dessa produkter är unika och lyfter vår export worldwide. Det är alltså otroligt viktigt för Sverige som välfärdsland att immaterialrätten fungerar, inte bara i Europa utan också med rättssystem i USA och i Asien, i alla länder som vi har möjlighet att exportera till.

Herr talman! I Europa har man arbetat med att få ett enhetligt patent-system i många år. I höstas lyckades vår eminenta handelsminister Ewa Björling tillsammans med sina medarbetare att ena Europa kring ett enhetligt patentsystem med en domstol som ska ta hand om de olika tvistefrågorna utifrån en gemensam patentlag.

Ett jättegrattis till handelsministern! Jag vill också ge en eloge till tidigare regeringar i Sverige som har jobbat med denna så viktiga fråga så att vi får det att fungera.

Nu får spanjorerna lösa nästa fråga som är språkfrågan. Vilket språk ska den nya lagen omfatta? För oss svenskar kan det tyckas självklart att det räcker med engelska. De stolta fransmännen höll dock inte med oss.

Med detta gemenskapspatent kommer en patentansökan till ett EU-land att gälla alla 27 medlemsländerna. Med säkerhet kommer det att bli en minskad kostnad om man tittar på alla länderna inkluderade.

Det är otroligt viktigt för våra företag, inte minst våra småföretag i Sverige. Det finns en kraft bland små och medelstora företag när det gäller innovationer. Nu har man öppnat Europamarknaden med det gemensamma patentet.

Det finns också en konvention om patentsamarbete, Patent Cooperation Treaty, PCT, som möjliggör för en uppfinnare att ansöka om patent samtidigt i flera av de anslutna länderna genom att ge in en så kallad internationell patentansökan. Det syftar till att göra det enklare och billigare att söka patentskydd också internationellt.

Ett marknadsområde som växer mycket är bioteknik och miljöteknik. Där har det immaterialrättsliga skyddet väsentligt förbättrats och främjar innovation och kreativitet. Det är mycket viktigt för framtiden och speciellt för Sverige med våra företag inom den branschen.

Herr talman! Som vi alla vet pågår i de asiatiska länderna mycket kopiering, inte bara av produkter och varumärken utan av hela processkedjor där produktionen sker. Tidigare var det mest mindre viktiga produkter som väskor och skor, men nu kopieras i stort sett allt, även bilar och reservdelar till bilar och flygplan. Kina och Taiwan tycks vara de länder som kopierar mest, men alla länder i Asien kopierar inom olika områden.

Jag var för några år sedan själv inkopplad på ett case i Kina, där ett konkurrerande bolag hade plagierat inte bara vår kopparrörsprodukt utan även den tillverkning av rören som vi hade patent på. Rättstvisten gick till domstol, där vi förlorade. Men vi blev erbjudna ekonomisk kompensation efter en politisk uppgörelse. Att vinna ett patentmål i Kina är inte enkelt. Vi måste få med Kina mer i det internationella samarbetet.

Det är av yttersta vikt att upphavs- och patenträtten skyddas. Annars får vi inga nya innovationer, och annars får Sverige problem.

Herr talman! Sedan i juni 2008 pågår förhandlingar om ACTA. Det är ett plurilateralt handelsavtal mot piratkopiering och varumärkesförfalskning. De förhandlande parterna är Australien, EU och dess medlemsländer, Förenta staterna, Japan, Kanada, Marocko, Nya Zeeland, Schweiz, Singapore och Sydkorea.

Huvudsyftet med ACTA är att förbättra respekten för redan befintliga immateriella rättigheter. Tyvärr sker ACTA-förhandlingarna bakom lyckta dörrar, vilket är beklagligt. Vi har alla arbetat för att öppna de dörrarna och få det helt öppet.

Det är trots allt viktigt att förhandlingarna fortsätter. Vår utgångspunkt är att de rättsliga lösningarna i ACTA ska rymmas inom ramen för vad som vid aktuell förhandlingspunkt gäller här i Sverige – det är vårt synsätt som gäller – eller inom gemenskapen. Nu får vi väl säga gemenskapen.

Vi arbetar för balanserade regler, metoder och samarbeten. Regeringens utgångspunkt är att de rättsliga lösningar som nu förhandlas fram ska rymmas inom ramarna för vad som gäller i Sverige.

Som exempel kan jag nämna att ACTA-avtalet inte ska innebära att tullen ges utökade möjligheter att genomsöka personligt bagage på våra flygplatser.

Sverige agerar i enlighet med den linje som har starkt stöd av många andra stater och av EU.

När det gäller tillgången till billiga läkemedel i fattiga länder kommer ACTA-avtalet att vara förenligt med WTO:s avtal om handelsrelaterade aspekter inom immaterialrätten. TRIPS-avtalet gäller bland annat tvångslicensiering, i huvudsak för landets egna behov. Det är också en mycket viktig fråga.

En särskild utredare har nu tillsatts för att utvärdera de lagändringar som gäller skyddet av immateriella rättigheter på Internet. Vi väntar på det svaret.

När det gäller privatkopieringsersättningar avvaktar regeringen arbetet inom EU.

Herr talman! De immateriella frågorna är oerhört viktiga för ett land som Sverige. Sverige har flera stora innovativa företag som framgångsrikt etablerat sig på världsmarknaden. Även bland medelstora och mindre företag i Sverige finns framgångsrika företag som nu säljer sina produkter worldwide. Det finns småföretag med mindre än 100 anställda som exporterar till 50 länder.

Vi måste följa utvecklingen och se till att de immateriella rättigheterna blir sådana att vi klarar svensk export och ekonomisk tillväxt och kan fortsätta att bygga föregångslandet Sverige.

Anf. 153 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Herr talman! Staffan Anger visar stor sympati för varumärken, patent och upphovsrätt. Frågan är om hans parti gör det.

Det finns ju varumärken som är inarbetade på olika sätt. Ett exempel är mitt parti som på valsedeln använder sig av beteckningen Arbetarepartiet – Socialdemokraterna.

Som jag har förstått finns det ett parti i riksdagen som väljer att kalla sig det nya arbetarpartiet.

Min fråga till Staffan Anger är: Anser du att det är varumärkesintrång eller bara renommésnyltning? Tycker du att det är acceptabelt att man gör så?

Anf. 154 STAFFAN ANGER (m) replik:

Herr talman! Jag kan inte hålla med om att detta ligger stenhårt i varumärkesområdet. Det är ju mer ett sätt att sälja sin politik. Det är väldigt svårt att sälja sin politik utan att tala om det som vi båda vill, nämligen skapa jobb i Sverige och ha en arbetande befolkning. Hela vår ekonomi bygger på det.

Jag är glad att du tar upp detta. Vi måste ha ett arbetande folk i Sverige.

Anf. 155 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Herr talman! Det är intressant att höra Staffan Angers svar. Svaret är egentligen att det är okej att göra varumärkesintrång och renommésnyltning om man tycker att man kan tjäna på det.

För övrigt anser jag att det är viktigt med upphovsrätt. Jag tror att jag var tydlig med det tidigare också, så jag har ingenting att tillägga.

Anf. 156 STAFFAN ANGER (m) replik:

Herr talman! Vi i Moderaterna tycker att det är viktigt att titta på individens integritet och frihet.

Vi tittar nu genom den här utredningen på hur det kommer att bli med Internet och de immateriella tillgångarna i framtiden. Vi har inte släppt det. Men det måste vara balans mellan upphovsrätten och individen så att det fungerar.

Med mitt anförande ville jag förklara hur viktigt det är att vi har de reglerna i världen för att Sverige ska kunna utvecklas och för att vi ska kunna ha det bra.

Anf. 157 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Det var intressant att lyssna på Staffan Anger. Jag och Vänsterpartiet håller med om att det är viktigt att även i lagstiftningen skydda och värna upphovsrättsinnehavarens rättigheter. Det gäller även patent.

Jag blir lite förvånad när Staffan Anger säger att en fungerande patentlagstiftning är viktig för att vi ska ha en svensk export. Det är väl inte därför vi har patentlagstiftning utan för att vi ska ha någorlunda ordning på världsmarknaden med handel mellan länder och framför allt för att företag ska kunna få igen utvecklingskostnader och investeringar som de har gjort i nya uppfinningar. Vi har en patentlagstiftning för att man på det sättet ska få igen det.

Man kan diskutera hur länge ett patent ska gälla. Det är bland annat den frågan som jag har försökt beröra i mitt anförande när det gäller spridningen av grön teknologi till framför allt utvecklingsländerna. Det visar sig att de, för att kunna göra investeringar och bidra till att minska effekterna av klimatförändringarna, måste använda gårdagens teknik eftersom de inte har råd att köpa den nya tekniken eftersom spridningen av den är skyddad.

Man skulle kunna göra en översyn av immaterialrätten för att göra det lättare för utvecklingsländerna att få tillgång till den nya tekniken och på det sättet bidra till en positiv utveckling inte bara i det egna landet utan i hela världen när det gäller klimatrelaterade frågor.

Anf. 158 STAFFAN ANGER (m) replik:

Herr talman! Det är helt riktigt att världshandeln inte skulle fungera utan dessa immateriella regler. Det skulle inte fungera alls. Vi skulle inte ha någon tillväxt, och vi skulle producera på ställen där vi inte borde producera.

Det har en väldig betydelse för tillväxten och ekonomin i världen, framför allt i de fattiga länderna om det hanteras riktigt. Där är vi helt överens.

Detta är en förutsättning för handel och tillväxt i ekonomin och därmed för att få bort fattigdomen i många länder. Det håller jag helt med dig om.

Det är också ett skydd för den som utvecklar. Tekniken sprider sig snabbt i världen. Ett flertal studenter från hela världen studerar i Sverige och framför allt i Amerika. Det kommer att gå mycket snabbare än vi tror. Det gör att teknikinhållet kommer att öka i de underutvecklade länderna. Det är självklart bra att de länderna kan söka patent och få sina produkter skyddade.

Det kommer att se helt annorlunda ut inom en 20-årsperiod.

Sedan handlar det om hur man ska skydda vissa länder. På läkemedelssidan har vi vissa möjligheter. Jag håller helt med om att vissa länder måste få möjlighet att producera läkemedel, till exempel där aidsituationen är hemsk. Det är klart att det kommer att finnas sådana undantag för att undvika sjukdomar och världssvält.

Vi är ganska nära varandra. Det gläder mig att även Vänsterpartiet förstår frågan om handel, innovation och företagande. Det går åt rätt håll.

Anf. 159 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Det är intressant att Staffan Anger säger att utvecklingsländer ska kunna producera patentskyddade läkemedel under vissa villkor och i vissa fall. Gäller det också spridningen av grön teknologi i utvecklingsländer när de ska vara med och ta sin del av klimatansvaret? Är Staffan Anger och Moderaterna då också beredda att verka för undantag när det gäller patentlagstiftningen så att utvecklingsländerna har möjlighet att ta del av ny teknologi och på det sättet utveckla en ny industri och nå nya utvecklingsnivåer? Det skulle vara intressant att höra.

I så fall välkomnar jag Moderaterna och Staffan Anger i Vänsterpartiet.

Anf. 160 STAFFAN ANGER (m) replik:

Herr talman! Det första steget är naturligtvis att vi överför teknologin på det sätt vi gör. Vi har ett utbyte av studenter. Vi har också ett enormt stort utbyte mellan universiteten i de fattiga länderna och de rika länderna. Det är den naturliga situationen.

Jag nämnde läkemedel av speciella orsaker. Det finns kritiska situationer med miljoner som dör på grund av sjukdom.

Det kommer att gå automatiskt. När det här rullar i gång – det rullar redan – kommer det att gå mycket snabbare.

Indien, Kina med flera länder samt ett land med 250 miljoner invånare, nämligen Indonesien, utvecklar också sin teknik inom miljöområdet och andra områden. Det kommer att gå väldigt bra.

Vi är överens om att förutsättningarna är de immateriella rättigheterna. På något sätt måste vi få in Kina i samarbetet på ett bättre sätt, annars kommer det inte att gå bra.

Anf. 161 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga som är ganska kort till Staffan Anger, och jag hoppas att jag kan få ett kort svar. Frågan gäller ACTA. Det lät på Staffan Anger som om det ändå var bra att vi höll på med denna process. Jag undrar om det är värt att processen är vad jag kallade odemokratisk i mitt anförande eftersom vi i processen jobbar för oförändrade regler. Är det därför som det är värt det?

Anf. 162 STAFFAN ANGER (m) replik:

Herr talman! Ju fler som är med i ACTA, desto bättre är det, och ju öppnare ACTA är, desto bättre är det. ACTA bygger på de regler som numera finns i Europa, i Amerika och i vissa länder i Asien också. För att få med dessa länder i fråga om dessa produkter i en vid uppgörelse måste ACTA arbeta vidare och se till att det är öppet och sjyst, så att folk sedan förstår detta och är med på det. Jag hoppas att det var svar på frågan.

Anf. 163 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Jag tyckte inte att jag riktigt fick något svar från Staffan Anger, även om jag förstår hur Staffan Anger helst skulle vilja att det var. Det är förstås inte en helt osmaklig vision. Det är positivt. Däremot ser verkligheten inte ut riktigt så. Vi har förhandlingar som är väldigt slutna och som jag skulle vilja kalla odemokratiska. Är det inte rimligt att man tar konsekvenserna av det och ser över detta och funderar på om man verkligen ska sluta den typen av avtal?

Anf. 164 STAFFAN ANGER (m) replik:

Herr talman! Nej, man kan inte göra det. Det är för mycket som står på spel för alla länder i detta sammanhang. Men man ska naturligtvis sätta en enorm press från EU och från andra länder så att det blir en öppen förhandling. Om man inte har haft öppna förhandlingar och för tillbaka information kommer det inte att bli legitimitet för världens befolkning. Det är en naturlig sak. Men ACTA-förhandlingarna i sig är oerhört viktiga för att det ska bli tillväxt i världsekonomin, inte bara för Sverige som är en liten spelare i detta sammanhang.

Anf. 165 JOHAN LINANDER (c):

Herr talman! Jag ska börja med att be om ursäkt för att jag inte har lyssnat på alla inlägg. Jag var tvungen att hämta ett sjukt barn på dagis, fixa barnpassning och annat. Men jag kom åtminstone i tid för att hålla mitt eget anförande, och det känns bra. Jag vet dock inte vad många av er andra som är med i denna debatt har sagt tidigare, och det kan därför bli lite upprepningar. I så fall ber jag om ursäkt för detta.

Dagens debatt handlar om en lång rad olika immaterialrättsliga frågor. Det är viktigt att påminna om, precis som Staffan Anger gjorde, behovet av immaterialrätten och vad den egentligen innebär.

Man brukar dela upp immaterialrätten i fyra områden: patent, designskydd, varumärkesskydd och upphovsrätt. Grundtanken med det immaterialrättsliga skyddet är att den som skapar något nytt ska ha rätt att under en viss tid bestämma över sin skapelse och också tjäna pengar på den. Det immaterialrättsliga skyddet är viktigt för samhällets utveckling.

Det gäller allt från teknisk utveckling till nya mediciner. Det ska vi inte glömma bort när vi debatterar immaterialrätten.

Men är nuvarande lagstiftning bra i alla delar? Mitt och Centerpartiets svar är nej. Immaterialrätten, och då tänker jag särskilt på upphovsrätten, bygger på gamla principer och har inte förnyats i takt med teknikutvecklingen. Det finns också andra behov, till exempel när det gäller hur patentsystemet fungerar.

Redan under den förra mandatperioden, när den socialdemokratiska regeringen med dåvarande justitieminister Thomas Bodström i spetsen drev igenom den så kallade fildelningslagen, krävde Centerpartiet en bred översyn och en modernisering av upphovsrätten. Vi fick inte gehör för vårt förslag då. Men nu ser jag att till och med Socialdemokraterna ställer sig bakom en upphovsrättskommission. Det är alltid glädjande när andra partier kopierar Centerpartiets förslag.

Just för att göra det lättare att kopiera Centerpartiets förslag och för att markera behovet av en ny upphovsrätt har Centerpartiet som första parti lagt sin hemsida under en så kallad Creative Commons-licens. Vem som helst får numera fritt använda texter, bilder, filmer och annat som vi i Centerpartiet har upphovsrätt till. Det enda kravet är att man hänvisar till varifrån materialet kommer. Detta är för oss att leva som vi lär, på samma sätt som Centerpartiet blev det första miljöcertifierade partiet.

Herr talman! På tal om att leva som man lär och hålla sig till en linje tycks det ibland vara svårare inom socialdemokratien. I valrörelsen inför Europaparlamentsvalet i juni var Socialdemokraternas första namn, före detta kulturministern Marita Ulvskog, tydlig med att Ipred skulle bort. Sedan gick sommaren, och redan i september meddelade Ulvskogs efterträdare som kulturminister, Leif Pagrotsky, som är Socialdemokraternas nuvarande kulturpolitiska talesperson, att Ipred behövs och inte ska tas bort. I reservation 4 är Socialdemokraterna mycket tydliga med "att de förändringar av upphovsrättslagen som beslutades av riksdagen i februari 2009 inte ska upphävas".

Vi i Centerpartiet vill inte på något sätt vara så kategoriska. Vi ser problem med Ipred. Därför har regeringen tillsatt en särskild utredare, kammarrättslagman Helena Jäderblom, som ska utvärdera lagändringarna som gäller skyddet av immateriella rättigheter på Internet.

Vi avvaktar nu denna utredning. Visar den att Ipred inte har gett några effekter eller kanske till och med har gett negativa effekter är vi i Centerpartiet inte på något sätt motståndare till att förändra lagstiftningen.

Ipred är bara ett exempel på hur oenig den rödgröna vänsterkartellen är även i de immaterialrättsliga frågorna. För eventuella tittare och lyssnare som inte har det aktuella betänkandet framför sig kan jag berätta att det i detta betänkande inte finns en enda reservation som samtliga tre vänsterpartier står bakom.

En fråga som däremot alla de sju partierna är överens om, men som Vänsterpartiet och Miljöpartiet ändå av någon anledning har en reservation om, är öppenheten i ACTA-förhandlingarna. Från första början har Centerpartiet lyft fram behovet av öppenhet just av det skäl som Staffan Anger var inne på, nämligen att vi inte får legitimitet i resultatet av förhandlingarna om människor inte känner att de har varit delaktiga i processen. Dessutom finns det ett enormt behov av att lyfta på locket för att

få bort de missförstånd och den ryktesspridning som sker i och med att förhandlingarna är bakom lyckta dörrar. Det är också regeringens och EU:s linje att öppna upp förhandlingarna.

I själva sakfrågan är det betydligt svårare att debattera ACTA eftersom vi har tystnadsplikt när det gäller de dokument som vi får ta del av. Men en sak kan man utan större problem konstatera, och det är att mycket av det som debatteras i fråga om ACTA tyvärr inte stämmer med verkligheten. Framför allt är det enstaka länders förslag som lyfts fram i bloggosfären med mera som om det vore resultatet av ACTA-förhandlingarna, vilket det inte är.

Jag kan inte heller låta bli att kommentera Eva-Lena Janssons nästan komiska replik tidigare om hur man ska få använda ordet "arbetarpartiet". Jag blev lite bekymrad över om Socialdemokraterna menar att man skulle kunna skydda ett ord och att andra partier inte skulle få använda ett visst ord även om de är arbetarpartier. Arbetarpartiet kommunisterna skulle kunna ta något slags varumärkesskydd, och då får inte Socialdemokraterna använda ordet "arbetarpartiet" heller. Det kanske till och med är så att Kristdemokraterna inte skulle få heta det eftersom Socialdemokraterna redan har använt ordet "demokraterna". Så kan man naturligtvis inte ha det, och något sådant skydd ska inte finnas. Vem som än vill använda dessa ord ska självklart få göra det. Jag tror egentligen inte att Socialdemokraterna menar någonting annat heller.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 166 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag ska ge ett svar beträffande det sista som Johan Linander sade så att det med en gång görs klart. Självklart kan man inte bestämma över ett enskilt ord, förutsatt att det inte används i ett visst sammanhang där risken finns att det används som renommésnyltning. Det är vad det handlar om. Jag har frågat personer som jobbar med de här frågorna hur de ord hanteras som skulle kunna vara förknippade med någonting särskilt. Det är ganska uppenbart att anledningen till att Moderaterna använde ordet "arbetarpartiet" var att man försökte renommésnylta på Socialdemokraternas ord.

När det gäller frågor om Ipred och den personliga integriteten har vi tyckt det vara viktigt med en upphovsrättskommission. Det stämmer att vi tyckte att Centerpartiet hade ett väldigt bra förslag. Vi yrkade bifall till Annie Johanssons motion i samband med att vi hanterade Ipredlagen. Det är mycket viktigt att tala om att vi stod bakom den motionen, som vi alltså tyckte var bra.

Därför blir det konstigt att nu höra att Centerpartiet tycker som vi men att man inte yrkar bifall till förslaget om en upphovsrättskommission. Man tycker att det är viktigt med personlig integritet men vill inte ha en integritetsombudsman. Johan Linander säger här att vi på den röd-gröna sidan är splittrade. Då blir min fråga: Betyder det Johan Linander nu sagt att de fyra borgerliga partierna är för att Ipredlagen ska rivas upp? Är det så jag ska tolka ditt inlägg här, Johan Linander?

Anf. 167 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Ja, det stämmer att det var vi i Centerpartiet som först kom med förslagen om en upphovsrättskommission och om en integritetsombudsman. Vårt förslag om en integritetsombudsman skiljer sig dock en del från Socialdemokraternas. Vår tanke var, åtminstone från början, att Datainspektionen skulle ges ett bredare mandat och därmed skulle bli en integritetsombudsman. Men hur det ska se ut tycker jag att man får titta på betydligt närmare. Givetvis fortsätter vi att jobba med frågan.

Det är inget problem att de tre partierna på den rödgröna sidan tycker lite olika. Det gör också vi inom alliansen. Det viktiga är att man inför valjarna kan redovisa vad som är det gemensamma alternativet så att man i förväg inför valjarna kan spela med öppna kort och säga: Det här blir den kompromiss som vi ska jobba med. Jag hoppas att de rödgröna redovisar det bättre än som gjordes i den senaste försvarsöverenskommelsen mellan de rödgröna partierna – en överenskommelse som väl innebär att en utredning kan göras.

Anf. 168 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Herr talman! Det är intressanta svar man får.

Jag frågade: Betyder Johan Linanders inlägg här att de fyra borgerliga partierna i riksdagen står bakom att Ipredlagen ska rivas upp? Det vore intressant att få reda på hur det är eftersom man så kraftfullt har stöttat i det avseendet. Man ville inte gå med på de ändringar som vi föreslog när vi pekade på detta med en integritetsombudsman och på ett antal frågor som vi tyckte borde lösas inom ramen för Ipredlagen.

Om det visar sig att Ipredlagen har fått de konsekvenser som vi befarrat att den skulle få är jag alls inte främmande för att riva upp lagen och för att göra de förändringar som behöver göras. Men vi har också pekat på att det finns saker i Ipredlagen som till exempel handlar om varumärkesförfalskning, intrång på patent och förfälskade läkemedel. I de delarna är det mycket viktigt att säkerställa att konsumenterna inte skadas. De delarna måste finnas kvar.

När det gäller integritetsombudsmannen har vi tyckt att det är viktigt att en sådan myndighet inrättas. Därför har vi vidhållit det förslaget.

Jag skulle alltså vilja veta om det är fråga om Johan Linanders eget förslag eller om det är de fyra borgerliga partierna som nu för fram att man tänker riva upp Ipredlagen.

Anf. 169 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Den frågan skulle jag tidigare ha svarat på, men jag tappade bort mig lite grann där. Jag ber om ursäkt för det.

En särskild utredare är tillsatt, kammarrättslagman Helena Jäderblom, som nu utvärderar de lagändringar som gjorts. Det vore mycket märkligt att tillsätta en särskild utredare som ska göra en översyn och att samtidigt säga: Oavsett vad utredaren kommer fram till tycker vi på ett visst sätt.

Vad jag sade – vilket står för Centerpartiet eftersom jag debatterar för Centerpartiet – är att om utredaren vid utvärderingen kommer fram till att Ipredlagen haft negativa effekter eller inte haft de effekter som förväntas av lagstiftningen är vi öppna för att göra de förändringar som krävs.

Vad Socialdemokraterna står för känns däremot betydligt osäkrare. Nu säger ju Eva-Lena Jansson att hon mycket väl kan se förändringar i den så kallade Ipredlagstiftningen när det gäller de förändringar av upphovsrättslagen som gjordes i februari 2009.

Jag kan återigen citera ur reservation 4 i betänkandet. Där står det att Socialdemokraterna ”anser att de förändringar av upphovsrättslagen som beslutades av riksdagen i februari 2009 inte ska upphävas”. Ni har verkligen satt ned foten. I och för sig är det bra att säga vad man tycker. Det kan inte – oavsett vad den särskilda utredaren kommer fram till – uppfattas på annat sätt än att ni säger: Vi tycker så här nu, men utredaren tycker kanske någonting annat.

Det känns alltså lite osäkert vad Socialdemokraterna står för. Å andra sidan är det inte första gången det är så. I Europaparlamentsvalrörelsen sade Marita Ulvskog mycket tydligt att Ipredlagen skulle upphävas, att alltihop skulle bort – detta möjligtvis för att vinna en och annan väljare. Men sedan efter ett par månader sade Leif Pagrotsky raka motsatsen. Så kan det tyvärr vara i politiken.

Anf. 170 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Jag uppskattar att Johan Linander debatterar för Centerpartiet eftersom han nu representerar Centerpartiet – det är ju inte alltid som alla debatterar för sitt parti, så det känns bra.

Däremot är det lite konstigt att höra Johan Linander säga att det inte är bra som det är i dag med upphovsrättslagstiftningen, att det inte utvecklats ett alternativ när det gäller teknikutvecklingen och så vidare samt att det krävs en bred översyn och en modernisering.

Vi i Miljöpartiet håller verkligen med om detta. Men det är väldigt mycket prat samtidigt som mycket lite händer. När det gäller den översyn som gjorts på de här områdena har det snarare gått åt andra hållet. Centerpartiet har röstat för. Just därför tycker jag att det, som Johan Linander sade, är relevant att i förväg inför valjarna spela med öppna kort. Han uppmanade också oss i de rödgröna partierna att tala om hur vi kommer att göra inför nästa val. Ja, det är klart. Jag tycker att vi spelar med öppna kort eftersom vi säger vad våra respektive partier vill. Dessutom har vi en del överenskommelser. Men det är klart att vi inte är helt eniga om allt.

Inför förra valet, 2006, kan man inte säga att Centerpartiet på de här områdena inför valjarna spelade med öppna kort, särskilt som man nu säger att det inte är i takt med tiden och man talar om en integritetsombudsman, om en upphovsrättskommission och så vidare. Inget sådant har genomförts – för att inte tala om exempelvis signalspaningen och Försvarets radioanstalt! Där är det helt uppenbart att Centerpartiet snarast bedrog valjarna. Åtminstone är det så de flesta väljare uppfattat situationen. Därför tycker jag att det är lite av överord här. I stället borde vi prata om vad Centerpartiet kan göra i den nuvarande regeringen för att förbättra när det gäller den ohållbara situationen i dag.

Anf. 171 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Det var kanske inte så mycket frågor i den senaste repliken. Några kommentarer kan jag ändå göra.

När fildelningsdiskussionen var som hetast och när vi ändrade lagstiftningen och den så kallade fildelningslagen kom till var det mycket

riktigt så som Lage Rahm är inne på, nämligen att Miljöpartiet ställde sig bakom Centerpartiets reservationer i det dåvarande lagutskottet som hanterade frågorna. Det var mycket positivt att vi stod på samma sida. Egentligen är nog mycket av våra partiers politik på de här områdena fortfarande ganska lika. Att vi sedan över tid i en och annan fråga står på var sin sida om blockgränsen är en annan sak.

Centerpartiet har självklart inte alls bedragit några väljare. Givetvis finns det några som vill framställa det som att vi gjorde det, men så är inte fallet. Det framgår om man tar del av vad vi tidigare sagt och av de beslut som vi varit med på.

Man ska vara helt uppriktig gentemot alla väljare oavsett om det är valrörelse eller om det är en debatt här i kammaren. När man samarbetar tvingas man till kompromisser. Allt tycker man inte är väldigt bra.

I samband med kompromissen om Ipred skrev jag på min blogg att det inte var en av de bästa dagarna i mitt liv. Jag var inte alls speciellt glad över den kompromiss som gjordes. Det kan jag helt ärligt säga, men man tvingas till sådant.

I den kompromissen fick vi med – och det tycker jag är väldigt bra – att vi inte ska ha någon avstängning från Internet. När vi fick igenom det beslutet var det inget hett ämne, men sedan dess har det blivit en betydligt intressantare fråga både på EU-nivå och i ACTA-förhandlingar, där det har kommit upp som förslag. Det är alltså viktigt att ha med sig att man måste kompromissa. Tror man något annat ska man inte gå in i samarbete med andra partier över huvud taget.

Anf. 172 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Jag ställde trots allt en fråga, men den undvek Johan Linderander att besvara. Det kanske är för att han inte uppfattade den; den ställdes precis i slutet. Det handlade om vad Centern kunde göra i regeringen för att förbättra situationen. Det vore intressant att veta om Centerpartiet över huvud taget kan göra någonting i denna regering för att förbättra situationen på området.

Jag delar annars uppfattningen att man tvingas till kompromisser. Man inte bara tvingas, utan det är så det fungerar och ska fungera. Sedan kan det förstås ifrågasättas på vilket sätt en kompromiss går till. Det är klart att det är bra att vi inte tvingas stänga av från Internet, men man kan ju fabulera ihop en mängd olika förslag som man sedan kan kompromissa om att inte genomföra. Då kan man komma långt och ha fått igenom mycket, eftersom man har fått igenom att mycket dåligt inte genomförs. Varje dag är det dock extremt många dåliga förslag som inte genomförs i riksdagen. Det är vi förstås tacksamma för, men det finns alltså någon sorts gräns för hur mycket man kan ta åt sig äran för när det gäller den typen av faktorer.

Jag vill ändå säga att jag tycker att det har hänt alldeles för lite på detta område. Jag uppskattar att Centerpartiet ursprungligen, som jag tyckte, hade en hel del bra förslag på detta område, men jag är rätt besviken på hur det har gått till hittills. Det är trots allt resultaten som räknas, inte vad man säger. Jag tycker att det vore på sin plats att vi får höra vilka positiva och framtidsinriktade resultat vi faktiskt kan få på detta område.

Anf. 173 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! När det gäller att hitta på förslag vet Lage Rahm lika väl som jag att det var ett mycket tydligt förslag från Cecilia Renfors utredning att man skulle kunna införa avstängning från Internet för dem som hade ägnat sig åt omfattande kopiering och spridning av upphovsrätts-skyddat material. Det var alltså ett förslag som var mycket tydligt och framlagt i en utredning som skulle behandlas.

Vad som komma skall kan jag inte stå och säga här. Vi har tillsatt en lång rad alliansarbetsgrupper som jobbar fram politiken för nästa mandatperiod. Jag sitter själv i den rättspolitiska men har inte hand om just de här frågorna; de tas upp i en annan grupp. Vad dessa grupper kommer fram till kommer den rödgröna vänsterkartellen och svenska folket att få se under våren och längre fram mot valet. Vi kan lova att det kommer väldigt många bra förslag, men exakt vad får ni se senare.

Vi ser också fram emot att se vilka förslag ni kommer med som är tydliga och som ger väljarna en möjlighet att ställa två tydliga regeringsalternativ mot varandra. Blir det en fortsatt alliansregering eller en rödgrön röra som tar över det här landet? Det får vi se.

Anf. 174 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Det är inte utan att jag känner mig ganska road när jag lyssnar på Johan Linander. Jag kan säga att hela livet faktiskt är en kompromiss. Johan har själv kompromissat i dag och valt barnet före att vara här och lyssna på debatten. Jag tycker att det var en rimlig och bra kompromiss, men den innebär att Johan Linander missade en del anföranden, bland annat det jag höll.

Johan sade att det inte finns någon gemensam linje när de rödgröna går upp i talarstolen i dessa frågor. Johan Linander har även påtalat att alliansen kommer att ge besked så småningom, när de har kompromissat färdigt i de olika arbetsgrupperna. Ja, det kommer vi också att göra, tillsammans med Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Det är självklart. Skillnaden är att alliansen begär att vi ska lämna besked i dag medan Johan Linander förnöjt står och säger att de kommer att lämna klara och tydliga besked så småningom, när de är färdiga.

Jag kan konstatera att Centerpartiet har kompromissat bort en upphovsrättskommission och en integritetsombudsman. Frågan är vad man kommer man att kompromissa bort härnäst, när utredningen som är tillsatt och som ska se över Ipredlagstiftningen och konsekvenserna därav är färdig. Vad är alliansens linje där? Johan Linander säger här klart och tydligt att lagen ska ändras och förbättras om det finns negativa effekter. Det är bra. Frågan är dock vad alliansens linje är. Det skulle vara intressant att få besked om, för det representerar inte bara Centerpartiet utan utskottets majoritet och det betänkande som ni står bakom.

Anf. 175 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Det skulle vara intressant att höra vilken av de rödgröna arbetsgrupperna, åtminstone de som är offentliga, som ska ta hand om den här typen av frågor. Jag jobbar normalt i justitieutskottet med de rättspolitiska frågorna, och där finns inte ens någon rödgrön arbetsgrupp tillsatt som i förväg ska förklara hur svensk brottsbekämpning – polis, domstolar och annat såsom kriminalvård – fungerar. Det vore intressant

att höra från Kent Persson vilken tillsatt grupp som ska ge dessa svar före valet.

Prot. 2009/10:59
20 januari

När det gäller vad alliansen kan tänkas göra är det självklart så att vi inte hade begärt en utvärdering av hur lagstiftningen fungerar om vi, Centerpartiet och alliansen, inte hade varit beredda att göra förändringar efter att vi har fått svaret från den utvärderingen. Vi är dock inte beredda att innan den är färdig säga vilka förändringar som ska göras. Det kan inte vara så svårt att förstå att vi avvaktar utvärderingen men kommer att lyssna på vad den kommer fram till och därefter återkomma med förslag utifrån det.

Anf. 176 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Jag är givetvis medveten om att du jobbar i justitieu-
tskottet, Johan Linander. Det är inte mina frågor, och jag tänker inte dis-
kuterera dem. Jag vet dock också att de rödgröna i justitieu-
tskottet har en gemensam politik inom en rad områden, och det finns i reservationstex-
ten.

Det känns lite grann som att det var under galgen som alliansen lade
fram förslaget om att en oberoende utredare ska se över effekterna. Jag
kan inte känna att det är på något annat sätt. Nu tycker jag att det är bra
att det finns, givetvis. Det är bra att man följer upp detta noga och också
redovisar till riksdag och utskott vad man kommer fram till. Vi har inte
fått någon sådan utredning presenterad för vår del, även om man från
regeringens sida var väldigt tydlig med att detta skulle ske skyndsamt
och att det man kom fram till snabbt skulle redovisas för riksdagen.

Frågan är i alla fall vad det är vi representerar här. Jag representerar
Vänsterpartiet och Vänsterpartiets linje, och hade Johan Linander läst
motiveringen i den text som finns i betänkandet hade han sett att det klart
och tydligt står att vi inte har ändrat uppfattning när det gäller Ipred och
Ipredlagstiftningen. Vi står fast vid den. Vi har diskuterat detta och också
yrkat bifall till den motion som Miljöpartiet har. Det säger jag bara som
information. Motiveringstexten är dock klar och tydlig när det gäller vad
vi tycker och tänker i denna del, och för att ytterligare tydliggöra det för
eventuell allmänhet har jag också yrkat bifall till den.

Anf. 177 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Det är väl ingen tvekan om att splittringen inte finns
mellan Vänsterpartiet och Miljöpartiet i första hand utan mellan Social-
demokraterna å ena sidan och Vänsterpartiet och Miljöpartiet å den
andra. Det är i många frågor vi ser den tendensen, och så är det även
inom det rättspolitiska området.

Det finns inte så mycket mer att tillägga. Det är viktigt att vi får en
utvärdering av Ipred. När den har kommit kommer vi att följa upp den
och lägga fram de förslag som behövs för att få en bättre lagstiftning och
förändra om det behövs.

Hela paketet och hela upphovsrättslagstiftningen är så mycket mer än
bara Ipred. Där kommer Centerpartiet att fortsätta att jobba för att vi ska
få till en stor utredning eller upphovsrättskommission, om vi väljer det
ordet, så att vi kan få en modern upphovsrätt som fungerar i det samhälle
som vi lever i. Då pratar vi om både det digitala samhället och det sam-
hälle som gäller fysiska produkter. Så är det tyvärr inte i dag.

Det här är ett arbete som behöver göras internationellt. Vi är bundna av många överenskommelser både inom EU och internationellt. Sverige kan inte ensidigt förändra, utan vi måste jobba på det internationella planet. Då är det extra viktigt att vi tar en aktiv del inom till exempel EU, som Vänsterpartiet å andra sidan vill lämna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 27 januari.)

Prot. 2009/10:59
20 januari

*Vissa immaterial-
rättsliga frågor*

13 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 20 januari

2009/10:189 Svenskt internationellt sjöfartsregister

av *Peter Pedersen* (v)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2009/10:190 Regeringens inställning till AP-fonderna

av *Monica Green* (s)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2009/10:191 Postservice i hela landet

av *Peter Hultqvist* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2009/10:192 Strategi för försvarsindustrin

av *Peter Hultqvist* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:193 Barnrättsakademins framtid

av *Lennart Axelsson* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 januari.

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 20 januari

2009/10:410 Kraftfulla och snabba åtgärder mot nätdroger

av *Fredrik Lundh* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:411 Åtgärder mot barnfattigdom

av *Britta Rådström* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

- 2009/10:412 Utvärdering av arbetsmarknadspolitiken**
av *Raimo Pärssinen* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
- 2009/10:413 Arbetslösheten i Västerbotten och Skellefteå**
av *Britta Rådström* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
- 2009/10:414 Fängelset i Östersund**
av *Marie Nordén* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
- 2009/10:415 Kriminalvårdens lokalförsörjning i Östersund**
av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
- 2009/10:416 Kriminalvårdens lokalförsörjning i Haparanda**
av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
- 2009/10:417 Glapp i sfi-undervisning**
av *Marina Pettersson* (s)
till statsrådet Tobias Billström (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 januari.

15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 20 januari

- 2009/10:396 Skatterabatt för forskning och utveckling i företag**
av *Hans Backman* (fp)
till näringsminister Maud Olofsson (c)
- 2009/10:398 Skatt på bankbonus**
av *Marie Engström* (v)
till finansminister Anders Borg (m)
- 2009/10:402 Politiken för förnybar energi**
av *Birgitta Eriksson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)
- 2009/10:403 Underskott i statens finanser och frågan om ytterligare skattesänkningar**
av *Hans Hoff* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 januari.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med 1 § anf. 50 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 6 § anf. 92 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 8 § anf. 124 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANDERS FORSBERG

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Partiledardebatt.....	1
Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	1
Anf. 2 MONA SAHLIN (s) replik	3
Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	4
Anf. 4 MONA SAHLIN (s) replik	5
Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	5
Anf. 6 LARS OHLY (v) replik	5
Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	6
Anf. 8 LARS OHLY (v) replik	7
Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	7
Anf. 10 PETER ERIKSSON (mp) replik	7
Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	8
Anf. 12 PETER ERIKSSON (mp) replik	8
Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	9
Anf. 14 MONA SAHLIN (s).....	9
Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	11
Anf. 16 MONA SAHLIN (s) replik	12
Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	13
Anf. 18 MONA SAHLIN (s) replik	13
Anf. 19 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	13
Anf. 20 MONA SAHLIN (s) replik	14
Anf. 21 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	14
Anf. 22 MONA SAHLIN (s) replik	15
Anf. 23 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik	15
Anf. 24 MONA SAHLIN (s) replik	16
Anf. 25 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik	16
Anf. 26 MONA SAHLIN (s) replik	16
Anf. 27 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	17
Anf. 28 MONA SAHLIN (s) replik	17
Anf. 29 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	18
Anf. 30 MONA SAHLIN (s) replik	18
Anf. 31 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	18
Anf. 32 MONA SAHLIN (s) replik	21
Anf. 33 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	22
Anf. 34 MONA SAHLIN (s) replik	22
Anf. 35 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	23
Anf. 36 LARS OHLY (v) replik	23
Anf. 37 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	24
Anf. 38 LARS OHLY (v) replik	24
Anf. 39 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	25
Anf. 40 PETER ERIKSSON (mp) replik.....	25
Anf. 41 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	26
Anf. 42 PETER ERIKSSON (mp) replik.....	26
Anf. 43 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	27

Anf. 44	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	27
Anf. 45	MONA SAHLIN (s) replik	30
Anf. 46	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik	31
Anf. 47	MONA SAHLIN (s) replik	31
Anf. 48	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik	32
Anf. 49	LARS OHLY (v) replik	32
Anf. 50	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik	33
Anf. 51	LARS OHLY (v) replik	34
Anf. 52	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik	34
Anf. 53	PETER ERIKSSON (mp) replik	34
Anf. 54	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik	35
Anf. 55	PETER ERIKSSON (mp) replik	36
Anf. 56	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik	36
Anf. 57	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	36
Anf. 58	MONA SAHLIN (s) replik	39
Anf. 59	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	39
Anf. 60	MONA SAHLIN (s) replik	40
Anf. 61	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	40
Anf. 62	LARS OHLY (v) replik	41
Anf. 63	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	41
Anf. 64	LARS OHLY (v) replik	42
Anf. 65	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	42
Anf. 66	PETER ERIKSSON (mp) replik	42
Anf. 67	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	43
Anf. 68	PETER ERIKSSON (mp) replik	43
Anf. 69	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	44
Anf. 70	LARS OHLY (v)	44
Anf. 71	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik	46
Anf. 72	LARS OHLY (v) replik	47
Anf. 73	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik	48
Anf. 74	LARS OHLY (v) replik	48
Anf. 75	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	48
Anf. 76	LARS OHLY (v) replik	49
Anf. 77	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	49
Anf. 78	LARS OHLY (v) replik	49
Anf. 79	PETER ERIKSSON (mp)	50
Anf. 80	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	52
Anf. 81	PETER ERIKSSON (mp) replik	53
Anf. 82	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	54
Anf. 83	PETER ERIKSSON (mp) replik	54
Anf. 84	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik	54

Anf. 85 PETER ERIKSSON (mp) replik.....	55
Anf. 86 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	55
Anf. 87 PETER ERIKSSON (mp) replik.....	56
2 § Meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan.....	56
3 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	57
4 § Hänvisning av ärende till utskott	57
5 § Inhämtande av bevis som ska användas i straffrättsliga förfaranden	57
Justitieutskottets utlåtande 2009/10:JuU16	57
(Beslut fattades under 10 §.)	57
6 § Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning.....	57
Konstitutionsutskottets betänkande 2009/10:KU10	57
Anf. 88 BERIT ANDNOR (s).....	57
Anf. 89 MARGARETA CEDERFELT (m).....	60
Anf. 90 ANNIE JOHANSSON (c).....	62
Anf. 91 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp).....	64
Anf. 92 INGVAR SVENSSON (kd).....	65
Anf. 93 PHIA ANDERSSON (s).....	66
Anf. 94 ANDREAS NORLÉN (m).....	67
Anf. 95 BERIT ANDNOR (s) replik.....	69
Anf. 96 ANDREAS NORLÉN (m) replik.....	70
Anf. 97 BERIT ANDNOR (s) replik.....	70
Anf. 98 ANDREAS NORLÉN (m) replik.....	71
Anf. 99 KARL SIGFRID (m)	71
(Beslut fattades under 10 §.)	72
7 § Justitieombudsmännens ämbetsberättelse	72
Konstitutionsutskottets betänkande 2009/10:KU24	72
Anf. 100 PHIA ANDERSSON (s).....	72
Anf. 101 PER BILL (m).....	73
(Beslut fattades under 10 §.)	74
8 § Ägande och förvaltning av hyreshus.....	74
Civilutskottets betänkande 2009/10:CU3.....	74
Anf. 102 HILLEVI LARSSON (s).....	74
Anf. 103 EGON FRID (v).....	76
Anf. 104 JAN LINDHOLM (mp)	78
Anf. 105 CHRISTINE JÖNSSON (m).....	81
Anf. 106 EGON FRID (v) replik	83
Anf. 107 CHRISTINE JÖNSSON (m) replik	84
Anf. 108 EGON FRID (v) replik	84
Anf. 109 CHRISTINE JÖNSSON (m) replik	85
Anf. 110 HILLEVI LARSSON (s) replik	85
Anf. 111 CHRISTINE JÖNSSON (m) replik	86
Anf. 112 HILLEVI LARSSON (s) replik	86
Anf. 113 CHRISTINE JÖNSSON (m) replik	87
Anf. 114 JAN LINDHOLM (mp) replik	87

Anf. 115	CHRISTINE JÖNSSON (m) replik	88
Anf. 116	JAN LINDHOLM (mp) replik	88
Anf. 117	CHRISTINE JÖNSSON (m) replik	89
Anf. 118	LENNART PETERSSON (c)	89
Anf. 119	LARS TYSKLIND (fp)	90
Anf. 120	EGON FRID (v) replik	92
Anf. 121	LARS TYSKLIND (fp) replik	93
Anf. 122	EGON FRID (v) replik	93
Anf. 123	LARS TYSKLIND (fp) replik	94
Anf. 124	YVONNE ANDERSSON (kd)	94
Anf. 125	HILLEVI LARSSON (s) replik	95
Anf. 126	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	96
Anf. 127	HILLEVI LARSSON (s) replik	96
Anf. 128	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	97
	(Beslut fattades under 10 §.)	97
9 §	Hyresrätt m.m.	97
	Civilutskottets betänkande 2009/10:CU4	97
Anf. 129	GUNNAR SANDBERG (s)	97
Anf. 130	EGON FRID (v)	99
Anf. 131	JAN LINDHOLM (mp)	101
Anf. 132	CHRISTINE JÖNSSON (m)	104
Anf. 133	LENNART PETERSSON (c)	106
Anf. 134	JAN LINDHOLM (mp) replik	107
Anf. 135	LENNART PETERSSON (c) replik	108
Anf. 136	JAN LINDHOLM (mp) replik	108
Anf. 137	LENNART PETERSSON (c) replik	109
	(forts. 11 §)	109
	Ajournering	109
	Återupptagna förhandlingar	110
10 §	Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	110
	JuU16 Inhämtande av bevis som ska användas i straffrättsliga förfaranden	110
	KU10 Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning	110
	KU24 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse	110
	CU3 Ägande och förvaltning av hyreshus	110
11 §	(forts. från 9 §) Hyresrätt m.m. (forts. CU4)	111
Anf. 138	LARS TYSKLIND (fp)	111
Anf. 139	YVONNE ANDERSSON (kd)	113
	(Beslut skulle fattas den 27 januari.)	113
12 §	Vissa immaterialrättsliga frågor	113
	Näringsutskottets betänkande 2009/10:NU9	113
Anf. 140	EVA-LENA JANSSON (s)	113
Anf. 141	KENT PERSSON (v)	115
Anf. 142	LAGE RAHM (mp)	117
Anf. 143	KARIN PILSÄTER (fp)	119
Anf. 144	LAGE RAHM (mp) replik	121

Anf. 145	KARIN PILSÄTER (fp) replik	122
Anf. 146	LAGE RAHM (mp) replik	122
Anf. 147	KARIN PILSÄTER (fp) replik	123
Anf. 148	EVA-LENA JANSSON (s) replik	123
Anf. 149	KARIN PILSÄTER (fp) replik	124
Anf. 150	EVA-LENA JANSSON (s) replik	125
Anf. 151	KARIN PILSÄTER (fp) replik	125
Anf. 152	STAFFAN ANGER (m)	125
Anf. 153	EVA-LENA JANSSON (s) replik	127
Anf. 154	STAFFAN ANGER (m) replik	127
Anf. 155	EVA-LENA JANSSON (s) replik	128
Anf. 156	STAFFAN ANGER (m) replik	128
Anf. 157	KENT PERSSON (v) replik	128
Anf. 158	STAFFAN ANGER (m) replik	128
Anf. 159	KENT PERSSON (v) replik	129
Anf. 160	STAFFAN ANGER (m) replik	129
Anf. 161	LAGE RAHM (mp) replik	130
Anf. 162	STAFFAN ANGER (m) replik	130
Anf. 163	LAGE RAHM (mp) replik	130
Anf. 164	STAFFAN ANGER (m) replik	130
Anf. 165	JOHAN LINANDER (c)	130
Anf. 166	EVA-LENA JANSSON (s) replik	132
Anf. 167	JOHAN LINANDER (c) replik	132
Anf. 168	EVA-LENA JANSSON (s) replik	133
Anf. 169	JOHAN LINANDER (c) replik	133
Anf. 170	LAGE RAHM (mp) replik	134
Anf. 171	JOHAN LINANDER (c) replik	134
Anf. 172	LAGE RAHM (mp) replik	135
Anf. 173	JOHAN LINANDER (c) replik	135
Anf. 174	KENT PERSSON (v) replik	136
Anf. 175	JOHAN LINANDER (c) replik	136
Anf. 176	KENT PERSSON (v) replik	137
Anf. 177	JOHAN LINANDER (c) replik	137
	(Beslut skulle fattas den 27 januari.)	138
13 §	Anmälan om interpellationer	138
14 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	138
15 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	139
16 §	Kammaren åtskildes kl. 17.50.	140

Tryck: Elanders, Vällingby 2010